

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

2022թ. 2-րդ եռամսյակ

ՀՀ ԾՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

- ԿԼԻՄԱ
- ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
- ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ
- ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ
- ՍՏՈՐԵԿՐՅԱ ՋՐԵՐ
- ԱՆՏԱՌՆԵՐ
- ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

ՀԻՊՈՏԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ ՊՈԱԿ

meteomonitoring.am

Բովանդակություն

1. ԿԼԻՄԱ.....	11
2. ՕՐԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	18
3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՐ	25
Երևան	27
Վանաձոր	32
Ալավերդի.....	33
Հրազդան	36
Արարատ	39
Կապան.....	40
Քաջարան.....	41
Չարենցավան	42
Ծաղկաձոր.....	43
Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր.....	47
4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՅՐԱՀԱՄ ՋՐԵՐ	49
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	50
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	55
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	60
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	67
Սևանա լիճ.....	72
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	82
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	88
Ջրամբարներ	93
Արաքս գետ.....	96
5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ.....	100
6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ.....	103
Հավելված 1. Գետերի ջրերի որակը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	124
Հավելված 2. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	145
Հավելված 3. Ցուցանիշների ցանկ	161
Հավելված 4. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ	163

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. վտանգավոր երևույթներ և էքստրեմումներ 2022թ. գարնան ընթացքում	13
Աղյուսակ 2. երաշտային պայմանները 2022թ. ապրիլ-մայիս ամիսներին.....	13
Աղյուսակ 3. 2022 թվականի օդի միջին ջերմաստիճանի անցումը '0, 5, 10, 15 աստիճանից բարձր.....	16
Աղյուսակ 4. վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022 թվականի մայիս	20
Աղյուսակ 5. վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022 թվականի մայիս	22
Աղյուսակ 6. վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022 թվականի հունիս.....	24
Աղյուսակ 7. ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	46
Աղյուսակ 8. ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	48
Աղյուսակ 9. հյուսիսային ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	50
Աղյուսակ 10. ախուրյանի ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	55
Աղյուսակ 11. հրազդանի ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	60
Աղյուսակ 12. սևանի ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	67
Աղյուսակ 13. սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	72
Աղյուսակ 14. սևանա լճի ջրի որակը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում	77
Աղյուսակ 15. արարատյան ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	82
Աղյուսակ 16. հարավային ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	88
Աղյուսակ 17. ջրամբարների ջրալցվածությունը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում	93
Աղյուսակ 18. ջրամբարների ջրի որակը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում	94
Աղյուսակ 19. արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում	97

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը	11
Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը	11
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից զարնան սեզոնին	12
Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից զարնան սեզոնին	12
Գծապատկեր 5. Ամսական առավելագույն ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից	12
Գծապատկեր 6. Կարճալիք ճառագայթման արժեքները ըստ արբանյակային դիտարկումների .	15
Գծապատկեր 7. Տաք ալիքով օրերի թիվը	15
Գծապատկեր 8. Քամու արագությունը զարնանը	15
Գծապատկեր 9. Օդի հարաբերական խոնավությունը զարնանը	16
Գծապատկեր 10. Ջերմաստիճանը երևանում	17
Գծապատկեր 11. Տեղումները Երևանում	17
Գծապատկեր 12. Տեղումներ, ապրիլ 2022	19
Գծապատկեր 13. Տեղումներ, մայիս 2022	21
Գծապատկեր 14. Տեղումներ, հունիս 2022	24
Գծապատկեր 15. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	25
Գծապատկեր 16. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	26
Գծապատկեր 17. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	26
Գծապատկեր 18. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27
Գծապատկեր 19. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27
Գծապատկեր 20. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	28
Գծապատկեր 21. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օդոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	28
Գծապատկեր 22. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	31
Գծապատկեր 23. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	31
Գծապատկեր 24. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	31
Գծապատկեր 25. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների	32
Գծապատկեր 26. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 27. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 28. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների	33
Գծապատկեր 29. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	33
Գծապատկեր 30. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների	33
Գծապատկեր 31. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 32. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36

Գծապատկեր 33. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 34. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 35. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 36. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 37. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	40
Գծապատկեր 39. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	41
Գծապատկեր 40. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	41
Գծապատկեր 41. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	42
Գծապատկեր 42. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	42
Գծապատկեր 43. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 44. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 46. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	47
Գծապատկեր 47. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	47
Գծապատկեր 48. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները...	51
Գծապատկեր 49. Փամբակ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	51
Գծապատկեր 50. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	52
Գծապատկեր 51. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	52
Գծապատկեր 52. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	52
Գծապատկեր 53. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները.....	53
Գծապատկեր 54. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները....	55
Գծապատկեր 55. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները.....	56
Գծապատկեր 56. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 57. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 58. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները.....	58
Գծապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը	58
Գծապատկեր 61. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը.....	58
Գծապատկեր 62. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները....	61
Գծապատկեր 63. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	61
Գծապատկեր 64. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ...	62
Գծապատկեր 65. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրների ծախսերի փոփոխությունները	63
Գծապատկեր 66. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները.....	63

Գծապատկեր 67. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	63
Գծապատկեր 68. հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանոց հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	64
Գծապատկեր 69. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանոց հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	64
Գծապատկեր 70. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները.....	64
Գծապատկեր 71. հրազդանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը	65
Գծապատկեր 72. Հրազդանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը	65
Գծապատկեր 73. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	68
Գծապատկեր 74. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	68
Գծապատկեր 75. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	68
Գծապատկեր 76. Սևանի ՋԿՏ-ի բնադրյուրներում ծախսերի փոփոխությունները.....	69
Գծապատկեր 77. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները.....	70
Գծապատկեր 78. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները	70
Գծապատկեր 79. Սևանի ՋԿՏ-ի չշատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները.....	70
Գծապատկեր 80. Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը	71
Գծապատկեր 81. Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը.....	71
Գծապատկեր 82. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	75
Գծապատկեր 83. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	75
Գծապատկեր 84. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	76
Գծապատկեր 85. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	76
Գծապատկեր 86. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	76
Գծապատկեր 87. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	77
Գծապատկեր 88. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	83
Գծապատկեր 89. Արարարտյան ՋԿՏ-ի բնադրյուրների ծախսերի փոփոխությունները.....	84
Գծապատկեր 90. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները.....	84
Գծապատկեր 91. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները.....	85
Գծապատկեր 92. Արարարտյան ՋԿՏ-ի չշատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները.....	85
Գծապատկեր 94. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը.....	86
Գծապատկեր 95. արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը	86
Գծապատկեր 96. Կարճևան գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	89
Գծապատկեր 97. Վարարակ գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները..	89
Գծապատկեր 98. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուրներում մակարդակների փոփոխությունները....	90
Գծապատկեր 99. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը.....	90
Գծապատկեր 100. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը.....	91
Գծապատկեր 101. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները....	93
Գծապատկեր 102. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ...	94
Գծապատկեր 103. Հողերում մետաղների պարունակությունը.....	101
Գծապատկեր 104. Լոռու մարզի հողերում մետաղների պարունակությունը.....	102

Հապավումներ

<i>ՍԹԿ</i>	<i>սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա</i>
<i>ՋԿՏ</i>	<i>ջրավազանային կառավարման տարածք</i>
<i>ԸԱԱ</i>	<i>ընդհանուր անօրգանական ազոտ</i>
<i>ԸԼԱ</i>	<i>ընդհանուր լուծված աղեր</i>
<i>ԿՉՆ</i>	<i>Կախության չոր նյութեր</i>
<i>ԹԿՊ₅</i>	<i>թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ</i>
<i>ԹՔՊ</i>	<i>թթվածնի քիմիական պահանջարկ</i>

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, հողերի աղտոտվածության, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանից, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետից, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: ՀՀ և միջազգային պահանջների համաձայն անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ որոշվող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա, որոնցում կատարվում են ամենօրյա դիտարկումներ ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների դիտարկումներ և ջրի ելքի չափումներ:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 109 ստորերկրյա ջրաղբյուր՝ Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 40 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Կոմունալ աղբավայրերի հարակից տարածքներում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունները որոշելու համար կատարվում են հողի նմուշառումներ: Յուրաքանչյուր նմուշում որոշվում են մինչև 19 քլորօրգանական պեստիցիդներ և 24 պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Կատարված դիտարկումների արդյունքները հրապարակվում են տարեկան տեղեկագրում:

Տեղեկագրում ներկայացված են նաև միջազգային կոնվեցիաներով և համաձայնագրերով ստանձնած պարտավորությունների շրջանակներում կատարվող աշխատանքների արդյունքները.

- «Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ անդրսահմանային օդի աղտոտվածության տվյալների միասնական համակարգի (EBAS) միջոցով, որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո: Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի կողմից կատարվում է օդի անդրսահմանային աղտոտման մոդելավորում և պատրաստվում է Հայաստանի Հանրապետության համար տարեկան զեկույց:

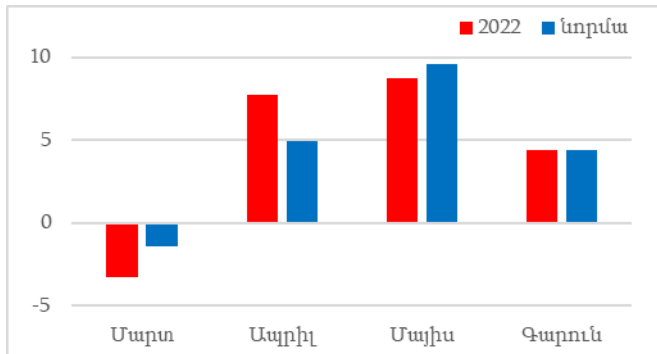
- Հայաստանի Հանրապետությունը Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ համատեղ իրականացնում է սահմանային Արաքս գետի ջրի և հատակային նստվածքների դիտարկումներ Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը գնահատելու նպատակով: Պարբերաբար երկու երկրների միջև տեղի է ունենում հանդիպումներ՝ արդյունքների քննարկման և տվյալների փոխանակման նպատակով:

Մակերևութային, ստորերկրյա ջրերի որակի և
քանակի, մթնոլորտային օդի որակի,
հիդրոոդերևութաբանական մոնիթորինգի դիտացանց

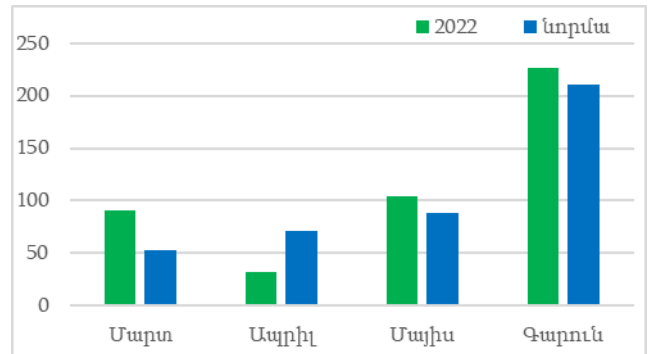

1. ԿԼԻՄԱ

2022 թվականի գարնան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը եղել է նորմային մոտ՝ 4.4°C , սեզոնային գումարային տեղումները՝ 226 մմ, նույնպես նորմային մոտ էին՝ փոքրինչ դրական շեղումով:

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը

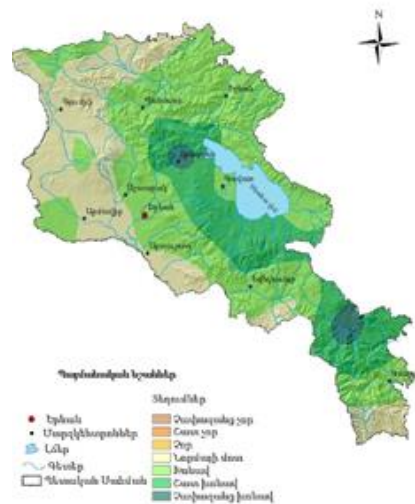

Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը

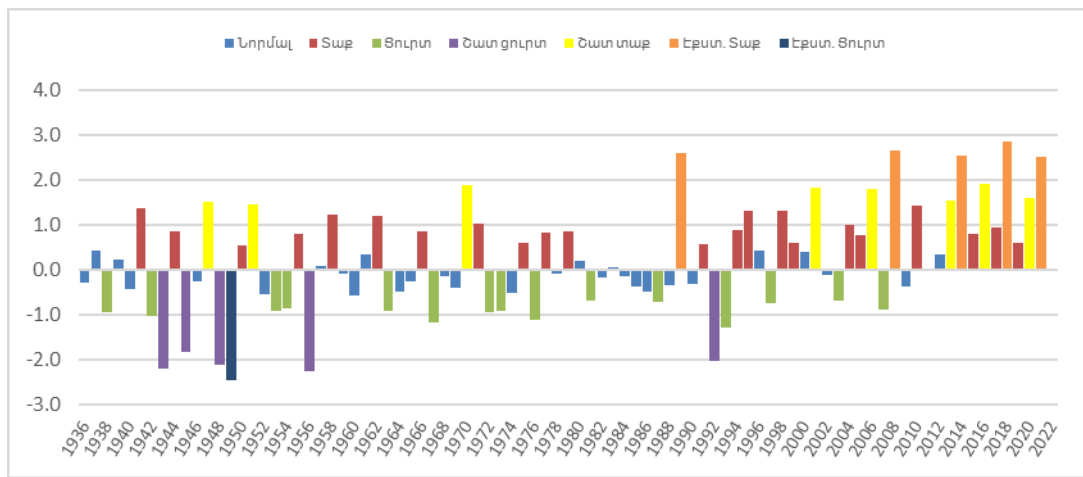
Հատկապես ցուրտ և տեղումնառատ էին մարտ և մայիս ամիսները. միջին ամսական ջերմաստիճանները 1961-1990թթ. նորմայից ցածր էին համապատասխանաբար 1.9°C և 0.9°C : Տեղումները վերոնշյալ ամիսներին կազմել են համապատասխանաբար նորմայի 174% և 118%-ը: Ապրիլ ամիսը եղել է նորմայից տաք 2.8°C , իսկ տեղումները կազմել են նորմայի ընդամենը 44%-ը:

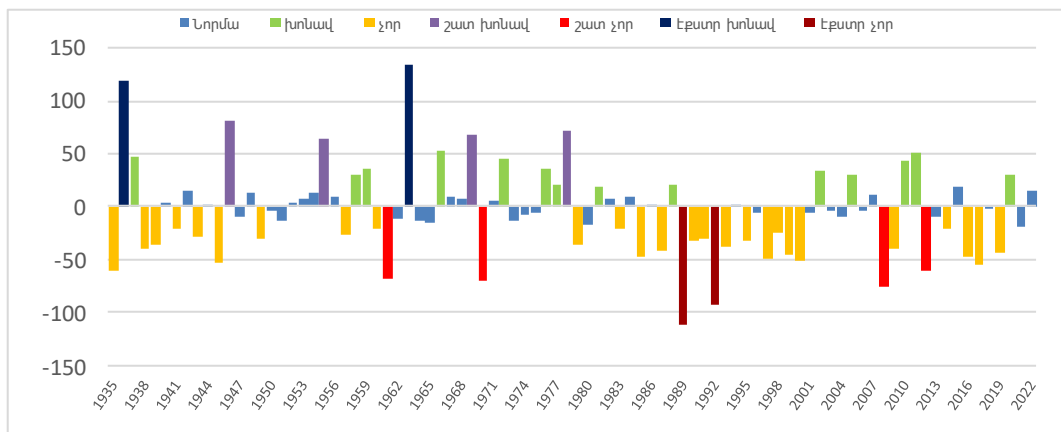
Օդի ջերմաստիճանի բնութագիրը, գարուն 2021-2022

Մթնոլորտային տեղումների շեղումը, գարուն 2021-2022

Գծապատկեր 3. Օղի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից գարնան սեզոնին

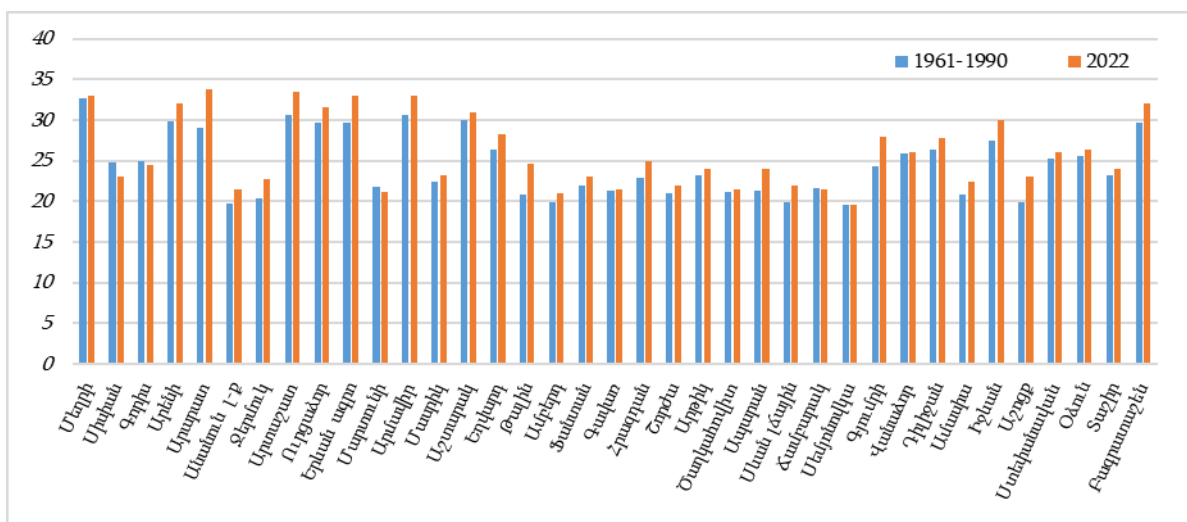

Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից զարնան սեզոնին

Գարնան սեզոնային միջին ջերմաստիճանի աճը 1935-2022թթ. կազմել է 1.7°C, իսկ տեղումները նվազել են -13%-ով:

Կլիմայական ինդեքսներ

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույն մեծությունը (TXx) 2022թ. գարնանը եղել է հիմնականում նոյրմայի (1961-1990թթ.) սահմաններում, առավելագույն շեղումը եղել է Արարատում 4.8°C, Թալինում և Գյումրիում՝ 3.7°C:

Գծապատկեր 5. Ամսական առավելագույն ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի մեծությունը (TXn) 2022թ. գարնանը եղել է նորմայից (1961-1990թթ.) բարձր գրեթե բոլոր կայաններում, առավելագույն դրական շեղումը նորմայից դիտվել է Սևան լճային, Արարատ և Արթիկ կայաններում և կազմել է համատասխանաբար 12.7 °C, 12.3 °C և 11.2 °C :

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր երևույթներ և էքստրեմումներ 2022թ.գարնան ընթացքում

Երևույթի անվանումը	Վտանգավոր երևույթների և էքստրեմումների դիտված դեպքերը	2022թ. գարուն
Մառախուղ	1 դեպք, տեսանելիությունը 50 մ (Ստեփանավան)	Մարտ
	14 դեպք, տեսանելիությունը 40-50 մ ցածր (Արարատ, Արթիկ, Գյումրի, Պուշկինի լ-ք)	Ապրիլ
	Գորիս՝ տեսանելիությունը 40 մ 11 դեպք՝ տեսանելիությունը 50 մ (Պուշկինի լ-ք, Թային, Ստեփանավան)	Մայիս
Անձրև (≥30մմ 12 ժամում)	Ապարան 36.3մմ (11.III)	Մարտ
Կարկուտ	Հրազդան 8մմ (20.IV)	Ապրիլ
	Պուշկինի լ/ք՝ 5մմ 25 րոպեում (29.V) Ստեփանավան՝ 11մմ 3 րոպեում (23.V)	Մայիս
Ուժեղ քամի	25մ/վ Վանաձոր (04.III)	Մարտ
	42մ/վ Պուշկինի լ/ք (08.IV) 25մ/վ Մարտունի (12.IV) 25մ/վ Արմավիր (12.IV) 28մ/վ Վարդենյանց լ/ք (12.IV) 26մ/վ Արենի (12.IV) 30մ/վ Իջևան (20.IV)	Ապրիլ
	25մ/վ Բազրատաշեն (23.V)	Մայիս

Ապրիլ-մայիս ամիսների երաշտային պայմանների վերլուծությունը 2022թ.

2022 թվականի երաշտային պայմանների ապրիլ-մայիս ամիսներին ինտենսիվության մոնիթորինգ իրականացվել է 18 կայանների տվյալների հիման վրա, որոնք բնութագրական են ամբողջ տարածքի համար: Երաշտային պայմանների գնահատումը իրականացվել է 5 կարգերով՝ 1-շատ ուժեղ, 2-ուժեղ, 3-միջին, 4-թույլ և 5-երաշտի բացակայություն:

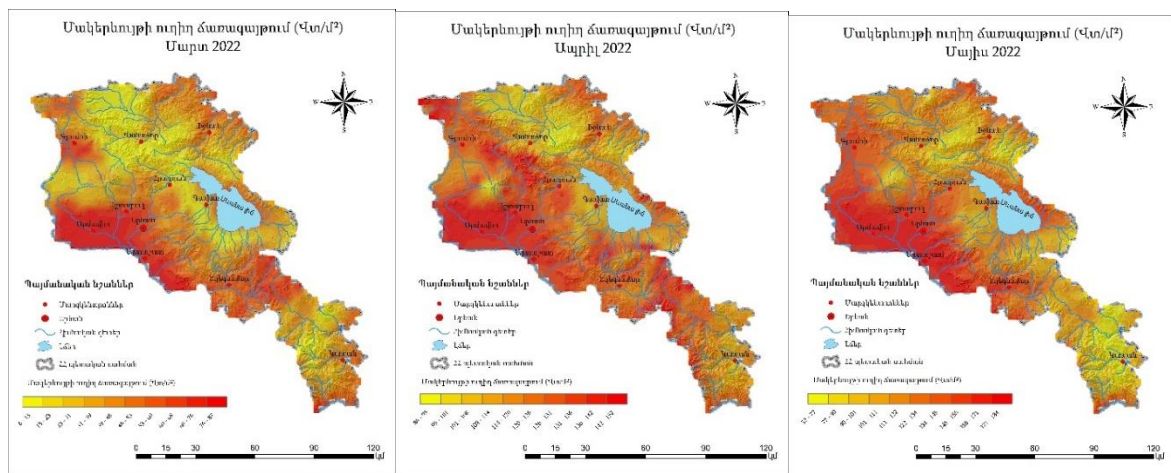
Աղյուսակ 2. Երաշտային պայմանները 2022թ.ապրիլ-մայիս ամիսներին

N	Կայան	H, մ	Ապրիլ			Մայիս		
			I	II	III	I	II	III
1	Բազրատաշեն	448	5	5	5	5	5	5
2	Մեղրի	661	2	3	2	3	3	3
3	Իջևան	695	5	5	5	5	5	5
4	Արարատ	819	2	3	2	1	2	2
5	Արմավիր	861	2	4	3	3	4	4
6	Երևան-Ագրո	942	3	5	3	3	5	5
7	Ուրցաձոր	1064	4	5	2	4	5	5
8	Արենի	1066	3	4	2	5	5	5
9	Դիլիջան	1256	5	5	5	5	5	5
10	Վանաձոր	1376	5	5	5	5	5	5

N	Կայան	H, մ	Ապրիլ			Մայիս		
			I	II	III	I	II	III
11	Գյումրի	1528	5	5	5	5	5	5
12	Միսիան	1615	5	5	5	5	5	5
13	Ֆանտան	1799	5	5	5	5	5	5
14	Ապարան	1889	5	5	5	5	5	5
15	Մարտունի	1943	5	5	5	5	5	5
16	Գավառ	1950	5	5	5	5	5	5
17	Ամբերդ	2071	5	5	5	5	5	5
18	Ծաղկաձուլիս	2101	5	5	5	5	5	5

Ինչպես երևում է Աղյուսակ 2-ից, գրեթե բոլոր կայաններում ապրիլ-մայիս ամիսներին երաշտ չի դիտվել, բացառությամբ հովտային շրջանների որոշ կայանների (Մեղրի, Արարատ, Արմավիր), որտեղ ապրիլին դիտվել են երաշտային պայմաններ: Մայիսին Մեղրիում եղել է միջին կարգի երաշտ: Հովտային շրջաններից միայն Արարատում է, որ մայիս ամսվա ընթացքում դիտվել է ուժեղ երաշտ:

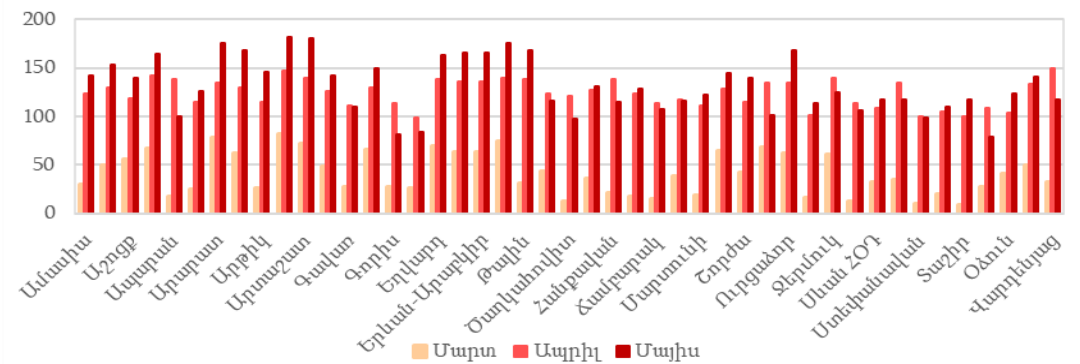
Արեգակնային ճառագայթում

Մարտին հանրապետությունում դիտված ջերմաստիճանը բավականին ցածր էր, ինչի արդյունքում ուղիղ ճառագայթումը ևս ցածր արժեքներ է գրանցել: Առավելագույն արժեքներ գրանցվել են Արարատյան դաշտում (68-87 Վտ/մ²) և Վայոց Ձորում (46-53 Վտ/մ²), Տավուշում, Շիրակում և Սյունիքի արևելյան հատվածներում մինչև 53 Վտ/մ², մնացած շրջաններում ճառագայթման արժեքները իջնում են մինչև 6-15 Վտ/մ²:

Ապրիլ և մայիս ամիսներին արեգակնային ճառագայթման առավելագույն արժեքները գրանցվել են կենտրոնական և արևմտյան շրջաններում՝ համապատասխանաբար հասնելով 126-152 Վտ/մ² և 134-184 Վտ/մ²: Ապրիլին նվազագույն արժեքներով աչքի ընկել են Լոռին և Բարձր լեռնային հատվածները (86-95 Վտ/մ²), մայիսին՝ Սյունիքի կենտրոնական շրջանները (57-93 Վտ/մ²):

Օդերևութաբանական կայաններում գրանցված կարճալիք ճառագայթման արժեքները ըստ արբանյակային դիտարկումների ներկայացված է Գծապատկեր 6-ում:

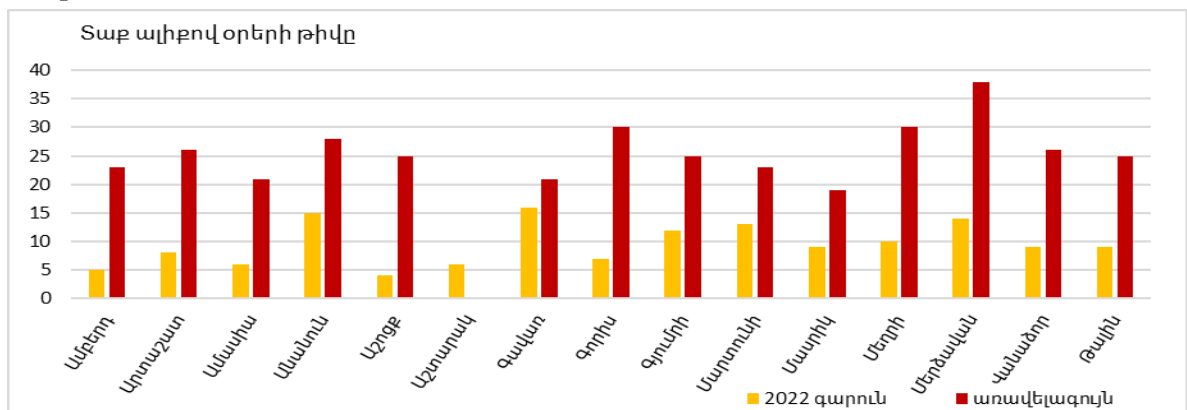
Գծապատկեր 6. Գարձալիք ճառագայթման արժեքները ըստ արբանյակային դիտարկումների

Տաք և ցուրտ ալիք

Գարնանը տաք ալիք դիտվել է ապրիլի 1-5-ը, ապրիլի 18-28-ը, ինչն արտահայտվել է հանրապետության ողջ տարածքում:

Մեղրիում առավելագույն ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը նորմայից կազմել է 15.4°C, միջին ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը՝ 12.4°C:

Համեմատած բազմամյա տվյալների՝ տաք ալիքով օրերի թիվը եղել է նորմայի սահմաններում:

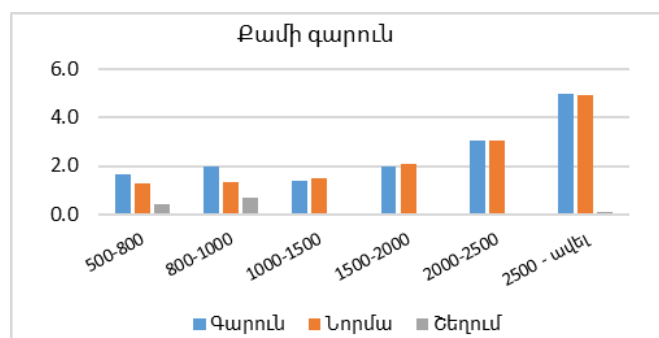

Գծապատկեր 7. Տաք ալիքով օրերի թիվը

Ցուրտ ալիք է դիտվել մարտի 15-29-ի ընթացքում, ինչպես նաև ապրիլի 13-15-ը: Ամասիայում նվազագույն ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը նորմայից կազմել է -13.2°C, միջին ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը նորմայից կազմել է -9.1°C:

Քամու բաշխումը

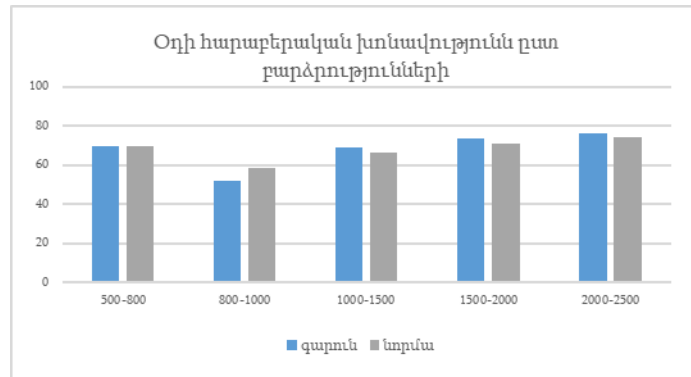
Գարնանը քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800 մ բարձրություններում, գրանցվել է 1.6 մ/վ, 800-1000 մ բարձրություններում՝ 2.0 մ/վ: Ամենամեծ արագությամբ քամի արձանագրվել է 2500 մ-ից ավել բարձրալեռնային գոտում՝ 5.0 մ/վ, ինչը նորմայից ավել է 0.1 մ/վ-ով :

Գծապատկեր 8. Քամու արագությունը գարնանը

Օդի հարաբերական խոնավություն

2022թ. գարնան միջին հարաբերական խոնավությունը բոլոր բարձրություններում եղել է նորմայի սահմաններում, միայն 800-1000 մ բարձրության վրա դիտվել է նորմայից ցածր:

Գծապատկեր 9. Օդի հարաբերական խոնավությունը գարնանը

Աղյուսակ 3. 2022 թվականի օդի միջին ջերմաստիճանի անցումը՝ 0, 5, 10, 15 աստիճանից բարձր

Ամիսներ	Փետրվար			Մարտ			Ապրիլ			Մայիս		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Շրջաններ/Տասնօրյակ												
Հովտային շրջաններ (500-1000մ)			>5			>10			>15			
Նախալեռնային շրջաններ (1000-1500մ)					>0	>5	>10			>15		
Նախալեռնային շրջաններ (1500-2000մ)						>0	>5		>10			>15
Լեռնային շրջաններ (2000-2500մ)						>0		>5		>10		
Բարձր լեռնային շրջաններ (>2500մ)												

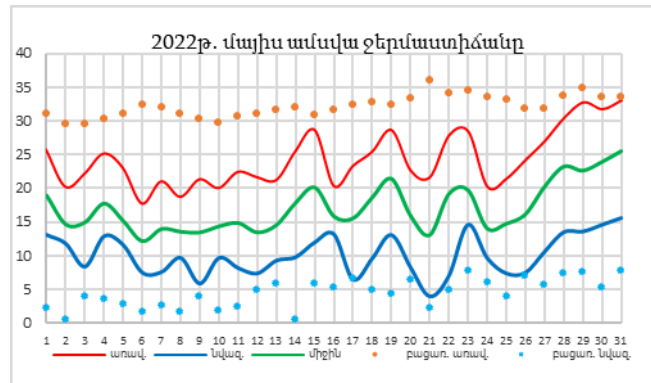
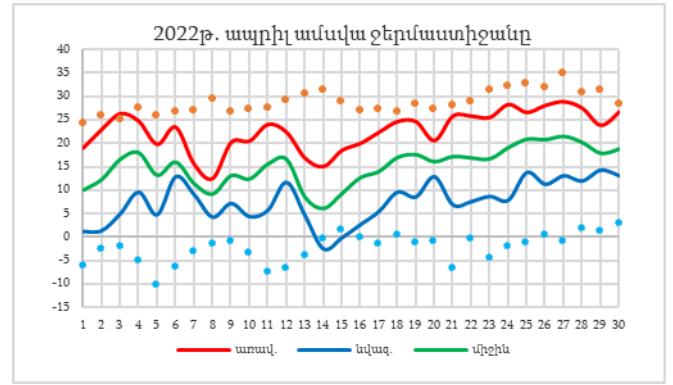
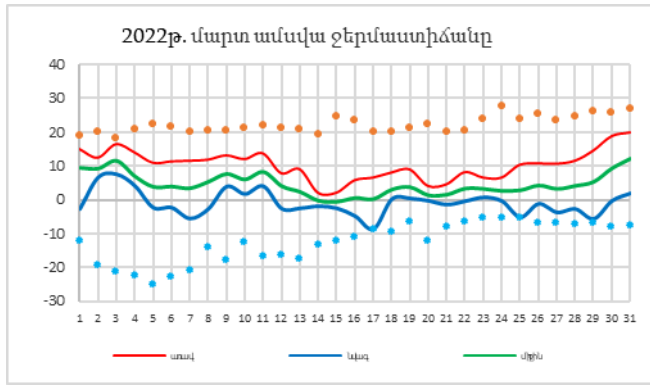
Միջին օրական ջերմաստիճանի անցումը 5 աստիճանից բարձր, մատնանշում է վեգետացիայի սկիզբ, իսկ 15-ից բարձրը՝ ամռան սկիզբ:

Երևան

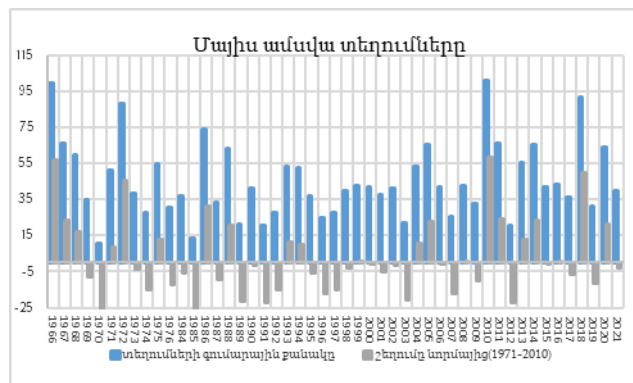
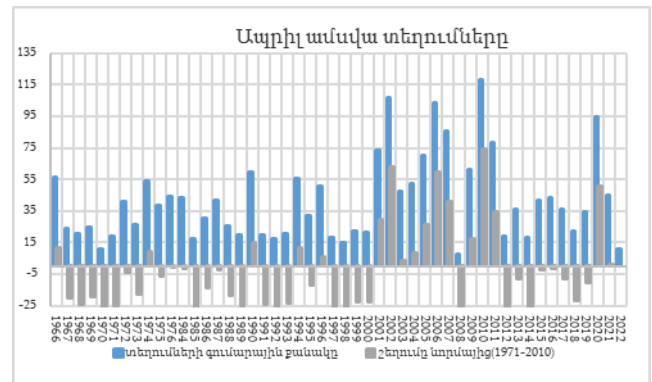
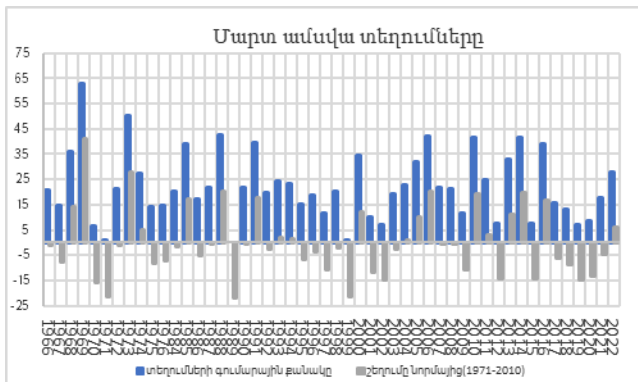
Երևանում մարտ ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 4.5°C, շեղումը նորմայից կազմում է -1.2°C : Տեղումների քանակը՝ 28մմ, եղել է նորմայի սահմաններում :

Ապրիլ ամսվա միջին ջերմաստիճանը Երևանում եղել է 15.2°C, շեղումը նորմայից կազմել է +2.1°C: Տեղումների քանակը եղել է 11 մմ, որը կազմում է ապրիլ ամսվա նորմայի 25 %-ը:

Երևանում մայիս ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 17.2°C, շեղումը նորմայից կազմում է -0.3°C : Տեղումների քանակը եղել է 44 մմ, որը եղել է նորմայի սահմաններում:

Գծապատկեր 10. Ջերմաստիճանը Երևանում

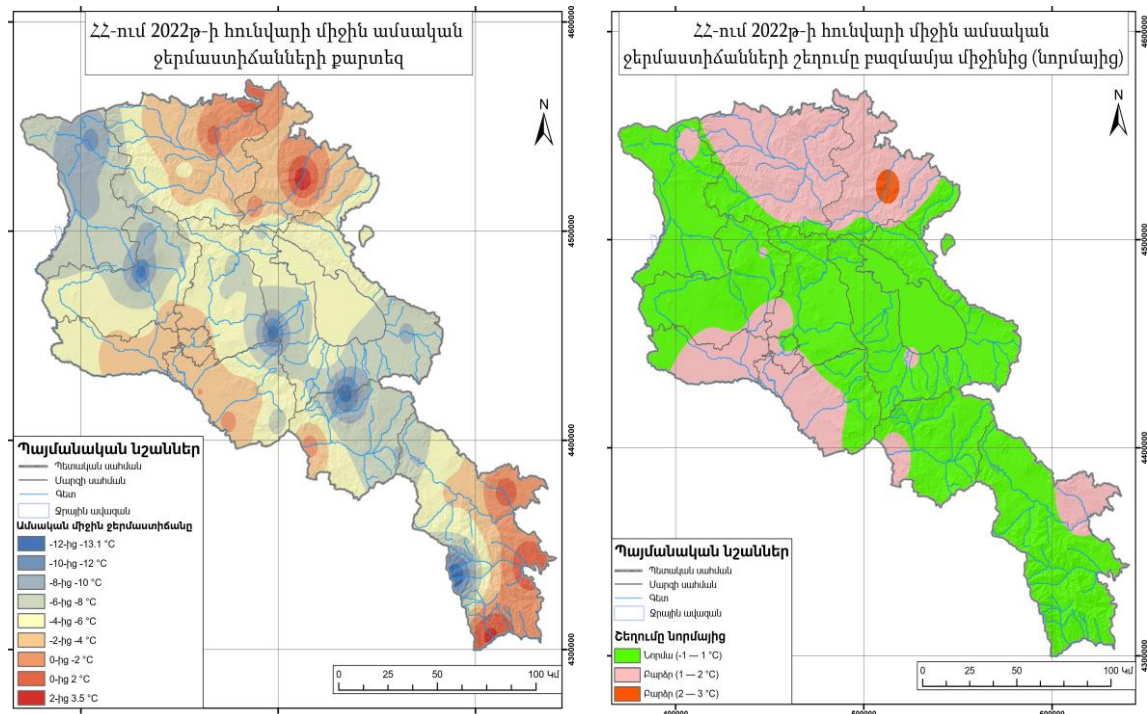
Գծապատկեր 11. Տեղումները Երևանում

2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ապրիլ

Ապրիլին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքի, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռներում, Լոռիում, Տավուշում, Արարատում, Արմավիրում բարձր է եղել նորմայից 2-3, Կոտայքի, Արագածոտնի և Վայոց ձորի նախալեռներում, Սյունիքում բարձր՝ 3-4 աստիճանով:

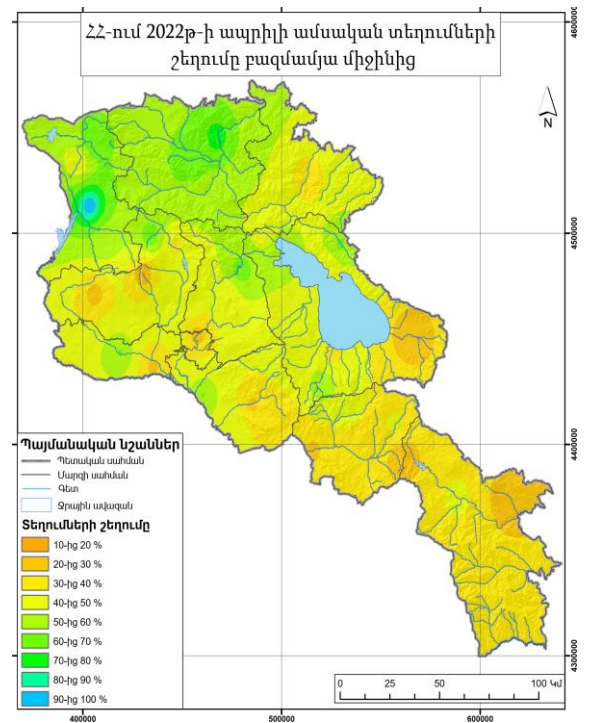
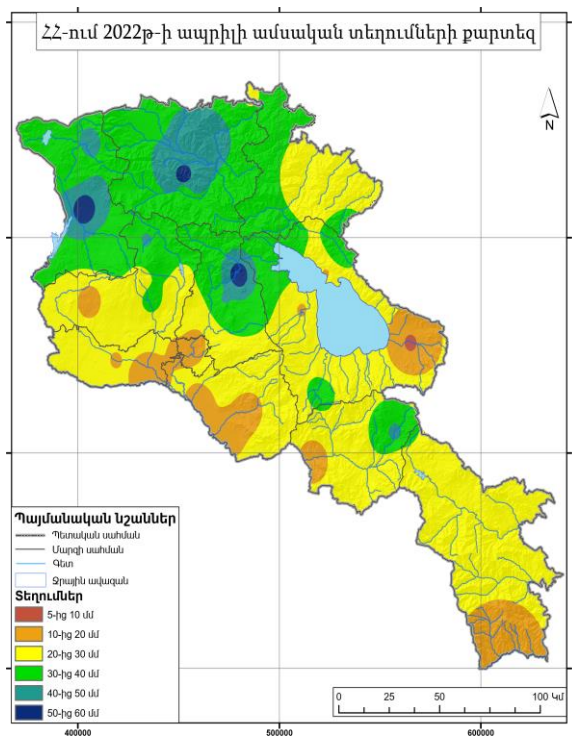
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 2-4, երկրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում մի փոքր դրական ու բացասական շեղումներով, երրորդ տասնօրյակներում՝ 3-5 աստիճանով:

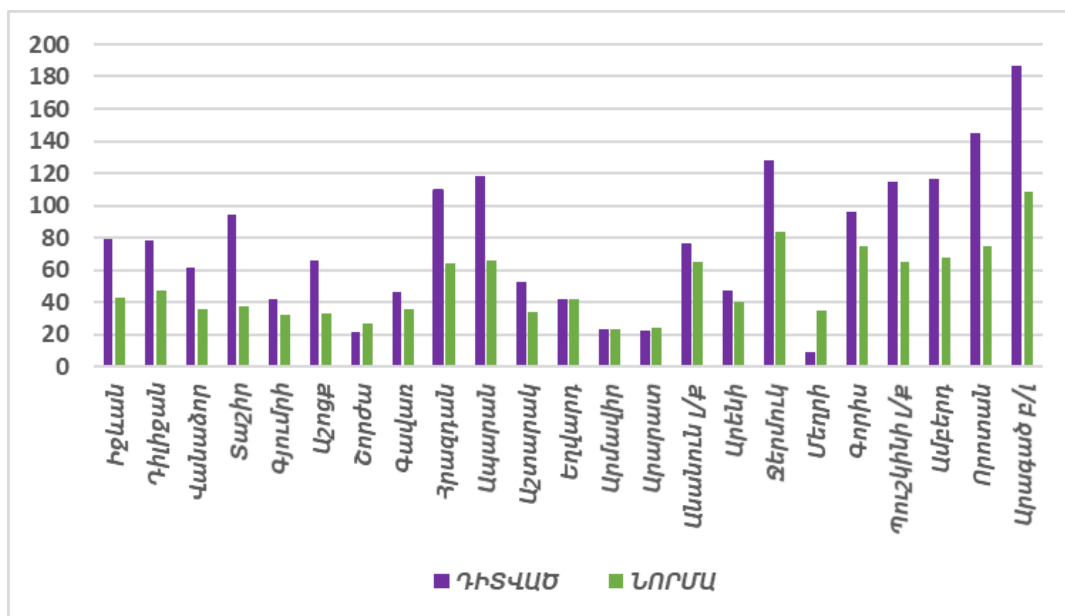
Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 31-56%, Վայոց ձորում՝ 28-41%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 23-42%, հովտային շրջաններում՝ 33%, Շիրակում՝ 41-96%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 44-89%, նախալեռնային շրջաններում՝ 41%, Լոռիում՝ 55-76%, Գեղարքունիքում՝ 20-62%, Արմավիրում՝ 61%, Արարատում՝ 28-60%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 25-45%, լեռնային շրջաններում՝ 37-68%, Երևան քաղաքում՝ 22-42%:

Ապրիլի 1-5-ին, 10-12-ին, 14-19-ին, 21-24-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Ապրիլի 6-9-ին, 13-ին, 28-30-ին՝ շրջանների զգալի մասում, 20-ի ցերեկը, 25-27-ին՝ առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Գծապատկեր 12. Տեղումներ, ապրիլ 2022

Առանձին վայրերում առանձին օրերին դիտվել է քամի 10-15մ/վ արագությամբ, պտղակումների ժամանակ՝ 25-30մ/վ արագությամբ:

Ապրիլի 8-ին Արթիկում դիտվել է մառախուղ 50 մ տեսանելիությամբ:

Ապրիլի 30-ի դրությամբ ձյան ծածկը պահպանվել է 2500 մ և ավելի բարձրություններում:

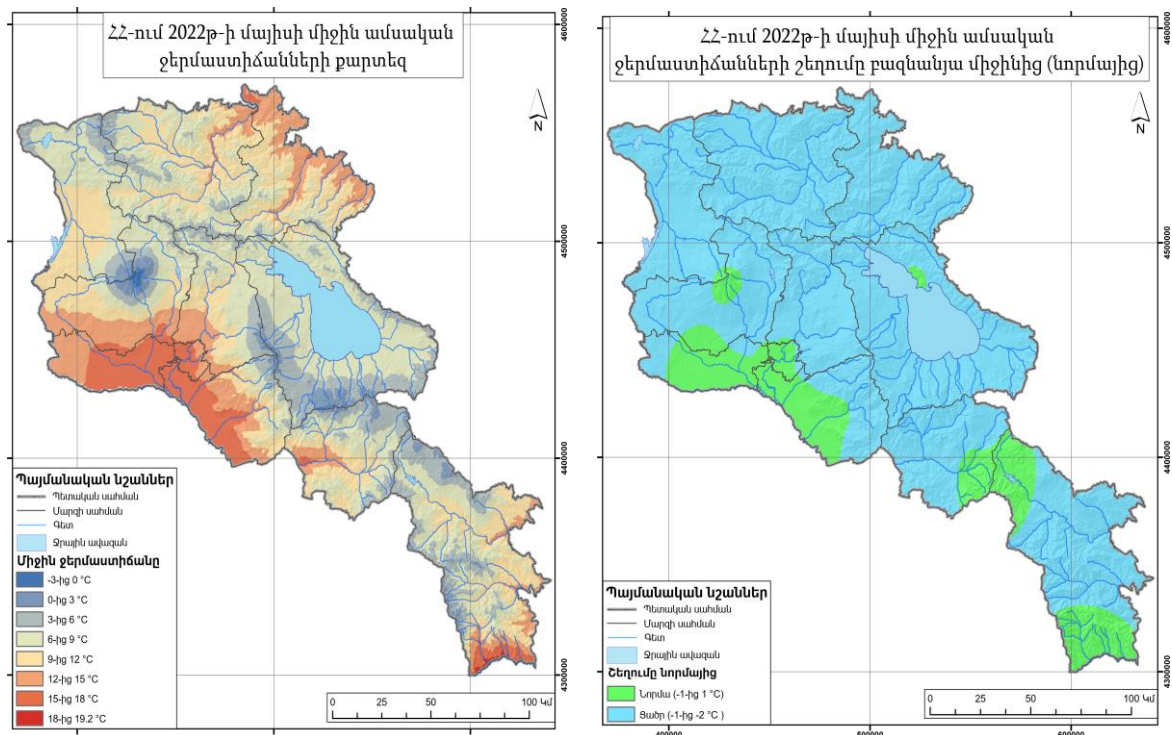
Աղյուսակ 4. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022 թվականի մայիս

Մարզ / ղիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Շիրակ/Արթիկ	8	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≥ 50 մ	50մ
Գեղարքունիք/Մարտունի	12	ուժեղ քամի	արագություն	≥ 25 մ/վ	25մ/վ
Վայոց ձոր/Արենի	12	ուժեղ քամի	արագություն	≥ 25 մ/վ	26մ/վ
Տավուշ/Իջևան	20	ուժեղ քամի	արագություն	≥ 25 մ/վ	30մ/վ
Շիրակ/Արթիկ	8	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≥ 50 մ	50մ

Մայիս

Մայիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների զգալի մասում ցածր է եղել նորմայից 1-1,5, Արարատում, Արմավիրում և Սյունիքի հովիտներում եղել է նորմայի սահմաններում մի փոքր բացասական շեղումով:

Միջին ամսական ջերմաստիճանները և դրանց շեղումները նորմայից

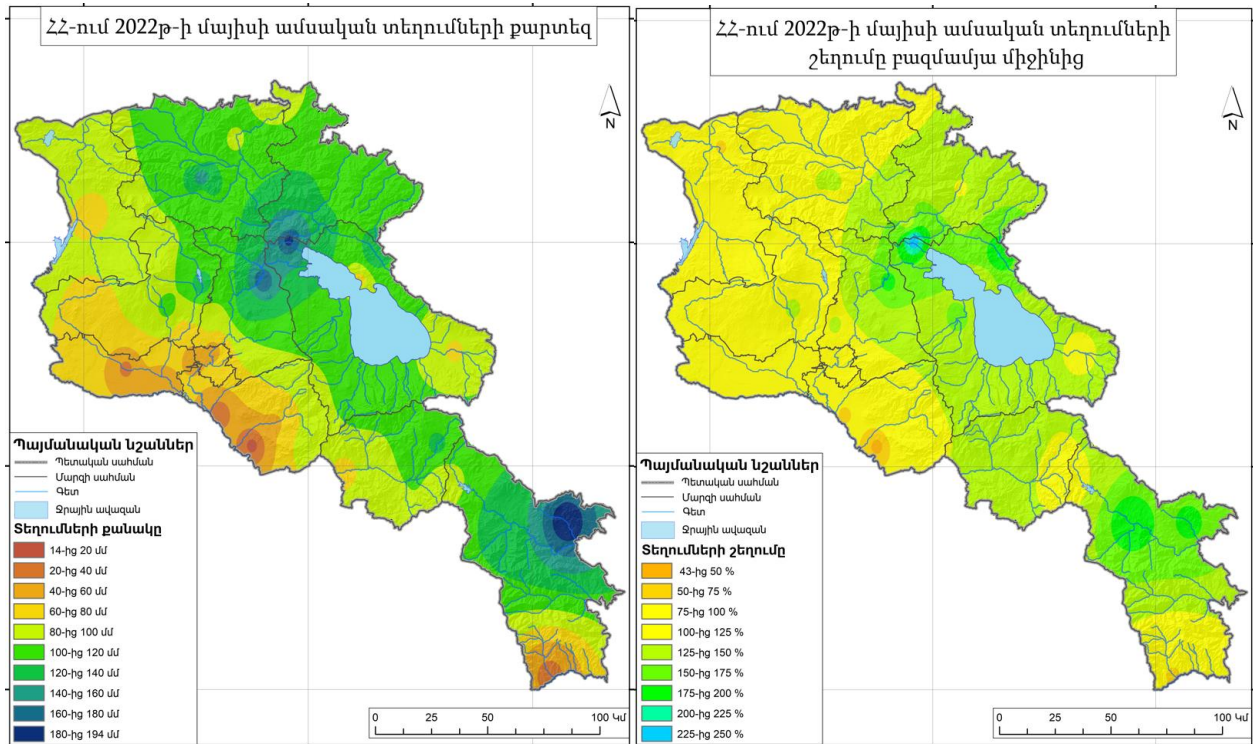

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը երեք տասնօրյակներում շրջանների զգալի մասում նորմայից ցածր է եղել 1-2 աստիճանով, Արարատում, Արմավիրում և Երևանում եղել է նորմայի սահմաններում մի փոքր բացասական շեղումներով:

Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից

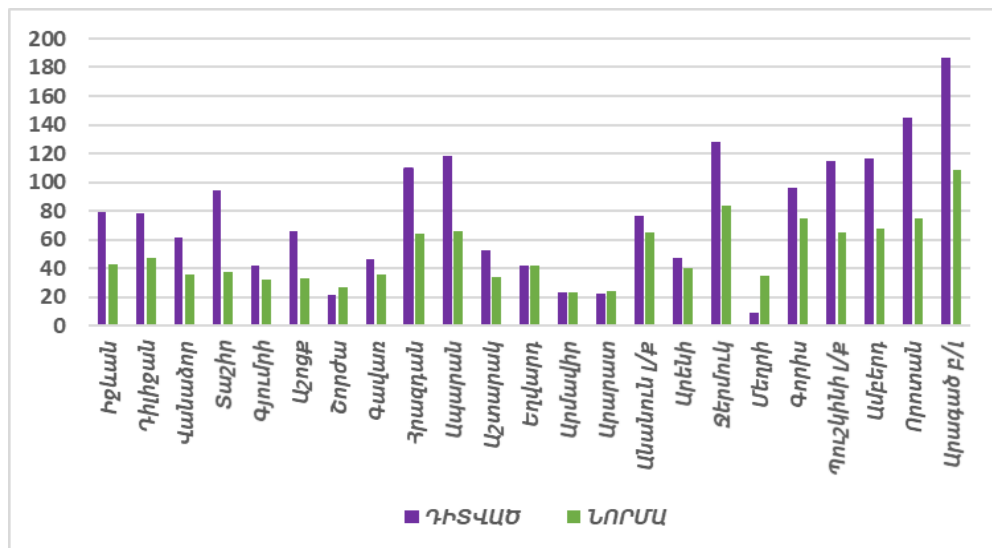
Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 63-111%, Վայոց ձորում՝ 60-91%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 112-122%, հովտային շրջաններում՝ 65-87%, Շիրակում՝ 67-128%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 91-94%, նախալեռնային շրջաններում՝ 108%, Լոռիում՝ 71-106%, Գեղարքունիքում՝ 40-130%,

Արմավիրում՝ 51%, Արարատում՝ 80-109%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 47-67%, լեռնային շրջաններում՝ 51-73%, Երևան քաղաքում՝ 81-100%:

Մայիսի 1-8-ին, 12-13-ին, 16-ին, 20-ին, 23-25-ին շրջանների զգալի մասում, 9-11-ին, 15-ին, 18-19-ին, 21-ին, 29-31-ին՝ առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Մայիսի 14-ին, 17-ին, 20-ին, 22-ին, 26-28-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 13. Տեղումներ, մայիս 2022

Մայիսի 16-ին Թալինում, 20-ին՝ Գորիսում դիտվել է ուժեղ մառախուղ՝ 40-50մ տեսանելիությամբ: Մայիսի 20-ին և 23-ին հանրապետության շրջանների զգալի մասում դիտվել է քամու ուժգնացում, պոռթկումների ժամանակ մինչև 18-23մ/վրկ արագությամբ (Բագրատաշեն՝ 27մ/վրկ): Մայիսի 23-ին առանձին շրջաններում դիտվել է նաև կարկուտ 10-18մմ տրամագծով:

Աղյուսակ 5. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022 թվականի մայիս

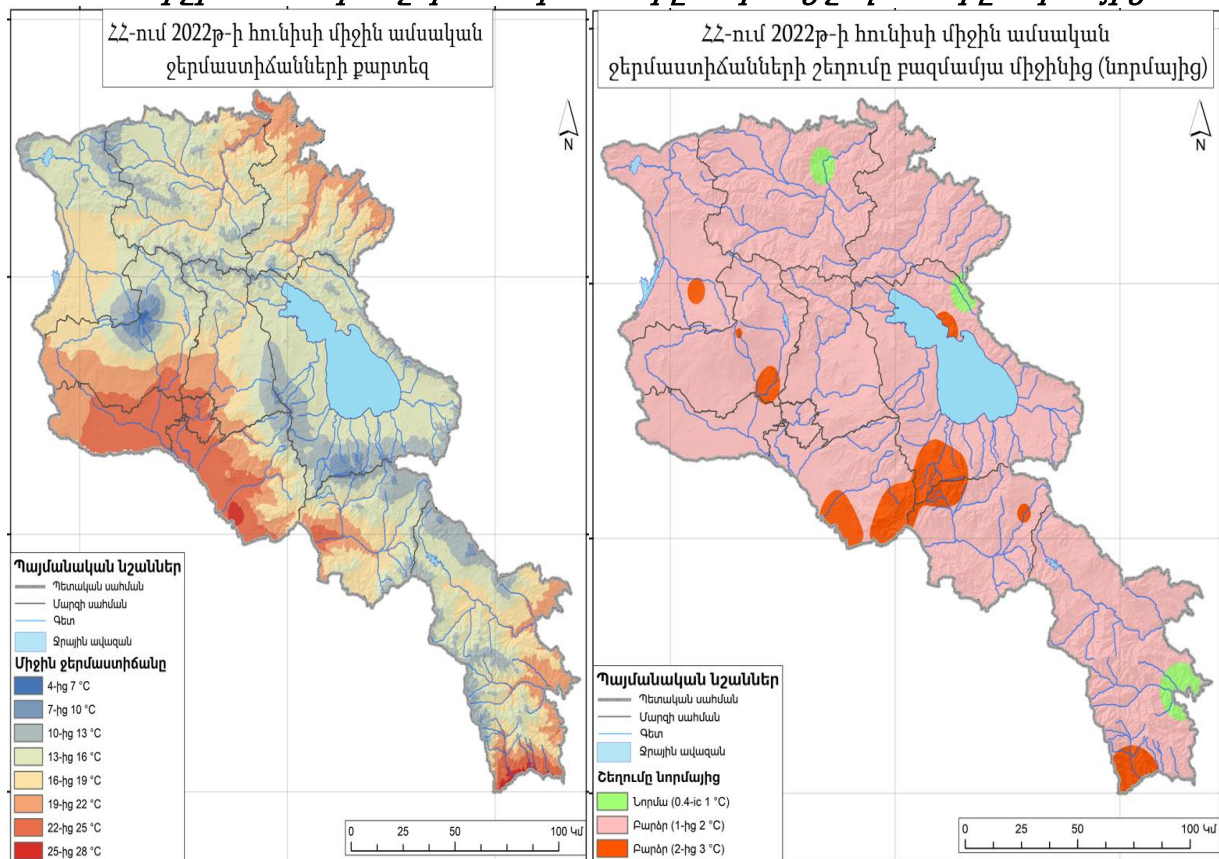
Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Արագածոտն/ Թալին	16	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Սյունիք/Գորիս	20	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	40մ
Տավուշ/ Բազրատաշեն	23	ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վրկ	27մ/վրկ

Մայիսի 20-ին և 24-ին հանրապետության լեռնային գոտիներում դիտվել են ձյան տեսքով տեղումներ, առանձին հատվածներում առաջացել է ձյան ծածկ 5-10 սմ բարձրությամբ: Մայիսի 20-ի լույս 21-ի և 24-ի լույս 25-ի գիշերը մի շարք լեռնային գոտիներում օդում գրանցվել է մինչև -2...-4 աստիճան ցուրտ:

Հունիս

Հունիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում բարձր է եղել նորմայից 1-2 աստիճանով:

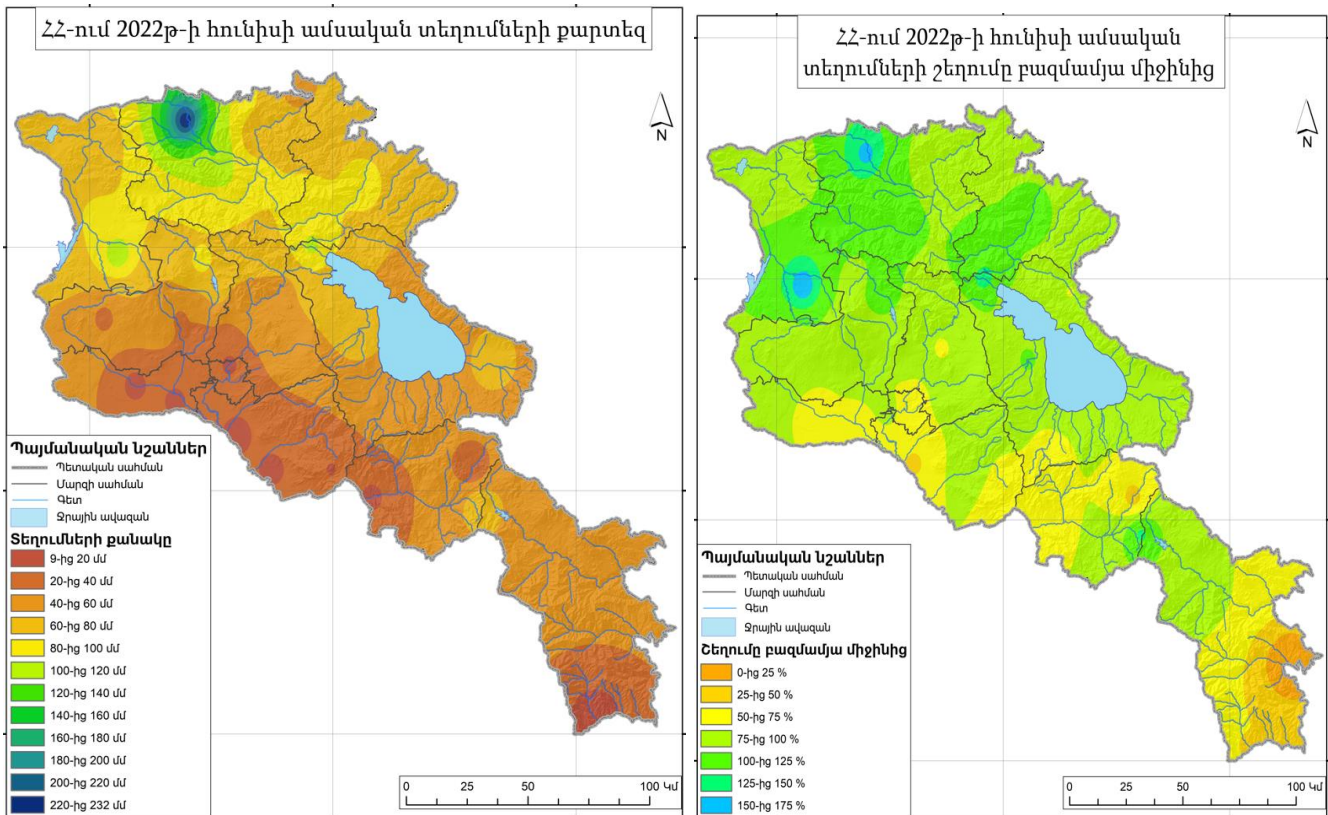
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում բարձր է եղել նորմայից 3-5, երկրորդ և երրորդ տասնօրյակներում եղել է նորմայի սահմաններում՝ դրական ու բացասական շեղումներով:

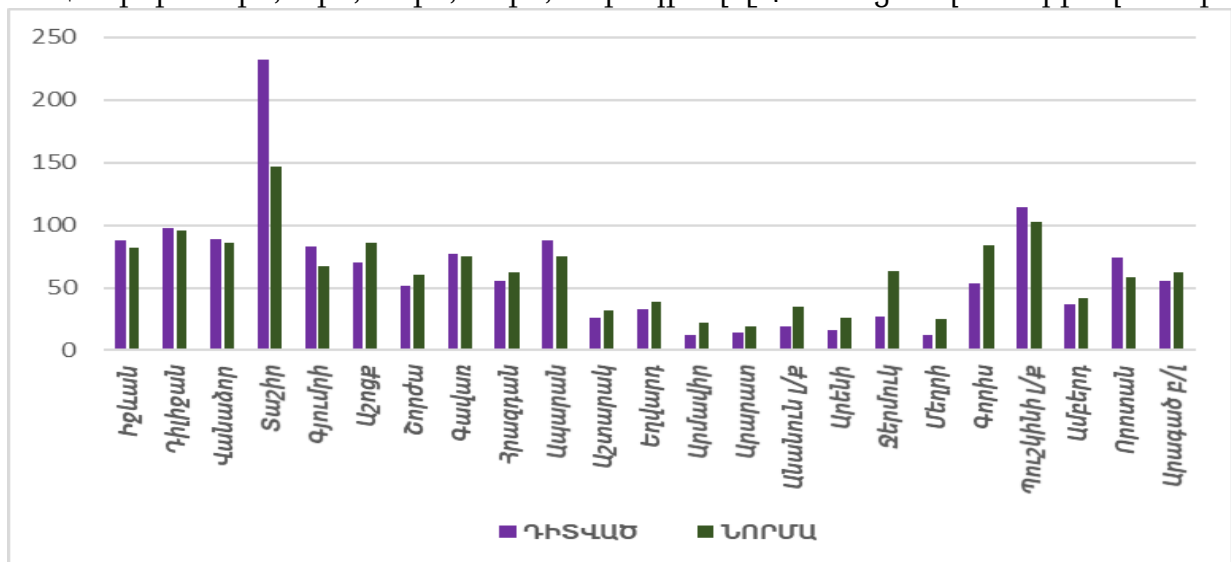
Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նոյրմայի 90-108%, Վայոց ձորում՝ 43-60%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 64-91%, հովտային շրջաններում՝ 50%, Շիրակում՝ 80-124%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 71-89%, նախալեռնային շրջաններում՝ 85%, Լոռիում՝ 76-159%, Գեղարքունիքում՝ 74-140%, Արմավիրում՝ 57%, Արարատում՝ 43-87%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 75-80%, լեռնային շրջաններում՝ 87-117%, Երևան քաղաքում՝ 54-83%:

Հունիսի 5-6-ին, 8-9-ին, 15-18-ին, 20-ին, 27-29 առանձին շրջաններում, 10-14-ին, 22-26-ին՝ շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Հունիսի 1-4-ին, 7-ին, 19-ին, 21-ին, 30-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 14. Տեղումներ, հունիս 2022

Հունիսի 1-ին Եղվարդում, 4-ին Արթիկում դիտվել է ուժեղ քամի, պտոթկումների ժամանակ մինչև 25- 28մ/վ արագությամբ:

Հունիսի 1-ին Տաշիրում (19մմ), Սեմյոնովկայում (20մմ), 10-ին՝ Տաշիրում (21մմ) դիտվել է կարկուտ:

Հունիսի 7-ին Ստեփանավանում դիտվել է ուժեղ անձրև 39 մմ քանակությամբ:

Աղյուսակ 6. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022 թվականի հունիս

Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաս- տացի
Կոտայք/Եղվարդ	1	ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վ	28մ/վ
Գեղարքունիք/ Սեմյոնովկա	1	ուժեղ կարկուտ	տրամագիծ	≥20մմ	20մմ
Շիրակ/Արթիկ	4	ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վ	28մ/վ
Լոռի/ Ստեփանավան	7	ուժեղ անձրև	ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	39.4մմ
Լոռի/Տաշիր	10	ուժեղ կարկուտ	տրամագիծ	≥20մմ	21մմ

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂ

Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման հիմնական պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

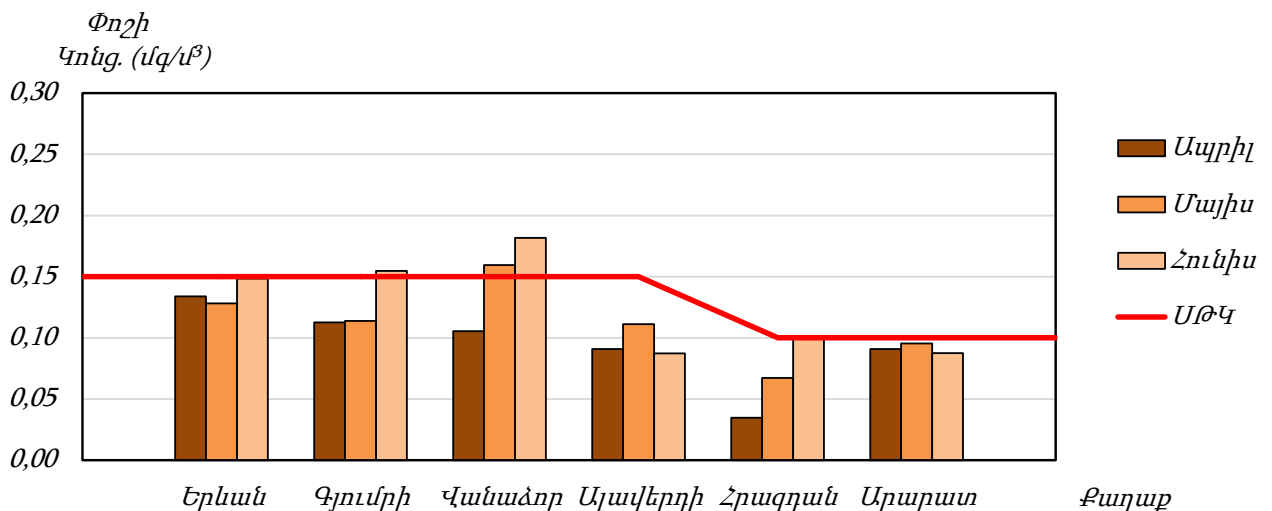
- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակություններն որոշելու համար 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական և միջին շաբաթական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.meteomonitoring.am ինտերնետային կայքում:

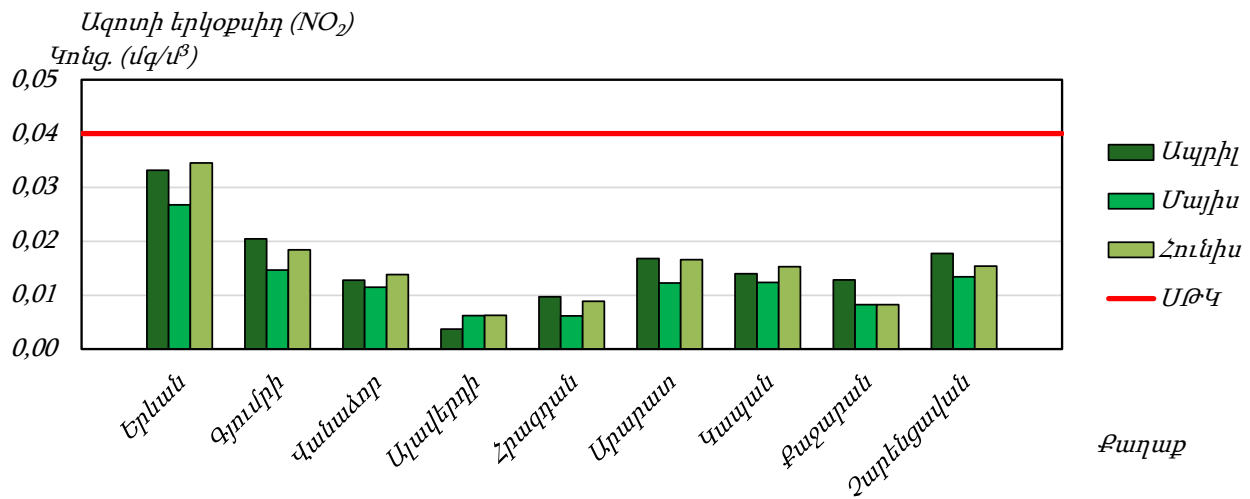
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիան գերազանցել է հիմնականում Գյումրի, Վանաձոր և Հրազդան քաղաքներում:

Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

Գծապատկեր 15. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

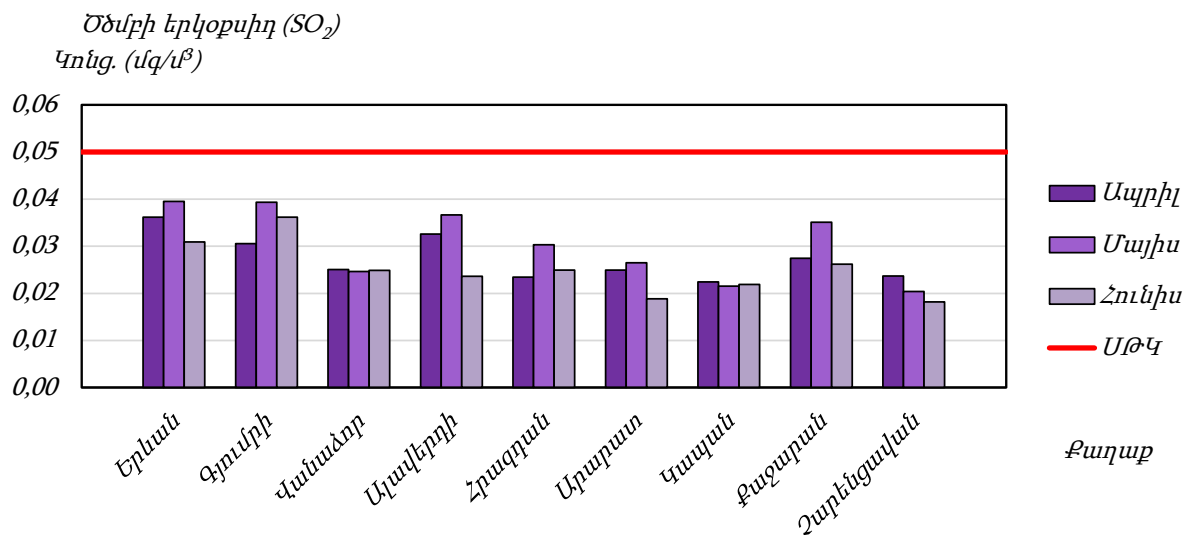
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն: Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Գծապատկեր 16. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն: Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ:

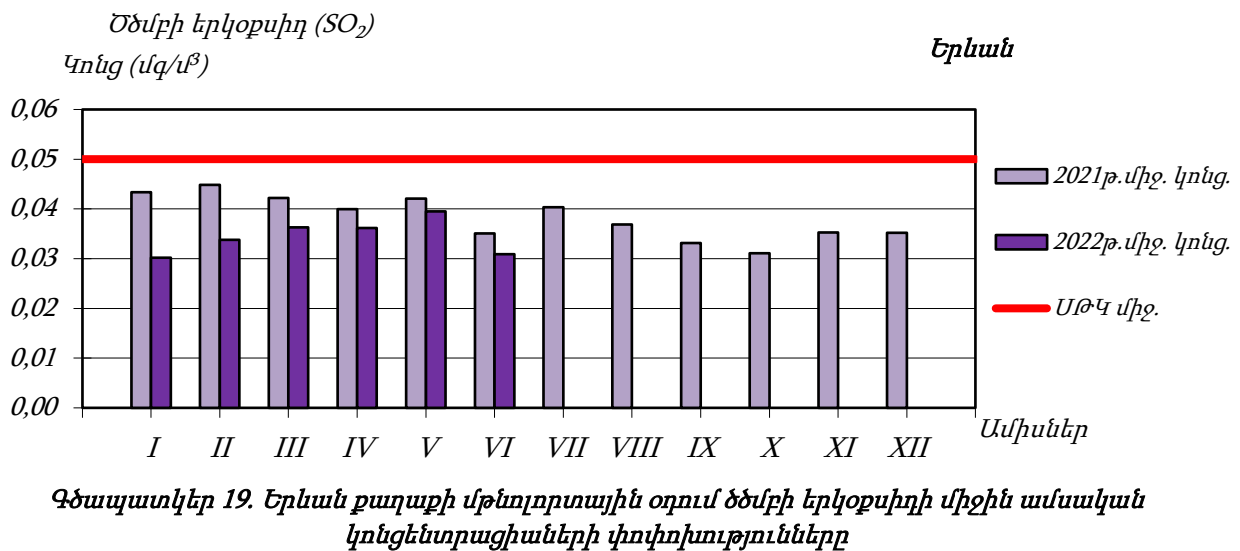
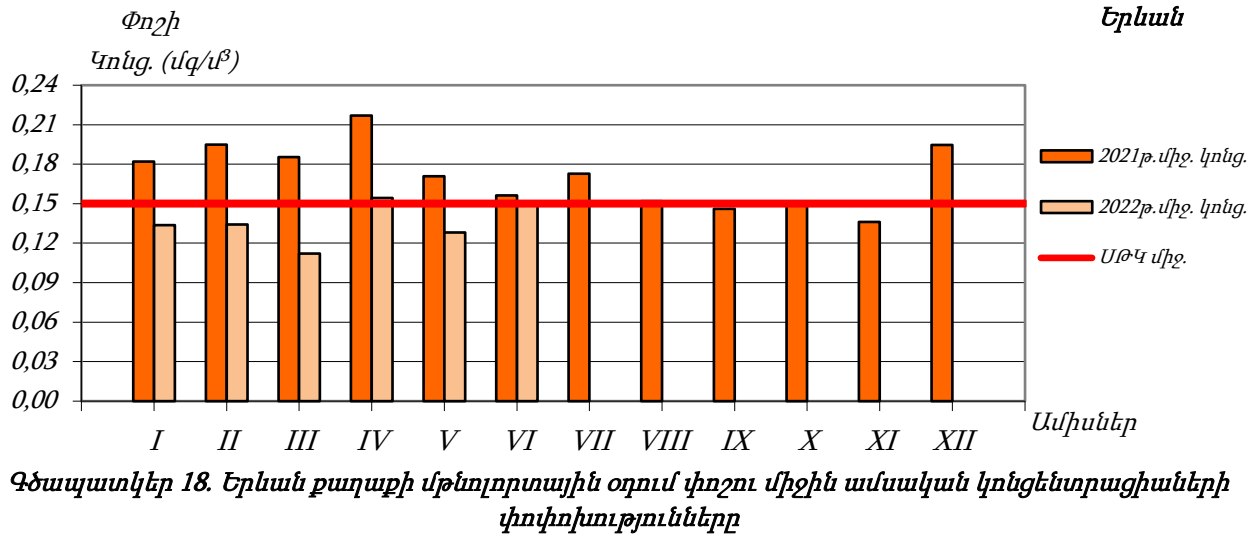

Գծապատկեր 17. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

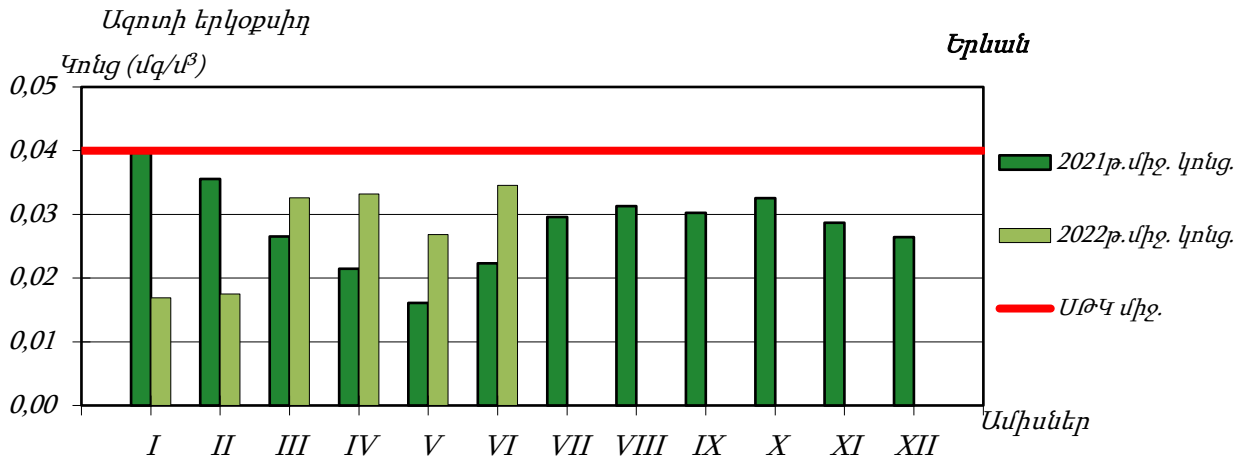
Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

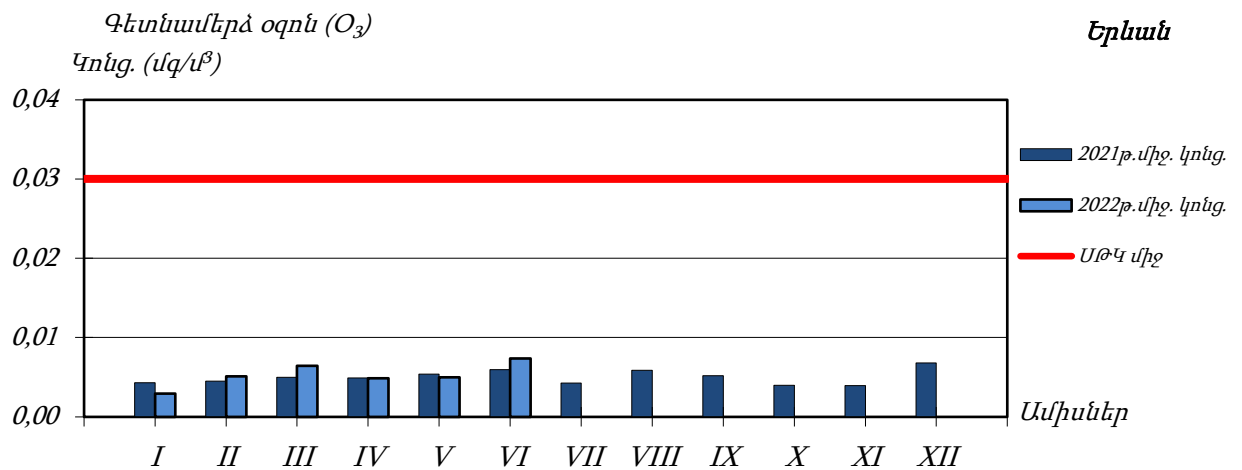
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաները մոտ են եղել նորմային, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

*կախված մասնիկներ
**անհիդրիդ ծծմբային

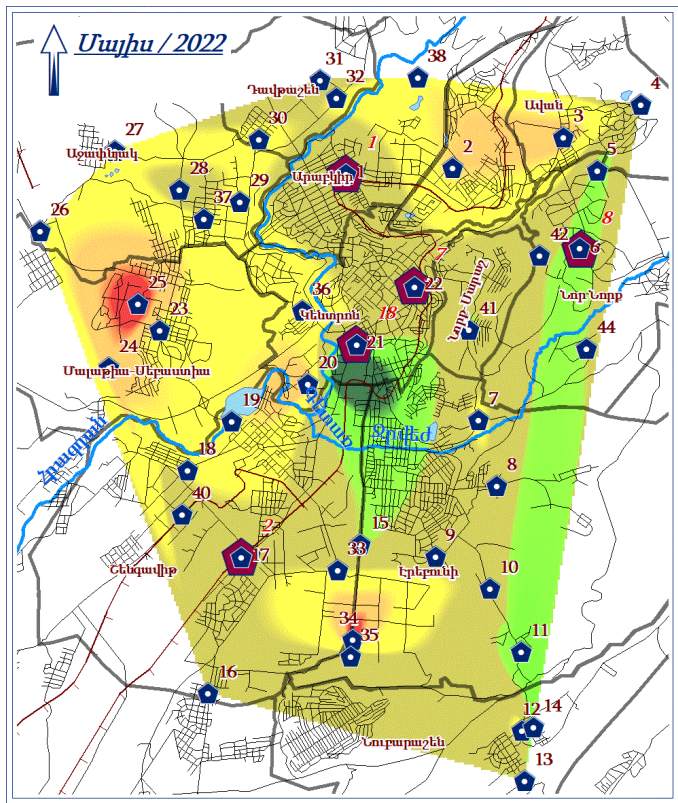
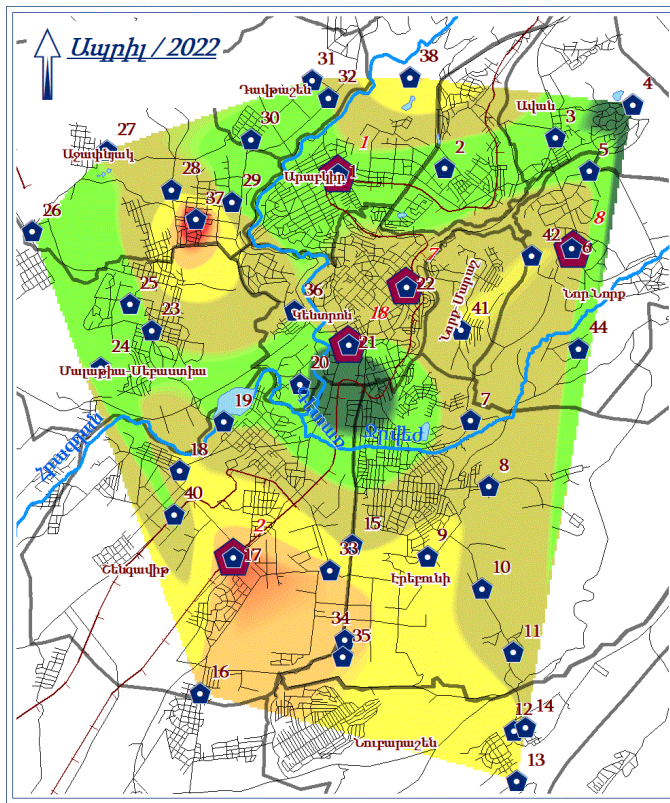

Գծապատկեր 20. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

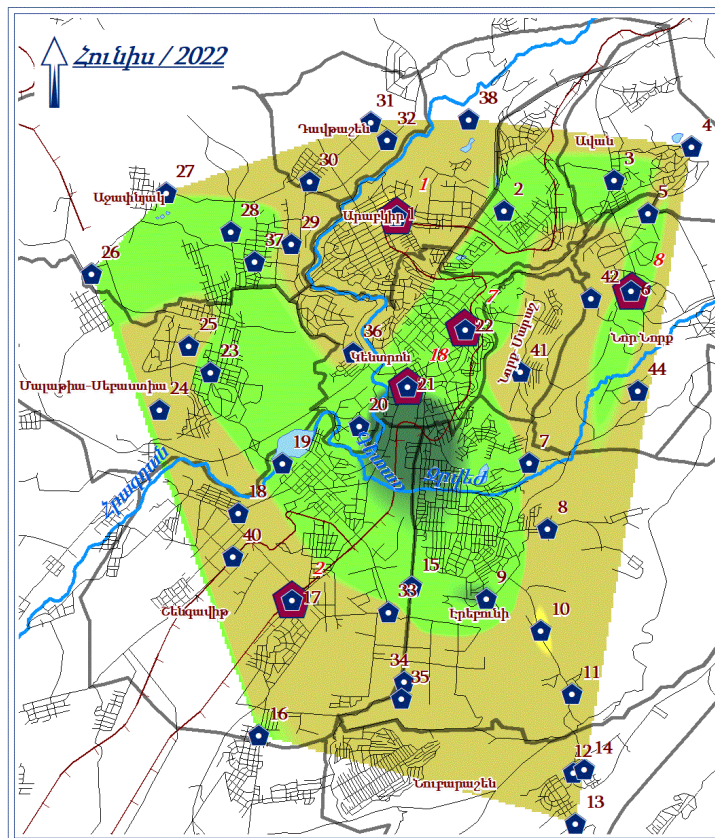
Գծապատկեր 21. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

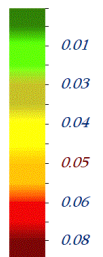

Պայմանական նշաններ

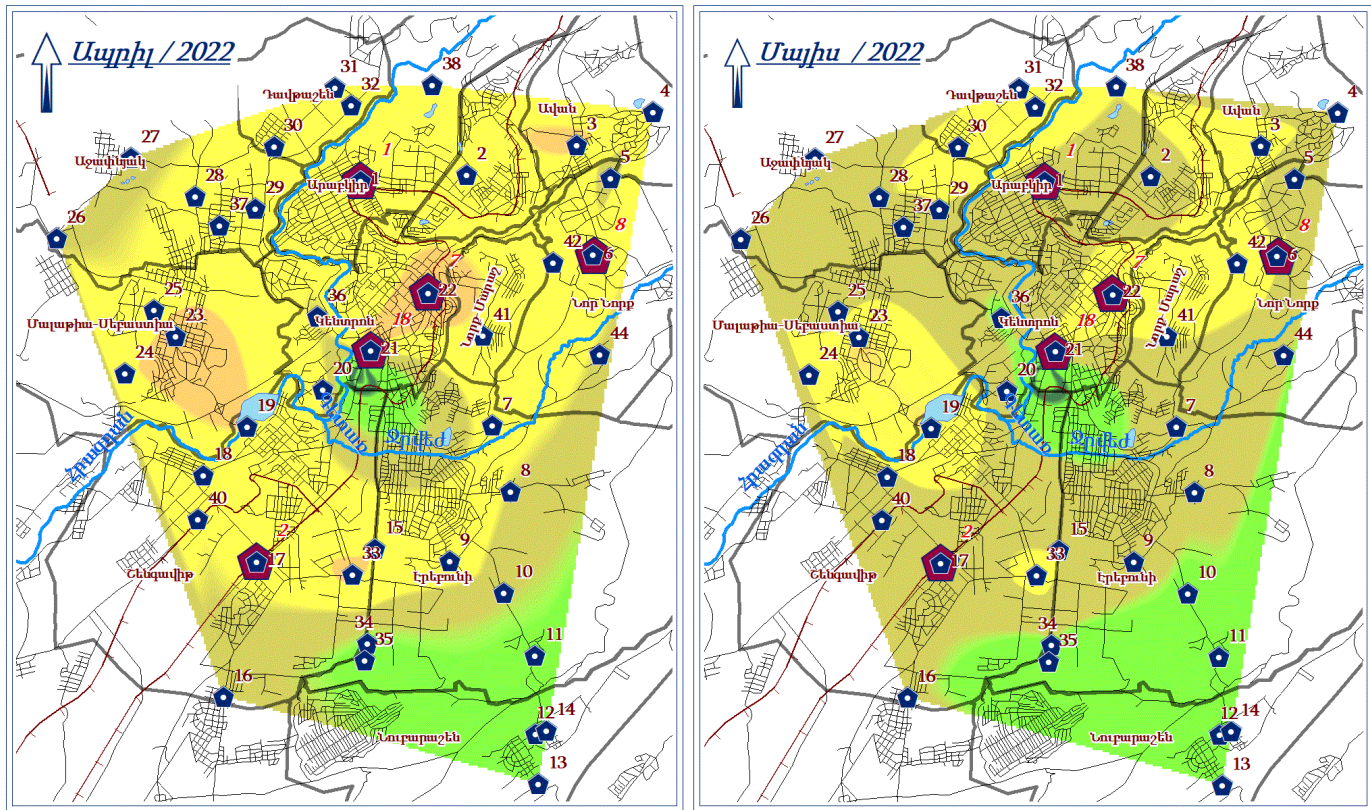
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

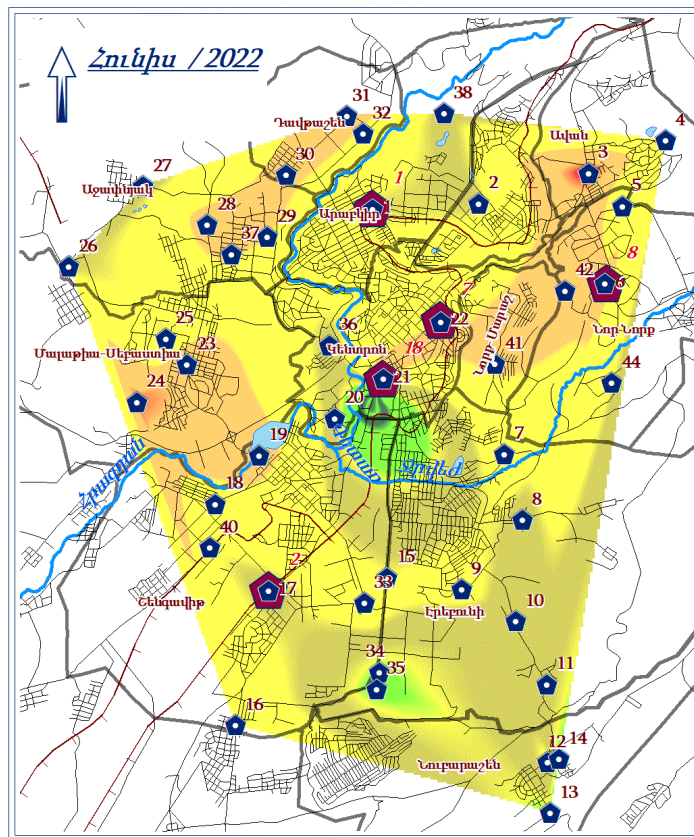

**Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

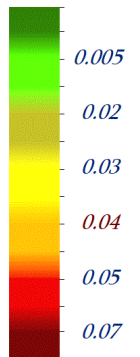

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

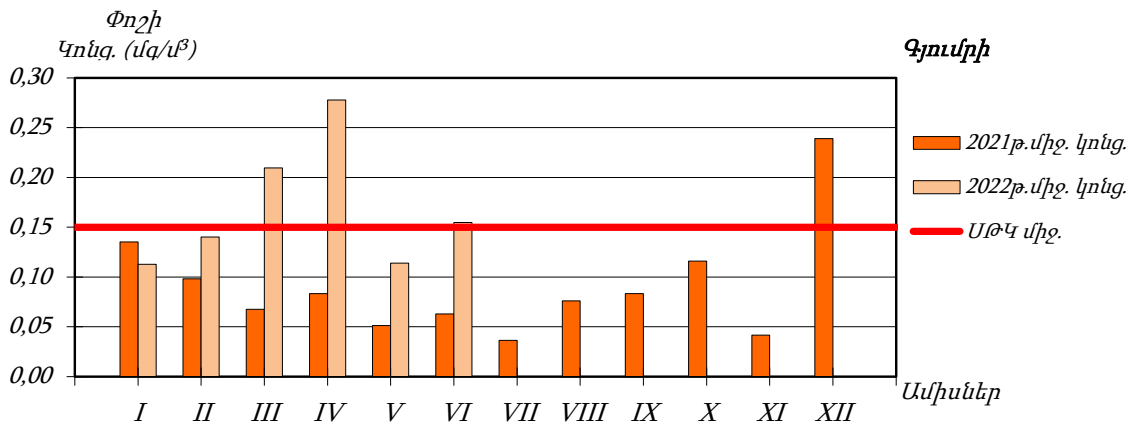
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

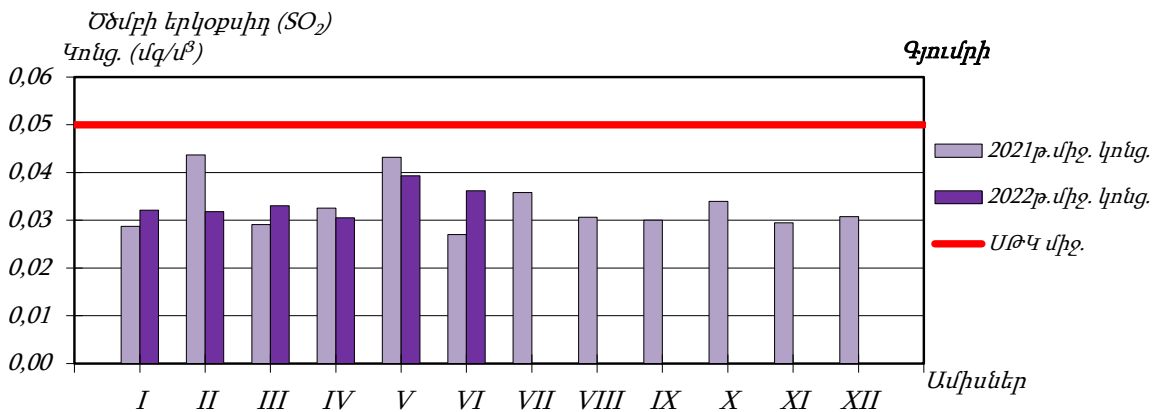
Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

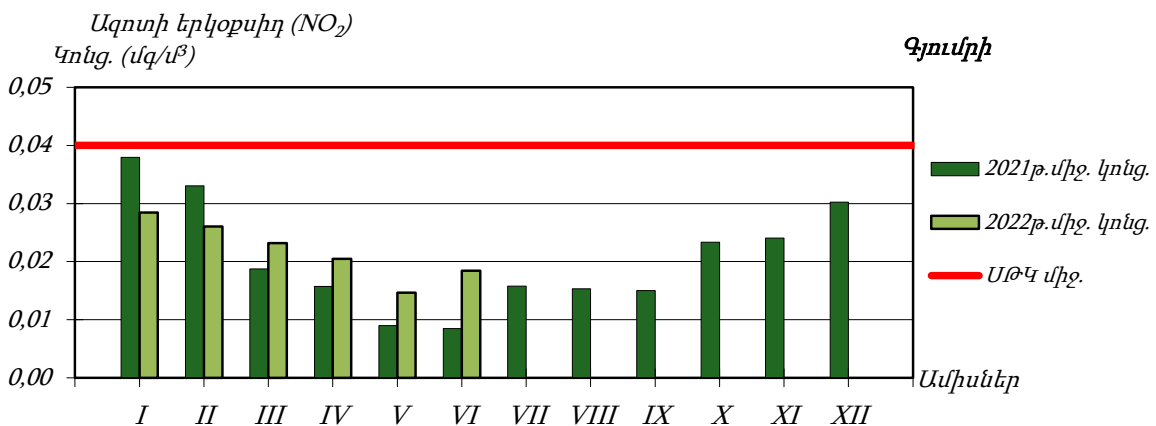
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն ապրիլ ամսին 1.9 անգամ, հունիսին՝ աննշան, իսկ մայիսին գտնվել է ՍԹ-ի սահմաններում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Գծապատկեր 22. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 23. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

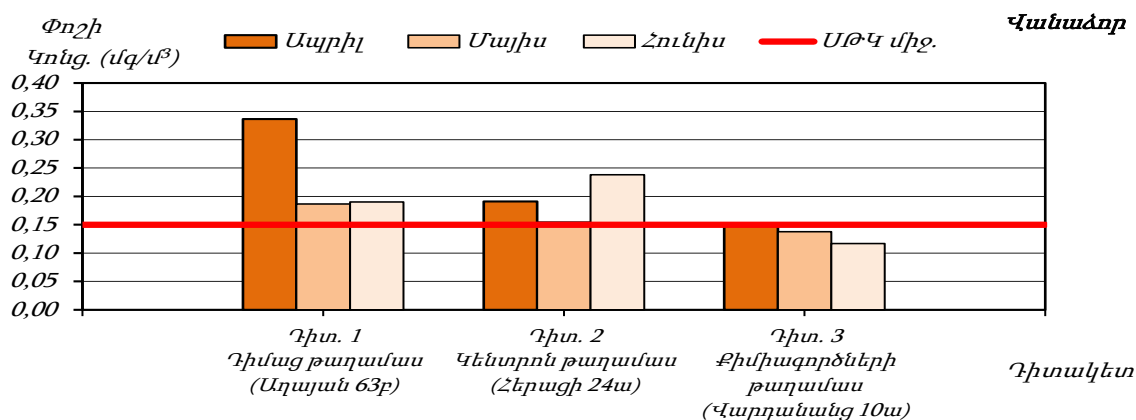

Գծապատկեր 24. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

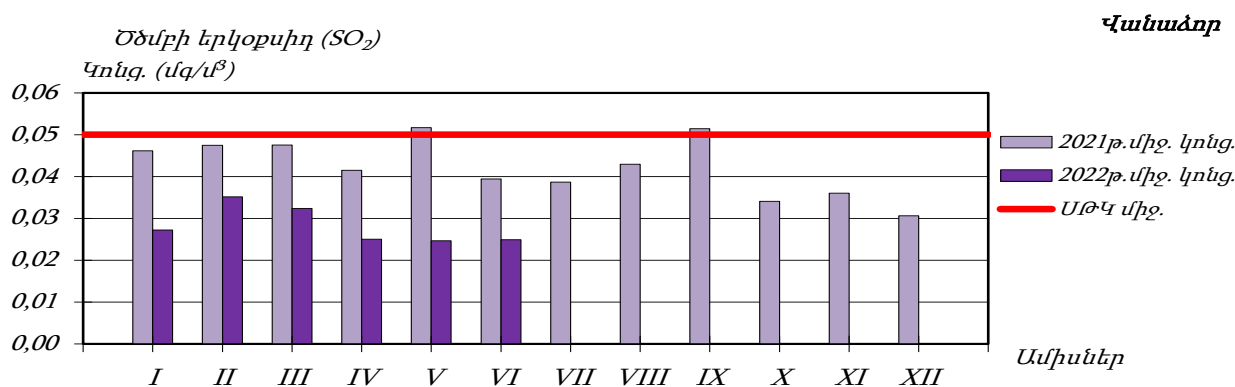
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

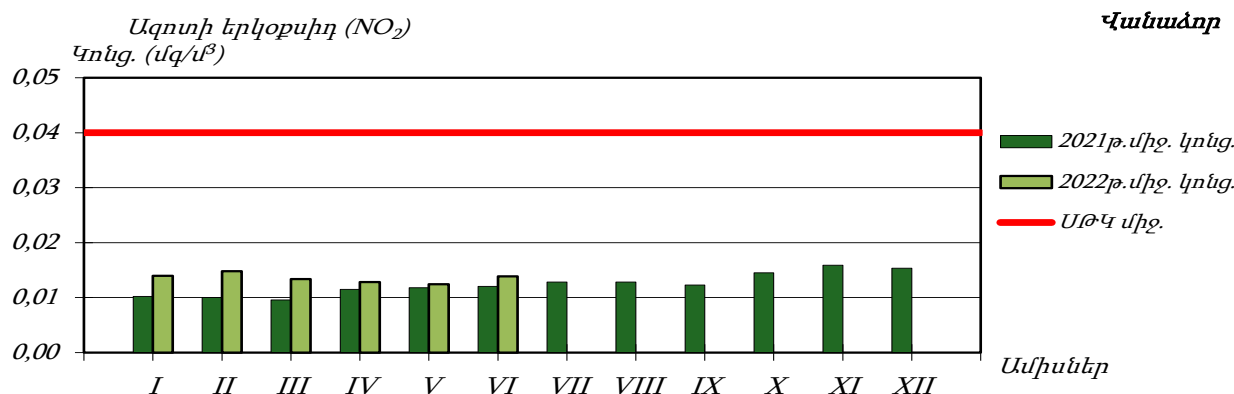
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն ապրիլ ամսին 1.5 անգամ, մայիսին 1.1 անգամ, իսկ հունիսին 1.2 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 25. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների

Գծապատկեր 26. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

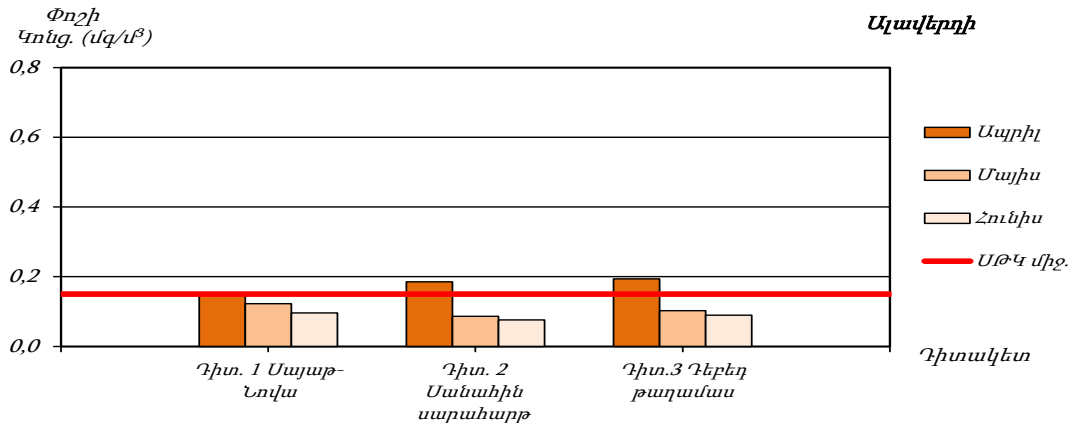

Գծապատկեր 27. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

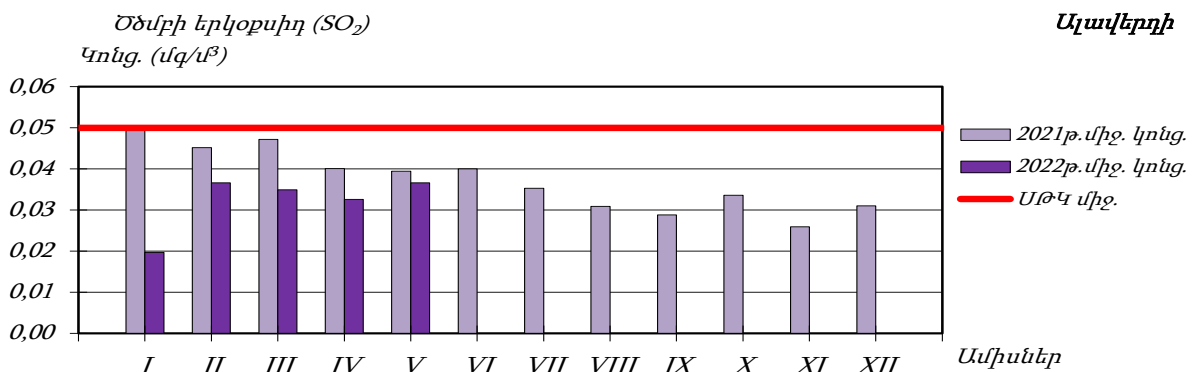
Ալավերդի

Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

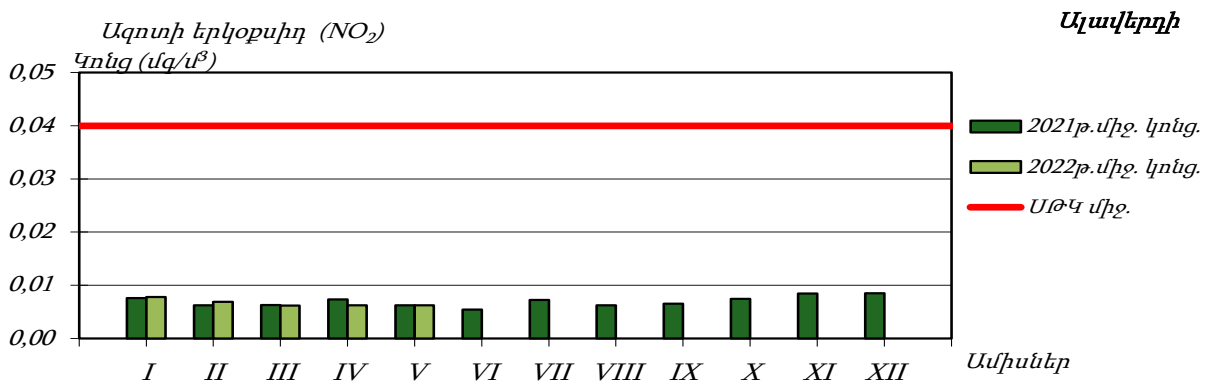
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու ամսական միջին կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն ապրիլ ամսին 1.2 անգամ, իսկ մայիս և հունիս ամիսներին գտնվել է ՍԹ-ի սահմաններում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Գծապատկեր 28. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների

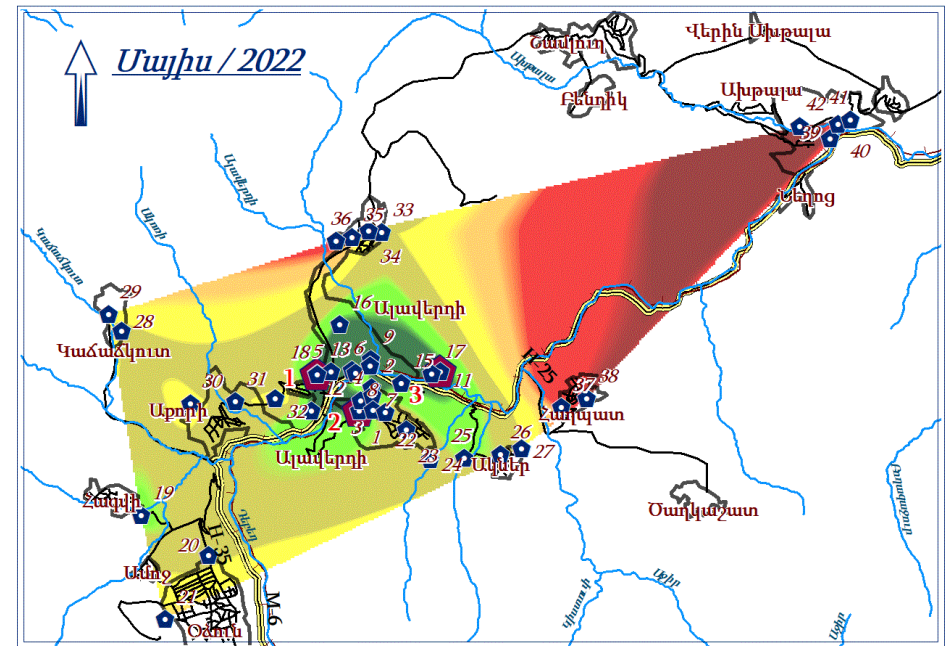
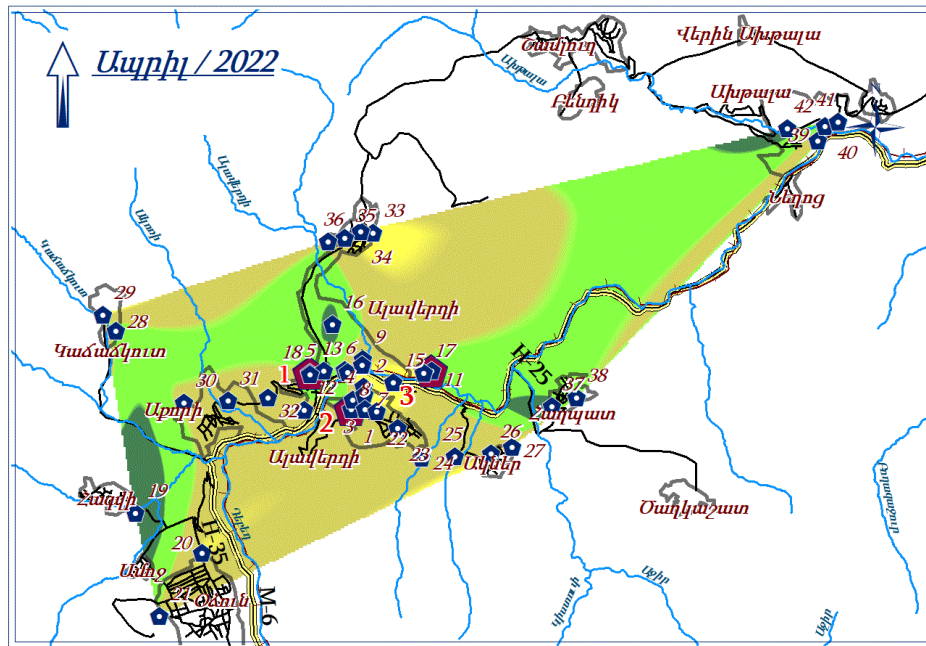

Գծապատկեր 29. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

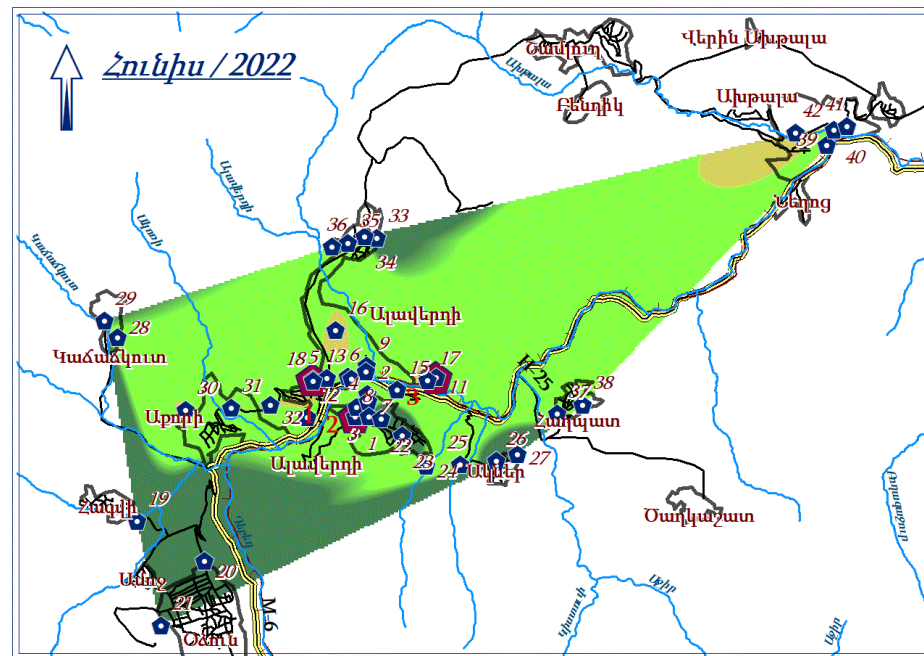
Գծապատկեր 30. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

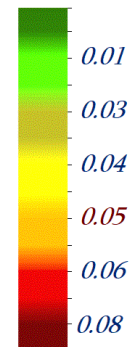

Պայմանական նշաններ

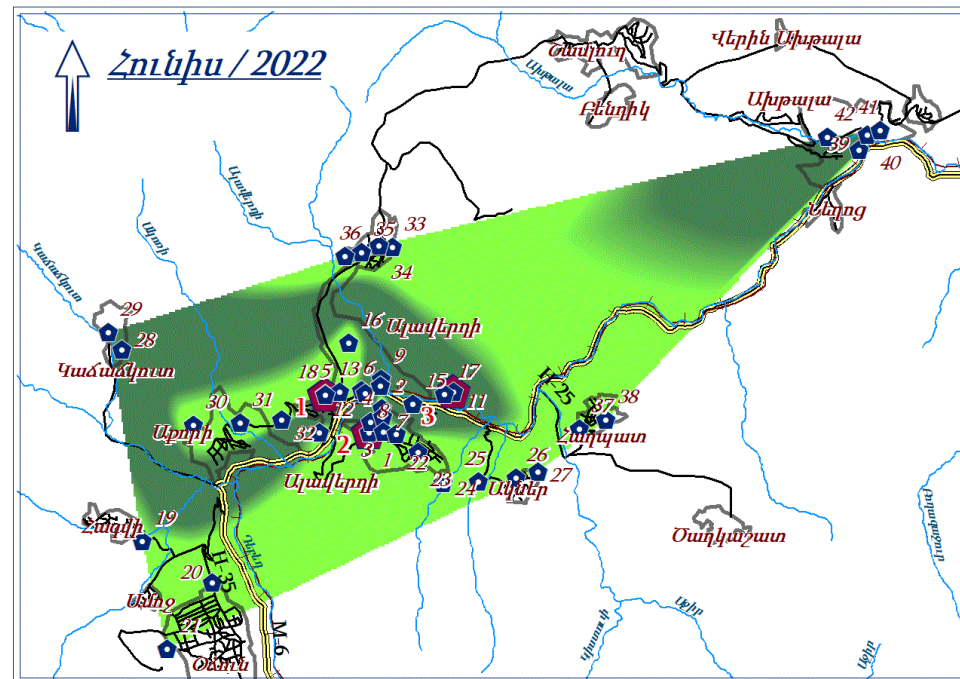
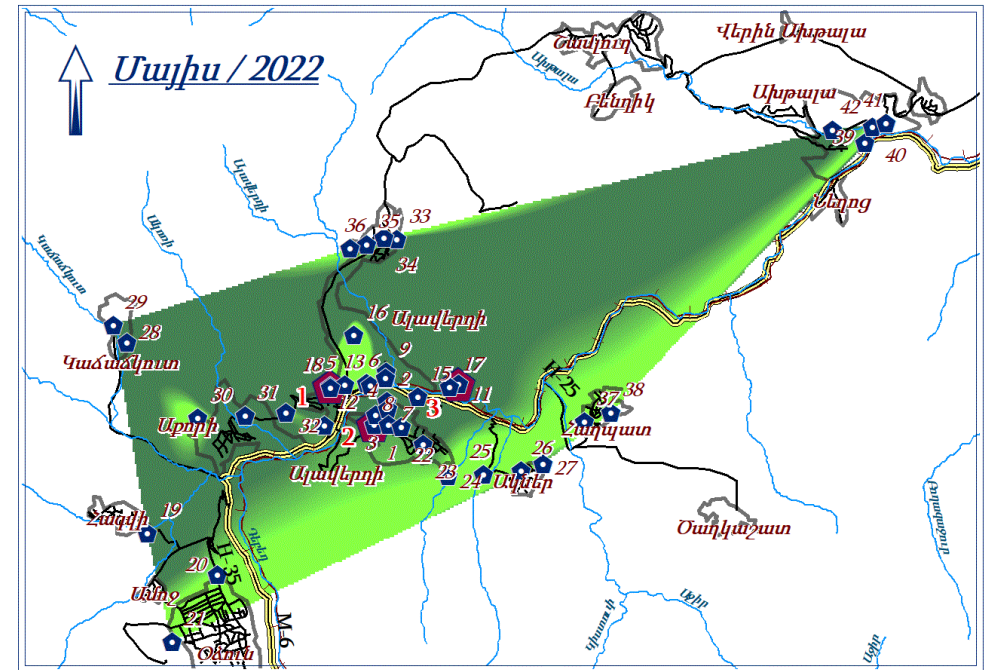
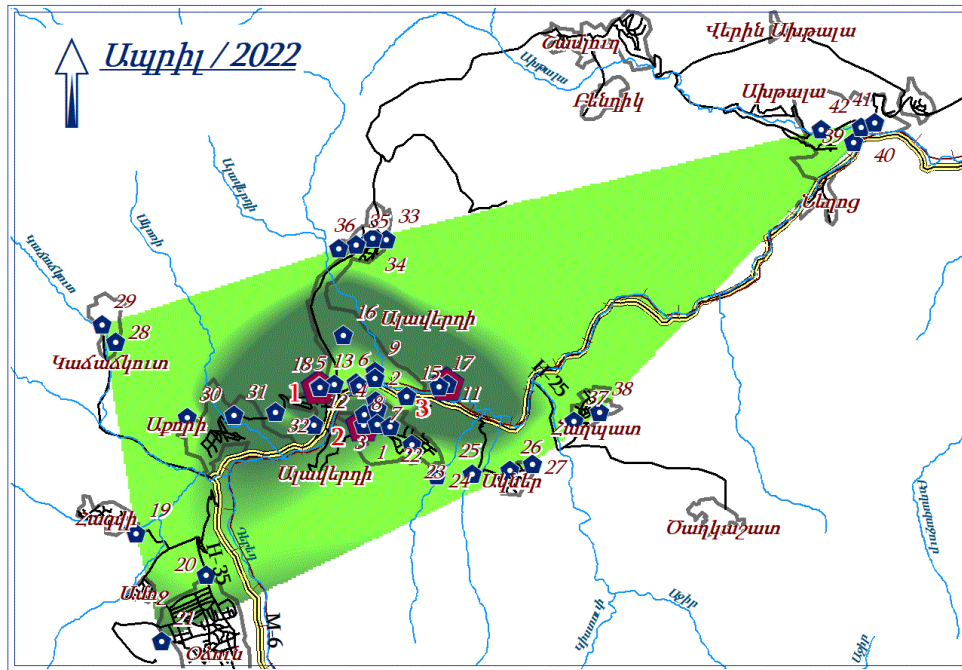
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

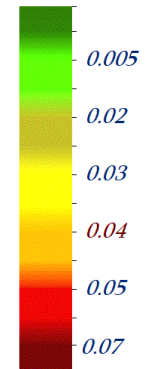
Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

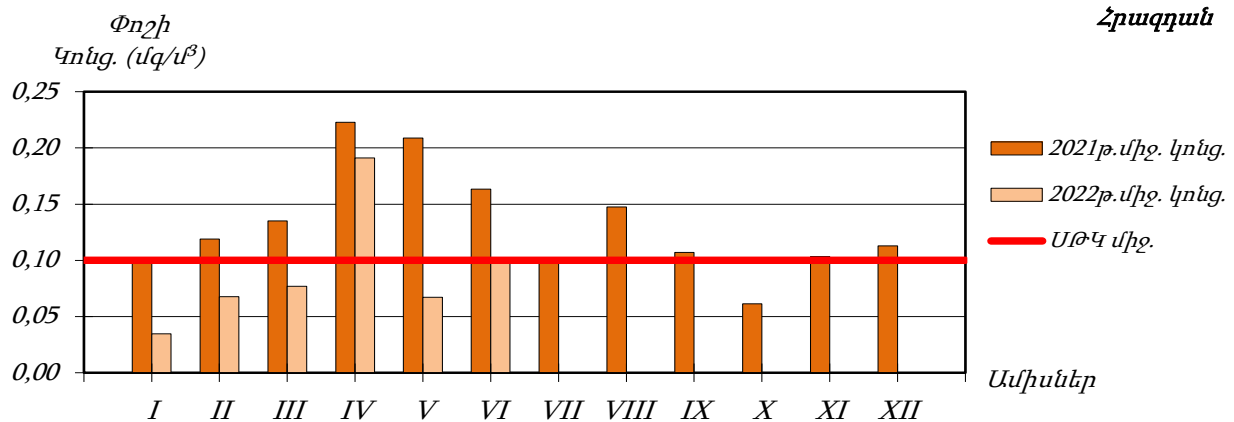
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

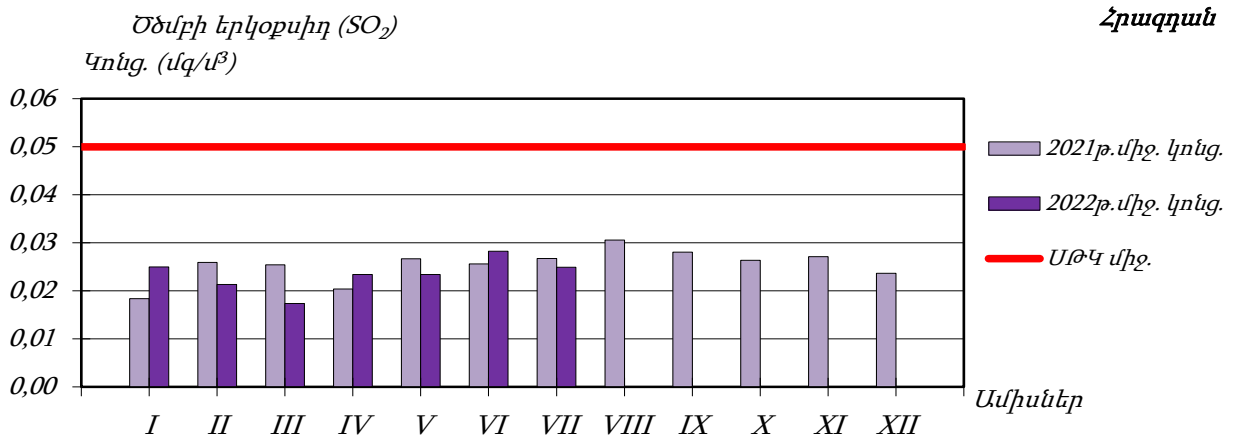
Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետ:

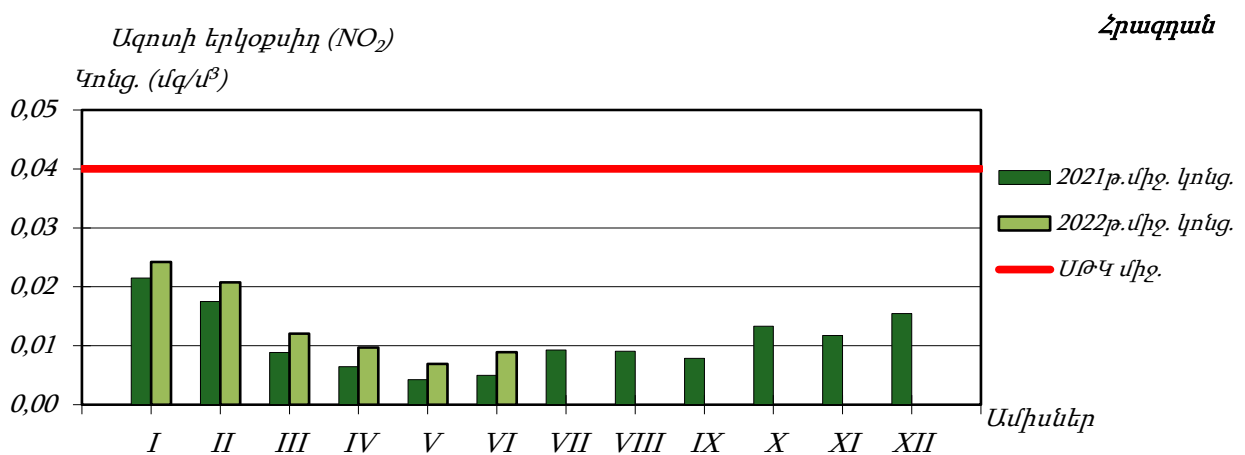
Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն ապրիլ ամսին 1.9 անգամ, իսկ հունիսին՝ աննշան: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 31. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

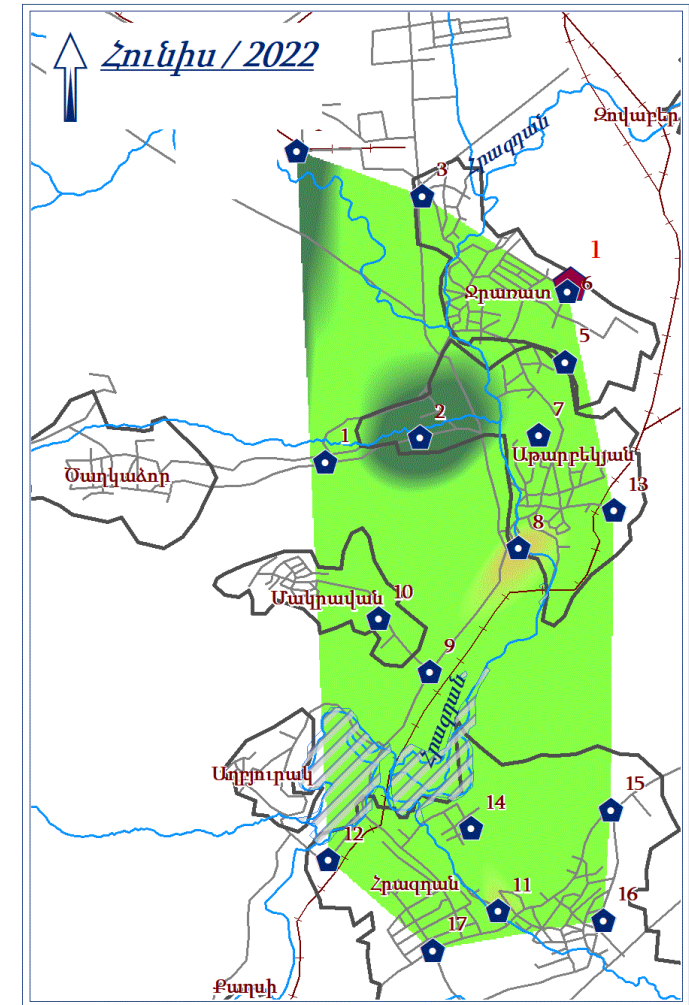
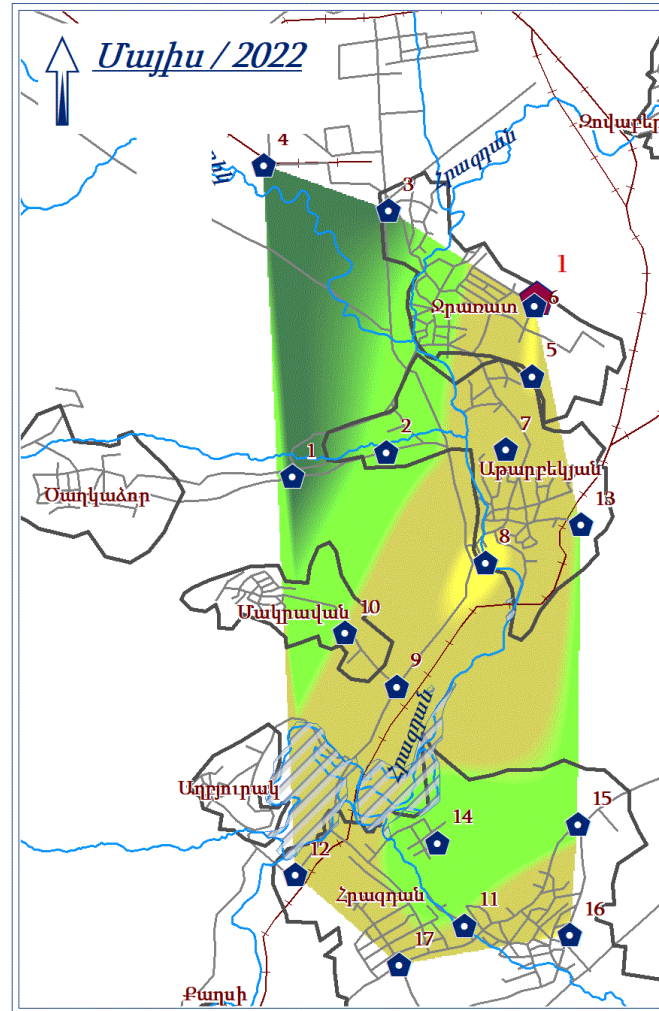
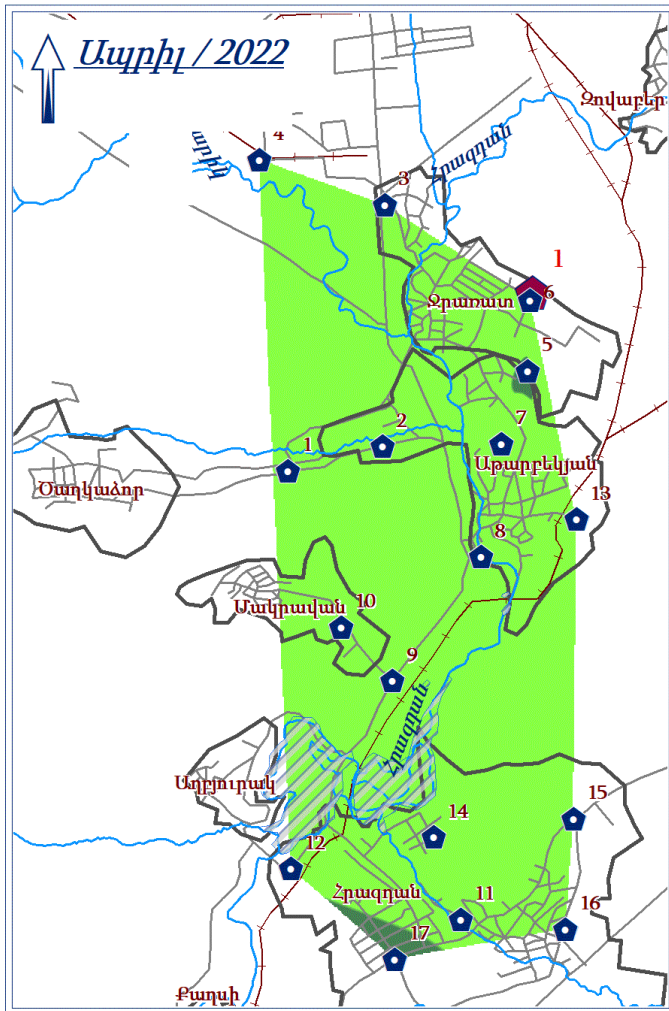

Գծապատկեր 32. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

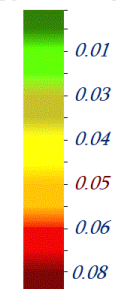

Գծապատկեր 33. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

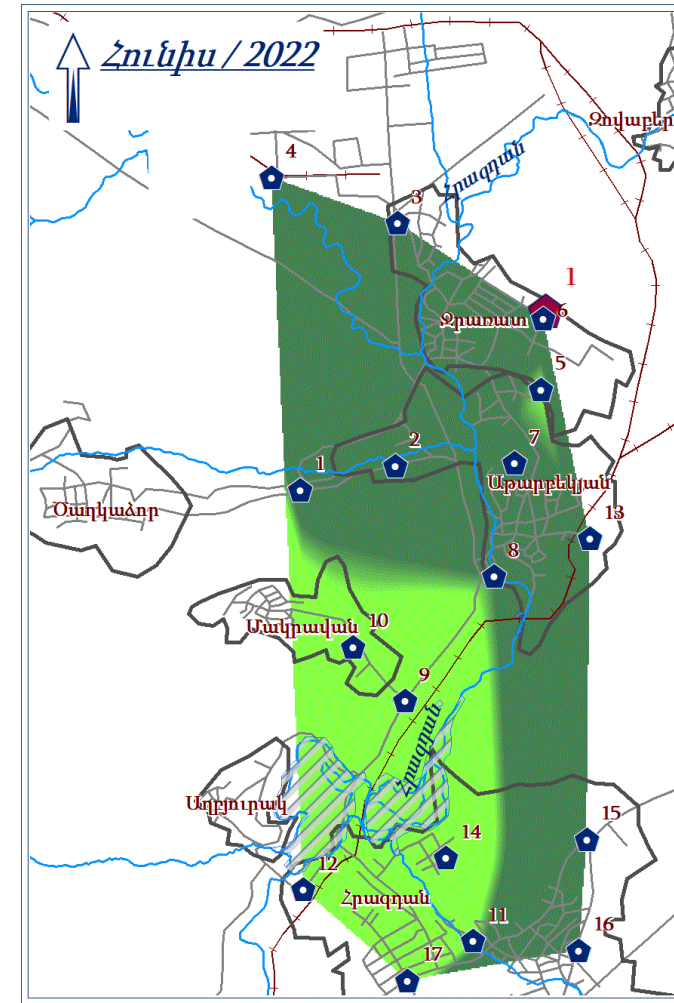
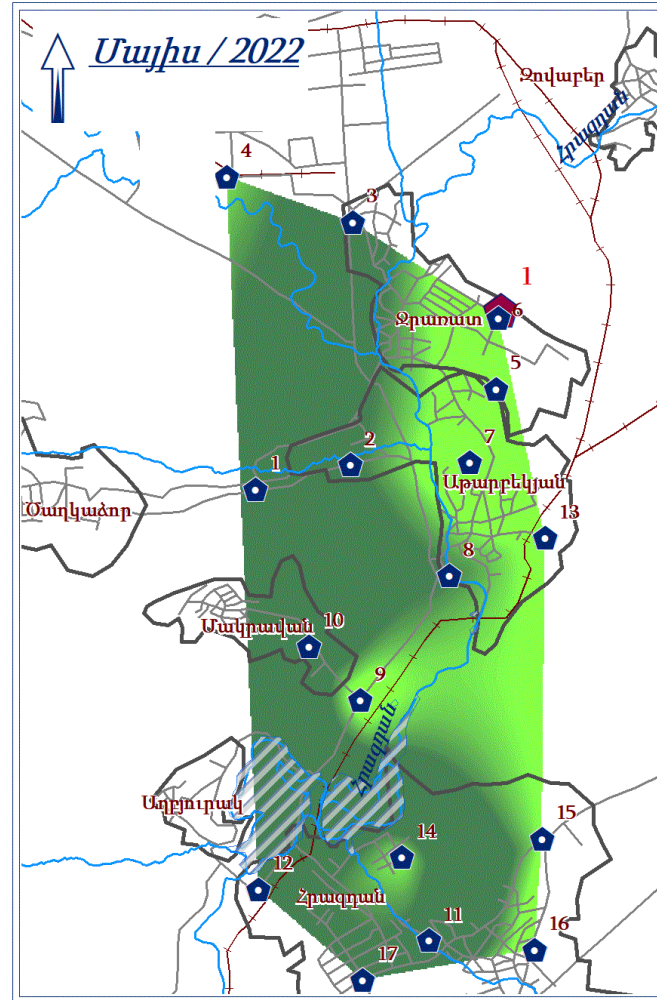
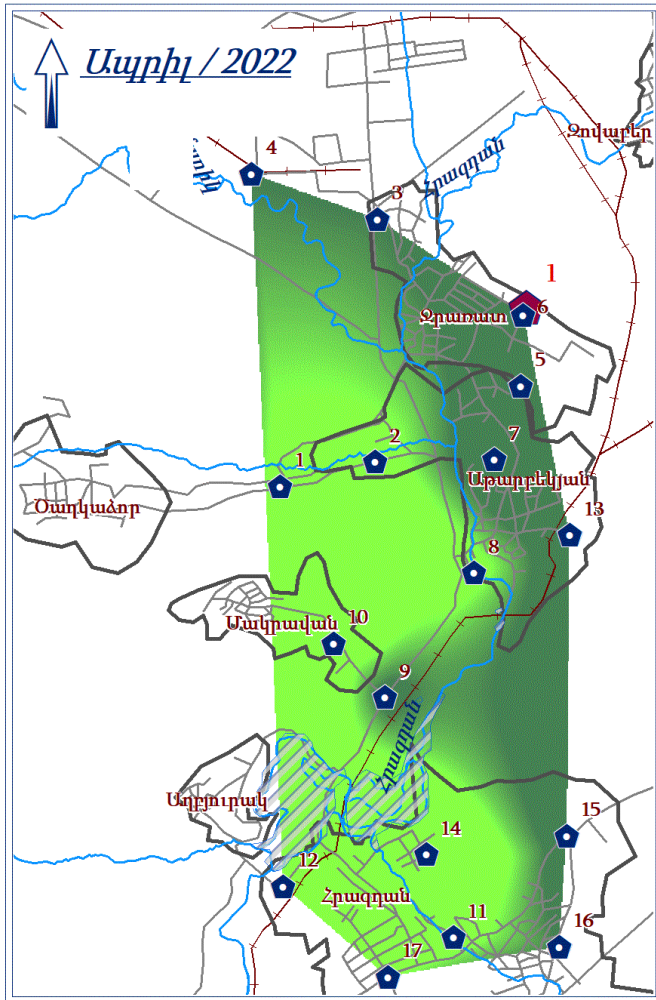
Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածություն սանդղակը ($մգ/մ^3$)

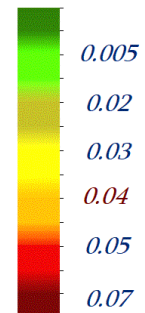
Պայմանական նշաններ

- ◆ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- ◆ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- ▨ Աղբյուրակ, ջրամբար

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

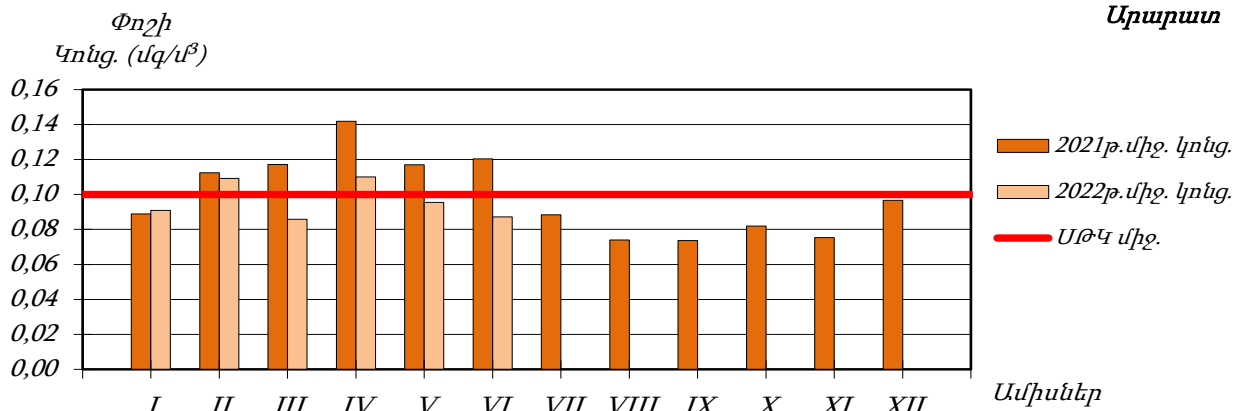
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- Աղբյուրակ, ջրամբար

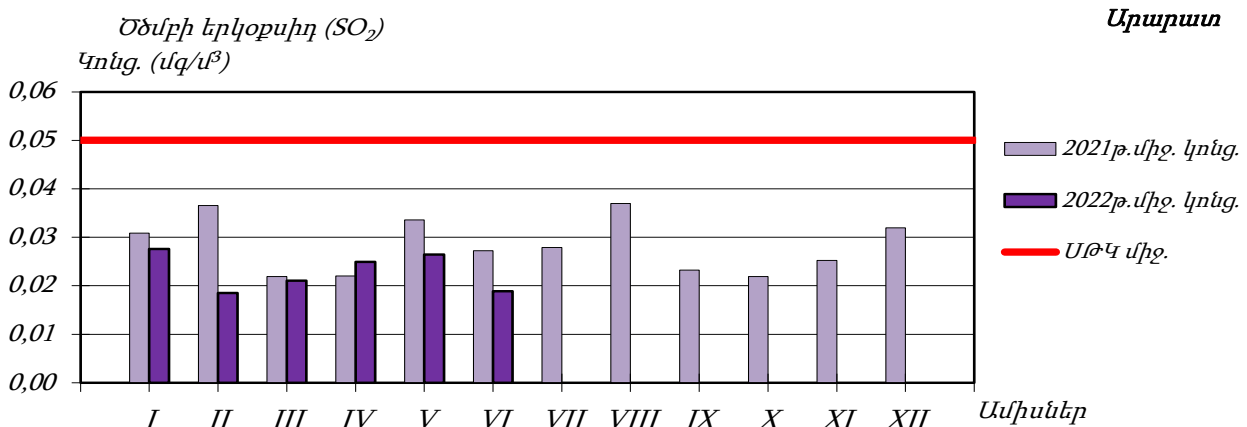
Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

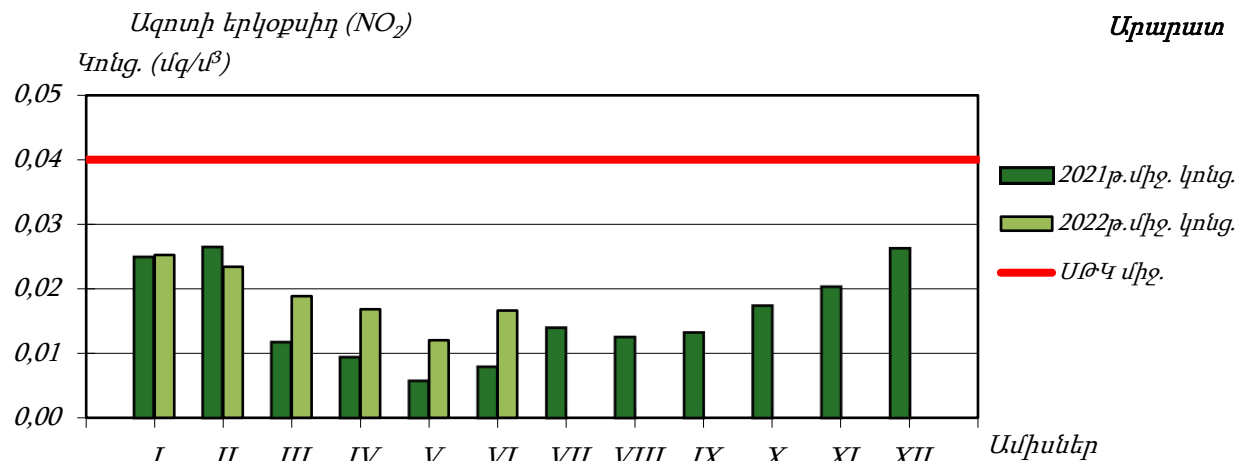
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան ապրիլ ամսին գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 1.1 (ՍԹԿ=0.15մգ/մ³): Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 34. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 35. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

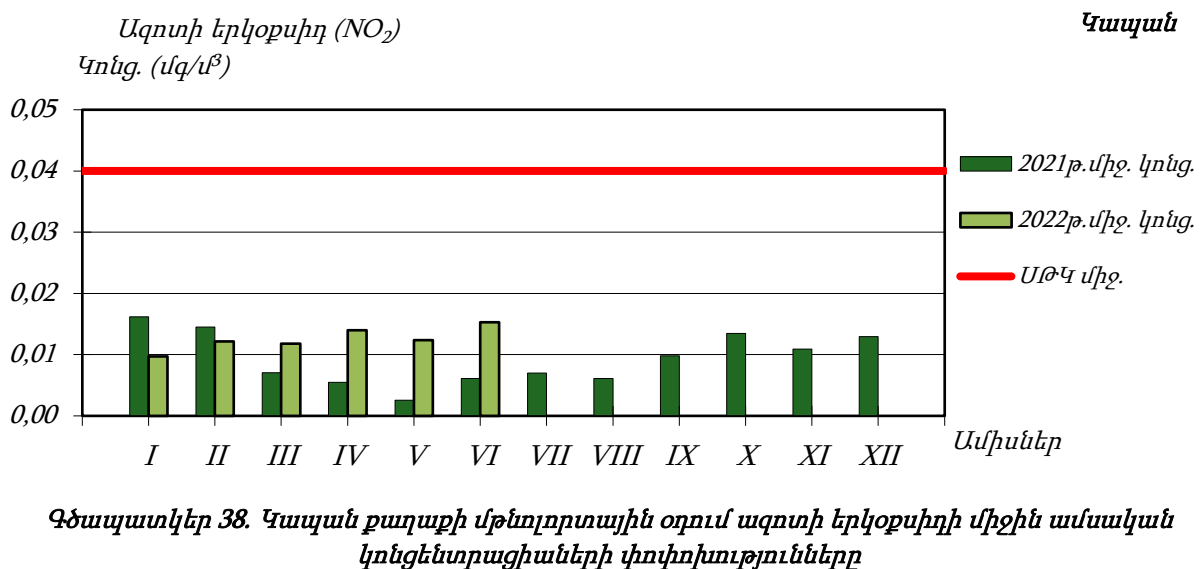
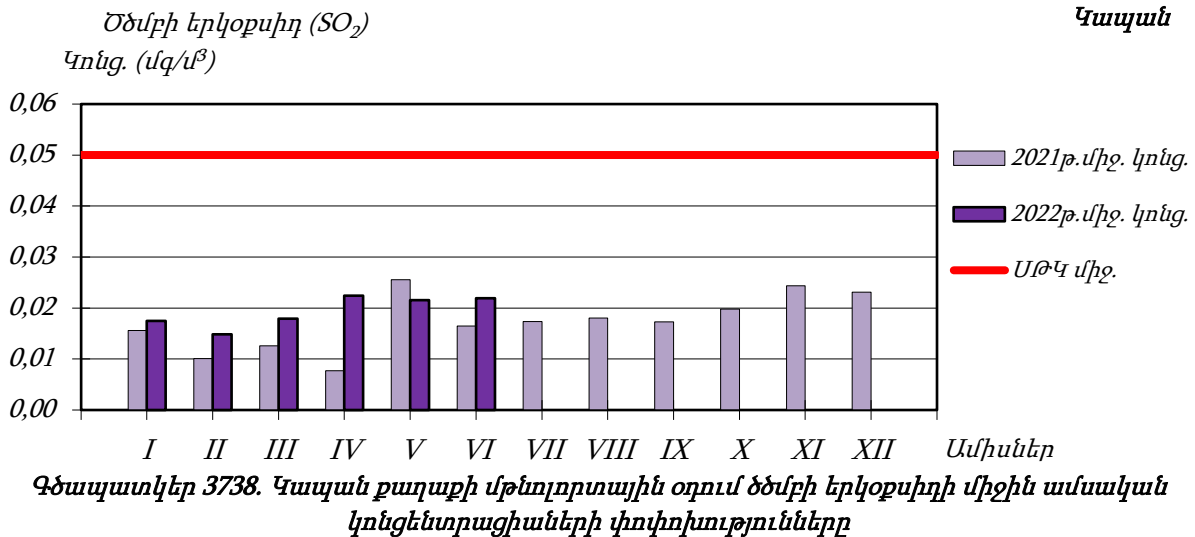

Գծապատկեր 36. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

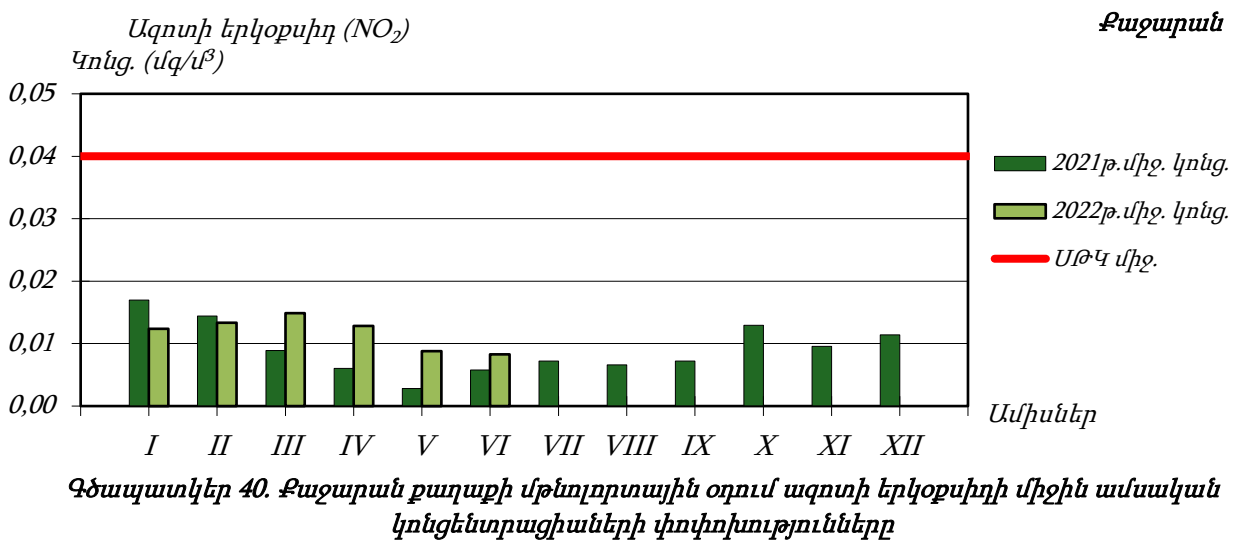
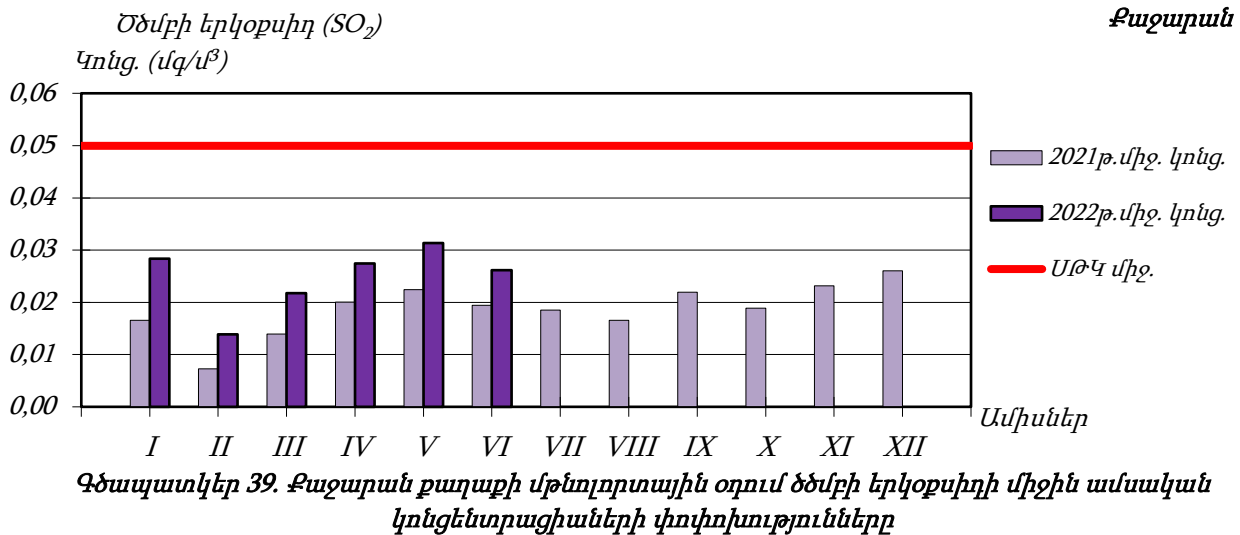
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

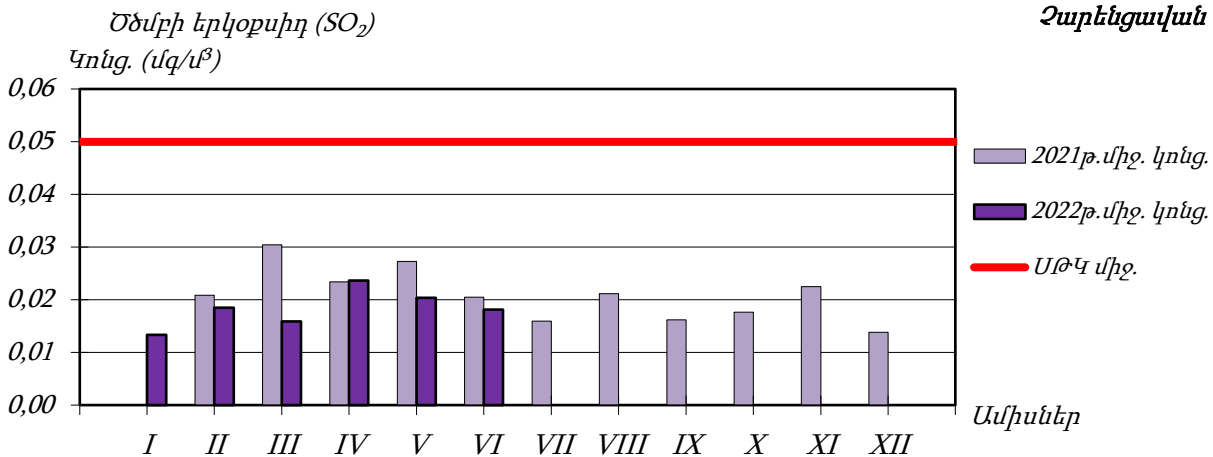
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

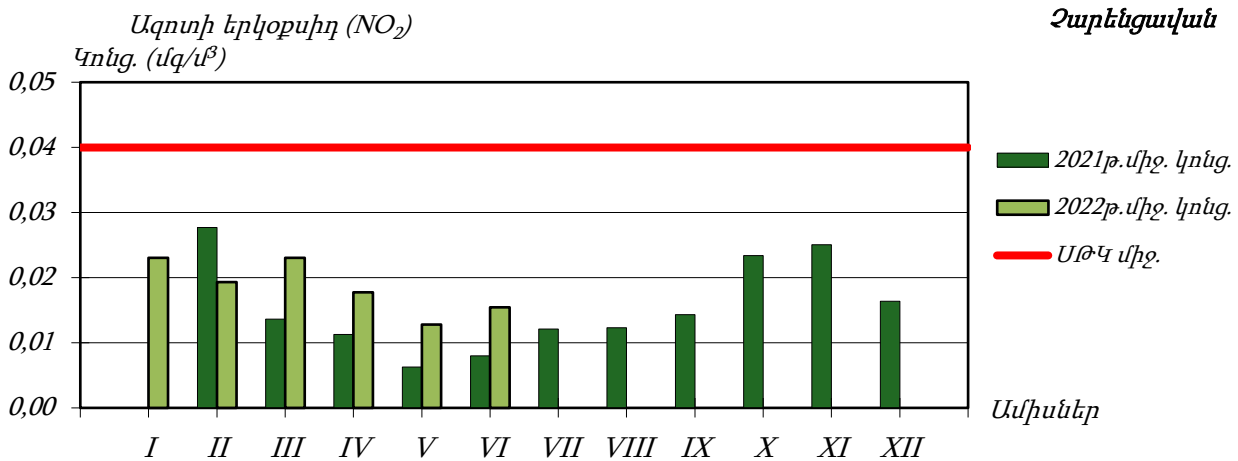
Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 41. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

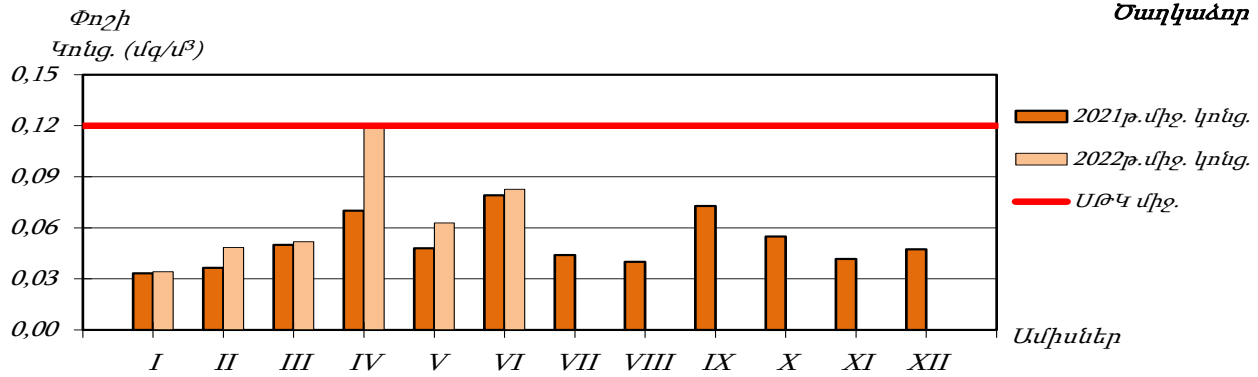

Գծապատկեր 42. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

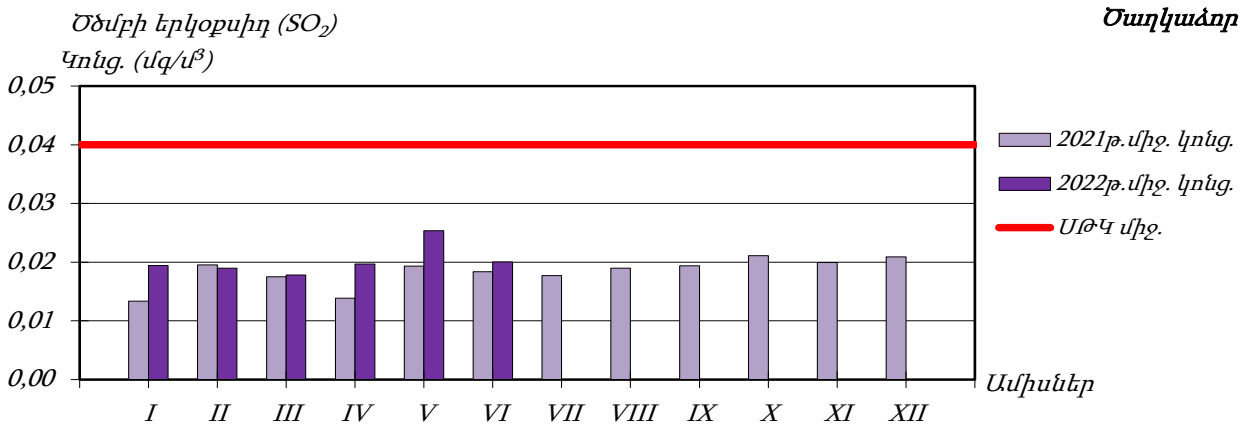
Ծաղկաձոր

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

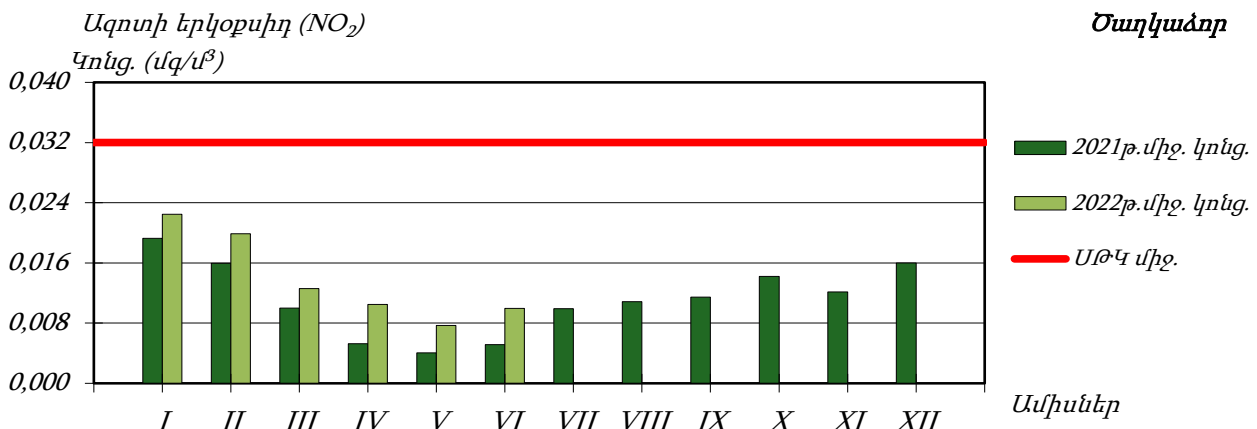
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն ապրիլ ամսին աննշան: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Գծապատկեր 43. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

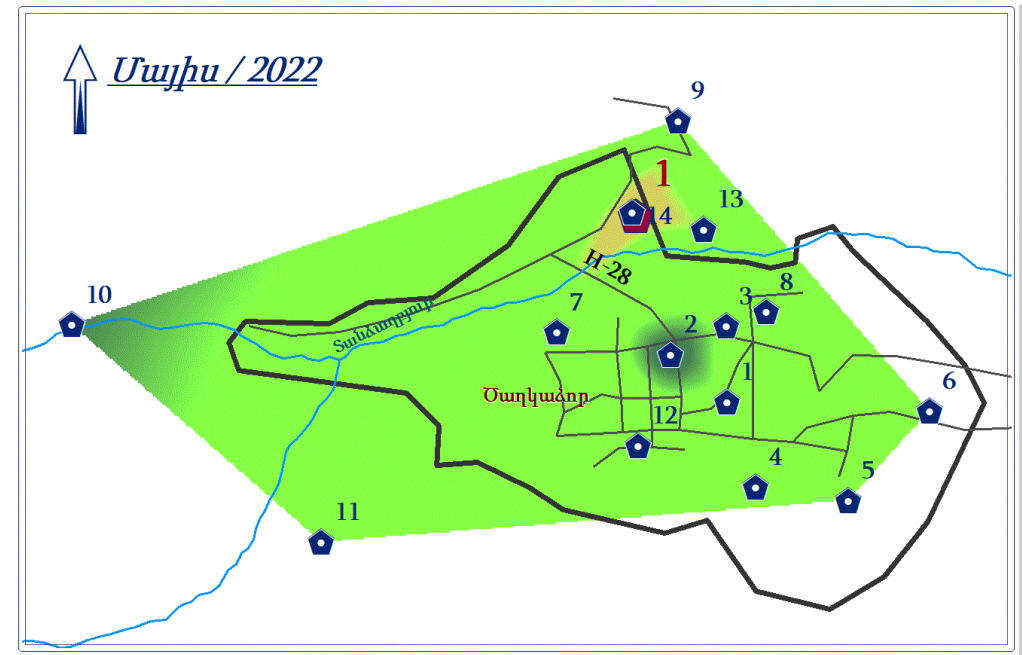
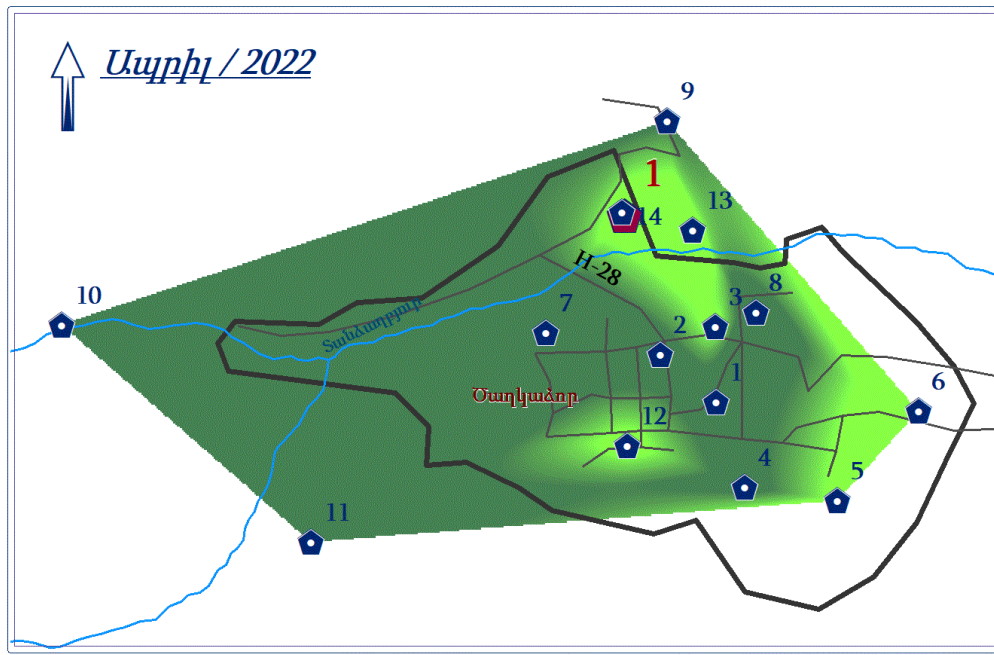

Գծապատկեր 44. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

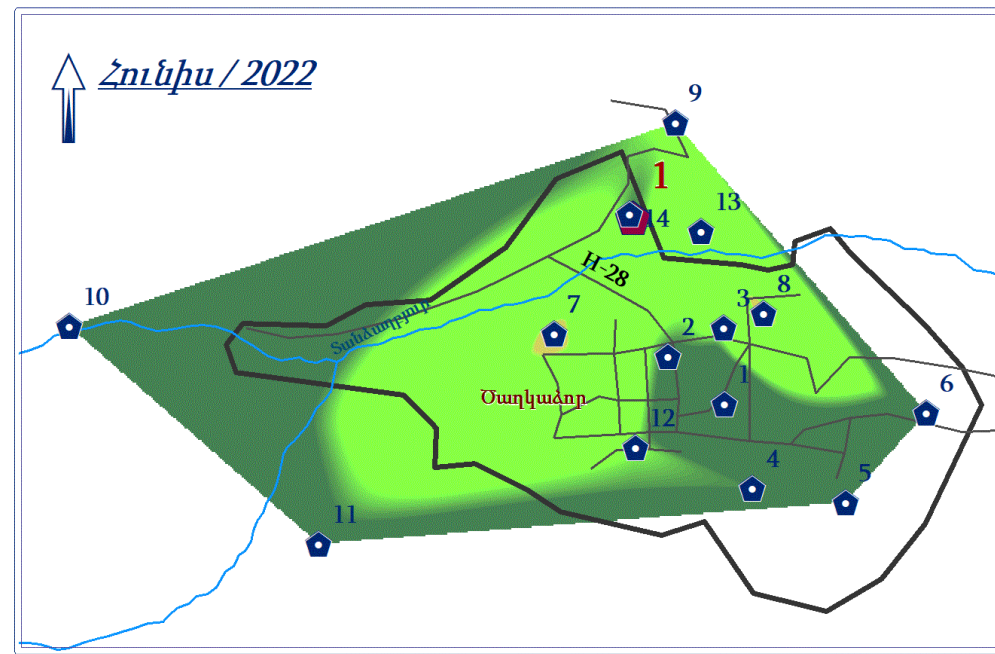
Գծապատկեր 45. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

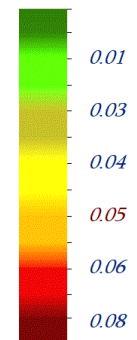

Պայմանական նշաններ

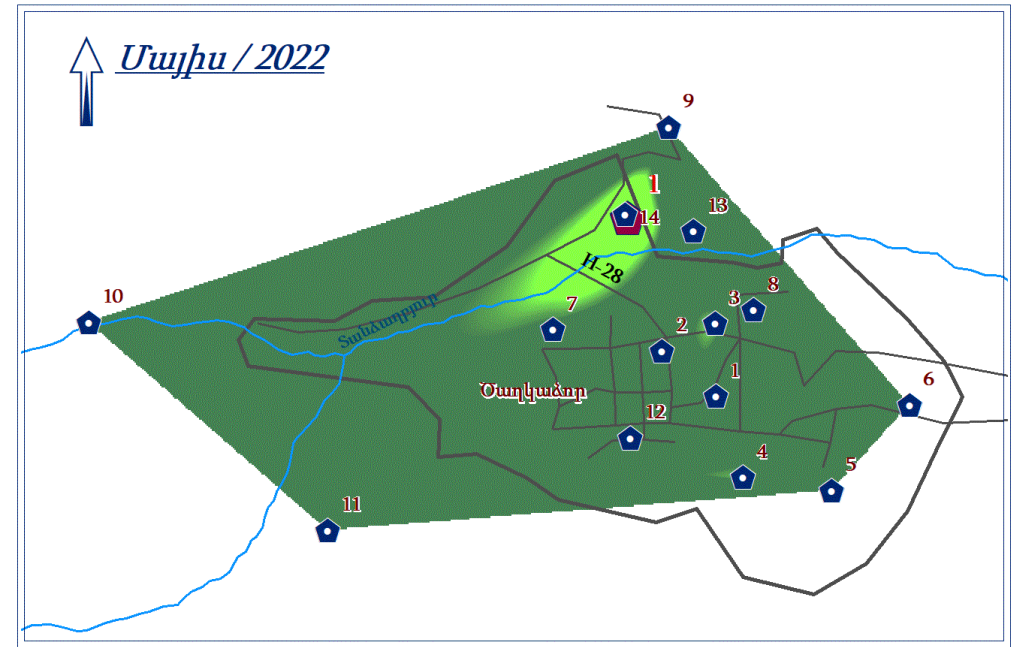
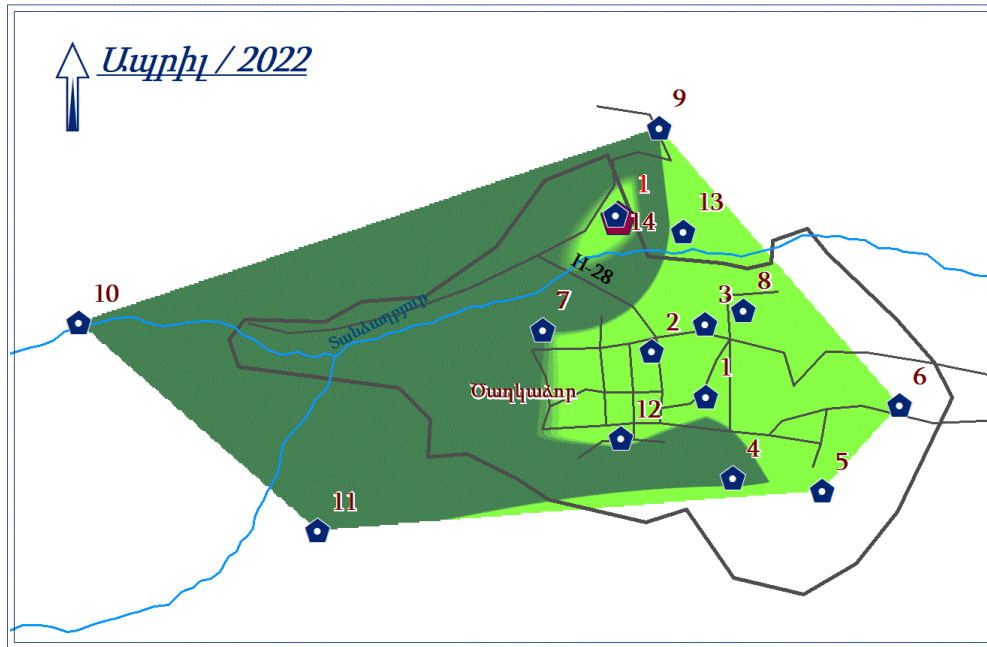
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

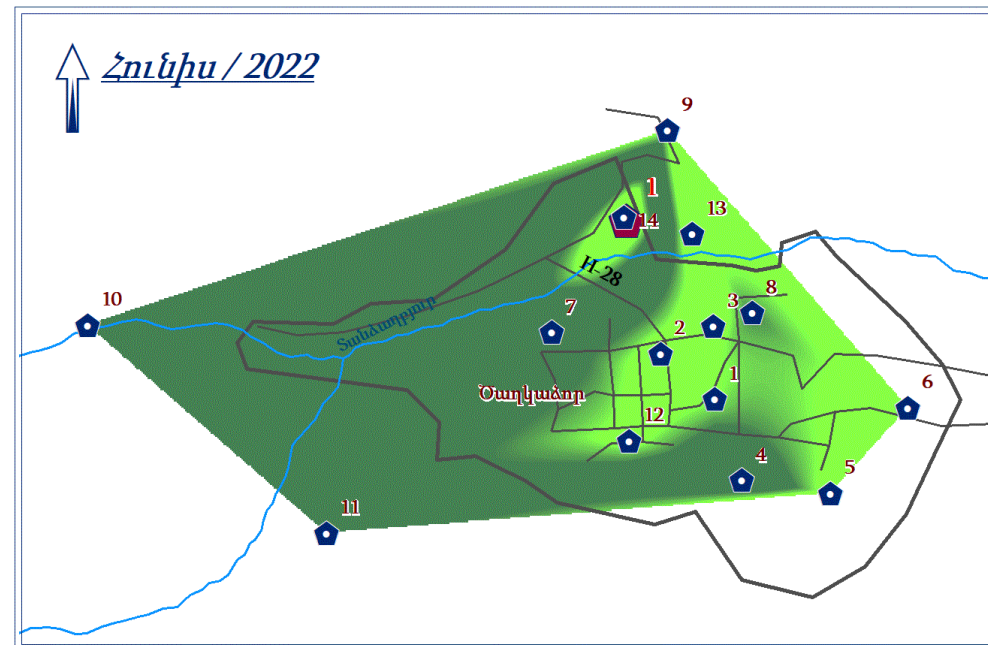

**Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

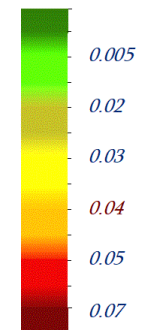

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման
դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման
դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ
և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է մթնոլորտային տեղումների 14 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 7-ում: 2-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 7. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

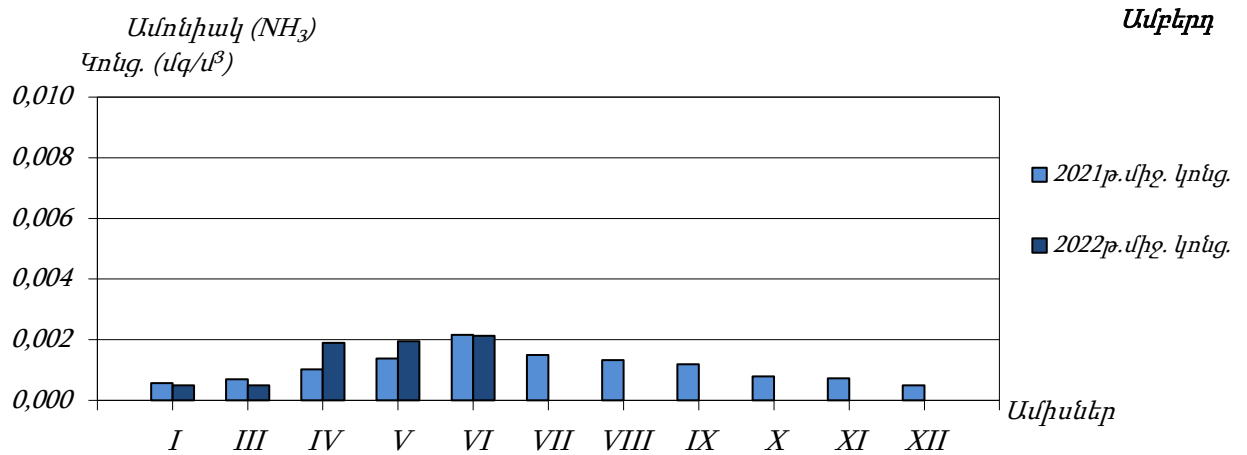
Ամսաթիվ	Զրաձնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Քլորիդ իոն, մգ/լ Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Նիտրատ իոն, մգ/լ Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Ամոնիում իոն, մգ/լ Սպեկտրոսկոպիկ մեթոդ
09-10.04.2022	7.04	50.3	2.22	0.34	1.37	0.497
20-21.04.2022	6.76	30.7	2.06	0.37	1.02	0.172
29-30.04.2022	6.44	36.1	1.87	0.26	2.57	1.158
01-02.05.2022	6.37	43.7	4.03	0.98	3.15	2.002
04-05.05.2022	6.29	18.5	0.96	0.27	1.65	1.202
05-06.05.2022	7.12	74.3	4.51	0.52	1.89	0.654
07-08.05.2022	7.00	53.7	4.38	0.29	1.40	0.400
12-13.05.2022	6.15	9.5	2.24	2.78	1.05	0.157
16-17.05.2022	6.85	43.4	2.00	0.39	1.08	0.350
20-21.05.2022	6.65	41.1	3.05	0.33	2.45	1.201
23-24.05.2022	7.20	99.0	9.44	0.80	3.09	1.366
25-26.05.2022	6.14	13.6	0.59	0.73	0.52	0.122
10-11.06.2022	6.33	36.7	2.48	1.07	2.48	0.663
26-27.06.2022	7.15	61.6	4.80	0.46	2.10	1.38

**Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման
մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր**

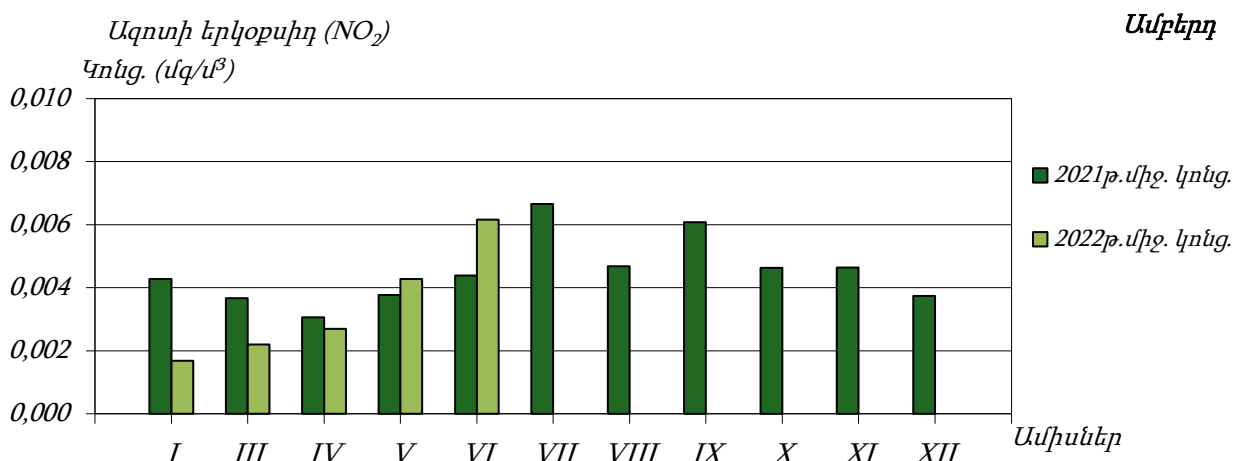
Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի միջազգային կայանում 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի նմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու նմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($ՍԹԿ_{միջ.}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($ՍԹԿ_{միջ.}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 46. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 47. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է 17 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 8-ում: 2-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 8. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Զրաձնային ցուցիչ	Էլեկտրահարդրականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ, Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Քլորիդ իոն, մգ/լ, Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Նիտրատ իոն, մգ/լ, Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Ամոնիում իոն, մգ/լ, Սպեկտրոսկոպիկ մեթոդ
29-30.04.2022	6.8	36.1	2.377	0.1804	2.605	1.354
30-01.05.2022	6.617	29.6	3.348	0.1131	2.046	1.272
01-02.05.2022	6.35	18.4	1.636	0.2073	1.517	0.986
02.05.2022	6.204	6.8	0.298	0.0855	0.547	0.159
03.05.2022	6.159	9.2	0.452	0.161	0.794	0.167
05.05.2022	7.362	48.9	4.625	0.3687	1.466	0.343
06.05.2022	7.855	249	1.888	0.3869	0.261	0.065
10.05.2022	6.817	19.9	1.790	0.2777	0.864	3.254
12.05.2022	6.467	12.0	0.673	0.126	0.640	0.025
15-16.05.2022	6.921	27.1	1.171	0.2594	0.700	0.277
16.05.2022	7.532	76.9	5.621	0.7052	1.569	0.897
19-20.05.2022	7.2	66.3	6.032	0.3919	3.605	1.490
23-24.05.2022	7.957	79.6	7.046	0.6494	2.404	1.022
24-25.05.2022	7.472	40.1	1.758	0.3416	0.662	0.105
13.06.2022	6.907	38.1	1.595	0.554	2.256	2.399
14.06.2022	6.892	27.6	0.927	0.341	1.285	1.366
26.06.2022	6.67	85.3	7.43	0.47	2.83	3.017

4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ԱՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՍ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը,
- արդյունաբերական հոսքաջրերը,
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները,
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը,
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 82 գետային, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ, ջրի էլքի չափումներ): 57 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 51 գետի, Արփի լճի, Ախուրյանի, Ապարանի, Երևանյան լիճ, Ազատի և Կեչուտի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Որոտան-Արփա ջրատարների և Սևանա լճի 14 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հոկտեմբերի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որոշ փորձանմուշներում որոշվել են նաև օրգանական միացությունների պարունակությունները:

Իրականացված դիտարկումների արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 9-18-ում և Հավելված 1-ում:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական դիտարկումներն իրականացվել են հանրապետության ազգային ցանցում ընդգրկված 119 ստորերկրյա ջրաղբյուրում, որոնք ներառում են 24 շատրվանող հորատանցք, 48 շատրվանող հորատանցք և 47 բնաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Վանաձոր	10.2	13.7	74	10.2	15.5	66	4.68	9.05	52
Դեբեդ	Այրում	92.5	69.9	132	84.4	82.7	102	49.1	60.7	81
Ձորագետ	Գարգառ	37.4	28.4	132	33.7	36.7	92	24.1	28.2	86
Աղստև	Բջնան	23.3	26.6	88	25.1	27.9	90	11.2	16.5	68
Գետիկ	Գոշ	7.30	10.8	67	8.57	10.6	81	3.28	5.47	60

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Խնկոյան գյուղից վերև ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Մայիսակ քաղաքից ներքև ապրիլին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Վանաձոր քաղաքից վերև ապրիլին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիս և հունիս ամիսներին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև ապրիլ և հունիս ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Այրում քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Սահմանի մոտ հատվածում ապրիլ և մայիս ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Ձորագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ապրիլին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

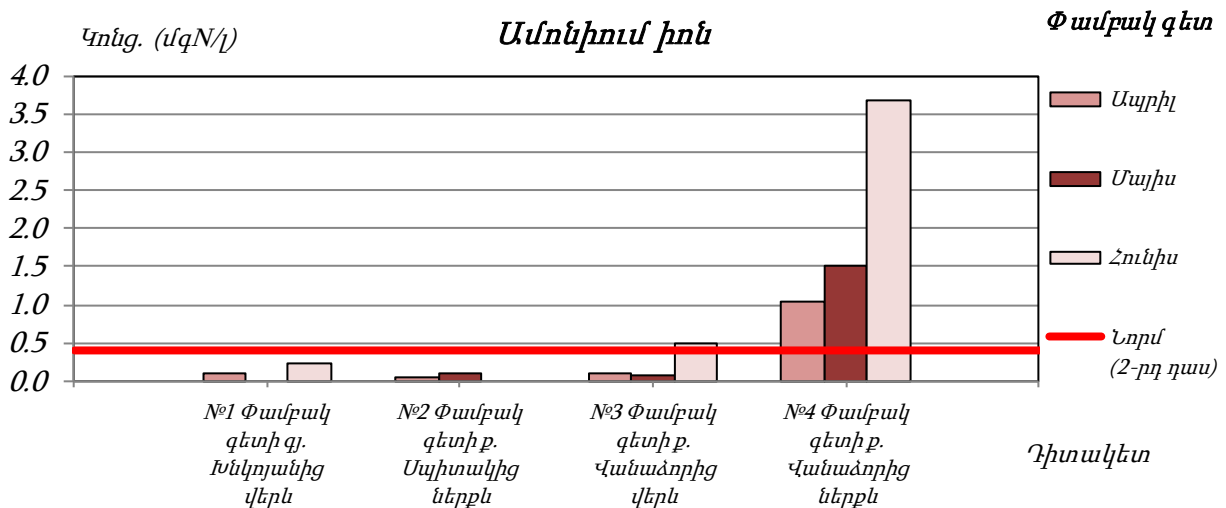
Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գարգառ գետի ջրի որակը ակունքում ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանում ապրիլին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

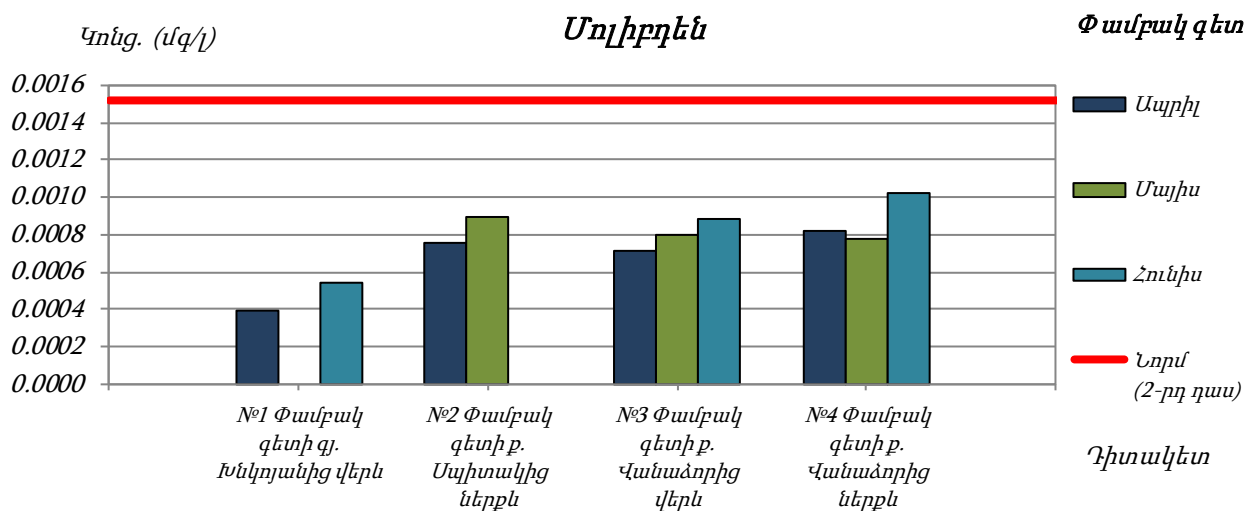
Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Իջևան քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում մայիսին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

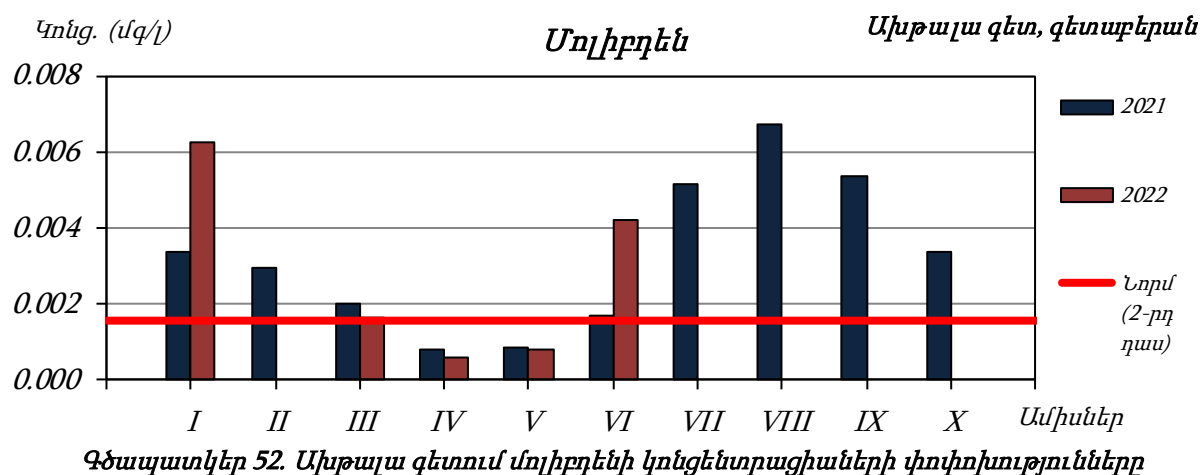
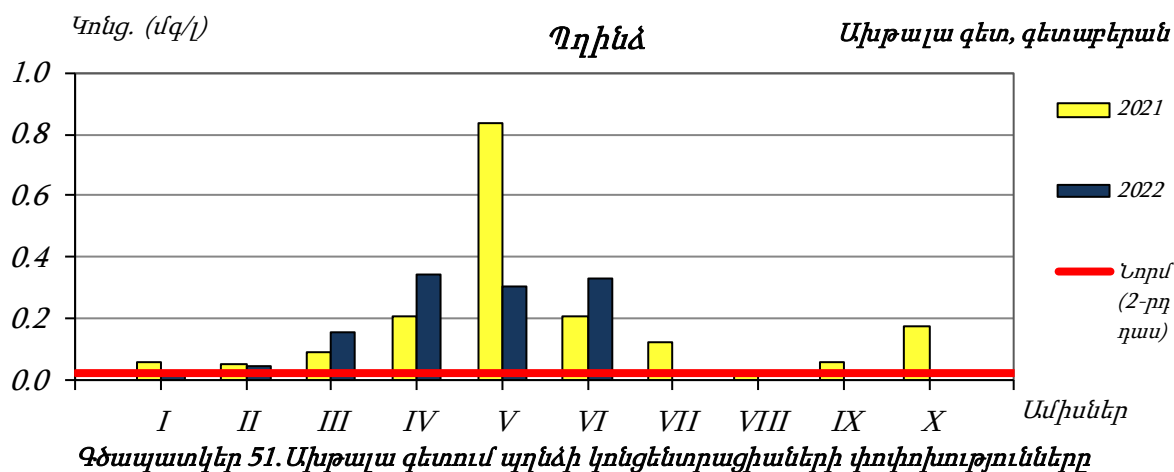
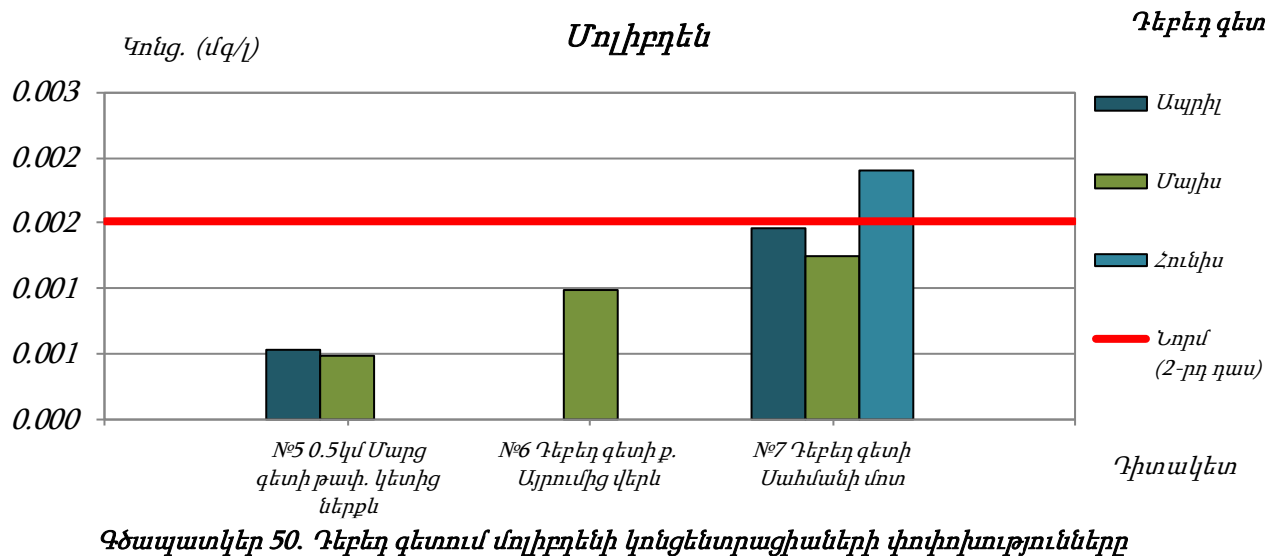
Գետիկ գետի ջրի որակը Վահան գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 48. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

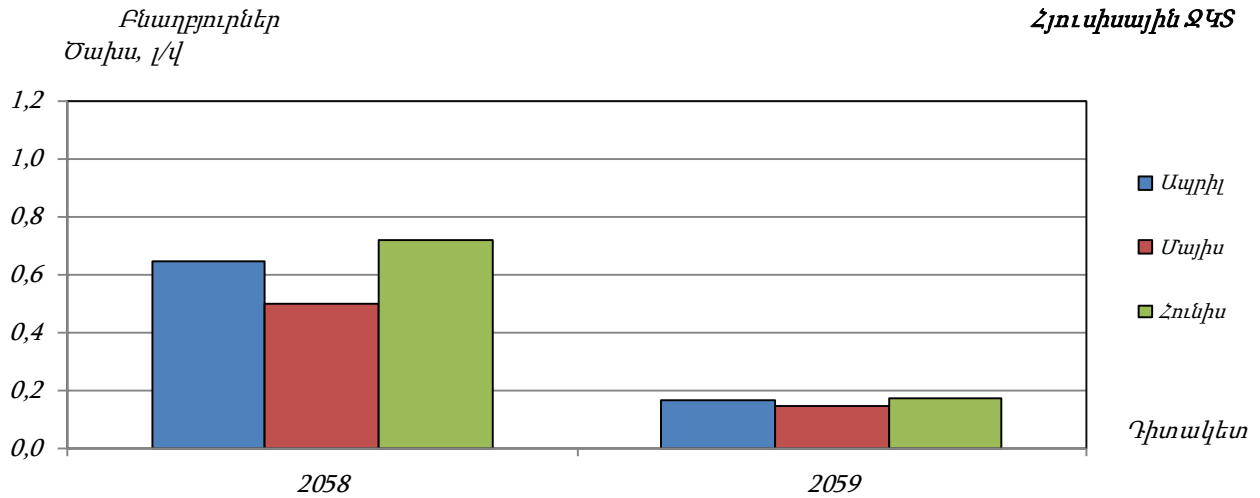

Գծապատկեր 49. Փամբակ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

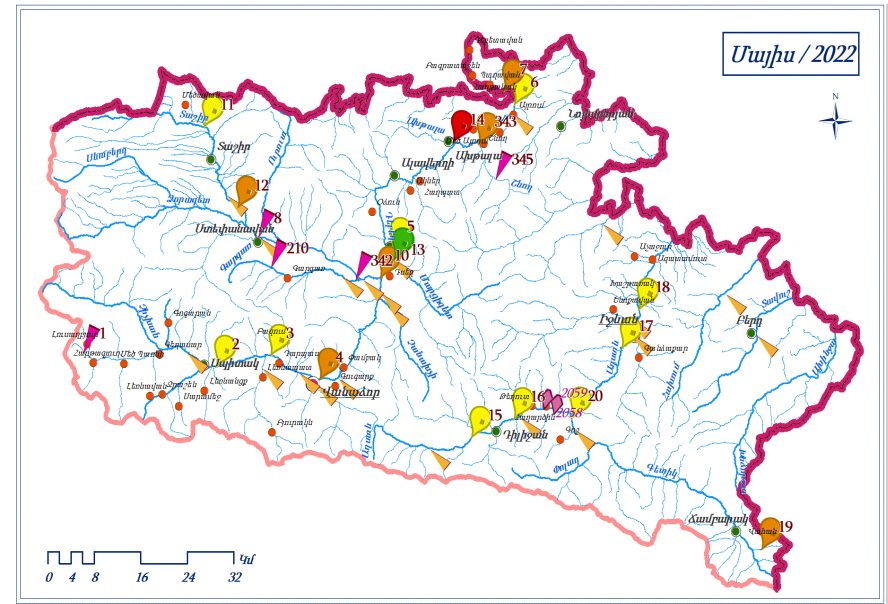
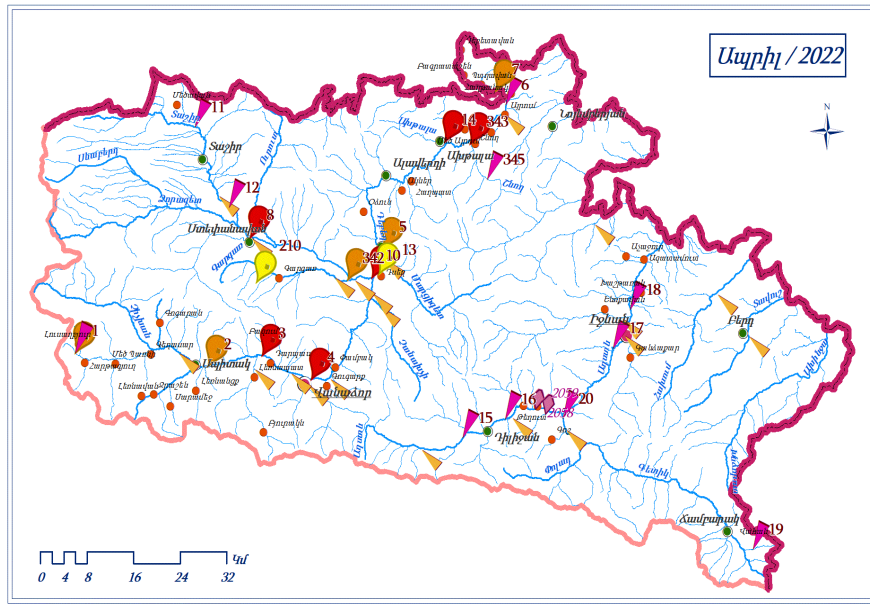
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 2 բնադրյություն, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը և նկատվել է կայուն վիճակ՝ ծախսի աննշան ավելացումով: Հաղարծինի N2058 դիտակետում մայիսին կատարվել է որակի մոնիթորինգ:

Գծապատկեր 53. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնադրյություններում ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

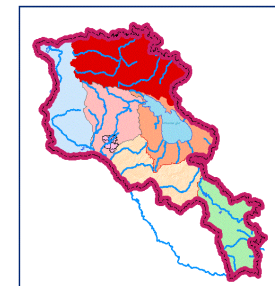
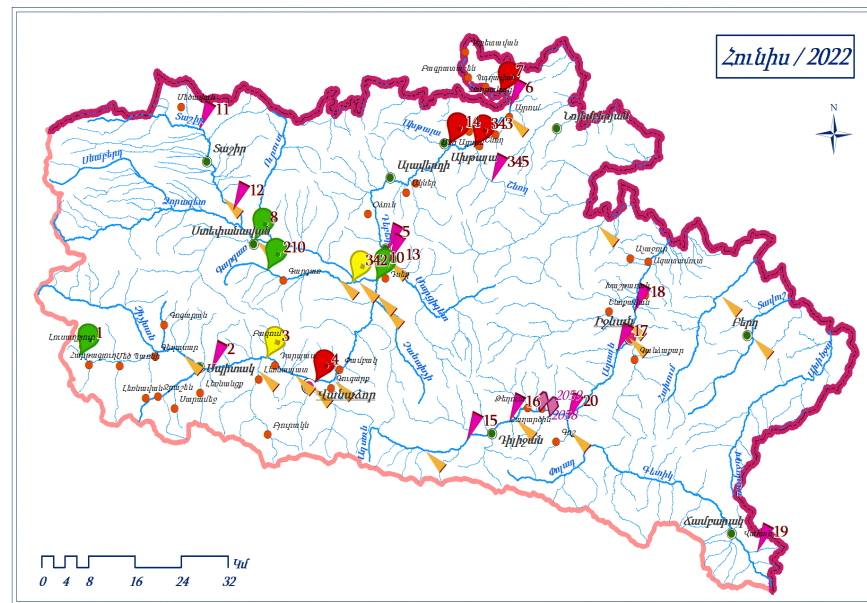

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Բաղաբներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▲ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▲ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▲ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ախտության ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Ախտությանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում, այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 10. Ախտությանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր, մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախտության	Ախտորիկ	11.8	15.7	75	6.55	11.5	57	3.19	6.41	50
Մեծամոր	Մեծամոր	5.47	29.5	19	2.31	20.5	11	2.27	15.2	15

Մակերևութային ջրերի որակ

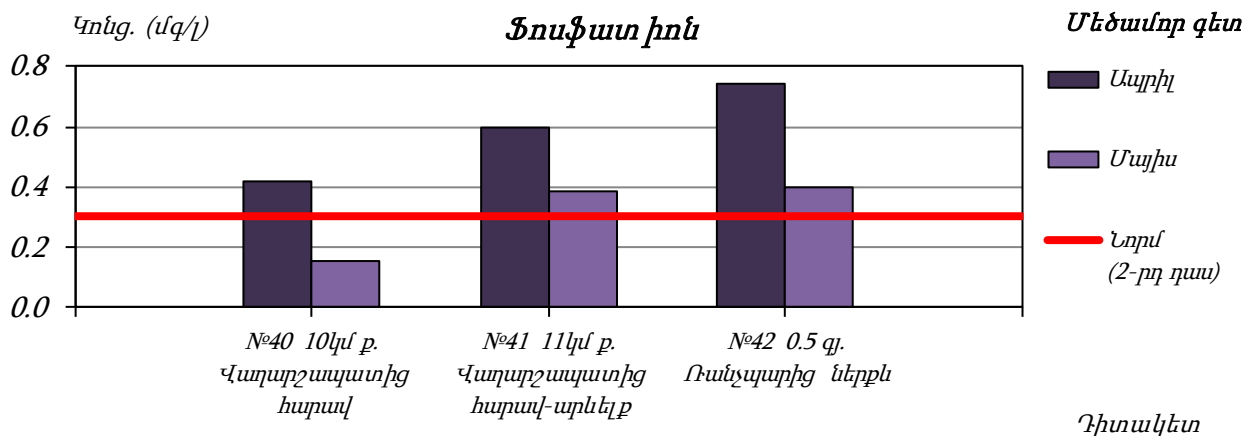
Ախտությանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Ախտության գետի ջրի որակը Ամասիա գյուղից ներքև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Գյումրի քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Գյումրիից ներքև հատվածում ապրիլ և հունիս ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Բազարան գյուղից ներքև հատվածում հունիսին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աշոցք գետի ջրի որակը Մուսայելյան գրուղից վերև հատվածում հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք ապրիլին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Ռանչպար գյուղից ներքև հատվածում ապրիլին և մայիսին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 54. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ խոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

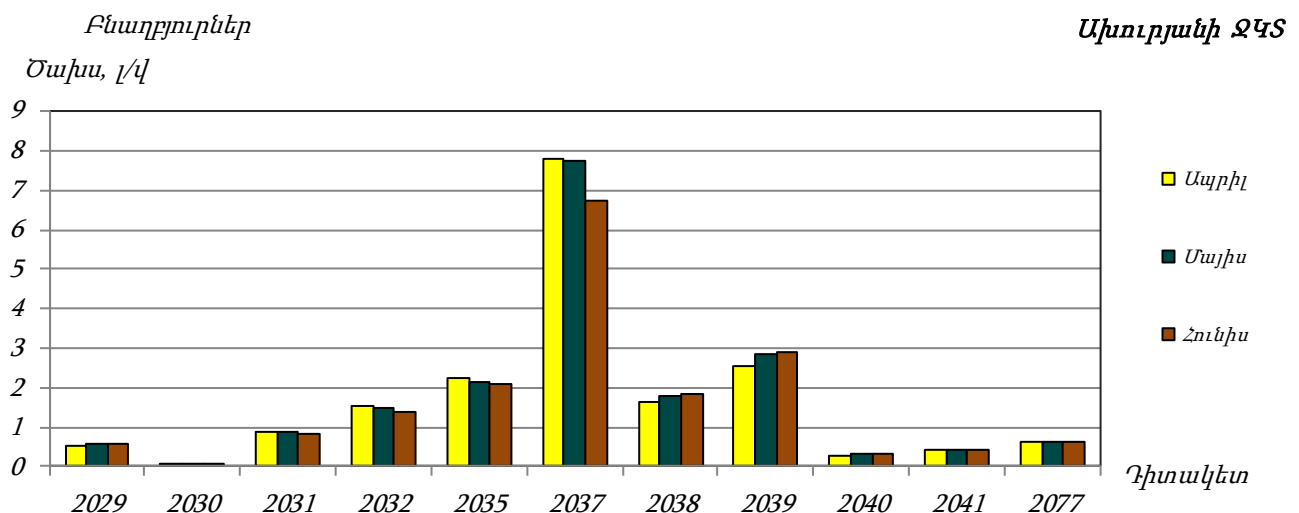
Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 40 դիտակետում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

Արարատյան արտեզյան ավազանի N105, N108, N198, N1521, N1533, N1537, N2001, N2002, N2018, N2021, N2024, N2025, N2026, N2055 և N2057 դիտակետերում նկատվել են ծախսի իջեցումներ մինչև 0.26լ/վ, մակարդակի իջեցումներ մինչև 0.4մ: N152 և N192 դիտակետերում, որտեղ նկատվել են առավելագույն իջեցումները, դիտարկումները կատարվել են պոմպի աշխատանքի ժամանակ:

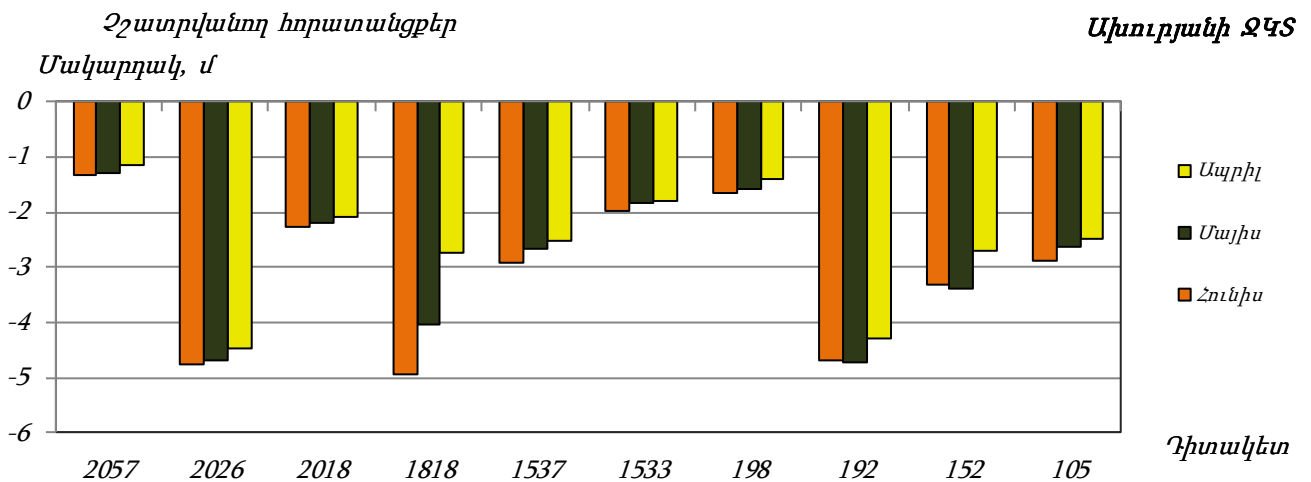
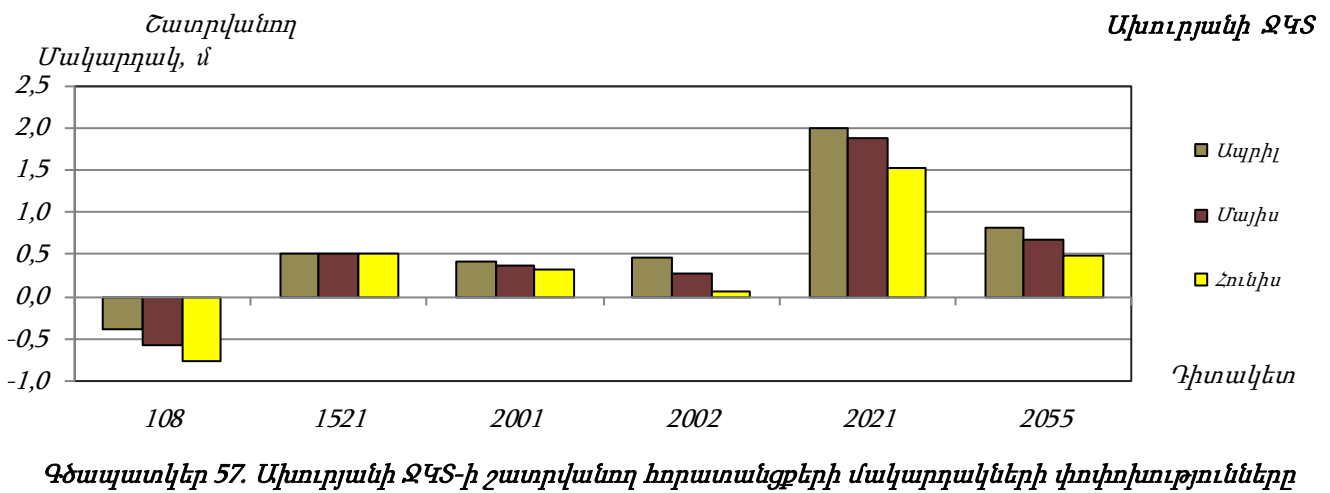
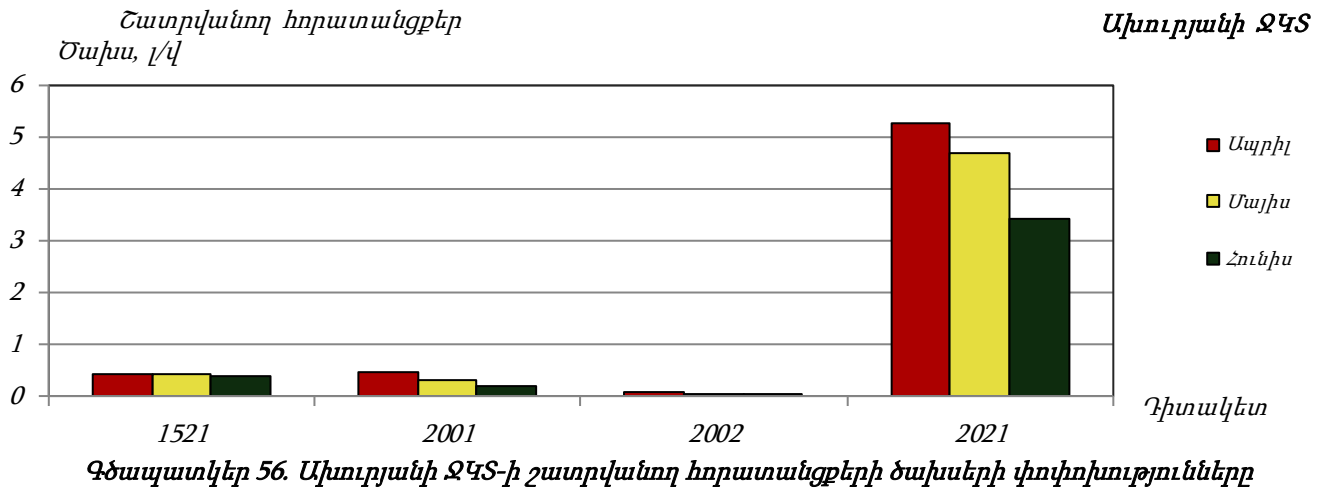
Մակարդակի աննշան իջեցումներ են նկատվում նաև Արարատյան արտեզյան ավազանի նախալեռնային գոտու N2080 (Արագածավան), N2082 (Մյասնիկյան) դիտակետերում, իսկ N2081 (Արտենի) և N2083 (Արտամետ) դիտակետերում նկատվել է կայուն վիճակ բարձրացման միտումով:

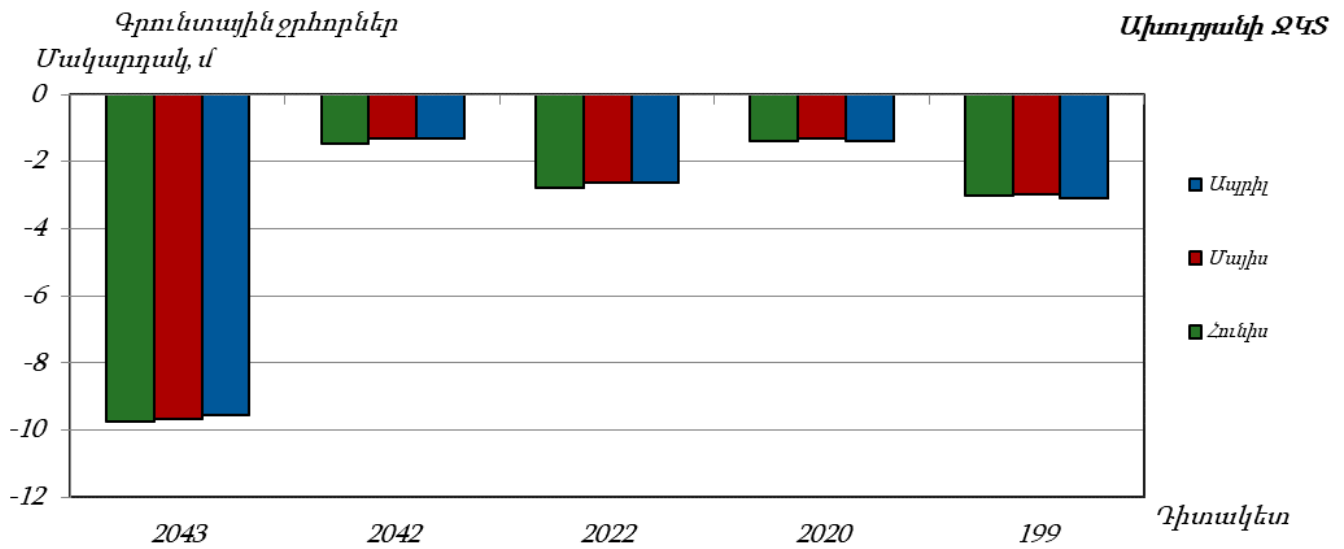
Շիրակի մարզի դիտակետերում հիմնականում նկատվում է աղբյուրների ծախսերի ավելացում: Աշոցքի N2038, N2039 դիտակետերի աղբյուրներում նկատվել է ծախսի ավելացում, իսկ Աշոցքի N2040 և Ցողամարզի N2077 դիտակետերում՝ ծախսի համեմատաբար կայուն վիճակ: Առափիի N2042, Ախուրյանի N2043 դիտակետերի ջրհորներում նկատվել է ջրի մակարդակի իջեցում 0.2մ-ով:

Ախուրյանի ՋԿՏ-ի 19 դիտակետում մայիս և հունիս ամիսներին կատարվել է որակի մոնիթորինգ: Արտամետի N2083 հորատանցքի հանքայնացման, Ակնաշենի N2055 հորատանցքի կոշտության պարունակությունները գերազանցում են ՍԹԿ-ները: Լուսազյուղ N2022 և Ապագա N2020 գրունտային ջրհորներում կոշտության պարունակությունը գերազանցում է ՍԹԿ-ն, ինչը կրում է բնական բնույթ:

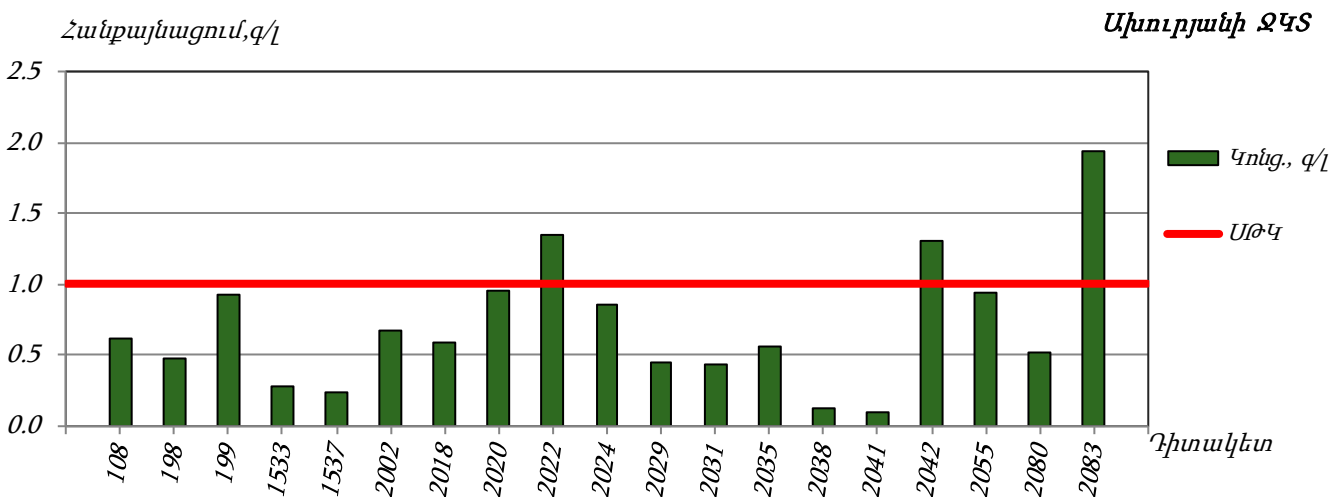

Գծապատկեր 55. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

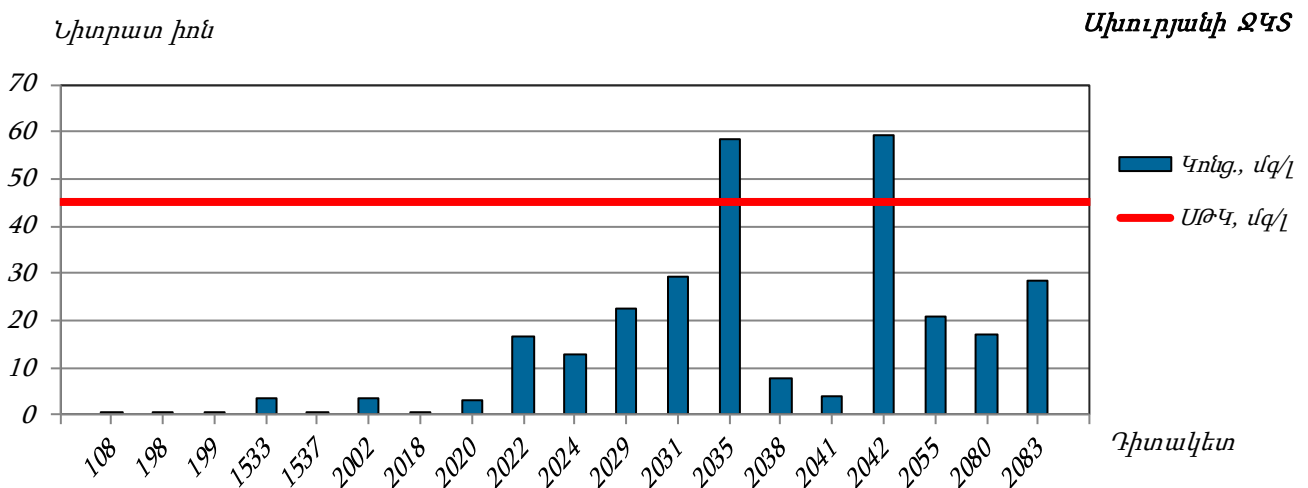

Փճապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները

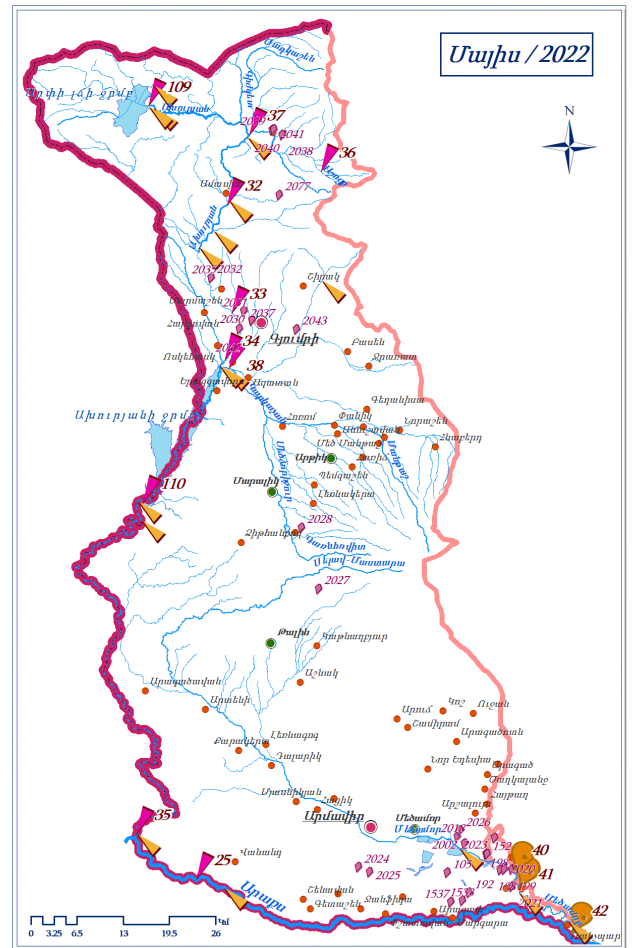
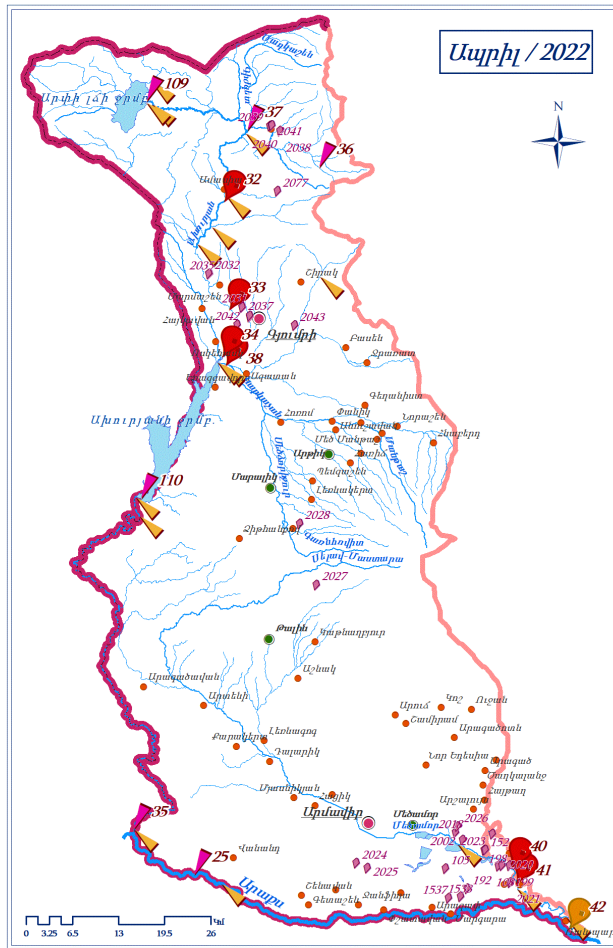

Փճապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը

Փճապատկեր 61. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

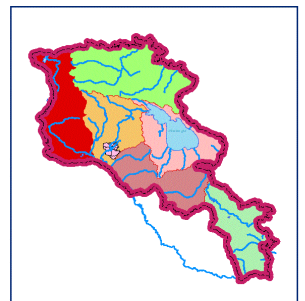
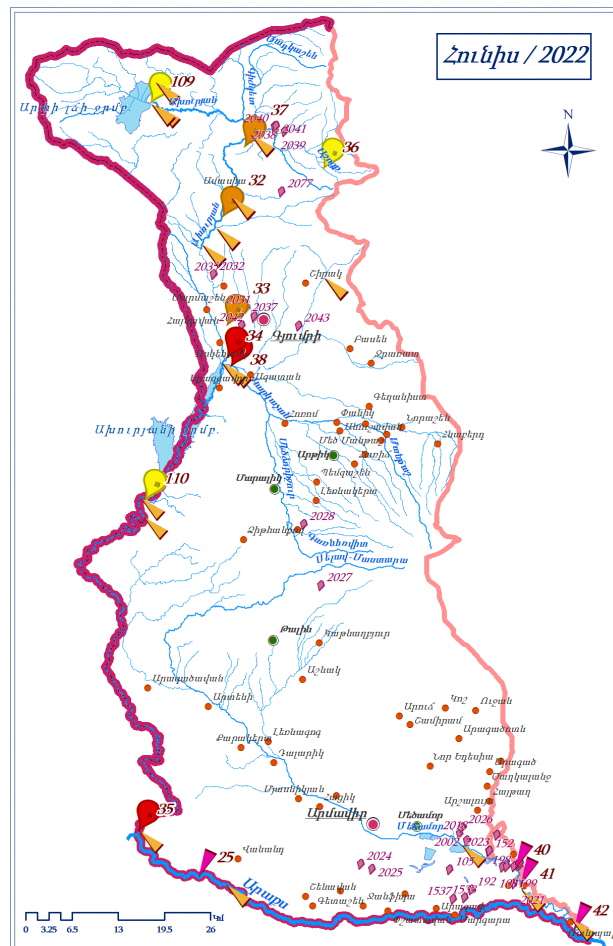

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում, այդ թվում՝ 13 գետային, 2 ջրամբարային և մեկ ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 11-ում:

Աղյուսակ 11. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ ³ /վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	15.3	20.1	76	22.3	28.0	79	11.6	11.9	97
Հրազդան	Արգել	4.87	8.03	61	5.19	7.79	67	4.07	4.43	92
Հրազդան	Երևան	9.38	18.2	52	2.69	11.8	23	3.12	3.65	86
Մարմարիկ	Հանքավան	3.47	4.00	87	7.08	7.66	92	1.53	3.37	45
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	11.1	12.1	92	19.4	19.9	97	10.6	9.46	112
Քասախ	Վարդենիս	2.32	3.88	60	1.49	3.37	44	0.54	1.76	31
Քասախ	Աշտարակ	6.17	7.16	86	4.88	3.69	132	5.10	3.39	151

Մակերևութային ջրերի որակ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև հատվածում մայիսին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Աշտարակ քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը մայիսին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գեղարոտ գետի ջրի որակը Արագած գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը մայիսին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

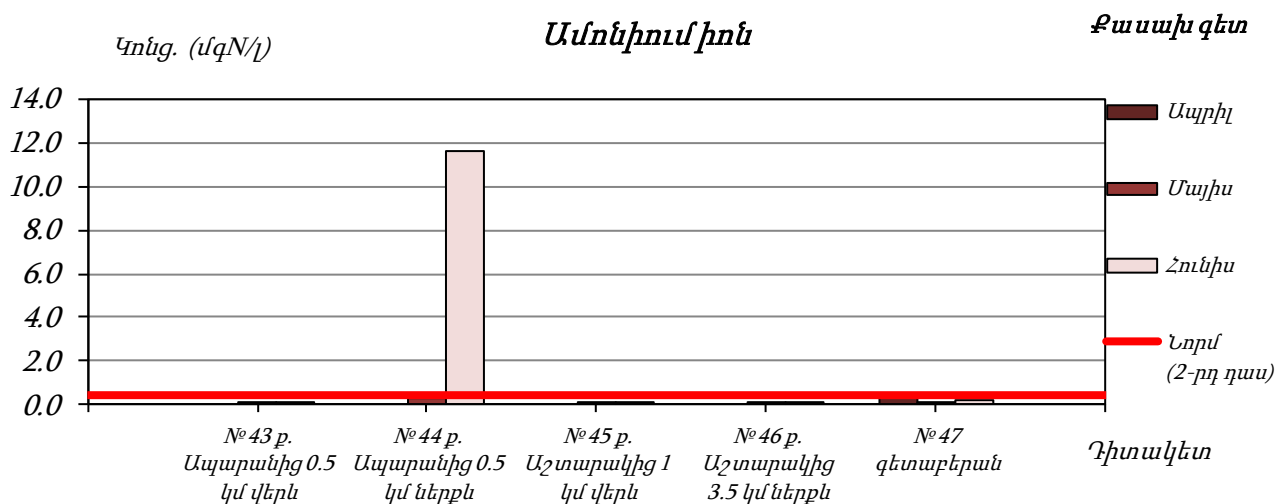
Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարմալի գյուղից ներքև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Հրազդան գետի ջրի որակը Քաղսի գյուղից ներքև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Արգել գյուղից ներքև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Արգնի ՀԷԿ-ից վերև հատվածում ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում ջրի որակը ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

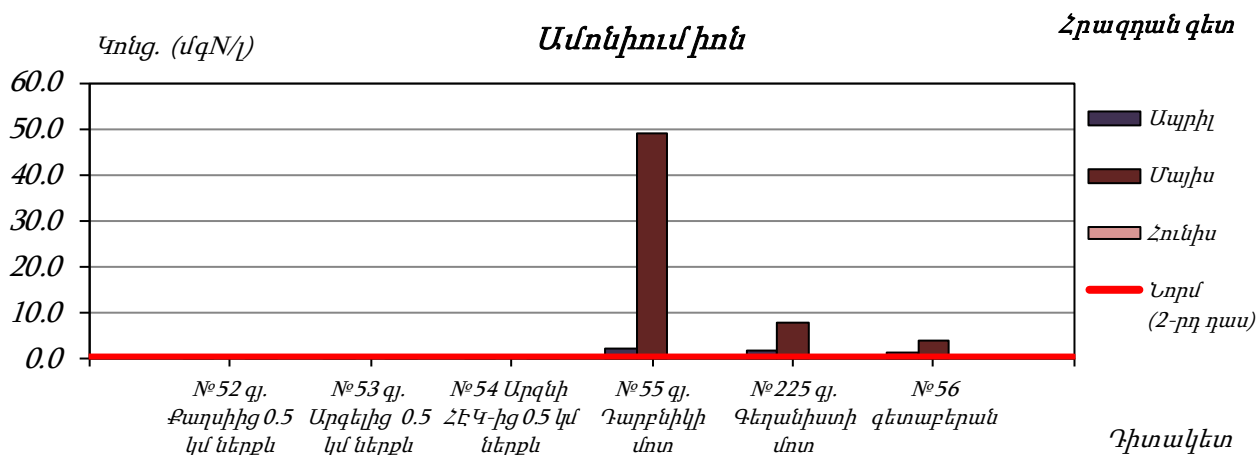
Գետառ գետի ջրի որակը գատաբերանում մայիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

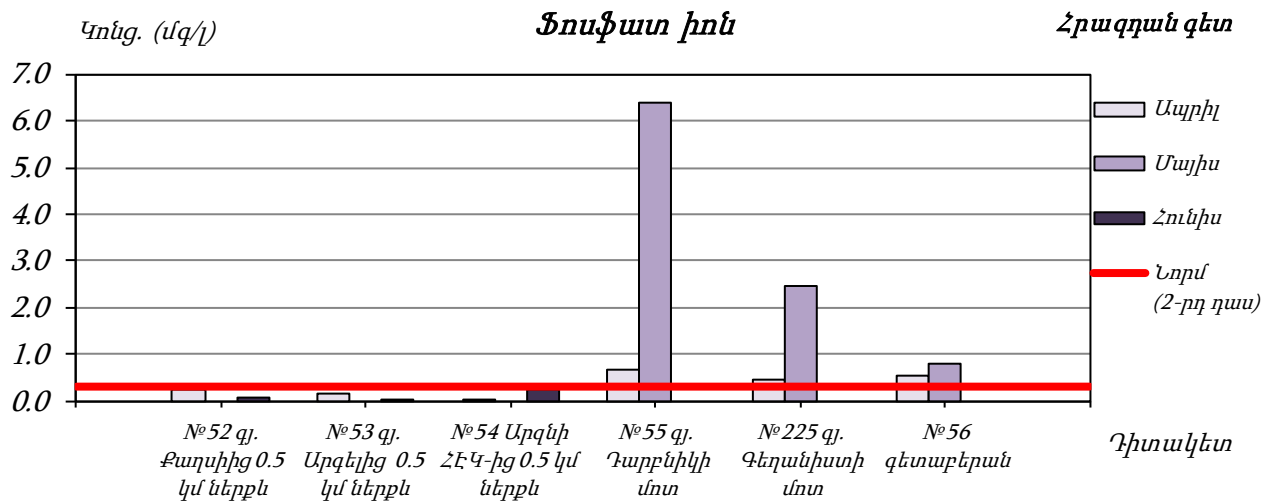
Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր) գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 62. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 63. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 64. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 32 դիտակետերում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

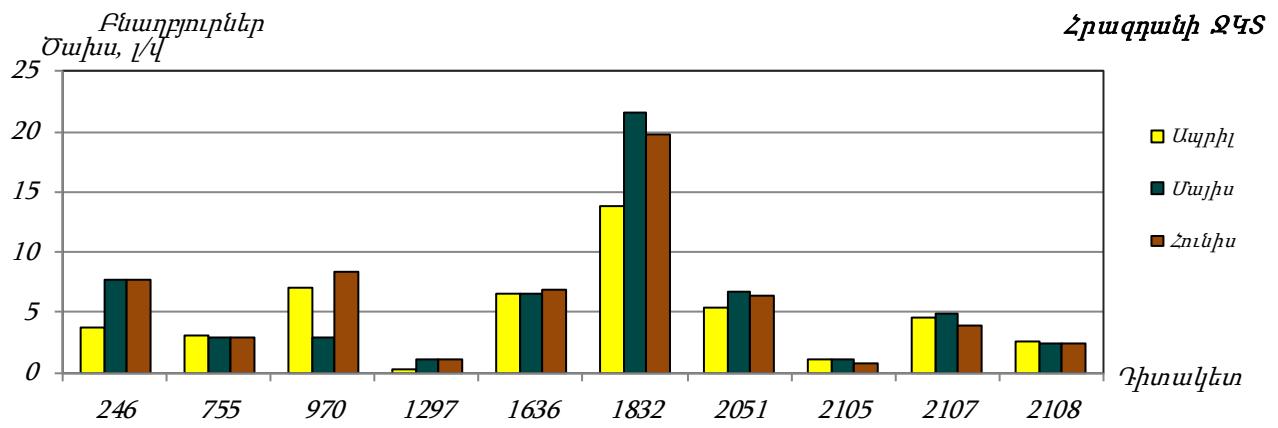
Արարատյան արտեզյան ավազանի տարածքի (Մասիս, Դաշտավան, Սիս, Հայանիստ, Հովտաշեն), N1519, N1526, N1535, N1536, N2008 և N2053 դիտակետերում նկատվել է ստորերկրյա ջրի ծախսի իջեցումներ մինչև 1.23/վ: Դիտակետերից համեմատաբար կայուն ծախս ունի N2007 Ջրահովիտի շատրվանող հորատանցքը:

Մակարդակի աննշան իջեցումներ են նկատվում նաև Արարատյան արտեզյան ավազանի նախալեռնային գոտու N2085 (Արագած), N2086 (Դոդս), N2087 (Աղավնատուն), N2088 (Լեռնամերձ) և N2089 (Կարբի) դիտակետերում:

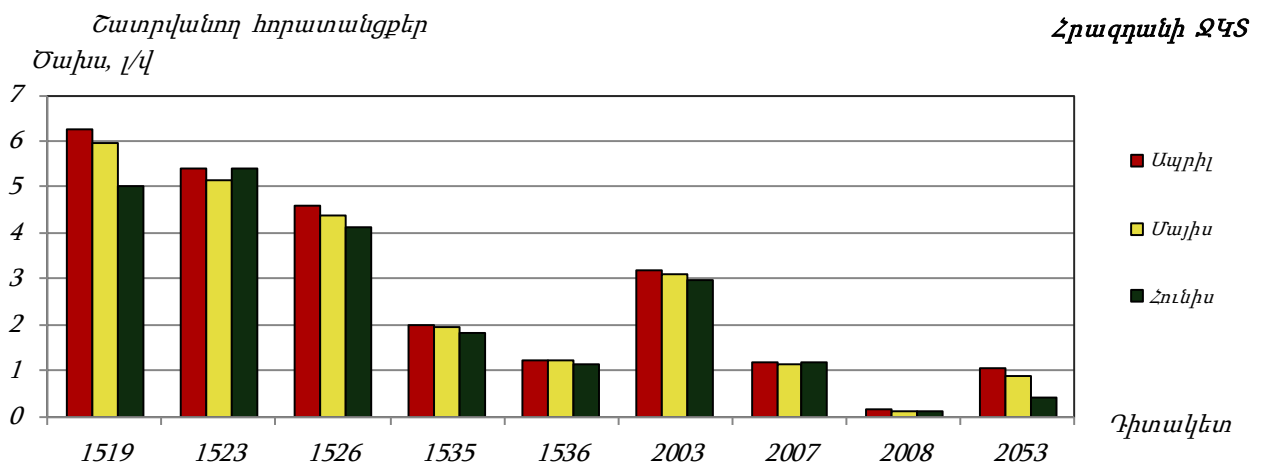
Հրազդան գետավազանի N246 (Բջնի) դիտակետում նկատվում է ծախսի կտրուկ ավելացում, N1832 դիտակետում, որը իրենից ներկայացվում է ձորակի դրենաժային ջուր, կապված մթնոլորտային տեղումների առկայության հետ նկատվել են ծախսի կտրուկ ավելացումներ:

Նիգավանի N2010 և N2011 ջրհորերում նկատվում է գրունտային ջրերի մակարդակի բարձրացում: Արարատյան արտեզյան ավազանի N2023 (Խորոնք) դիտակետում, որը իրենից ներկայացնում է գրունտային ջրհոր, նկատվում է մակարդակի բարձրացում կապված ոռոգման շրջանի հետ: Ապարանի N2051 «Սիրո» աղբյուր դիտակետում նկատվել է ջրի ծախսի ավելացում 1.0/վ-ով:

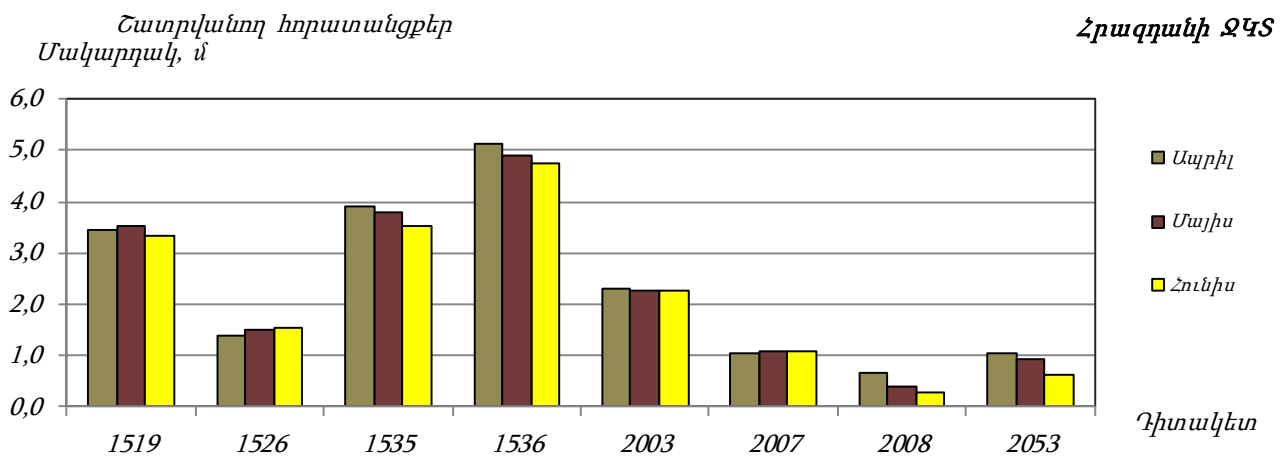
Հրազդանի ՋԿՏ-ի 11 դիտակետում մայիս և հունիս ամիսներին կատարվել է ջրի որակի մոնիթորինգ: Ջրահովիտի N2007, Հովտաշենի N2053, Մասիսի N1519 շատրվանող հորատանցքում կոշտության և հանքայնացման պարունակությունները գերազանցել են համապատասխան ՍԹԿ-ները:

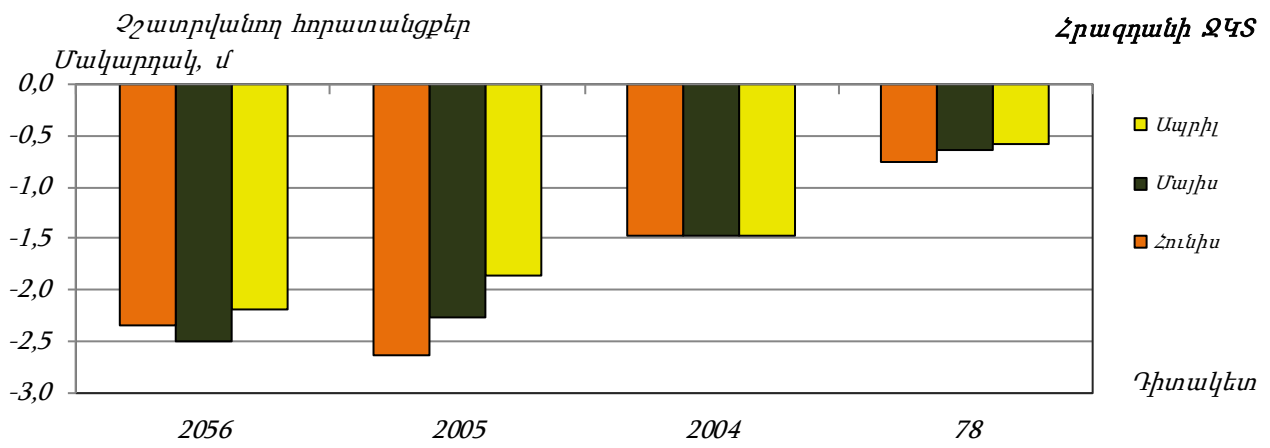
Գծապատկեր 65. Հրագրանի ՋԿՏ-ի բնադրյունների ծախսերի փոփոխությունները

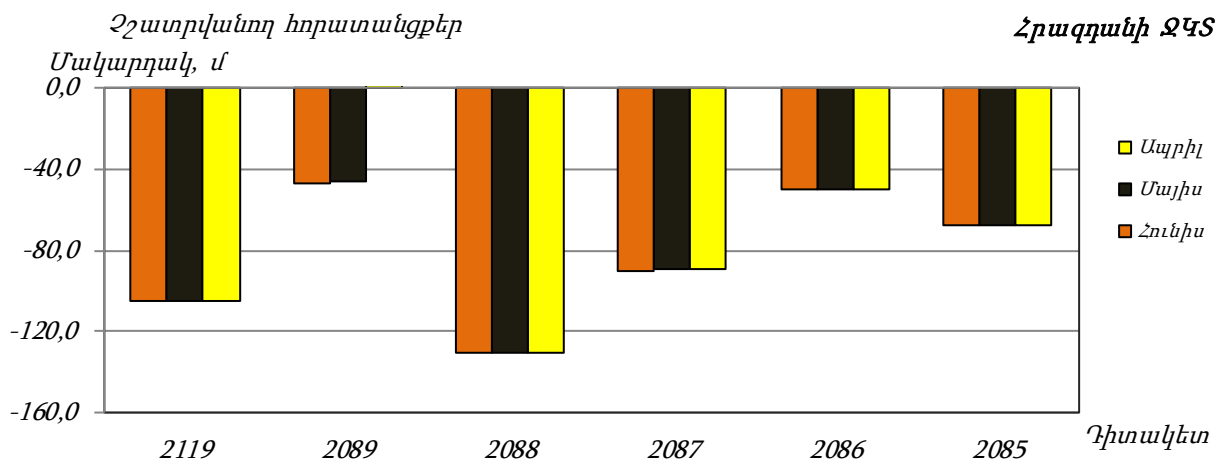
Գծապատկեր 66. Հրագրանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները

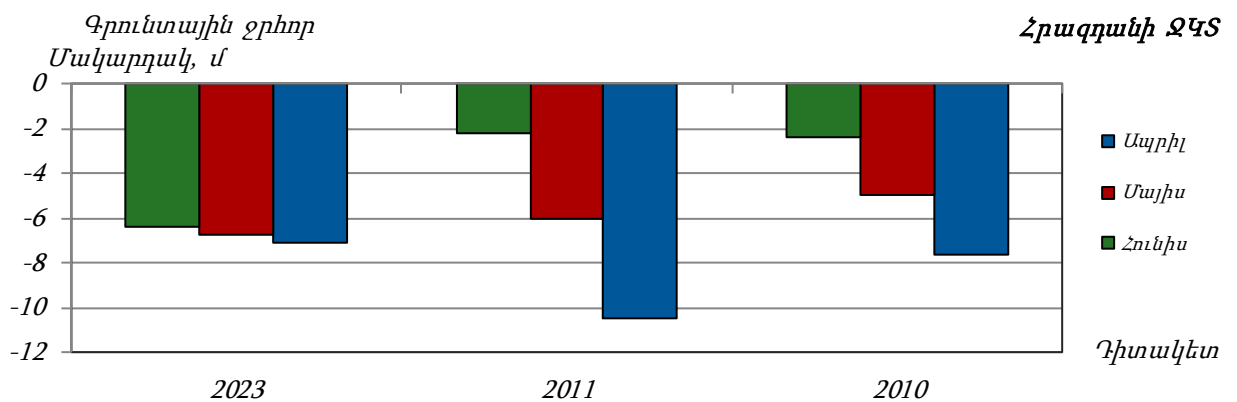
Գծապատկեր 67. Հրագրանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

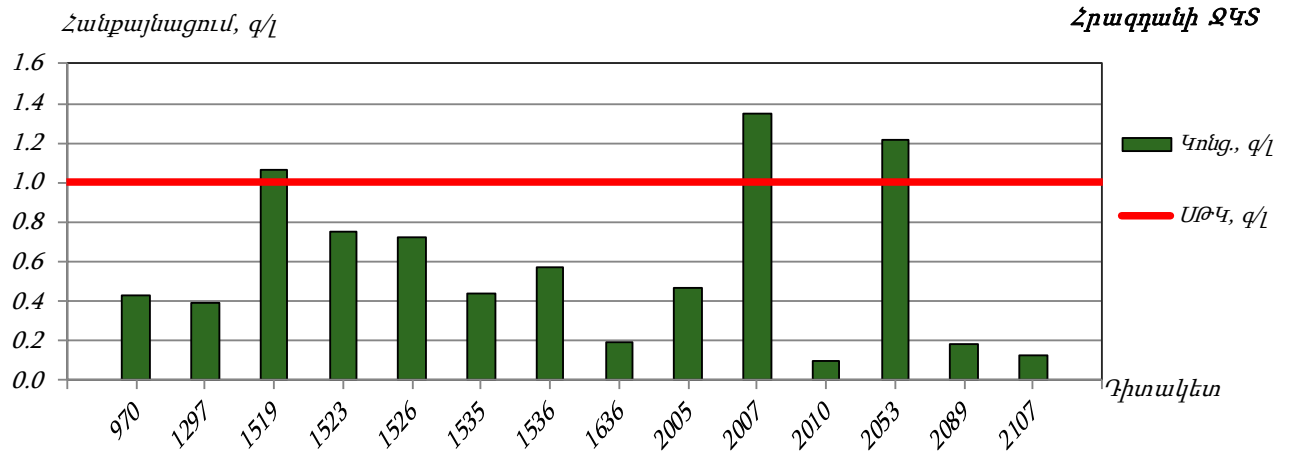
Գծապատկեր 68. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չհատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

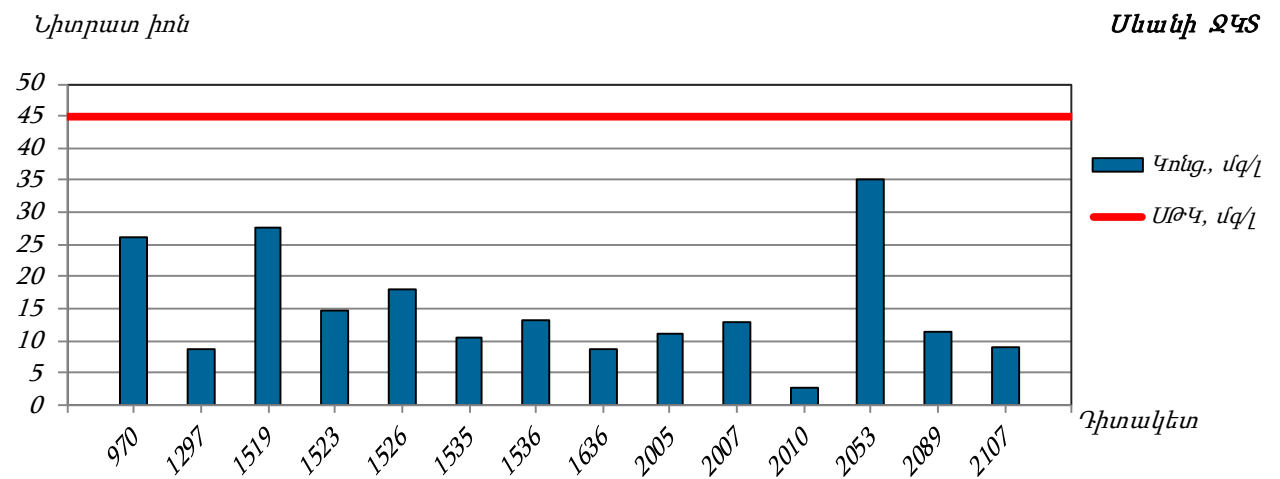
Գծապատկեր 69. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չհատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 70. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրերի մակարդակների փոփոխությունները

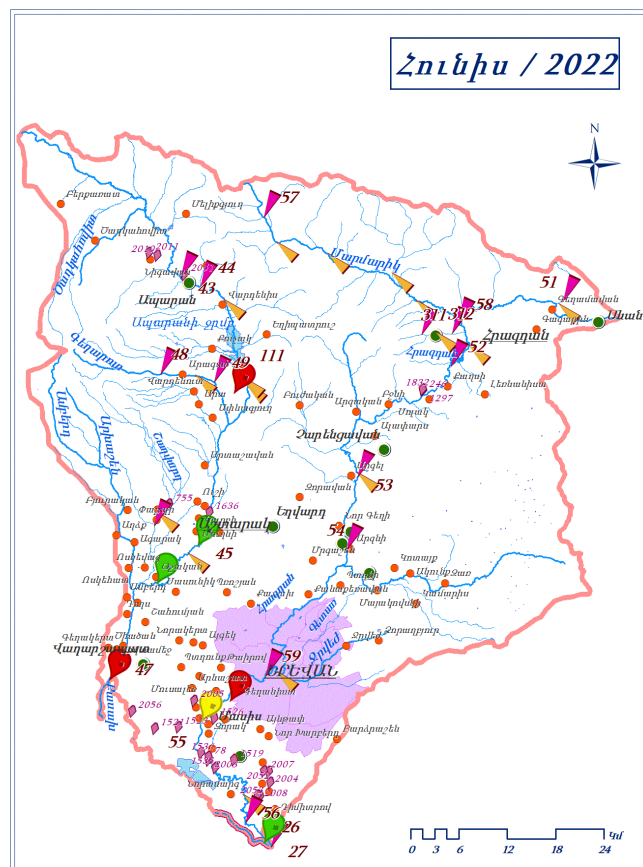
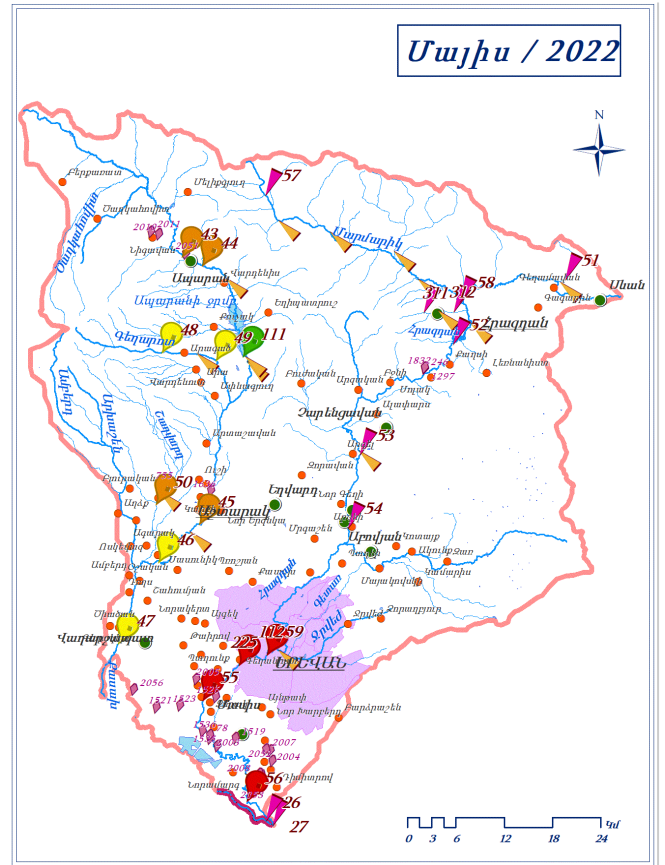
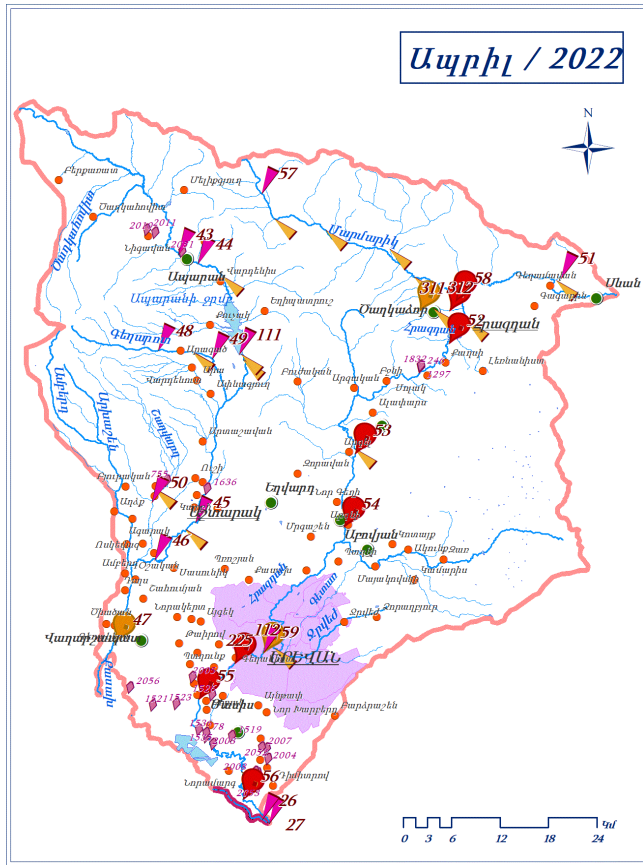

Գծապատկեր 71. Հրազդանի ՋԿՏ-ի ղիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը

Գծապատկեր 72. Հրազդանի ՋԿՏ-ի ղիտակետերում նիտրատների պարունակությունը

ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում, այդ թվում՝ 13 գետային, 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում:

Աղյուսակ 12. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովազուղ	5.66	4.21	134	4.58	4.25	108	1.39	1.53	91
Մասրիկ	Ծովակ	3.47	5.23	66	4.42	6.26	71	2.45	3.80	64
Մարտունի	Գեղհովիտ	1.26	1.80	70	3.98	4.81	83	5.61	5.46	103
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	9.68	14.6	66	11.3	20.8	54	3.89	9.50	41
Գավառագետ	Նորասուս	4.79	4.98	96	4.24	6.55	65	3.96	4.44	89

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը Ախպրաձոր գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղհովիտ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

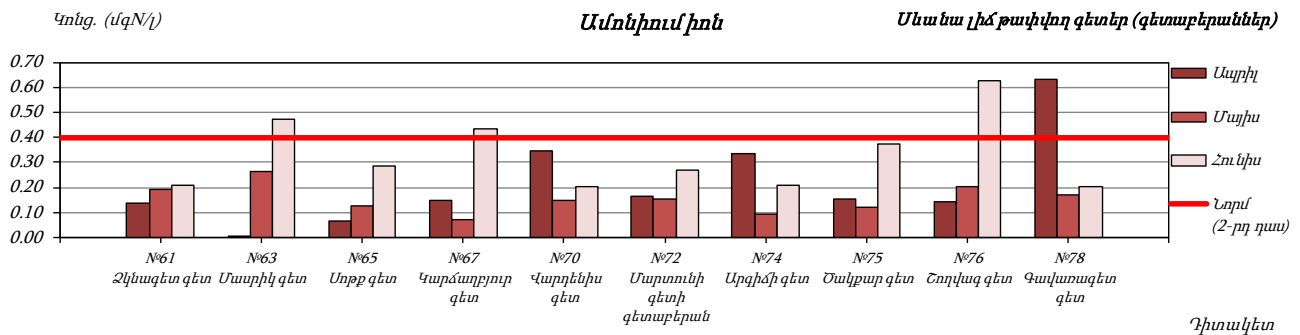
Արգիճի գետի ջրի որակը Լեռնահովիտ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

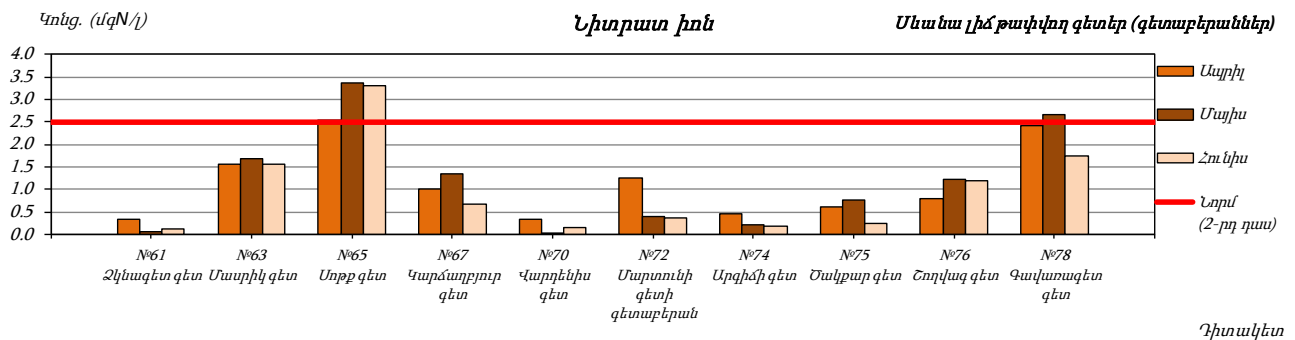
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը Ծաղկաշեն գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

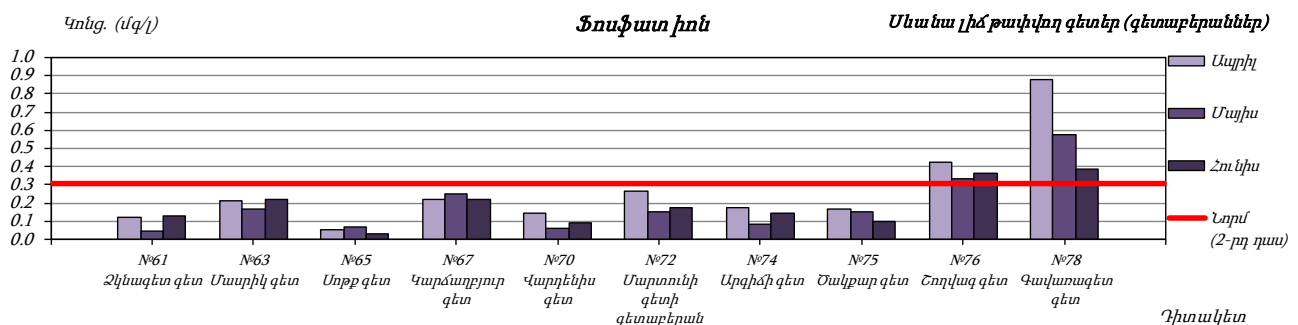
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիս և հունիս ամիսներին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 73. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 74. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 75. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

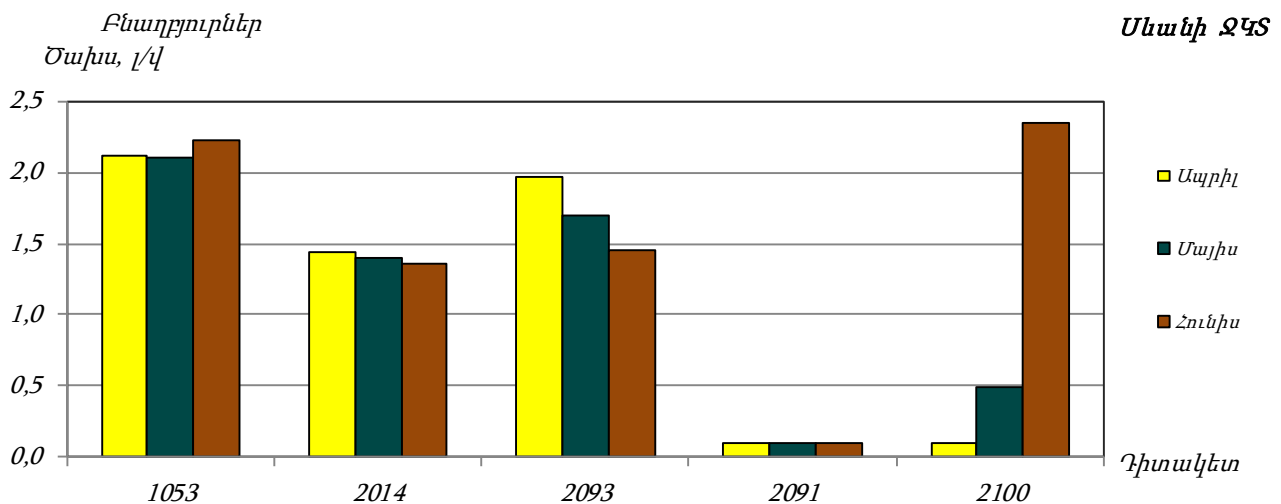
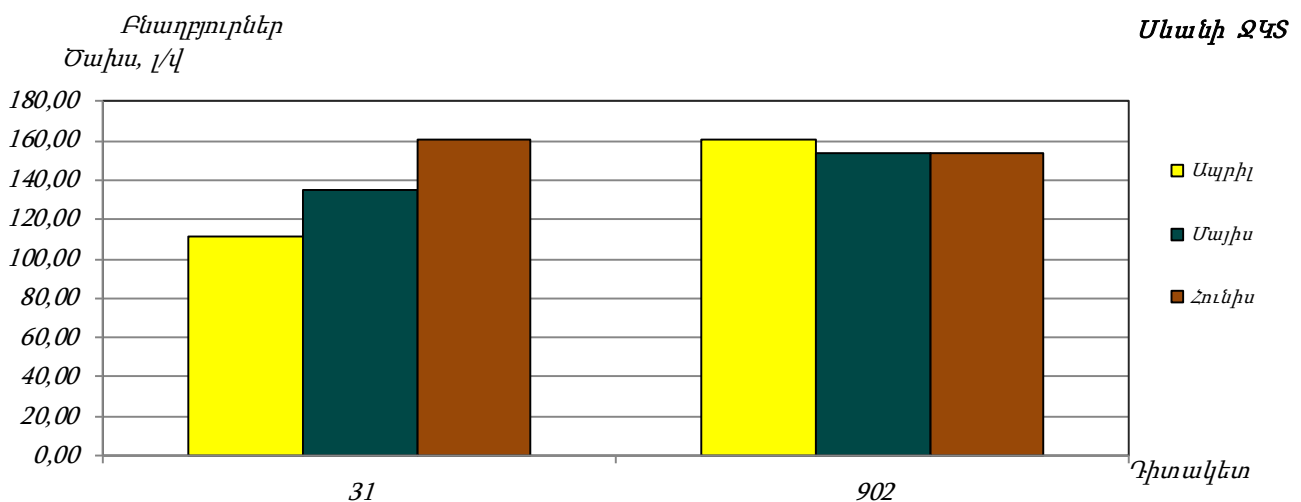
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 15 դիտակետում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

Ակունքի N31 և N902 դիտակետերում նկատվել են ծախսի կտրուկ ավելացումներ, որոնք մասամբ պայմանավորված են «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի ջրառի քանակով և դրա բացթողումներով: Խաչաղբյուրի N2093 աղբյուրում, Գանձակի N2013 շատրվանոց հորատանցքում նկատվել են ծախսի աննշան փոփոխություններ՝ իջեցման և բարձրացման միտումով:

Վարդենիսի և Դարանակի շատրվանոց հորատանցքերում (N1810, N1812 և N2095), Ակունքի N1053 աղբյուրում նկատվել են ստորերկրյա ջրի ծախսի բարձրացումներ: Վարդենիսի N1811 դիտակետում ծախսը կայուն է:

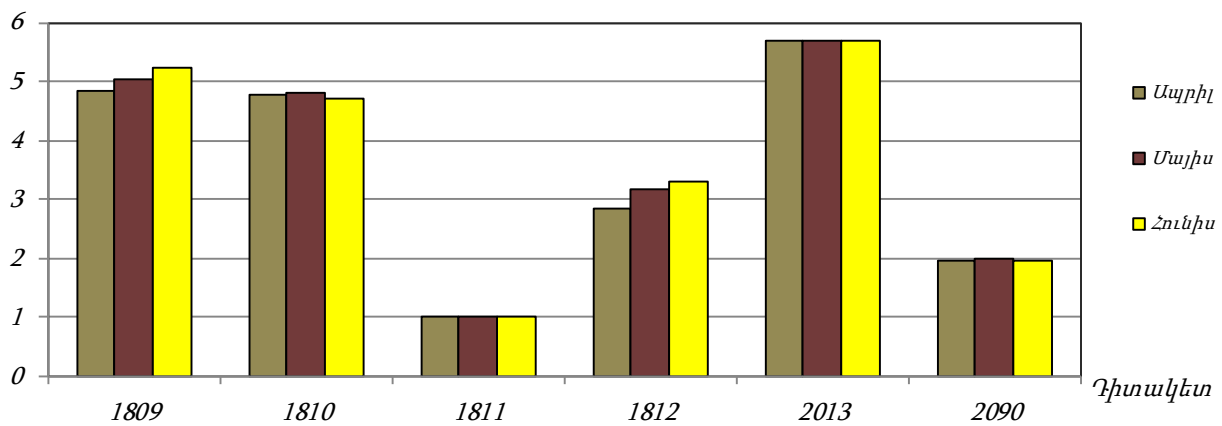
Սևանի ՋԿՏ-ի 7 դիտակետում մայիս և հունիս ամիսներին կատարվել է որակի մոնիթորինգ: Հանքայնացման, կոշտության արժեքները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 76. Սևանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

Հատրվանող հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

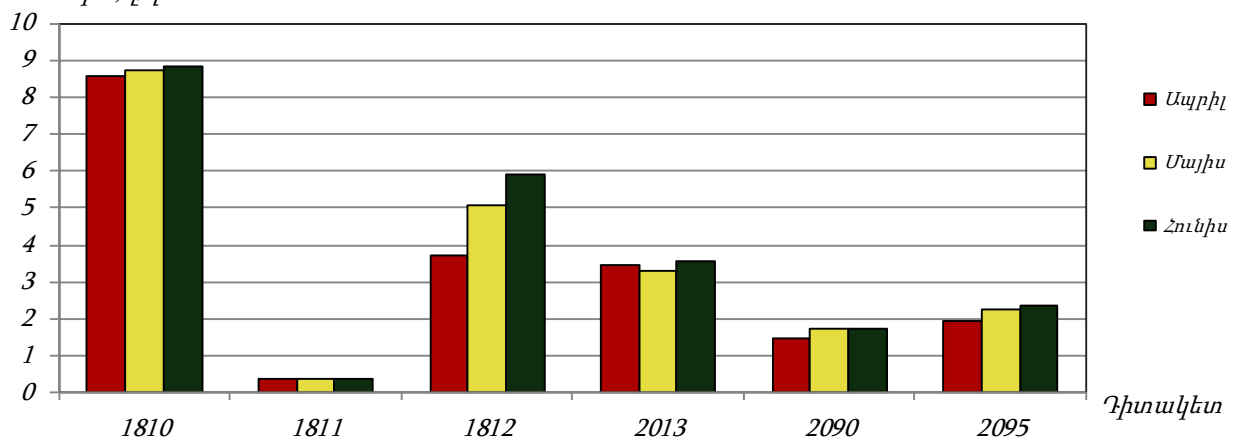
Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 77. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

Հատրվանող հորատանցքեր
Ծախս, լ/վ

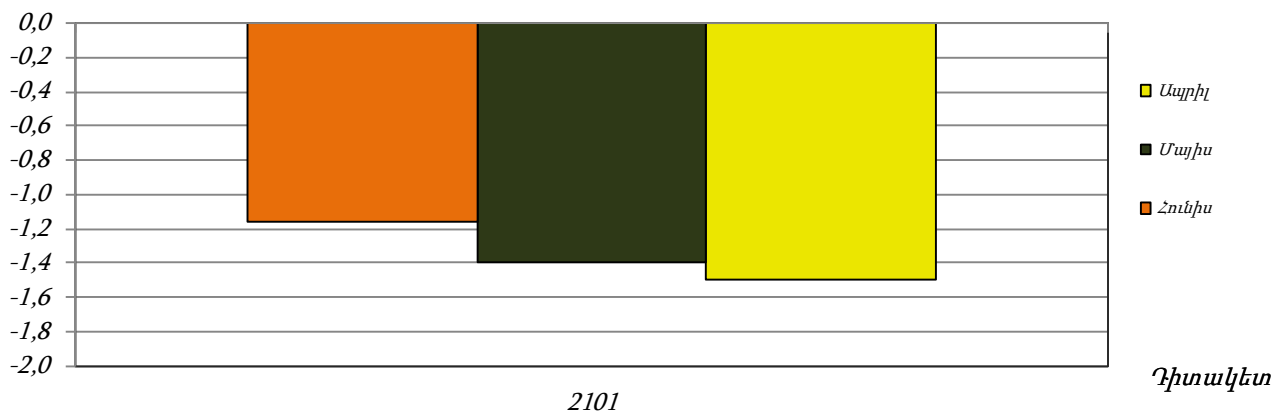
Սևանի ՋԿՏ

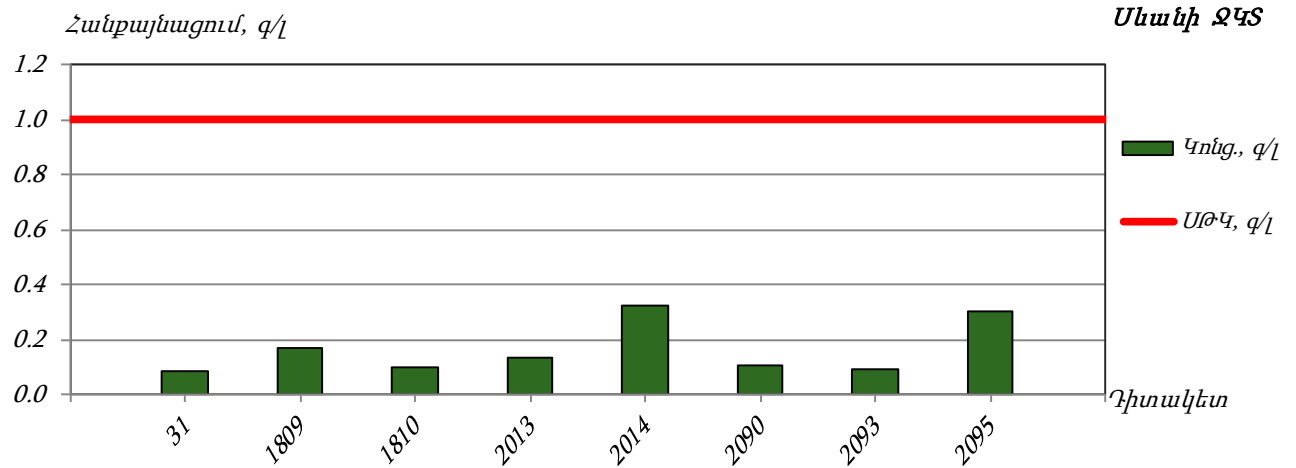
Գծապատկեր 78. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները

Հատրվանող հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

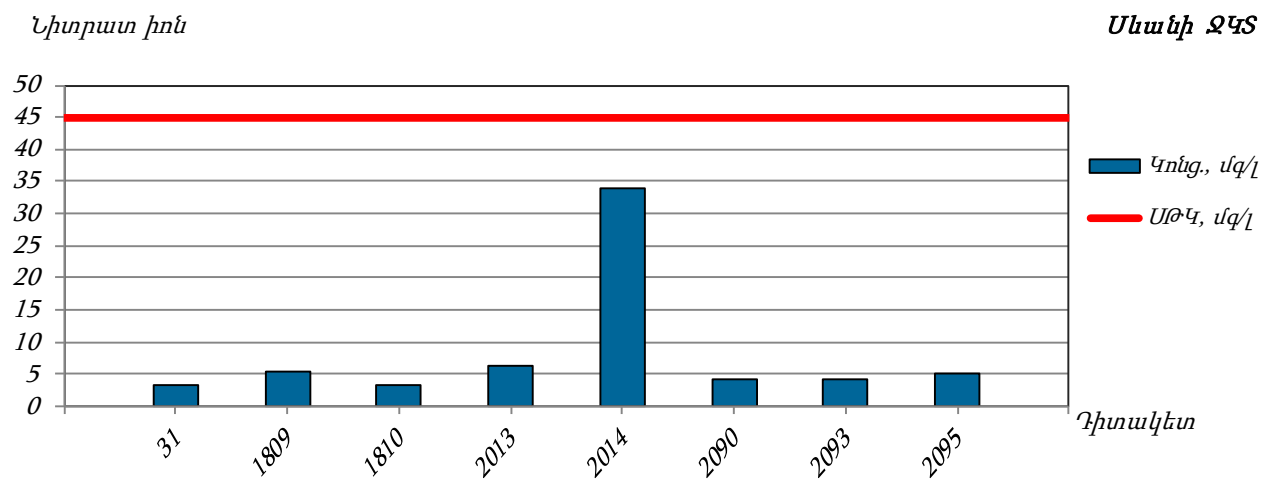
Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 79. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 80. Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը

Գծապատկեր 81. Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը

Սևանա լիճ

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հուլիս, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

**Աղյուսակ 13. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում
Ապրիլ**

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961– 2021թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվ ա ընթաց - քում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	23.27	33.35	34.43	91.05	42.0	129.7	320.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	8.44	15.86	17.32	41.62	1.60	31.8	56.3
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	16.2	3.20	5.10	24.5	19.1	55.4	118.2
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	2.80	5.60	7.90
Ընդամենը	50.51	55.01	59.45	164.97	103.6	215.6	379.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7.86	89.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	4.30	8.80	7.40	20.5	3.40	39.8	106.0
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.40
Ընդամենը	4.70	9.20	7.80	21.7	3.80	49.9	121.5
Կուտակում (նվազում)	25.5	12.8	38.2	76.5	0.00	157.7	288.3
Բացարձակ անկապք	20.31	33.01	13.45	66.77		8.30	
Հարաբերական անկապք %	40.2	60.0	22.6	40.5	0.10	5.00	18.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.45	1278.035	38.1130
Ամսվա վերջին օրը	1900.51	1278.606	38.1895
Միջին ամսական	1900.48	1278.320	38.1513

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.22 30.04.22 ընթացքում
30.04.22 և 30.04.21 մակարդակի տարբերությունը

0.06 (մ)
0.08 (մ)
-0.23 (մ)

Մայիս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2021թթ.		
	Ըստ տասնորյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՍՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	40.91	34.57	38.74	114.22	74.3	182.7	341.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	16.65	17.11	18.83	52.59	1.70	44.4	63.8
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	44.2	30.7	23.3	98.2	33.4	71.5	131.7
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	3.30	5.70	7.90
Ընդամենը	104.36	84.98	83.57	272.91	165.3	288.5	463.4
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12.2	94.6
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	11.7	15.2	26.0	52.9	23.0	53.0	82.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.50	1.10	1.70
Ընդամենը	12.1	15.6	26.4	54.1	24.0	67.1	144.8
Կուտակում (նվազում)	63.9	64.2	115.5	243.6	25.8	221.3	454.6
Բացարձակ անկապք	28.36	5.18	-58.33	-24.79		1.30	
Հարաբերական անկապք %	27.2	6.10	41.1	8.33	0.10	4.60	22.9

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.51	1278.606	38.1895
Ամսվա վերջին օրը	1900.70	1280.406	38.4331
Միջին ամսական	1900.60	1279.459	38.3047

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.22 31.05.22 ընթացքում
 31.05.22 և 31.05.21 մակարդակի տարբերությունը

0.19 (մ)
 0.27 (մ)
 - 0.20 (մ)

Հունիս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2021թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՍՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	31.00	23.72	17.67	72.39	36.6	109.39	225.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	15.98	7.37	4.41	27.76	0.00	34.7	55.7
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	7.30	17.0	30.0	54.3	4.80	71.9	136.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	3.00	5.70	7.80
Ընդամենը	56.88	50.69	54.68	162.25	76.28	209.5	355.7
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	6.80	15.21	12.85	34.86	0.18	46.2	120.9
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	29.7	26.5	32.9	89.1	36.9	90.3	153.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	36.90	42.11	46.15	125.16	65.6	136.5	222.5
Կուտակում (նվազում)	38.5	25.6	-25.7	38.5	-128.4	77.8	240.7
Բացարձակ անկապք	-18.52	-17.02	34.23	-1.41		-4.50	
Հարաբերական անկապք %	24.6	25.1	42.6	0.86	0.40	4.70	30.0

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.71	1280.501	38.4459
Ամսվա վերջին օրը	1900.74	1280.785	38.4844
Միջին ամսական	1900.75	1280.879	38.4973

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում

0.03 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.22 30.06.22 ընթացքում

0.31 (մ)

30.06.22 և 30.06.21 մակարդակի տարբերությունը

-0.06 (մ)

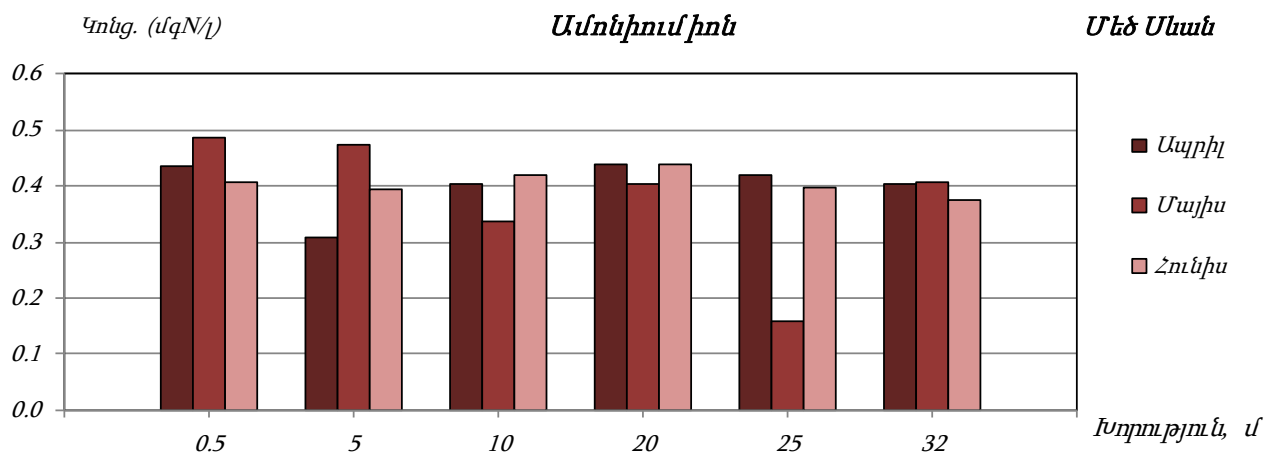
2022 թվականի ապրիլի 1-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.45մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 18 սմ-ով: 2022 թվականի հունիսի 30-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.74մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 6սմ-ով: 2022 թվականի ապրիլի 1-ից մինչև հունիսի 30-ը լճի մակարդակը բարձրացել է 29 սմ-ով:

Արփա-Սևան ջրատարով լիճ մուտք գործած ջրի ծավալը ապրիլ ամսին կազմել է 41.621 մլն մ³, մայիսին՝ 52.592 մլն մ³, հունիսին՝ 27.760 մլն մ³:

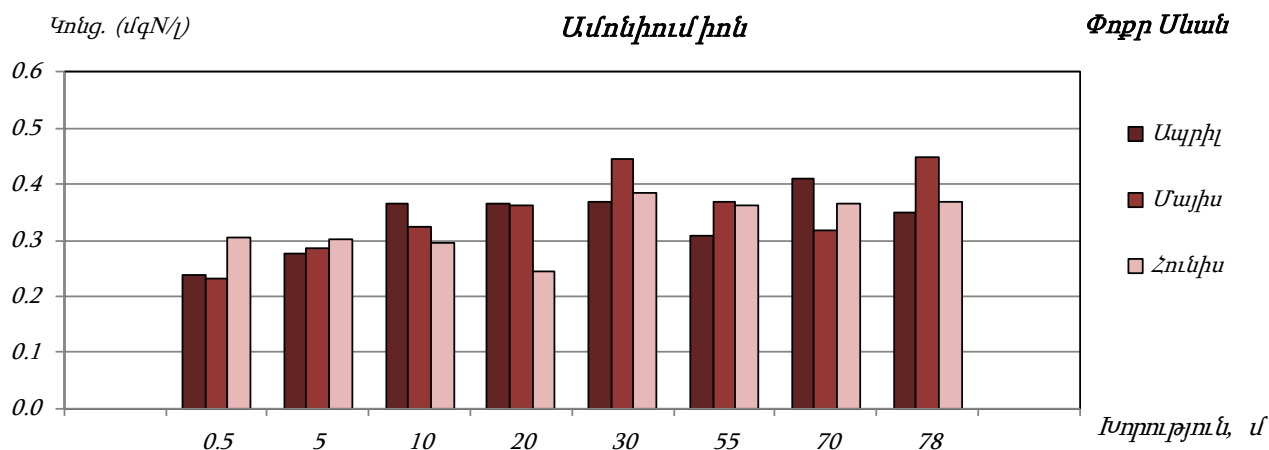
2022 թվականի ապրիլի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1278.035 կմ², ծավալը՝ 38.1130 կմ³, իսկ եռամսյակի վերջին օրը՝ հունիսի 30-ին համապատասխանաբար՝ 1280.501 կմ² և 38.4459կմ³:

Սևանա լճի ջրի որակի ուսումնասիրության նպատակով ջրի որակի նմուշառումն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների տարբեր խորություններից: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի Հավելված 12.1-ի համաձայն: Երեք ամիսների ընթացքում Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են (Աղյուսակ 14):

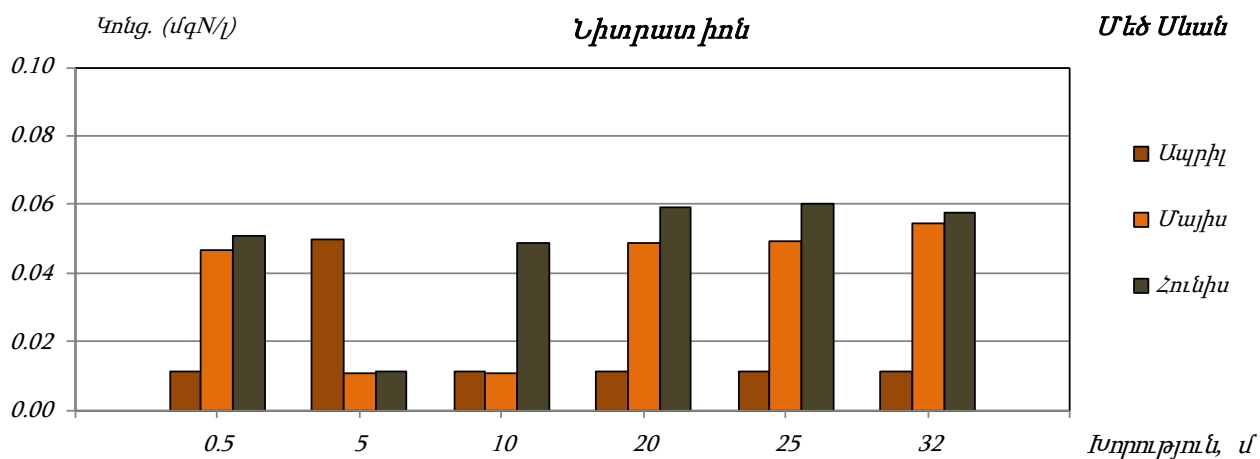
Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

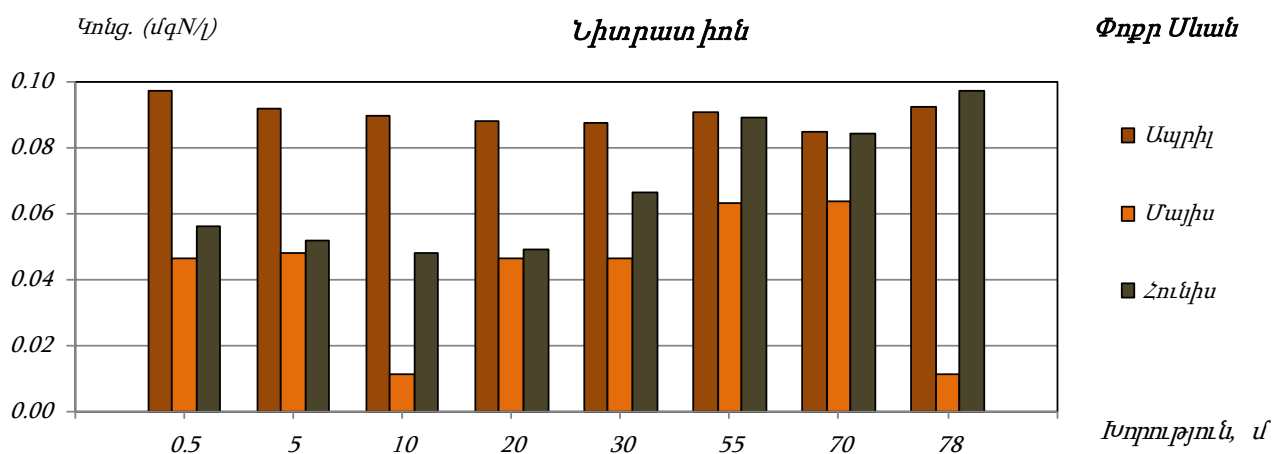
Գծապատկեր 82. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

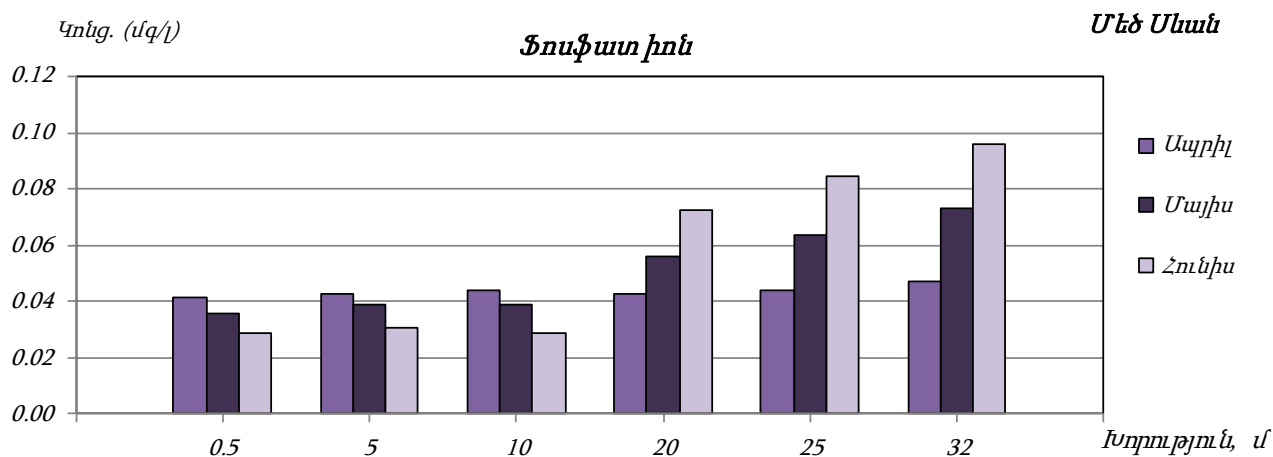
Գծապատկեր 83. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

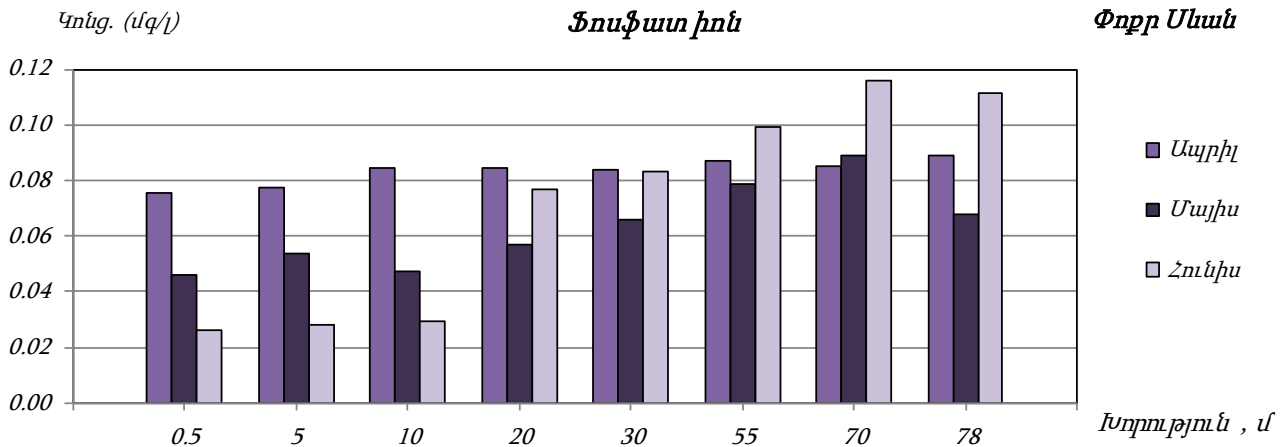
Գծապատկեր 84. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 85. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 86. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 87. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 14. Սևանա լճի ջրի որակը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ	3-րդ	3-րդ

Մայիս

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	Բոր, ԼԱԱ	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	Բոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ	4-րդ	
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտ- րիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

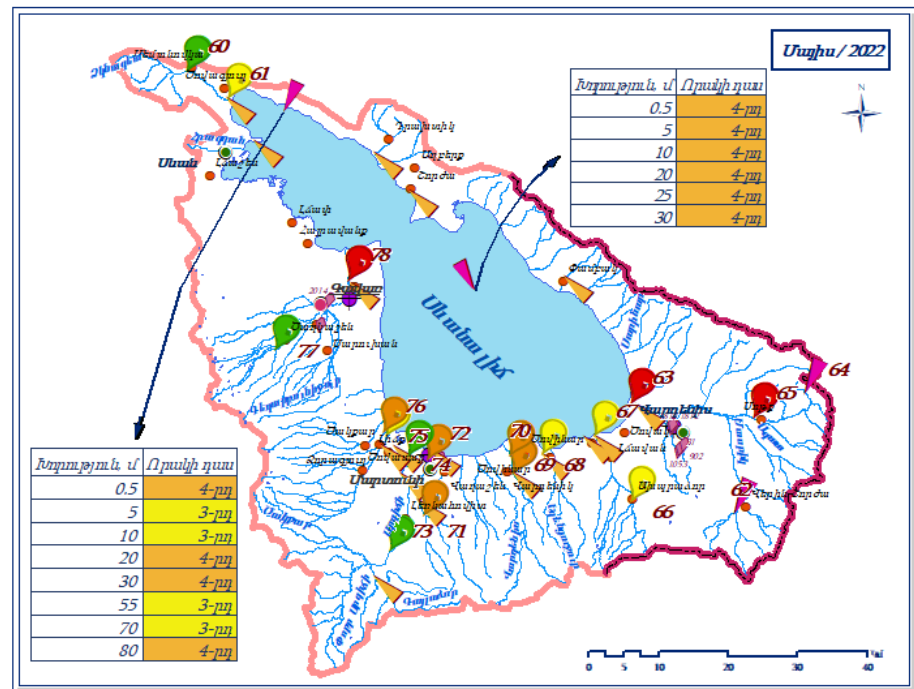
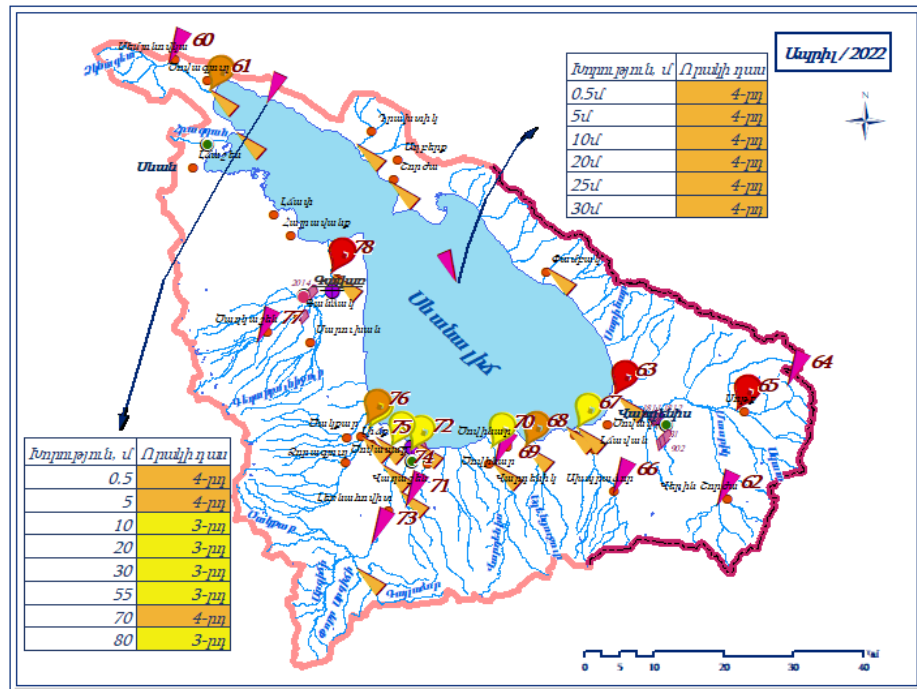
Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	Բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	

Հունիս

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, երկաթ, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, երկաթ, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, երկաթ, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, բոր, ԼԱՍ,	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, երկաթ, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան, բոր	4-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն,, ֆոսֆատ իոն, բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Բոր</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	

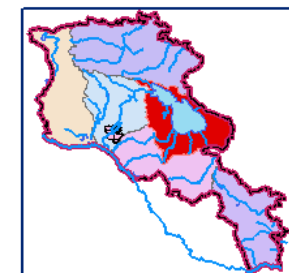
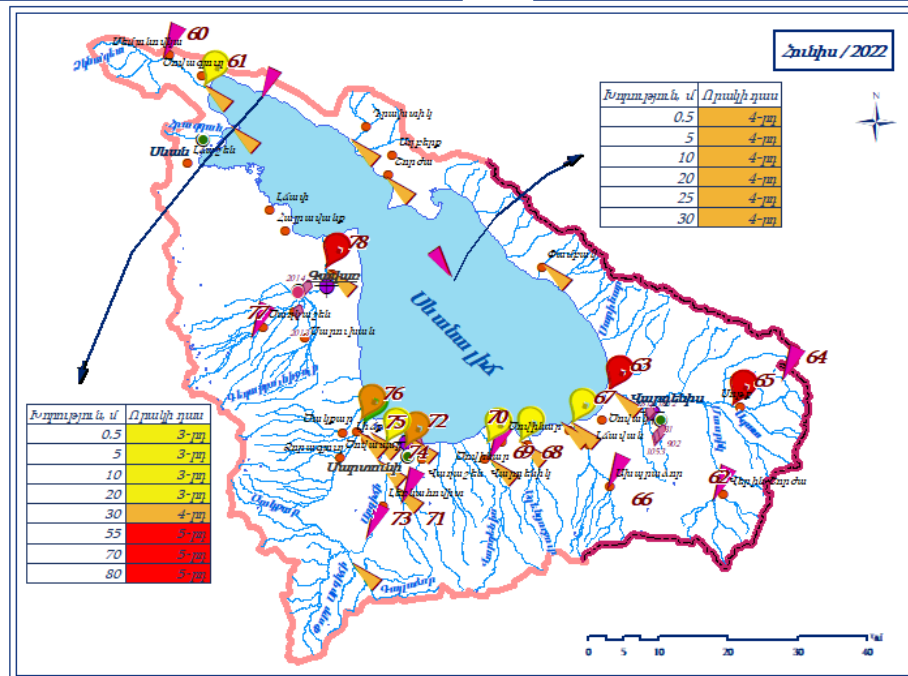
ՀՀ Սեանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Քանային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Սեանի ջրավազանային կառավարման տարածք

3-րդ	«միջանք»	
4-րդ	«սնդուս/սքսք»	
5-րդ	«վատ»	

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Արարատյան ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 12 դիտակետում, այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 15-ում:

Աղյուսակ 15. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	5.80	7.70	75	9.12	12.3	74	5.35	9.29	58
Վեդի	Ուրցաձոր	4.42	4.50	98	4.65	6.84	68	0.32	2.16	15
Արփա	Ջերմուկ	4.00	6.26	64	6.29	18.7	34	3.90	11.4	34
Արփա	Արենի	24.0	30.5	79	29.0	50.6	57	9.55	25.7	37

Մակերևութային ջրերի որակ

Վեդի գետի ջրի որակը Ուրցաձոր գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Արարատ քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

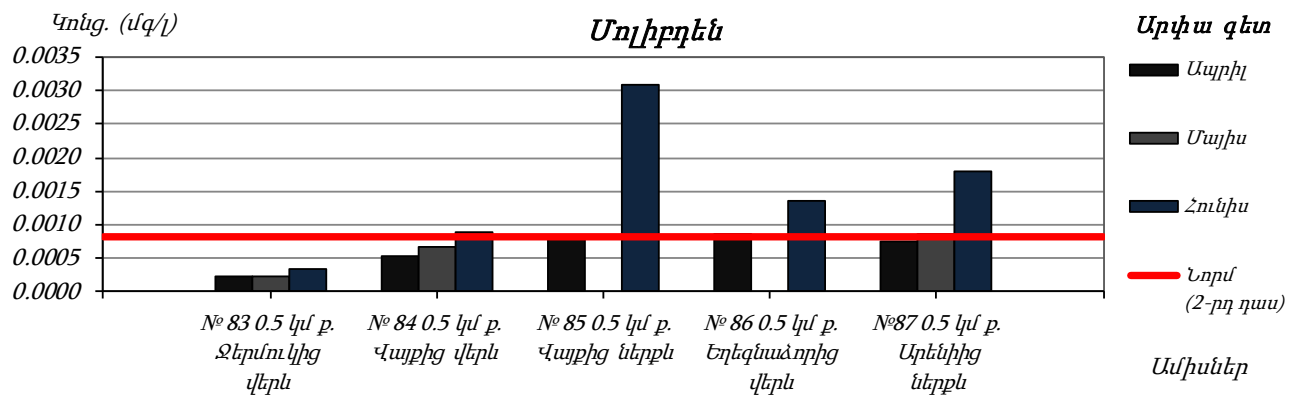
Արփա գետի ջրի որակը Ջերմուկ քաղաքից վերև հատվածում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Վայք քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վայք քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Եղեգնաձոր քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Արենի գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը ակունքում ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Հերհեր գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Գետիկվանք գյուղից վերև հատվածում հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքից հատվածում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 88. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

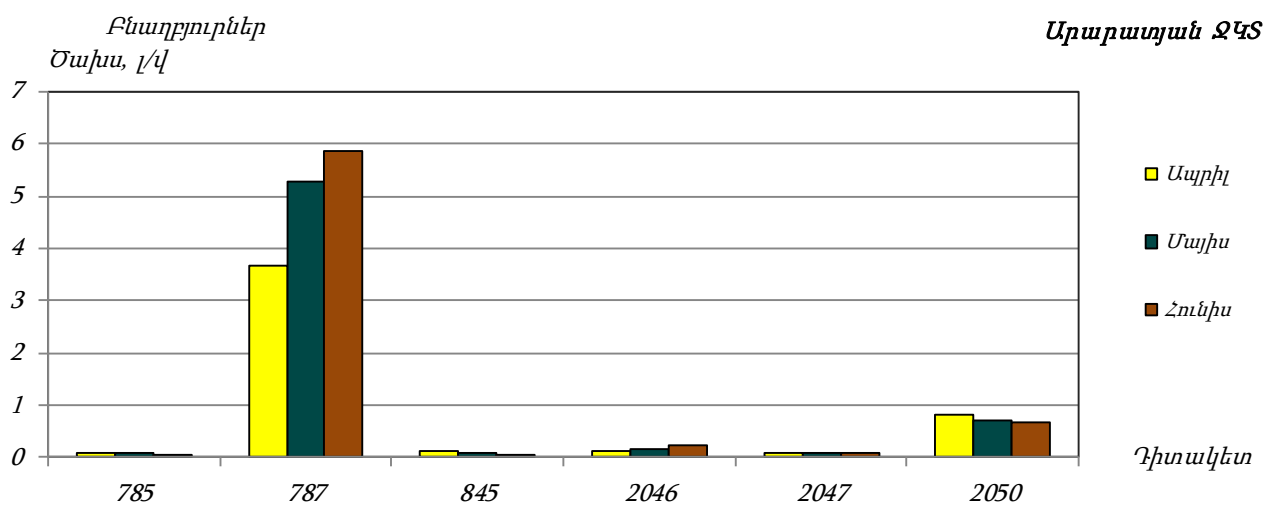
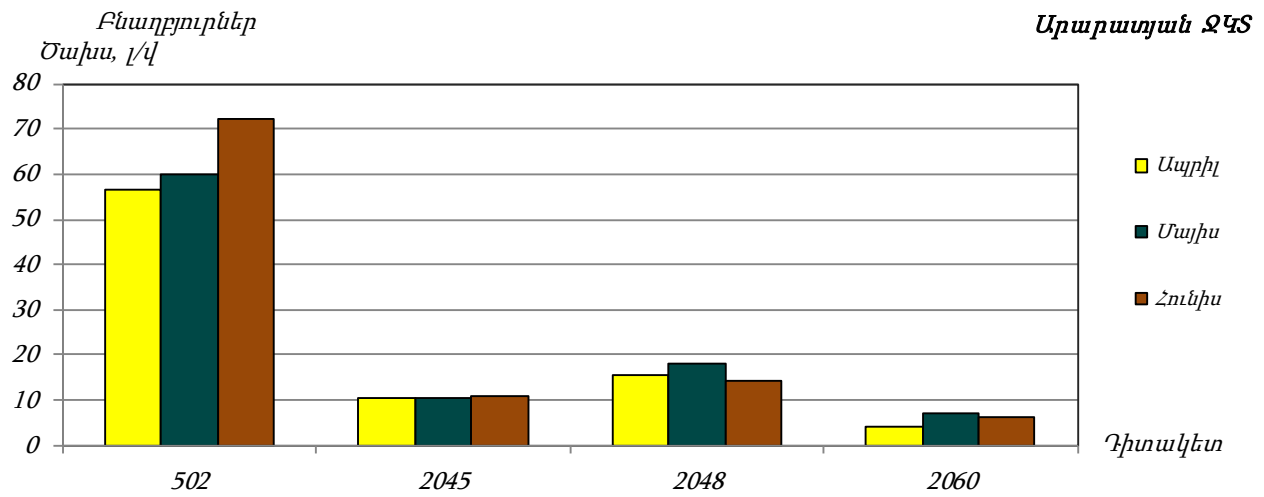
Արարտյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 23 դիտակետում՝ 10 բնադրություն, , որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

Մալիշկա (N502), Եղեգնաձոր (N787), Կեչուտ (N2060) բնակավայրերի դիտակետերում նկատվել են ծախսի կտրուկ ավելացումներ, ինչը կրում է բնական բնույթ: Ագարակաձորի (N785) դիտակետում նկատվել է ծախսի կայուն վիճակ, իսկ Գառնիի (N2045, N2046) դիտակետերում նկատվել են աննշան փոփոխություններ՝ ծախսի ավելացման միտումով:

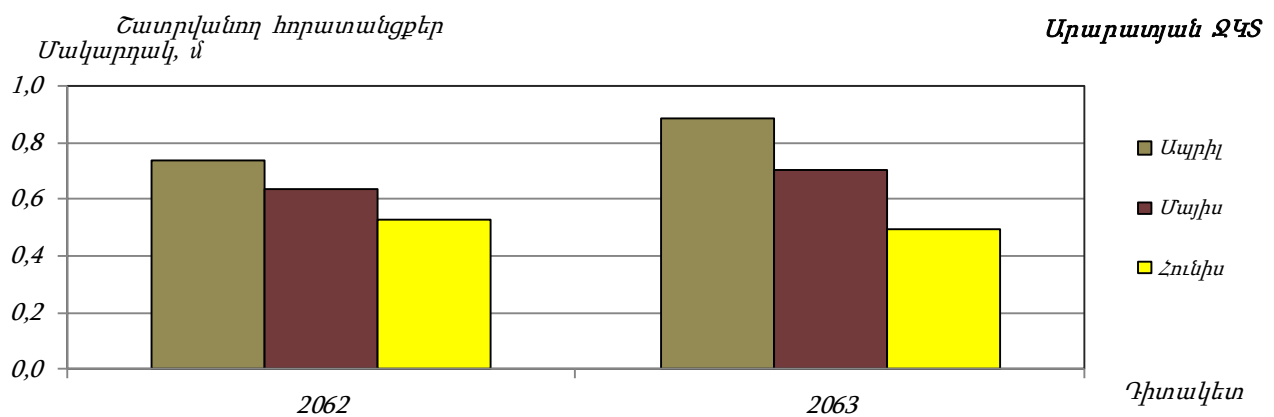
Արարատյան արտեզյան ավազանի հարավ-արևելյան մասում գտնվող Լուսառատի (N2074), Եղեգնավանի (N2065), Արարատի (N2076) դիտակետերում նկատվել են առավել կայուն ջրերի մակարդակներ՝ բարձրացման միտումով:

Արարատյան արտեզյան ավազանի չշատրվանող հորատանցքերի (Արտաշատի N2069) դիտակետում նկատվել է ստորերկրյա ջրի մակարդակի իջեցում՝ 0.52 մետր: Համանման իջեցումներ են դիտարկում Արտաշատի N2062 և Դալարի N2063 շատրվանող հորատանցքերում՝ 0.05-0.65լ/վ-ով: Արտաշատի N2064 դիտակետում, որտեղ դիտվել են առավելագույն մակարդակի իջեցումները, դիտարկումները կատարվել են պոմպի աշխատանքի ժամանակ:

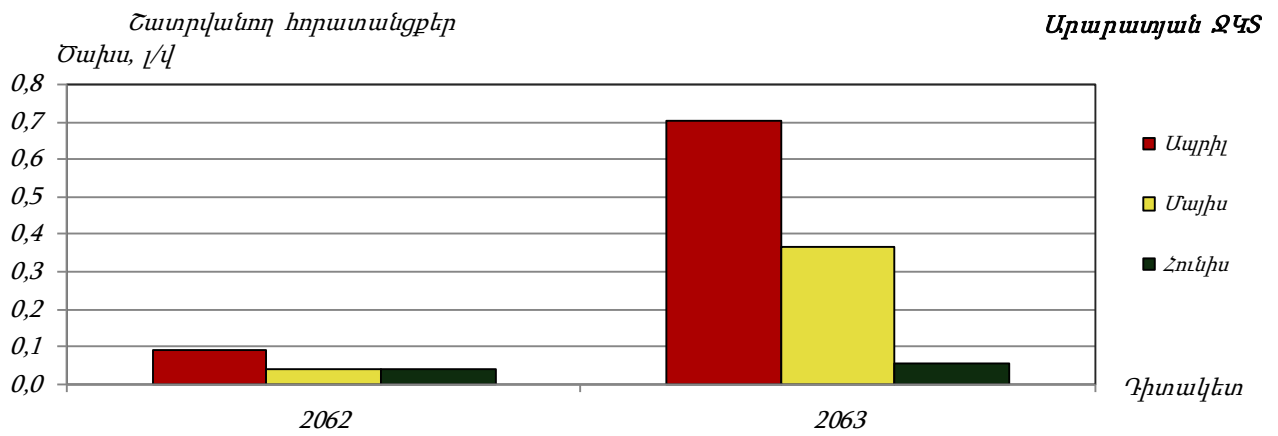
Արարատյան ՋԿՏ-ի 10 դիտակետում մայիս և հունիս ամիսներին կատարվել է ջրի որակի մոնիթորինգ. Սուրենավանի N2067 շատրվանող հորատանցքում և Արտաշատի N2069 չշատրվանող հորատանցքում կոշտության, հանքայնացման բարձր պարունակությունները կրում են բնական բնույթ:

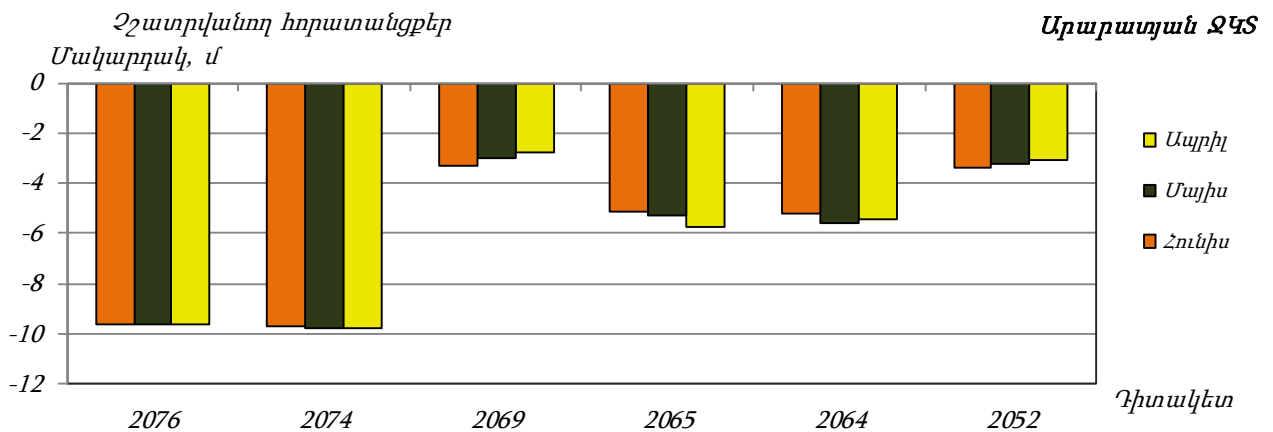
Գծապատկեր 89. Արարատյան ՋԿՏ-ի բնադրությունների ծախսերի փոփոխությունները

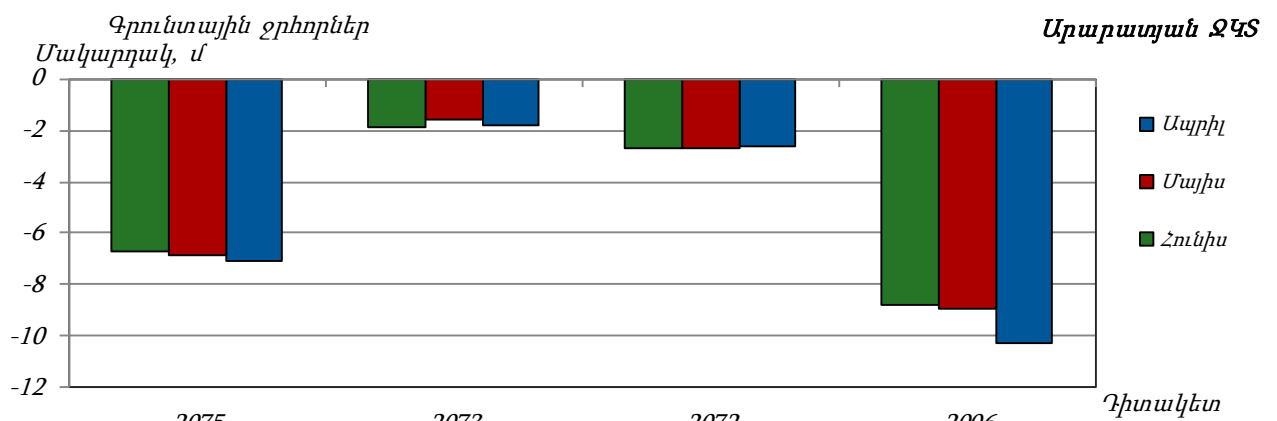
Գծապատկեր 90. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

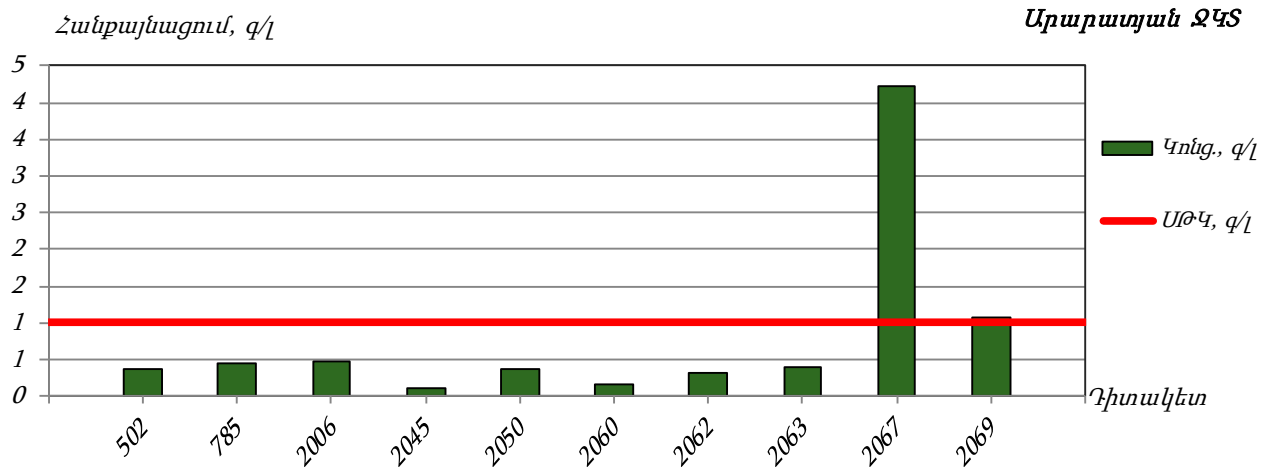
Գծապատկեր 91. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները

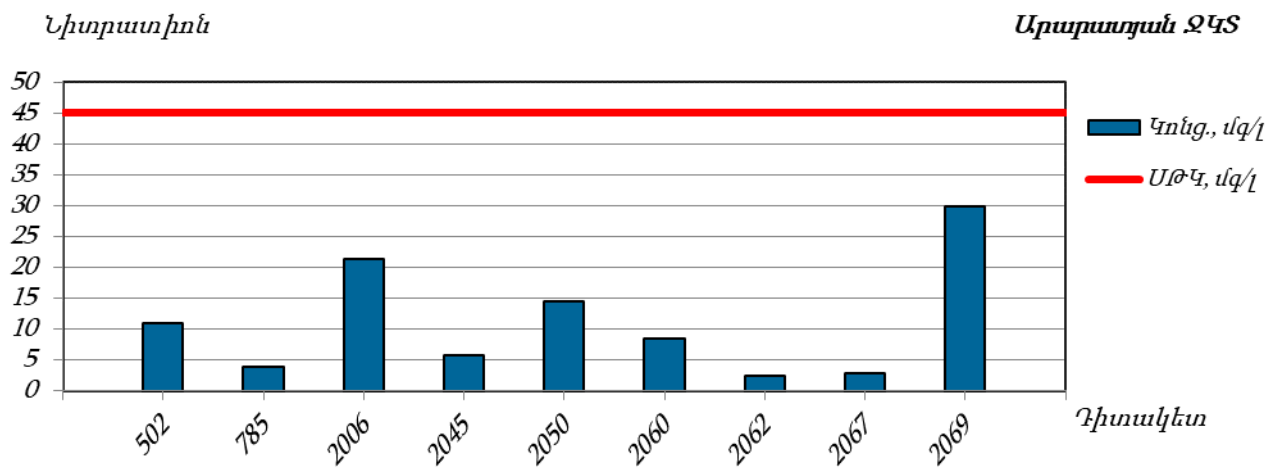
Գծապատկեր 92. Արարատյան ՋԿՏ-ի չշատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 93. Արարատյան ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում մակարդակների փոփոխությունները

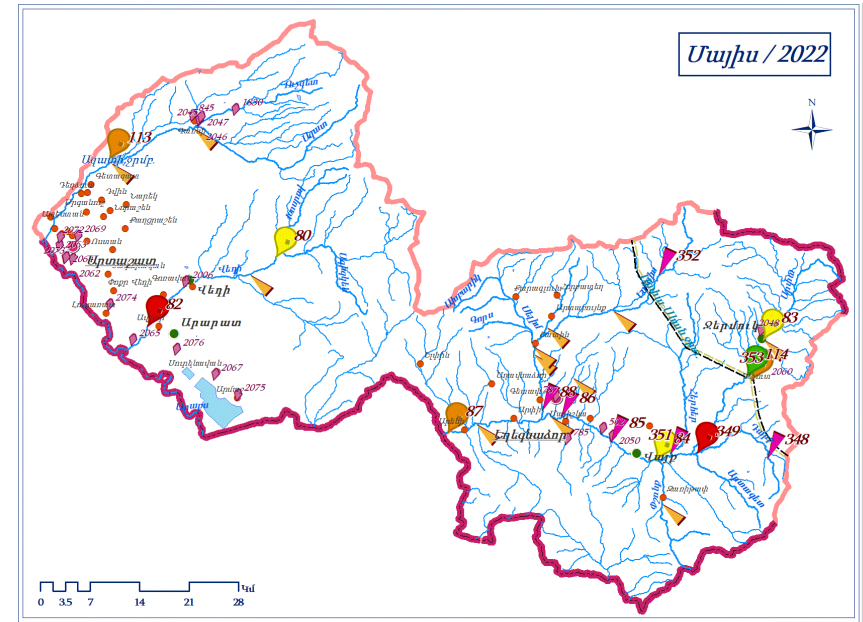
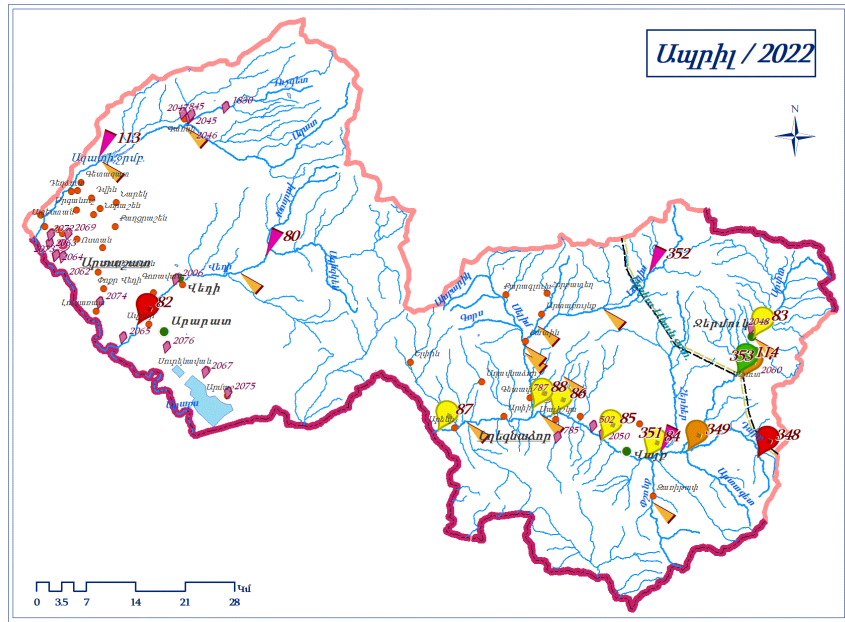

Գծապատկեր 93. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը

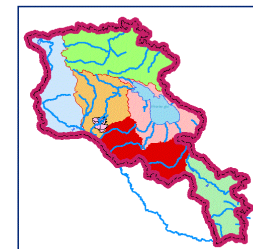
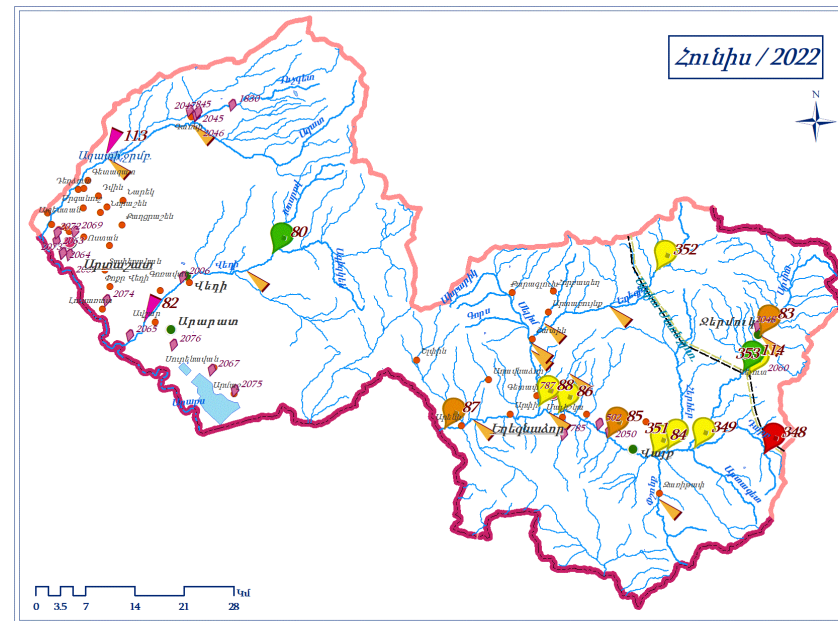
Գծապատկեր 94. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
- Մակերևութային ջրերի որակի դասեր
 - 2-րդ դաս
 - 3-րդ դաս
 - 4-րդ դաս
 - 5-րդ դաս

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հարավային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են աղյուսակ 16-ում:

Աղյուսակ 16. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	3.75	5.70	66	4.89	7.70	63	7.85	8.47	3
Ողջի	Կապան	14.4	11.1	130	38.9	21.6	180	32.5	18.7	173
Որոտան	Գորայք	7.44	4.60	162	20.3	12.3	166	5.41	8.55	63

Մակերևութային ջրերի որակ

Կարճևան գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեղրիգետ գետի ջրի որակը Մեղրի քաղաքից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

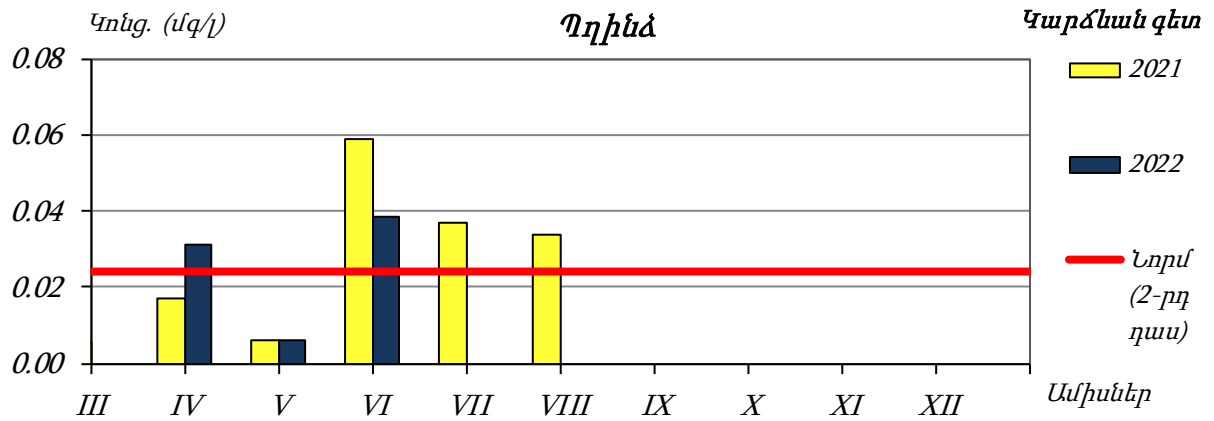
Աճանան (Նորաշենիկ) գետի ջրի որակը Աճանան գյուղից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գեղի գետի ջրի որակը Աջաբաջ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

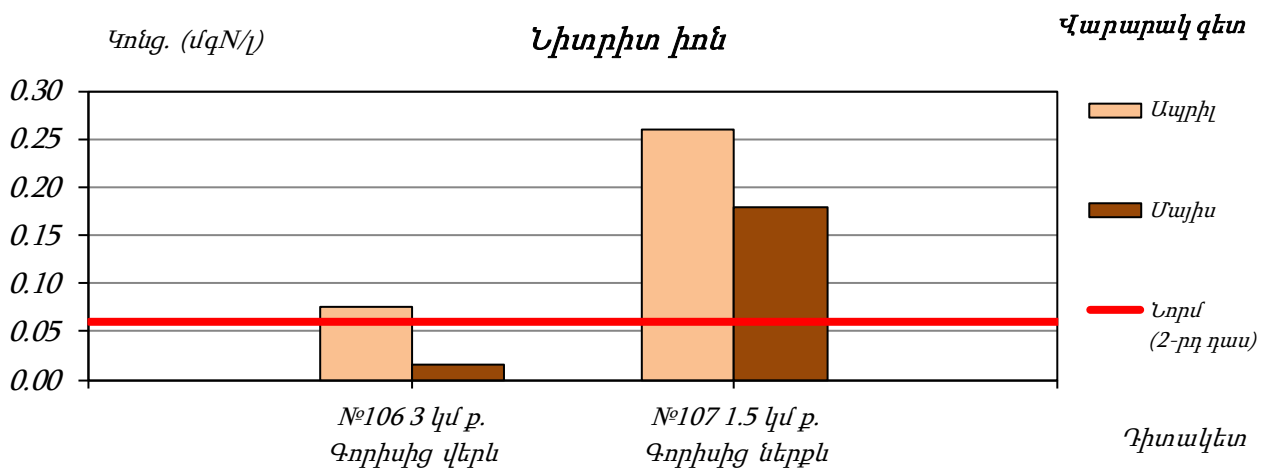
Որոտան գետի ջրի որակը վերին հոսանքում հունիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Գորայք գյուղից վերև հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Միսիան քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Միսիան քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Միսիան գետի ջրի որակը Արևիս գյուղից վերև հատվածում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև և գետաբերանի հատվածներում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 95. Վարձնան գետում պղինձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

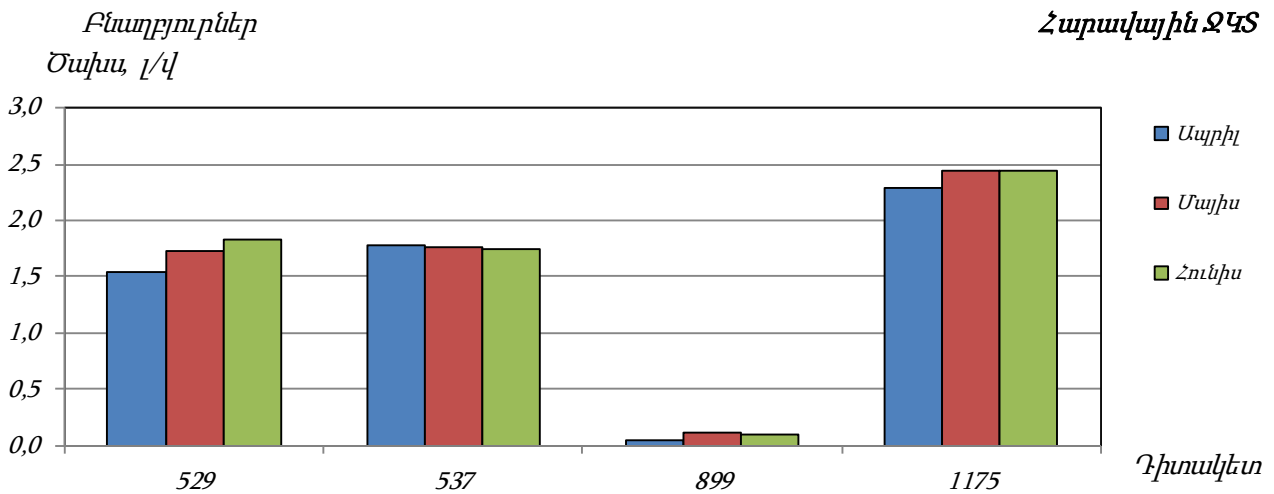
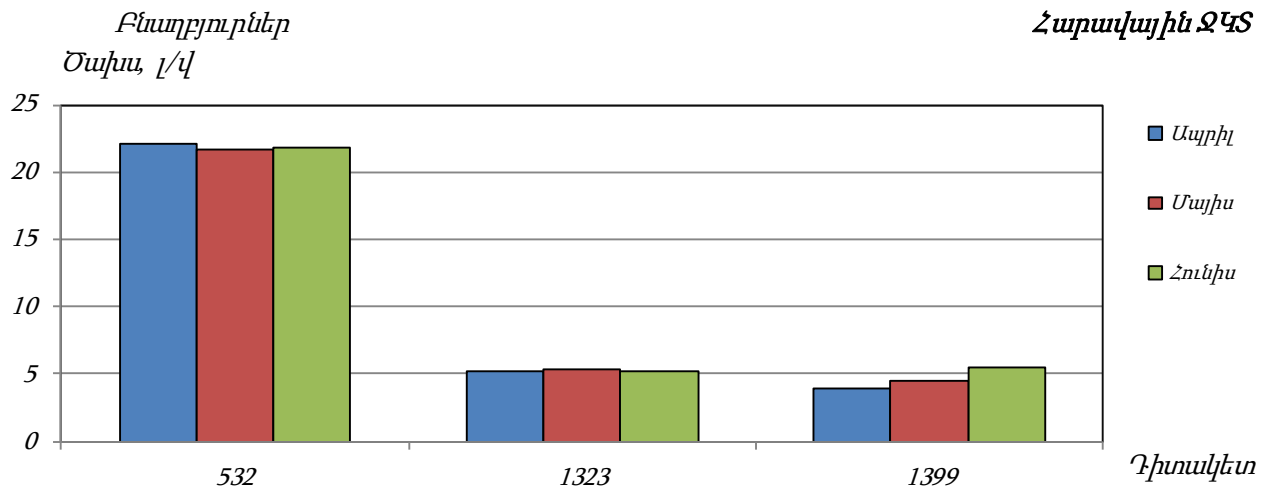
Գծապատկեր 96. Վարարակ գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

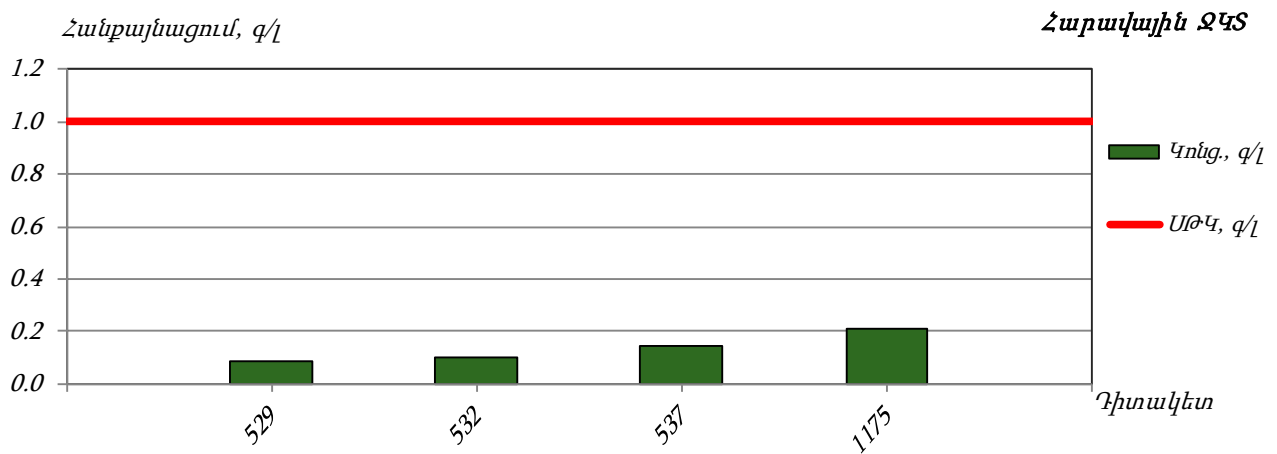
Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 7 բնաղբյուրում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը:

Գորայքի N529, Գորիսի N1399 դիտակետերում նկատվել են ծախսի ավելացումներ՝ 0.3-1.54լ/վ-ով: Գորիս N899, Անգեղակոթ N1175 և N1323 դիտակետերում նկատվում են համեմատաբար կայուն ծախսեր, աննշան բարձրացման միտումով: Շաքիի N532 և Սպանդարյանի N537 աղբյուրներում նկատվել է ծախսի աննշան իջեցումներ:

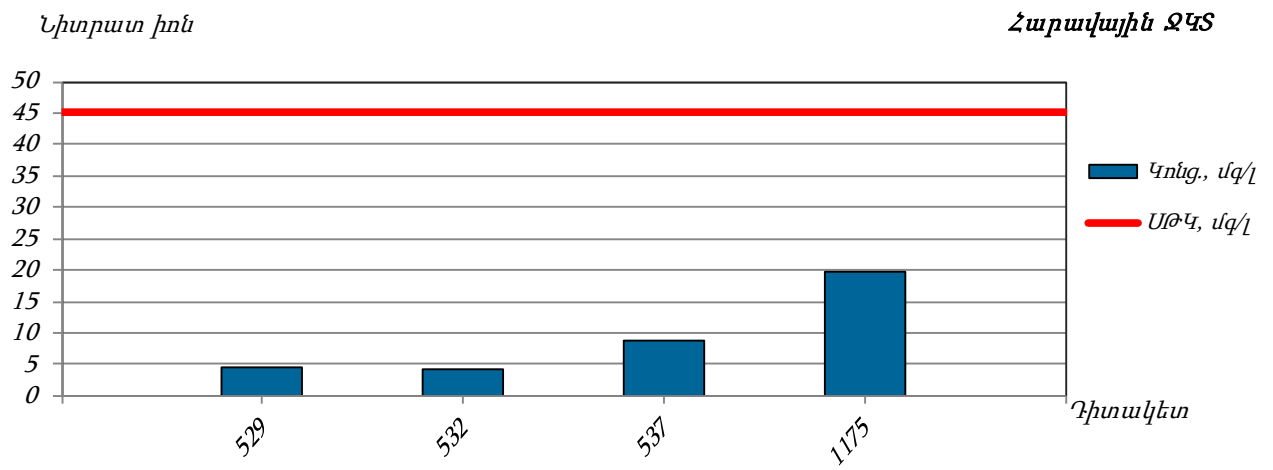
Հարավային ՋԿՏ-ի 4 դիտակետում մայիս ամսին կատարվել է որակի մոնիթորինգ: Հանքայնացման և կոշտության արժեքները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 97. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 98. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում հանքայնացման պարունակությունը

Գծապատկեր 99. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերում նիտրատների պարունակությունը

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփի լիճ, Ագատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

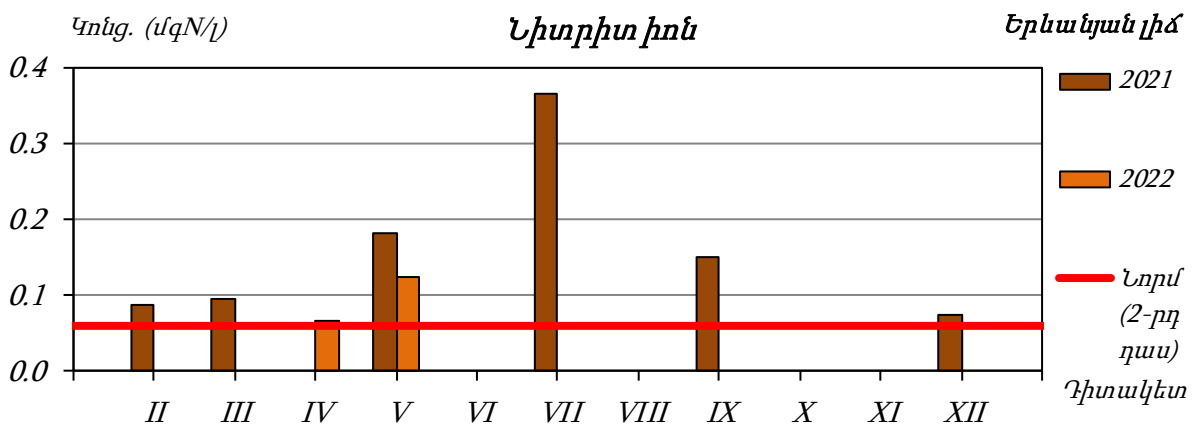
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են 17-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 17. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում

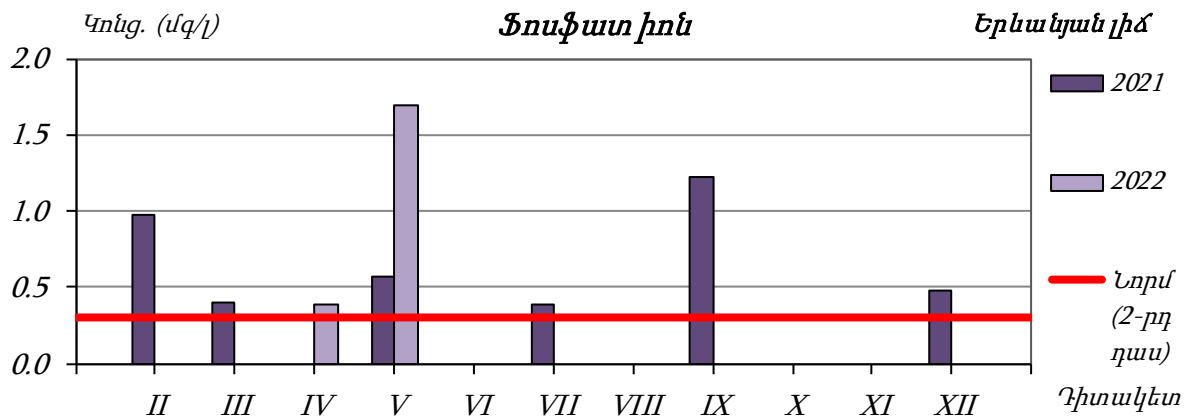
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը, մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, ապրիլի 30-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, մայիսի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, հունիսի 30-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	332	63	417	79	371	71
Արփի լիճ	105	45.3	43	63.7	61	65.6	62
Ագատ	70	45.6	65	61.0	87	53.1	76
Ապարան	91	38.8	43	49.1	54	45.7	50
Մարմարիկ	24	13.6	57	20.1	84	14.4	60

Ջրամբարների ջրի որակ

Արփի լճի ջրամբարի ջրի որակը հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Ախուրյանի ջրամբարի ջրի որակը հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Ապարանի ջրամբարի ջրի որակը մայիսին և հունիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Ագատի ջրամբարի ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Գծապատկեր 100. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 101. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 18. Ջրամբարների ջրի որակը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Երևանյան լիճ (112)	ամբարտակի մոտ	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
		Ամոնիում իոն	4-րդ	
Կեչուտի ջրամբար (114)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

Մայիս

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Ապարանի ջրամբար (111)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Երևանյան լիճ (112)	ամբարտակի մոտ	Լուծված թթվածին	3-րդ	5-րդ
		ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ՀԱԱ	4-րդ	
		Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
Ազատի ջրամբար (113)	ամբարտակի մոտ	ԿԶՆ	4-րդ	4-րդ
Կեչուտի ջրամբար (114)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

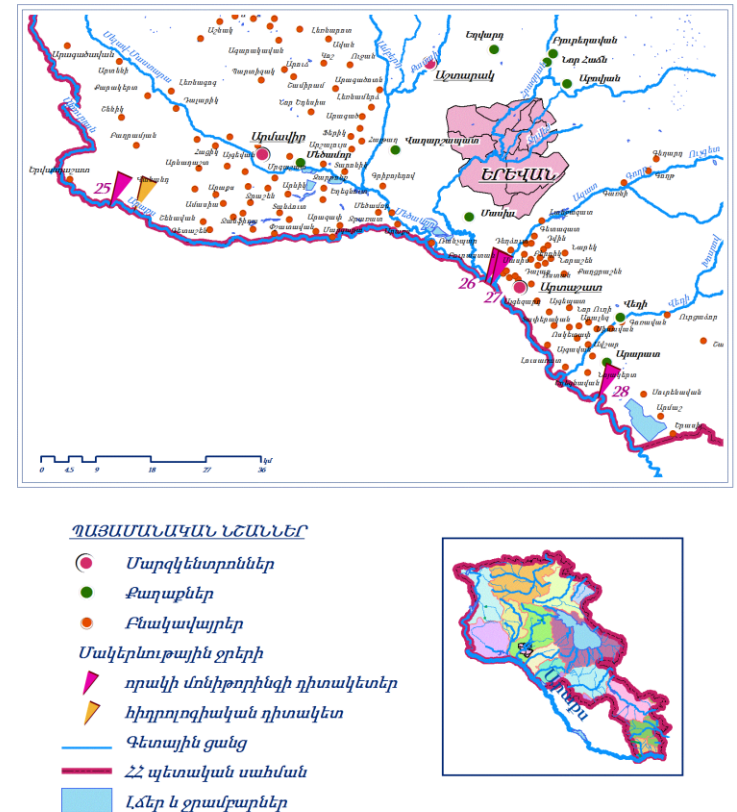
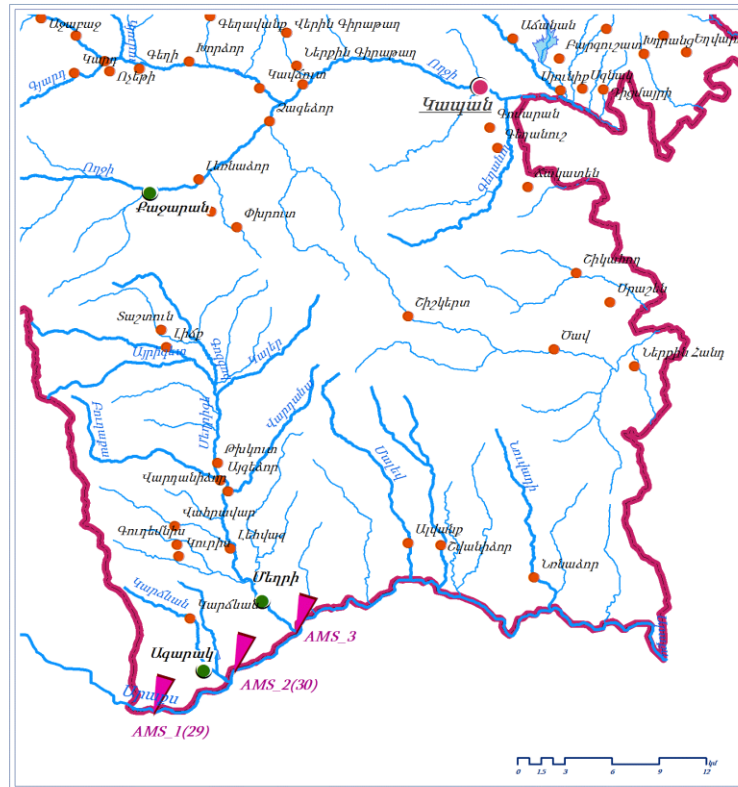
Հունիս

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի բնդհանրական դասը
Արփի լճի ջրամբար (109)	ամբարտակի մոտ	ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
Ախուրյանի ջրամբար (110)	ամբարտակի մոտ	Նիտրիտ իոն	3-րդ	3-րդ
Ապարանի ջրամբար (111)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Կեչուտի ջրամբար (114)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

Արաքս գետ

2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում դիտարկումներ են իրականացվել Արաքս գետի 8 դիտակետում: Գետի ջրի փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշներից, ձկնատնտեսական ՍԹԿ-ներով գնահատման համաձայն, դիտվում է պղնձով բարձր աղտոտվածություն: Որոշված մյուս ցուցանիշներից գերազանցվել են ԹՔՊ-ի, ամոնիում, նիտրիտ և սուլֆատ իոնների, նատրիումի, մագնեզիումի, ցինկի, քրոմի, արսենի, նիկելի, մոլիբդենի, մանգանի, վանադիումի, երկաթի, վյումինի և սելենի համապատասխան ՍԹԿ-ները: Արաքս գետի աղտոտվածության գերազանցումների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկություն ըստ առանձին ամիսների բերված է աղյուսակ 19-ում:

ԱՐԱՔՄ ԳԵՏԻ ՋՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ

Աղյուսակ 19. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)															
	Թթվածնի քիմիական պահանջ, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Նատրիում ՍԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՍԹԿ=40 մգ/լ	Ցինկ, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Արսեն, ՍԹԿ=0,05 մգ/լ	Նիկել, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՍԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ
Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ ((29) AMS-1)	1.2	1.5	2.1	1.9	–	1.3	–	6.2	7.7	–	–	8.0	22.9	2.1	7.2	6.0
Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ ք. հարավ-արևելք ((30) AMS-2)	–	2.2	2.1	1.9	1.7	2.2	–	17.6	15.5	1.3	1.8	11.4	46.4	3.7	10.8	14.5
Մեղրիգետի թափման կետից վերև (AMS-3)	1.5	1.7	1.5	1.5	–	–	–	27.3	5.8	–	–	7.0	17.2	3.7	10.8	5.3
Շվանհձորի գյուղից ներքև (AMS-6)	1.2	1.3	1.9	1.8	1.5	2.1	2.4	143.4	22.3	1.8	2.5	34.2	74.5	16.7	48.2	23.0

Մայիս

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)													
	Թթվածնի քիմիական պահանջ, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Մագնեզիում, ՍԹԿ=40 մգ/լ	Ցինկ, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՍԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ
Հրազդան գետի թափման կետից վերև (26)	–	1.9	3.6	–	–	–	27.5	9.6	4.8	27.9	14.9	4.2	56.9	1.3
Հրազդան գետի թափման կետից ներքև (27)	–	–	6.1	–	–	–	18.1	8.9	5.0	30.2	13.9	4.3	59.8	1.0
0.5 կմ ք. Արարատից ներքև (28)	1.3	–	3.8	–	–	1.5	23.9	10.2	6.1	38.6	16.7	5.2	73.6	1.4
Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ ((29) AMS-1)	1.3	1.7	1.9	1.8	1.1	–	5.5	3.9	–	5.8	15.5	1.1	8.8	26.4
Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ ք. հարավ-արևելք ((30) AMS-2)	1.2	1.8	1.9	2.0	1.1	–	44.1	6.0	–	6.8	16.3	2.5	18.7	27.0
Մեղրիգետի թափման կետից վերև (AMS-3)	1.3	1.9	1.6	2.0	1.1	–	10.6	3.9	–	5.4	14.9	1.2	9.7	26.4
Շվանհձորի գյուղից ներքև (AMS-6)	1.3	2.0	1.3	1.9	1.1	–	42.2	3.6	–	8.2	14.8	2.1	16.6	27.1

Հունիս

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)											
	Թթվածնի քիմիական պահանջարկ, ՄԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՄԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՄԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՄԹԿ=100 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ
Հուշակերտ գյուղից 0.9 կմ ներքև (25)	–	–	1.4	–	6.7	4.8	1.6	15.0	11.5	2.5	36.4	–
Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ ((29) AMS-1)	1.2	–	5.3	1.6	6.2	6.6	–	15.3	13.0	1.7	25.1	2.6
Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ ք. հարավ-արևելք ((30) AMS-2)	1.3	2.5	7.9	1.7	6.7	6.5	–	12.8	13.5	1.5	20.4	3.2
Մեղրիգետի թափման կետից վերև (AMS-3)	–	2.1	6.0	1.8	7.7	6.0	–	11.2	13.0	1.3	18.0	2.9
Շվանհձորի գյուղից ներքև (AMS-6)	1.8	–	5.2	1.8	48.8	5.9	–	22.0	16.2	4.5	31.1	3.1

5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝

- մետաղաձուլական գործարանները,
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները,
- գյուղատնտեսությունը,
- տրանսպորտը և այլն:

Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում: Այնուհետև դրանց մի մասը անցնելով ջրային միջավայր, կլանվում է բույսերի կողմից և հայտնվում սննդային շղթայում: Հողի արդյունաբերական աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են մետաղաձուլական գործարանների և արդյունաբերական այլ ձեռնարկությունների թափոնները: Նման աղտոտումները կարող են առաջացնել հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով:

Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի համաձայն:

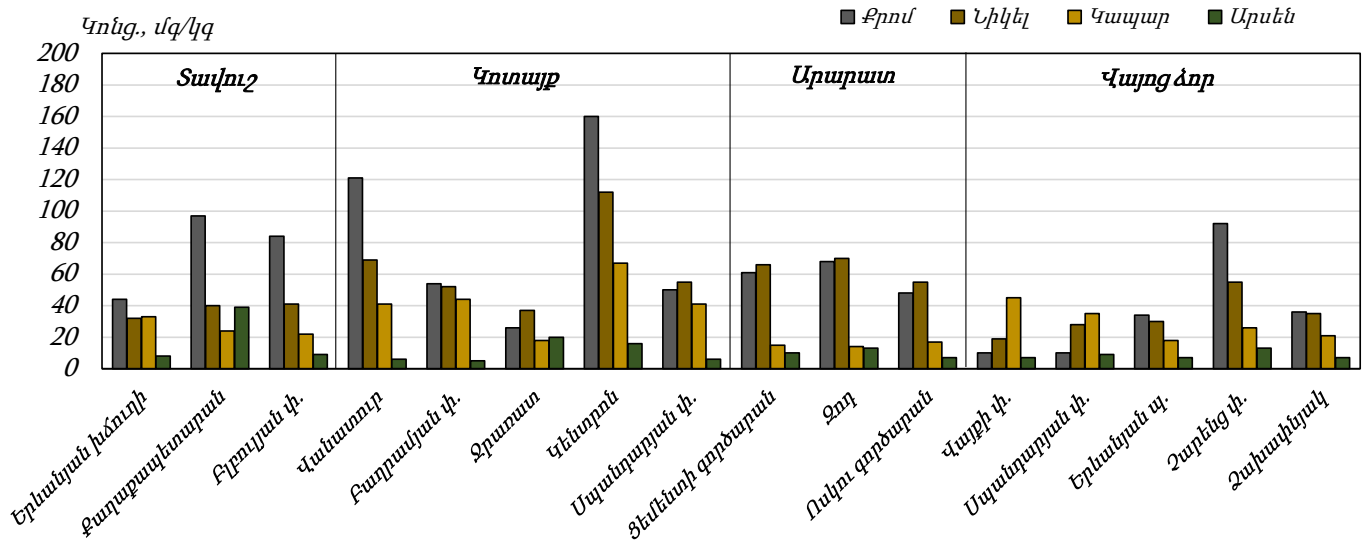
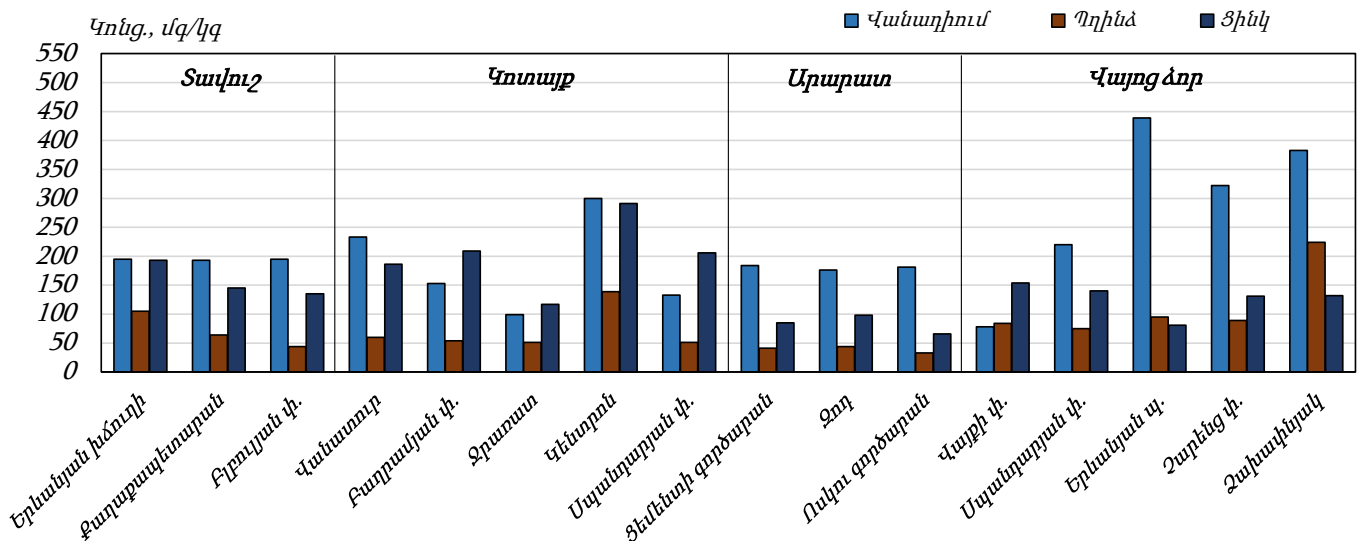
2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվել են Տավուշի, Կոտայքի, Արարատի, Վայոց ձորի և Լոռու մարզերում:

Տավուշի մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.3 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 14.7-35.0 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 5.9-8.4 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 7.3-16.2 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 8.0-10.3 անգամ և արսենի պարունակությունը՝ 4.0-19.5 անգամ:

Կոտայքի մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.5-2.0 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 17.0-46.3 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 5.1-12.7 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 4.3-26.7 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 9.3-28.0 անգամ, կապարի պարունակությունը՝ 1.3-2.1 անգամ և արսենի պարունակությունը՝ 2.5-10.0 անգամ:

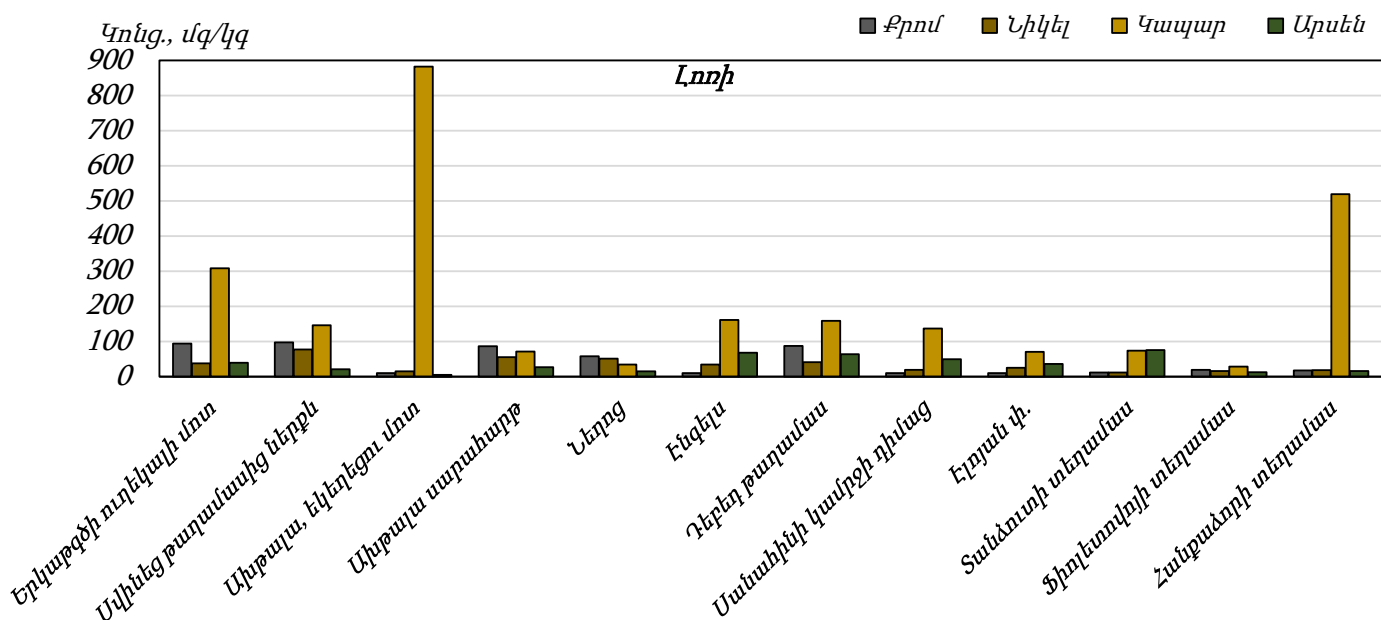
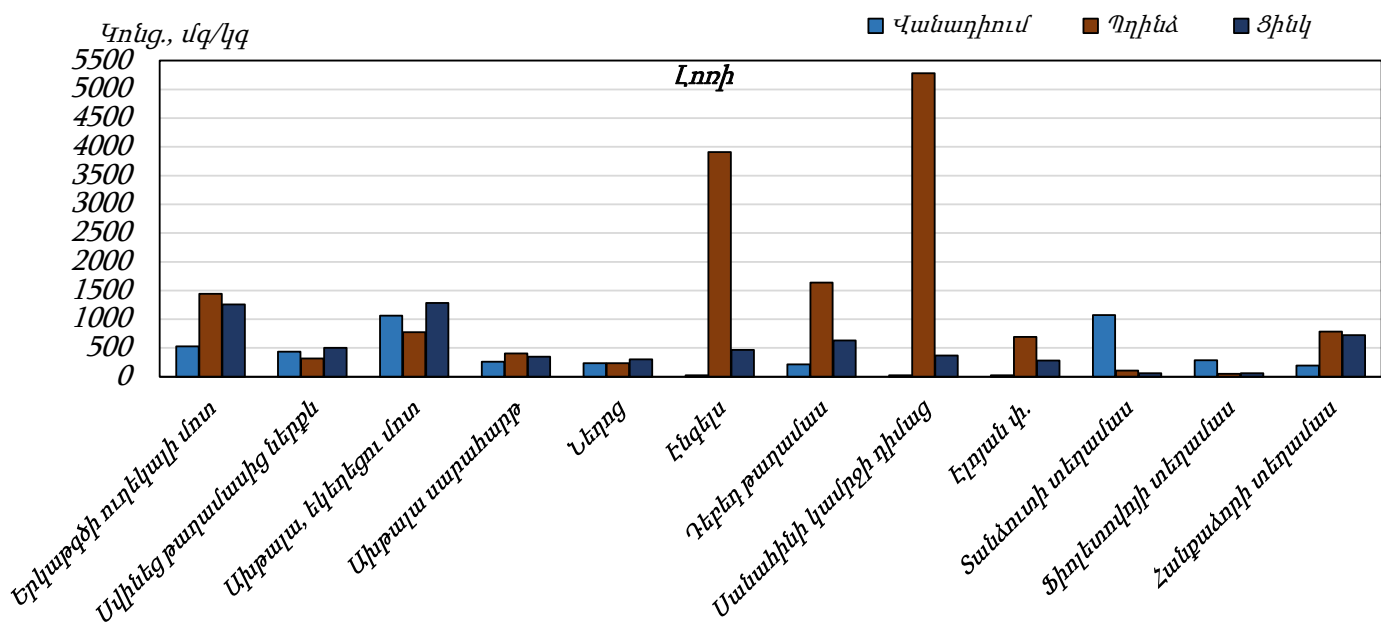
Արարատի մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.2 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 11.0-14.7 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 2.9-4.3 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 8.0-11.3 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 13.8-17.5 անգամ և արսենի պարունակությունը՝ 3.5-6.5 անգամ:

Վայոց ձորի մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.5-2.9 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 25.0-74.7 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 3.5-6.7 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 1.7-15.3 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 4.8-13.8 անգամ, կապարի պարունակությունը՝ 1.1-1.4 անգամ և արսենի պարունակությունը՝ 3.5-6.5 անգամ:

Գծապատկեր 102. Հողերում մետաղների պարունակությունը

Լոռու մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹ-ն՝ 1.3-7.1 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 16.4-1760.3 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 2.6-55.9 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 1.7-16.2 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 2.9-19.3 անգամ, կապարի պարունակությունը՝ 1.1-27.6 անգամ և արսենի պարունակությունը՝ 2.5-37.9 անգամ:

Գծապատկեր 103. Լոռու մարզի հողերում մետաղների պարունակությունը

6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

Անտառայահպանություն

Պահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ են իրականացվել «Սևան ազգային պարկ» և «Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ներում, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Տաշիրի անտառտնտեսություն», «Վանաձորի անտառտնտեսություն», «Ճամբարակի անտառտնտեսություն» և «Հրազդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղերում ինչի ընթացքում դաշտային աշխատանքներն իրականացնող խմբի կողմից վեր են հանվել նկատված խնդիրները, տրվել են համապատասխան առաջարկություններ:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ

«Արտանիշի» մասնաճյուղի «Դրախտիկի» տեղամասի 4-րդ քառակուսու 52-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կա նոր կառուցված անտառմիջյան ճանապարհ, կային հողակույտեր, հատված ծառերի ճյուղեր և տարածքը բավականին աղտոտված էր: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության տվյալ հատվածում 2020թ. հուլիսի 21-ին իրենց աշխատակիցների կողմից իրականացված հերթական ստուգայցի ժամանակ հայտնաբերել են ռելիեֆի խախտման դեպք, և պարզվել է, որ քաղաքացի Մայիս Ավետիսյանը իր կողմից վարձակալած տարածքում կատարում է հողի հարթեցման աշխատանքներ, որի համար տեղում կազմվել է արձանագրություն և աշխատանքները դադարեցվել են: Բացի վերոնշյալը, ըստ տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում իրականացվել է մինչև 1901.5 մետր նիշը ընկած հատվածի 0.48հա-ի վրա մաքրման աշխատանքներ, որը իրականացվել է մասնավոր կապալառուի կողմից, որի համար կազմվել է համապատասխան պայմանագիր: Սակայն պայմանագրում նշված քառակուսին /2/ չի համապատասխանում դաշտում իրականացված ուսումնասիրությունների տվյալներին, ինչը ազգային պարկի աշխատակիցները մեկնաբանում էին տեղորոշիչ սարքերի բացակայությամբ:

«Արտանիշի» մասնաճյուղի «Դրախտիկի» տեղամասի 4-րդ քառակուսու 2-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային կապույտ գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության՝ այդ տարածքում 2021թ. ընթացքում N-000200 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ, ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 391 հատ սոճենի և թեղի տեսակի ծառեր:

«Արտանիշի» մասնաճյուղի «Արտանիշի» տեղամասի 31-րդ քառակուսու 1-ին հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են 7 հատ թեղի և մեկ սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա առկա էին կապույտ գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության տվյալ ծառերի համար կազմվել է անտառխախտման ձեռագիր արձանագրություն: Ըստ ազգային պարկի աշխատակիցների քանի որ չունեն համապատասխան հաստատված ձևաչափ արձանագրությունները կազմվում են ձեռագիր ձևով և գրանցվում են մատյանում:

«Վարդենիսի» մասնաճյուղի «Փամբակի» տեղամասի 5-րդ քառակուսու 4-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային սև գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված

տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում N-000197 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 311 հատ սոճենի տեսակի ծառեր: Պետք է փաստել, որ հատված ծառերի կոճղերի և տարածքում առկա փայտանյութի արտաքին տեսքից ծառերը առողջ էին և չէին համապատասխանում «Խնամքի և սանրտարական հատման կարգի» կանոններին, և տվյալ տարածքը գտնվում էր 1910 ծմբ-ի վրա: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության հատատեղի հատկացման համար հիմք է հանդիսացել ազգային պարկի աշխատակիցների և համապատասխան մասնագիտական հանձնաժողովի կողմից կազմված արձանգրությունները, ըստ որի տվյալ ծառերը գտնվում են փլվածքների եզրին և դա է հանդիսացել որպես հիմք:

«Վարդենիսի» մասնաճյուղի «Ծովակի» տեղամասի 5-րդ քառակուսու 8,10-րդ հատվածներում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային կապույտ գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2020թ.-ի ընթացքում շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ:

«Վարդենիսի» մասնաճյուղի «Փամբակի» տեղամասի 16-րդ քառակուսու 6-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ առկա են թեղի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա առկա էին սև գույնի ներկով արված համարակալումներ, որոնք դժվար ընթեռնելի էր, իսկ մի մասի վրա առկա չէին որևէ համարակալման և ներկի հետքեր: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության տվյալ ծառերի համար կազմվել է անտառիսախտման ձեռագիր արձանագրություն: Ըստ ազգային պարկի աշխատակիցների քանի որ չունեն համապատասխան հաստատված ձևաչափ արձանագրությունները կազմվում են ձեռագիր ձևով և գրանցվում են մատյանում:

«Վարդենիսի» մասնաճյուղի «Ծովակի» տեղամասի 16-րդ քառակուսու 1-ին հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են հրդեհի հետքեր և բարդի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային սև գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում մի քանի տարի առաջ տեղի է ունեցել հրդեհ և 2021թ.-ի ընթացքում N-000199 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 182 հատ բարդի տեսակի ծառեր, սակայն տոմսում նշված քառակուսիները /10,11/ չէին համապատասխանում դաշտում իրականացված ուսումնասիրությունների տվյալներին, ինչը ազգային պարկի աշխատակիցները մեկնաբանում էին տեղորոշիչ սարքերի բացակայությամբ: Տարածքում առկա էին նաև բարդի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա կար կարմիր գույնի ներկանյութով արված համարակալումներ, որոնց համար ըստ ազգային պարկի աշխատակիցների կողմից տրամադրված տեղեկատվության կազմվել է անտառիսախտման ձեռագիր արձանագրություն:

«Վարդենիսի» մասնաճյուղի «Վարդենիս» տեղամասի 40-րդ քառակուսու 2-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կատարվել էր ավազհանման աշխատանքներ:

«Մարտունու» մասնաճյուղի «Վարդենիկ» տեղամասի 2-րդ քառակուսու 7-րդ հատվածում, 3-րդ քառակուսու 2-րդ և 4-րդ հատվածներում, ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ հատվածում 2021թ.-ին հրդեհ է բռնկվել, որի պատճառով մասամբ այրվել է չիչխանի ծառաթփեր, հրդեհված տարածքում կային նաև չիչխանի հատված կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էր համարակալում:

«Մարտունու» մասնաճյուղի «Վարդենիկ» տեղամասի 2-րդ քառակուսու 52-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են բարդի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային սևի ներկով արված համարակալումներ, որոնք դժվար ընթեռնելի էին: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում N-000211 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 371 հատ բարդի տեսակի ծառեր:

«Նորատուսի» մասնաճյուղի «Նորատուսի» տեղամասի 18-րդ քառակուսու 1-ին հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային կարմիր գույնի ներկով արված համարակալումներ, որոնց մի մասը դժվար ընթեռնելի էր: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում N-000204 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 1298 հատ սոճենի տեսակի ծառեր:

«Նորատուսի» մասնաճյուղի «Նորատուսի» տեղամասի 14-րդ քառակուսու 9-րդ հատվածում և 14-րդ քառակուսու 1,3 հատվածներում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային կարմիր գույնի ներկով արված համարակալումներ, որոնց մի մասը դժվար ընթեռնելի էր: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում N-000205 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 1117 հատ սոճենի տեսակի ծառեր:

«Նորատուսի» մասնաճյուղի «Այրիվանի» տեղամասի 27-րդ քառակուսու 14-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային կարմիր գույնի ներկով արված համարակալումներ, որոնց մի մասը դժվար ընթեռնելի էր: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում N-000207 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 748 հատ սոճենի տեսակի ծառեր:

«Նորատուսի» մասնաճյուղի «Այրիվանի» տեղամասի 28-րդ քառակուսու 12-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ առկա են սոճենի տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա առկա էին կարմիր գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության արագ արձագանքման բաժնի աշխատակիցների կողմից հայտնաբերվել են հատված ծառերի կոճղերը և խախտում կատարող անձին, որի համար կազմվել է զեկուցագիր և ձեռագիր արձանագրություն: Ըստ ազգային պարկի աշխատակիցների քանի որ չունեն համապատասխան հաստատված ձևաչափ արձանագրություններ կազմվում են ձեռագիր ձևով և գրանցվում են մատյանում:

«Նորատուսի» մասնաճյուղի «Նորատուս» տեղամասի 32-րդ քառակուսու 13-րդ հատվածում ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային սոճի ծառատեսակի հատված ծառեր, որոնց կոճղերի վրա առկա էին կապույտ ներկանյութով արված համարակալումներ: Ըստ ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության տվյալ հատվածում հաստատված և շահագործված է 2020թ. համար սանիտարական հատատեղ:

«Սևանի մասնաճյուղի «Ախթամար» տեղամասի 20-րդ քառակուսու 30-րդ հատվածում, ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում առկա են սոճենի

տեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կային սև գույնի ներկով արված համարակալումներ և ըստ ազգային պարկի կոդից տրամադրված տեղեկատվության այդ տարածքում 2021թ.-ի ընթացքում N-000202 տոմսով շահագործվել է սանիտարական հատման նպատակով հատատեղ ըստ որի հատման են նշանակվել թվով 658 հատ սոճենի տեսակի ծառեր, սակայն տոմսում նշված քառակուսիները /10,15,17,18,19,21,22/ չէին համապատասխանում դաշտում իրականացված ուսումնասիրությունների տվյալներին, ինչը ազգային պարկի աշխատակիցները մեկնաբանում էին տեղորոշիչ սարքերի բացակայությամբ:

«Սևանի մասնաճյուղի «Ախթամար» տեղամասի 1-րդ քառակուսու 103-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային բարդի ծառատեսակի էտված ծառեր, որոնց վրա առկա էին կապույտ ներկանյութով արված համարակալումներ: Լուսանկարներ թղթապանակ N-17:

«Սևանի մասնաճյուղի «Ախթամար» տեղամասի 3-րդ քառակուսու 55-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց որ տվյալ հատվածում կային բարդի ծառատեսակի էտված ծառեր, որոնց վրա առկա էին կապույտ ներկանյութով արված համարակալումներ:

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ

Շամախյան տեղամասում պահպանության ուսումնասիրություններ են իրականացվել 5-րդ և 10-րդ պահաբաժիններում:

5-րդ պահաբաժնում (կոորդ.40045I01, 44047I15) թափուկ փայտանյութի մթերում է իրականացվել:

Նույն պահաբաժնի 40045I01.92, 44047I10.09 կոորդինատում հայտնաբերվել է կոտրված 2 հաճարենիներ, փայտանյութը տեղում էր և 40045I04.04, 44046I55.47 կոորդինատում առկա էին քամատապալ ծառեր և նախկին հատումներ:

40044I54.96, 44046I39.83 կոորդինատում առկա էին արմատախիլ եղած հաճարենիներ, որոնց փայտանյութը տեղում էր:

40045I11.53, 44046I08.99 կոորդինատում նախկինում հատված տարածքներ էին:

10-րդ պահաբաժնում դիտարկվել է այրված տարածք, որտեղ առկա էին նախկինում իրականացված հատումներից մնացած կոճղեր:

Դիլիջան տեղամասում պահպանության ուսումնասիրություններ են իրականացվել 1-ին 8-րդ, 9-րդ և 10-րդ պահաբաժիններում:

8-րդ պահաբաժնում ուսումնասիրությունների արդյունքում հայտնաբերվել են բազմաթիվ ապօրինի հատումներ (գերեզմանի մոտակայքում) Հատվել էին 10—ից 48սմ տրամագիծ ունեցող հացենի, բոխի, սոճենի կեռասենի տեսակի ծառեր որոնց վրա բացակայում էր համարակալումը և կնիքի հետքերը: Տարածքում առկա էին նաև արձանագրված ապօրինի հատումներ, որոնք ազգային պարկի և համայնքի սահմանային վիճելի տարածքում են:

Նույն պահաբաժնի 28-րդ քառակուսու 7-րդ անտառամասում իրականացվել էր հողի շերտի դուրս բերում:

28-րդ քառակուսու 4-րդ հատվածում հայտնաբերվել են ապօրինի հատված հաճարենու և սոճու կոճղեր 8-րդ 38սմ տրամագծերով, որոնց վրա բացակայում էր համարակալումը և կնիքի հետքերը: Հատված սոճիների տարածքը հրդեհված էր:

9-րդ պահաբաժնում ապօրինի հատումներ չեն հայտնաբերվել:

1-ին պահաբաժնի 4-րդ քառակուսու 3-րդ անտառամասում սաղարթի փոփոխությունը պայմանավորված էր կոտրված հաճարենու և թխկու ծառերով:

Հաղարծին տեղամաս

Քառակուսի 12, անտառամաս անտառամաս 4, 17

Շուրջ 11 հա մակերես ունեցող 4-րդ անտառամասում հիմնականում երեք առանձին օջախներով առկա էին տարբեր տեսակի ու տրամագծերի հատված ծառերի կոճղեր: Թարմ հատումները տարածվում էին անտառամասով անցնող ճանապարհին գուգահեռ՝ ընգրկելով նաև անտառամասին հարակից 17 անտառամասը: Տվյալ տեղանքում առկա էին բոխու, հաճարենու, հացենու, կեռասենու հատված ծառերի կոճղեր, ջախ և ճյուղիկներ: 4-րդ անտառամասում բարձր թեքության լանջին ևս առկա էին հատումներ համեմատաբար ավելի հին ժամանակահատվածի, կոճղերի մի մասը՝ արմատախիլ եղած: Կոճղերին կնիքի ու համարակալումների հետքեր չկային, ուսումնասիրությունն արվել է ազգային պարկի աշխատակիցների հետ համատեղ:

Քառակուսի 12 անտառամաս 10

Անտառամասում առկա էին հաճարենու(28սմ, 24սմ, 16սմ, 30սմ) և թեղի տեսակի՝ 30սմ տրամագծերով հատված ծառերի կոճղեր: Հատումների արդյունքում առաջացած փայտանյութի մի մասը ուսումնասիրության պահին տեղում էր: Համարակալում կամ կնիքի հետքեր բացակայում էին:

Քառակուսի 13 անտառամաս 10

Տեղանքում առկա էր հաճարենի տեսակի ծառերի ճյուղերի , առանձին մասերի հատումներ, փայտանյութի մի մասը տեղում էր : Անտառամասում ավելի խորք՝ դեպի ձորակ ձգվող հատվածում, արբանյակային պատկերների վերձանման արդյունքում առանձնացված փոփոխությունը պայմանավորված էր հողային շերտի խախտումով՝ ամենայն հավանականությամբ սողանք կամ փլվածք: Փլվածքի շրջակայքում առկա էին հատված և արմատախիլ եղած ծառերի կոճղեր, որոնց մի մասի վրա երևում էին կարմիր ներկանյութի հետքեր:

Քառակուսի 12 Անտառամաս 2

Տեղանքում առկա էին մի քանի արմատախիլ եղած և հատված ծառերի կոճղեր՝ կանաչ ներկանյութով համարակալված, փայտանյութի մի մասը տեղում էր:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Հրազդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Ուսումնասիրություններ են իրկանացվել 40°31'44"N 44°44'19"E, 40°31'42"N 44°44'03"E , 40°32'23"N 44°42'59"E, 40°32'03"N 44°42'45"E, 40°31'59"N 44°42'34"E և 40°31'56"N 44°42'55"E կորդինատների տարածքներում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում տեղի էր ունենում շինարարական և հողային աշխատանքներ:Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների բացատրության տվյալ տարածքը չի պատկանում Հրազդանի անտառտնտեսությանը:

Մեղրաձորի ա/պ 40°37'17"N 44°33'08"E կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում տեղի է ունեցել անտառամիջյան ճանապարհի մաքրման աշխատանքներ:

Մեղրաձորի ա/պ 40°34'53"N 44°33'27"E կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային քամատապալ ձյունակոտոր կաղնի և կեչի տեսակի ծառեր, որոնց փայտանյութը գտնվում էր տեղում:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Լալվարի անտառպետություն քառակուսի 2, անտառամաս 88 , 87

Անտառամասերում առկա էին արմատախիլ եղած և ջարդված տասնյակ ծառեր, հիմնականում բոխի տեսակի: Տեղանքի բարդ ռելիեֆային պայմանները փայտամթերման աշխատանքները կարող են դարձնել շատ դժվար: Անտառամասերում վերջին ժամանակներում գետնատարած հրդեհ է տեղի ունեցել, ինչի մասին վկայում էին ծառերի բնային հատվածների այրվածքները:

Քառակուսի 12, անտառամաս 4, 2, Քառակուսի 11 անտառամաս 1

Միմյանց հարակից անտառամասերում առկա էին արմատախիլ եղած և ջարդված ավելի քան տասնյակ ծառեր, հիմնականում բոխի տեսակի: Փայտանյութը տեղում էր, համարակալումներ և կնիքի հետքեր առկա չէին: Տեղանքի բարդ ռելիեֆային պայմանները փայտամթերման աշխատանքները կարող են դարձնել շատ դժվար:

Մեծավանի անտառպետություն

Քառակուսի 14, հատամաս 5, հատամաս 7

Անտառամասերում առկա էին հացենի ծառատեսակի հատված ծառերի կոճղեր, որոնք արձանագրված և համարակալված էին նարնջագույն կնիքով:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Վանաձորի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

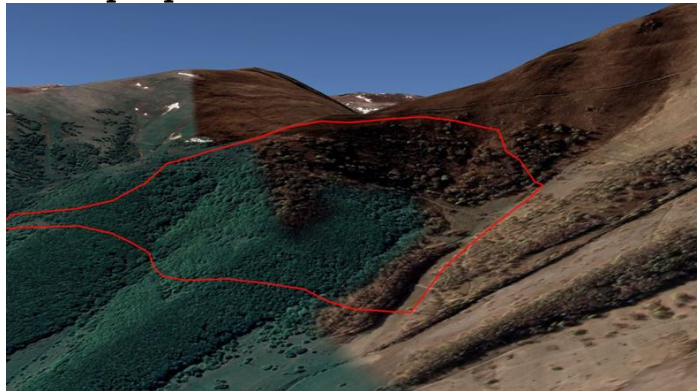
Անտառպահպանության ուսումնասիրությունների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել2 արբանյակից ստացված 5.06.2022 և 20.06.2021 ժամանակահատվածների պատկերների վերծանման արդյունքները: Գրասենյակային փուլում նախնականորեն առանձնացված է եղել ընդհանուր թվով 79 սաղարթի փոփոխված տարածք:

Վանաձորի անտառպետություն

Քառակուսի 30, անտառամաս 50

Անտառամասում առկա էին 14-60սմ տրամագծերով տարբեր տեսակի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր և ճյուղեր: Կոճղերին համարակալումներ և կնիքի հետքեր բացակայում էին, տեղանքի որոշ հատվածներում առկա էին հատված ծառերից մնացած ճյուղիկների կուտակումներ, փայտանյութի մեծ մասը տեղում չէր:

Քառակուսի 32, անտառամաս 17

Անտառամասում՝ բարձր թեքության լանջին, անտառածածկի եզրով առկա էին ջարդված հիմնականում մատղաշ ծառեր: Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների մեկնաբանությունների, ծառերի ջարդը պայմնավորված է եղել զարնանային առատ ձյան տեղումների ներգործությամբ:

Խնձորուտի անտառպետություն

Քառակուսի 5, անտառամաս 17, քառակուսի 6, անտառամաս 24

Անտառամասերում՝ Տանձուտի ոսկի-բազմամետաղ հանքարդյունաբերական լքված թափոնների տեղամասի հարևանությամբ առկա էին 20-30սմ տրամագծերի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր: Համարակալումներ ու կնիքի հետքեր կոճղերին առկա չէին, փայտանյութը բացակայում էր:

Քառակուսի 10, անտառամաս 4

Անտառամասում առկա էին հիմնականում բոխի տեսակի 8-42սմ տրամագծերի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր՝ առանց համարակալումների և կնիքի հետքերի: Առկա

էին նաև հաճաքենու և կեռասենու հատված ծառերի կոճղեր ու ճյուղեր: Փայտանյութի մեծ մասը բացակայում էր, տեղանքում առանձին հատավածներում նկատվում էին հատումներից մնացած ճյուղիկների կուտակումներ:

Քառակուսի 10, անտառամաս 3

Անտառամասում առկա էին հաճաքենի տեսակի 30-40սմ, թեղի տեսակի 30-34սմ, բոխի 30-42սմ, ուռենի 42սմ տրամագծերի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր՝ առանց համարակալումների և կնիքի հետքերի: Փայտանյութը բացակայում էր, տեղանքում առանձին հատավածներում նկատվում էին հատումներից մնացած ճյուղիկների կուտակումներ:

Քառակուսի 10, անտառամաս 7

Անտառամասում առկա էին հաճաքենի տեսակի 22-38սմ, թխկի տեսակի 12-18սմ, թեղի տեսակի բոխի 18-22սմ, ուռենի 38սմ, բոխի 42-60սմ, կեռասենի 22-30սմ տրամագծերի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր և ծառերի առանձին մասեր՝ առանց համարակալումների և կնիքի հետքերի: Փայտանյութը բացակայում էր, տեղանքում առանձին հատավածներում նկատվում էին հատումներից մնացած ճյուղիկների կուտակումներ:

Խնձորուտի անտառապետության 10-րդ քառակուսու վերոնշյալ անտառամասերում ուսումնասիրված հատումներից արված դաշտային լուսանկարները թղթապանականերում տեղաբաշխվել են ըստ իրենց աշխարհագրական տեղադիրքի: Քանզի անտառամասերը իրար անմիջապես հարակից են, հնարավոր է լուսանկարներից որոշները՝ պայմանավորված սարքավորման տարածական շեղումով, լինեն փոքր ինչ շեղված և ներկայացված լինեն քառակուսու մյուս անտառամասի նկարագրական թղթապանակում:

Քառակուսի 9, անտառամաս 16

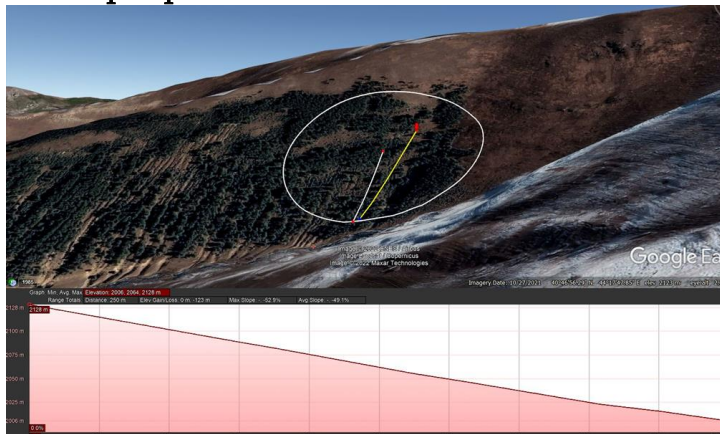
Անտառամասում առկա էին հիմնականում բոխի տեսակի 30-40սմ, թեղի տեսակի 10-40սմ տրամագծերի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր՝ առանց համարակալումների և կնիքի հետքերի: Փայտանյութը բացակայում էր, տեղանքում առանձին հատավածներում նկատվում էին հատումներից մնացած ճյուղիկների կուտակումներ:

Քառակուսի 6, անտառամաս 4

Անտառամասում առկա էին հիմնականում բոխի տեսակի 18-44սմ տրամագծերի ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր՝ առանց համարակալումների և կնիքի հետքերի: Փայտանյութը բացակայում էր, տեղանքում առանձին հատավածներում նկատվում էին հատումներից մնացած ճյուղիկների կուտակումներ:

Մայիտակի անտառապետություն

Քառակուսի 27, անտառամաս 22

Անտառամասում վերոնշյալ բարձր թեքության լանջից մինչև անտառամասով անցնող գետակի կիրճ առկա էր սոճենու արմատախիլ եղած, գլորված և կուտակված գերաններ և

ճյուղեր: Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների մեկնաբանման երևույթը պայմանավորված է 2022 թվականի գարնան առատ ձյան տեղումների ներգործությամբ, որի արդյունքում ծառերի հսկայական քանակ ձյունկոտոր է դարձել, այնհուսն ձնահոսքի ուղիով ծառուտն ամբողջությամբ բնական ճանապարհով տեղափոխվել և կուտակվել և ձորակում:

Մարգահովիտի անտառպետություն

Քառակուսի 26, անտառամաս 22, անտառամաս 23 ,անտառամաս 7

Դաշտային դիտարկումների արդյունքում պարզվեց, որ անտառաասերում 2021 թվականին շահագործվել է սանիտարական հատատեղ: Հատատեղում գարնանային սեզոնին առատ տեղումների պատճառով արմատախիլ են եղել բոխի տեսակի ծառեր, որոնց փայտանյութը տեղում էր, համարակալումներ առկա չէին:

Քառակուսի 12, անտառամաս 29, անտառամաս 31 , անտառամաս 32,Քառակուսի 15 անտառամաս 13

Անտառամասերում, հիմնականում հարավ արևմուտքից դեպի հյուսիս արևելք ձգվող բարձր թեքության լանջերին առկա էին արմատախիլ եղած հիմնականում բոխի տեսակի մեծաքանակ ծառեր: Փայտանյութը տեղում էր:

Քառակուսի 11, անտառամաս 9

Անտառամասում առկա էին արմատախիլ եղած, ջարդված ծառեր, որոնց փայտանյութի մի մասը ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների մեկնաբանությունների դուրս է բերվել թափուկի տրամադրման նպատակով:

Քառակուսի 29, անտառամաս 9

Անտառամասում առկա էին արմատախիլ եղած, ջարդված ծառեր, որոնց փայտանյութի մի մասը ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների մեկնաբանությունների դուրս է բերվել թափուկի տրամադրման նպատակով:

Անտառախախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ

Շամախյան տեղամասի 8-րդ պահաբաժնում ուսումնասիրվել է 2021 թվականին կազմված N018 համարի անտառախախտման արձանագրությունում նշված ապօրինի հատումները: Հատվել էին կաղնիներ, որոնցից N44,45,46,47,48,49,50 համարի կոճղերը տեղում չափագրվել են և համեմատվել անտառախախտման արձանագրությունում նշված տվյալների հետ: Էական շեղումներ չեն նկատվել: Տարածքում առկա է եղել N 4 և 10 համարի կաղնու կոճղեր, որոնք տվյալ արձանագրությունում առկա չէին: Համարակալումները արված էին կանաչ գույնի ներկով:

Դիլիջան տեղամասի 10-րդ պահաբաժնում 30-րդ քառակուսում ուսումնասիրվել է 2021թ-ին կազմված N082 անտառախախտման արձանագրության վայրը: Հատվել էին 6 սոճենիներ: Տեղում չափագրվել են կոճղերը և համեմատվել արձանագրությունում նշված տեսակների և տրամագծերի հետ, որոնք համընկնում էին: Ազգային պարկի կողմից տվյալ վայրում վերջին տարիներին անընդհատ կազմվում են անտառախախտման արձանագրություններ, ինչը չի կարգավորում վիճակը և տարածքը համարվում է խոցելի:

Դիլիջան տեղամասի 10-րդ պահաբաժնի 30-րդ քառակուսում ուսումնասիրվել է 2021թ.-ին կազմված N092 անտառախախտման արձանագրության համաձայն հայտնաբերված ապօրինի հատումները: Անհայտ անձի կողմից իրականացվել է թվով 8 հատ սոճենի և բոխի տեսակի տարբեր տրամագծերի ծառերի հատում: Մեր կողմից տվյալ տեղամասում իրականացվեց հատված ծառերի կոճկղերի չափումներ և արդյունքները համեմատվեցին

անտառխախտման արձանագրության տվյալների հետ, որոնք համապատասխանում էին, կոճղերի վրա առկա էին սև գույնով արված համարակալումներ և կնիքի հետքեր:

Նույն վայրում ապօրինի հատումներ էին իրականացվել նաև 2022թ.-ին, որի համար կազմվել էր N024 անտառխախտման արձանագրությունը: Հատվել էր 5 ծառ կաղնի, բոխի, թեղի տեսակի: Երկու կաղնիների փայտանյութը տեղում էր: Համարակալումները արված էին նույնպես սև գույնով: Տեսակային կազմը և տրամագծերը համընկնում էին արձանագրությունում նշված տվյալներին: Այս տարածքը նույնպես համարվում է խոցելի, քանի որ գրեթե ամեն տարի տեղի են ապօրինի հատումներ:

Դիլիջան տեղամասի 10-րդ պահաբաժնում ուսումնասիրվել է 2021թ.-ի N078 անտառխախտման արձանագրության համաձայն հայտնաբերված ապօրինի հատումները, ըստ որի հատումն իրականացվել էր անհայտ անձի կողմից: Մեր կողմից տվյալ տեղամասում իրականացվեց հատված ծառերի կոճղի չափում արդյունքը համապատասխանում էր անտառխախտման արձանագրության տվյալի հետ: Տարածքում առկա էր 1 հատ չկնքված բոխի տեսակի ծառի կոչը 18սմ տրամագծով:

Դիլիջան տեղամասի 8-րդ պահաբաժնում ուսումնասիրվել է 2021թ.-ին կազմված N075 անտառխախտման արձանագրության համաձայն հայտնաբերված ապօրինի հատումը, համաձայն որի 27-րդ քառակուսում Դիլիջան քաղաքի բնակչի կողմից իրականացվել է թվով 7 հատ ծառի ապօրինի հատում: Մեր կողմից տվյալ տեղամասում իրականացվեց հատված ծառի կոճղի չափում արդյունքը համապատասխանում էր անտառխախտման արձանագրության տվյալի հետ, կոճղի վրա առկա էր սև գույնով արված համարակալում և կնիքի հետքեր:

Ուսումնասիրվել է N090 անտառխախտման արձանագրությունով հայտնաբերված ապօրինի հատված ծառերի տեղամասերը: Համաձայն կազմված արձանագրության անտառտնտեսության աշխատակիցների կողմից Հաղարծին տեղամասի 12-րդ պահաբաժնի 16-րդ քառակուսու 21-րդ հատվածում հայտնաբերվել է ընդհանուր թվով 11 հատ ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր՝ կաղնի-5, բոխի-3, թխկի-2 և դաժի-1 հատ տեսակի: Մեր կողմից ընտրանքային կարգով իրականացվել են հատված ծառերի չափումներ, արդյունքում ստացված տվյալները համապատասխանում էին անտառխախտման արձանագրությունում նշված տեսակների և տրամագծերի տվյալներին: Հատված ծառերի կոճղերի վրա առկա էր սև գույնի ներկով արված համարակալումներ: Տեղանքում կային նաև ծառերի կոճղեր որոնց վրա տեսանելի չէր համարակալման հետքեր (28-30 սմ տրամագծերով): (նկարներ թղթապանակ 7):

Ուսումնասիրվել է N054 անտառխախտման արձանագրությունով հայտնաբերված ապօրինի հատված ծառերի տեղամասերը: Համաձայն կազմված արձանագրության անտառտնտեսության աշխատակիցների կողմից Աղավնավանի տեղամասի 2-րդ պահաբաժնի 5,6-րդ քառակուսում հայտնաբերվել է ընդհանուր թվով 45 հատ ապօրինի հատված ծառերի կոճղեր՝ հաճաբենի-43, բոխի-1 և կաղնի-1 հատ: Մեր կողմից ընտրանքային կարգով իրականացվել են հատված ծառերի չափումներ, արդյունքում ստացված տվյալները համապատասխանում էին անտառխախտման արձանագրությունում նշված տեսակների և տրամագծերի տվյալներին: Հատված ծառերի կոճղերի վրա առկա էր կանաչ գույնի ներկով արված համարակալումներ: Տեղանքում կային 2 հատ հատված հաճաբենի ծառատեսակի կոճղեր (88 և 94 սմ տրամագծերով), որոնց վրա բացակայում էին կնիք և համարակալում:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Համբարակի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

2021թ.-ի ընթացքում Ճամբարակի անտառտնտեսության կողմից անտառխախտման արձանագրություններից մեր կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 3-ը:

Ճամբարակի անտառպետությունում ուսումնասիրվել է N-003624 անտառխախտման արձանագրությունը, որտեղ շեղում չի հայտանքերվել:

Գետիկի անտառպետությունում ուսումնասիրվել է N-003440, N-003614, N-003615 անտառխախտման արձանագրությունը, որից շեղում չի հայտանքերվել:

Դպրաբակի անտառպետությունում ուսումնասիրվել է N-003616, N-003622, N-003623, N-003625, N-003626 անտառխախտման արձանագրությունը, որից շեղում չի հայտանքերվել:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Հրազդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

2021թ.-ի ընթացքում անտառտնտեսության կողմից կազմվել է թվով 44 հատ անտառխախտման արձանագրություն, ընդհանուր 5083 հատ ծառ: Մեր կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 5 -ը:

Ծաղկաձորի անտառպետությունում ուսումնասիրվել է՝ N-003011 , N-003702, N-003345 և N-003697 անտառխախտման արձանագրությունները:

N-003011, N-003702, N-003345 և N-003697 անտառխախտման արձանագրությունների կազմած վայրը, որը գտնվում է Ծաղկաձորի անտառպետության 3-րդ պահաբաժնի, 15-րդ քառակուսու 2,7,8,12,13 և 14-րդ անտառամասերում, նշված տարածքում կային բազմաթիվ հատված ծառեր որոնց կոճղերի վրա կար համարակալումներ և նարնջագույն պիտակներ: Ընտրանքային կարգով իրականացվեց պիտակավորված ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատվեց հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, արդյունքում շեղում չկար: Վերը նշված տարածքում կային նմանատիպ և նույն ժամանակահատվածի հատված մի քանի կաղնի և բոխի տեսակի ծառեր, որոնց վրա բացակայում էր՝ համարակալումը, մուրճի կնիքը և պիտակավորումը:

Մեղրաձորի անտառպետությունում ուսումնասիրվել է՝ N-003683 անտառխախտման արձանագրությունը:

N-003683 անտառխախտման արձանագրության կազմած վայրը, որը գտնվում է Մեղրաձորի անտառպետության 4-րդ պահաբաժնի, 51-րդ քառակուսու 13-րդ անտառամասերում, նշված տարածքում կային 15 հատ Կաղնի տեսակի 20-50 սմ տրամագծի հատված, կիսատ սղոցված ծառեր որոնց վրա կար համարակալումներ և նարնջագույն պիտակներ: Արձանագրված ծառերի փայտանյութը տեղում էր: Ընտրանքային կարգով իրականացվեց ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատվեց հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, արդյունքում շեղում չկար:

N-003683 անտառխախտման արձանագրության կազմված վայրի տարածքում կային նմանատիպ հատված և կիսատ սղոցված մի քանի կաղնի տեսակի ծառեր որոնց վրա բացակայում էր համարակալումը, մուրճի կնիքը և պիտակավորումը:

Անտառվերականգնում

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ

Դիլիջան տեղամասի 8-րդ քառակուսուում ուսումնասիրվել է «Մայ ֆորեսթ Արմենիա» կազմակերպության կողմից իրականացված անտառվերականգման աշխատանքները, որտեղ իրականացվել էր 20հա տարածքի ցանկապատում և այդ տարածքում իրականացվել է 8հա ցանք և 2հա հարթակների կառուցում: Ընտրված տարածքը մասնակի անտառապատ էր և կար բավարար քանակով մատղաշ: Ցանված սերմերը դեռևս չէին ծլել, ընտրանքային եղանակով ուսումնասիրվել է 10 ցանված փոսիկներ: Փոսիկներում առկա է եղել մեկ կամ երկու կաղնու կամ մեկ կաղնու և մեկ հաճարենու սերմեր: Փոսերի մի մասում սերմերը ուռչած էին, մի մասում նեխած: Արդյունավետության վերջնական գնահատական կարելի է

տալ ծլման գործընթացի ավարտից հետո, չնայած նրան անընդունելի է նույն փոսիկի մեջ ցանել երկու տարբեր տեսակի ծառերի սերմեր:

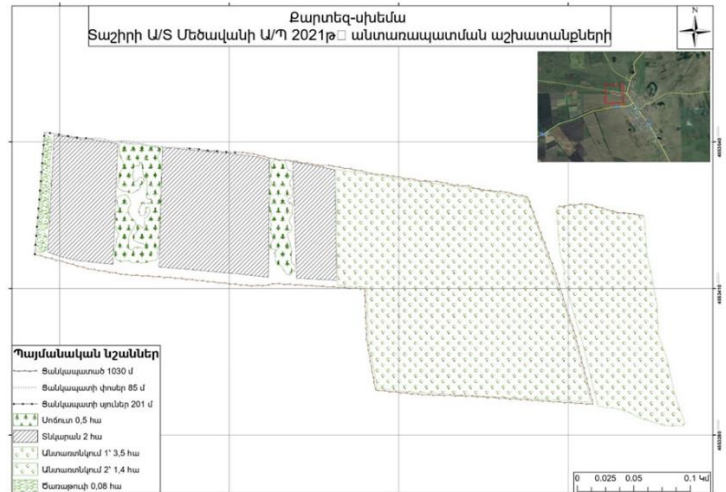
«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Մեծավանի անտառպետության 17-րդ քառակուսում ուսումնասիրվել է 25.04.2021

թվականին իրականացված ընդհանուր 5 հա մակերեսով անտառապատման աշխատանքները:

Անտառհիմնման աշխատանքներն իրականացվել էին համապետական շաբաթօրյակի շրջանականերում, մասնաճյուղի տնօրենի անձնական միջոցներով ու նախաձեռնությամբ: Ցանկապատման և հետագա խնամքի համար նախատեսված է պետական բյուջեով ֆինանսավորում:

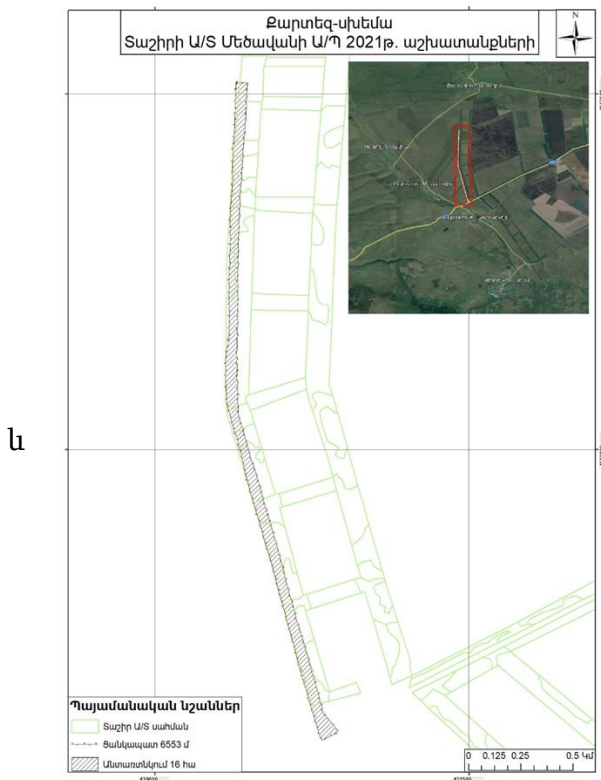
Trimble TDC100 դաշտային տեղորշման սարքավորման միջոցով հանութագրման արդյունքում

(տարածական շեղումը կազմել է առավելագույնը 5մ) պարզվեց, որ անտառապատման աշխատանքներն ընդգրկում են Մեծավանի անտառպետության 17-րդ քառակուսու 21 և 22 անտառամասերն ու հարակից տարածքները, որոնք ըստ նախկին անտառկառավարման պլանի թվային քարտեզի անտառտնտեսության սահմաններից դուրս են:

Հիմնադրման եղանակ է հանդիսացել տնկումը, որպես գլխավոր ծառատեսակ ընտրված է սոճենին, 1 հա-ի հաշվով՝ 3000 հատ: Ընտրանքային եղանակով 20 մետր շառավիղով փորձահրապարակների տեղադրումից և դիտարկումներից պարզվեց, որ սոճենիների կաչողունակությունը կազմում է մոտ 65%, իսկ հացենի և խնձորենի տեսակի ծառերի արդյունավետության գնահատելը դեռ վաղ էր՝ պայմանավորված ծառատեսակների վեգետացիոն շրջանի պասիվությամբ:

Քարտեզագրման արդյունքում պարզվեց, որ անտառհիմնումն իրականացվել է 2 առանձին հատվածներում, որոնք իրարից բաժանվում են գրունտային ճանապարհով: Պայմանականորեն համարակալված երկրորդ հատվածի ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 1,4 հա, պարագիծը 530 մ, որից ցանկապատված էր 75 մետրը: Ցանկապատը կարիք ունի ամբողջությամբ վերկառուցման: Առաջին պայմանականորեն համարակալված հատվածում, որն արևելյան հատվածից հարում է տնկարանի և կղզակային սոճուտի անտառին՝ զբաղեցնում է ընդհանուր մոտ 3,5 հա մակերես, ընդհանուր պարագիծը կազմում է 770 մ: Ցանկապատման աշխատանքներն իրականացվել էին ներառելով նաև հարակից տնկարանն ու կղզակային սոճուտը: Տարածքի ցանկապատման ողջ երկարությունը կազմում է մոտ 1316 մ, որից ինչպես ներկայացված է քարտեզ սխեմայում ամբողջությամբ (սյուներ, փշալար) ցանկապատված է մոտ 1030 մ-ը, 201 մետրում տեղադրված էին ցանկապատի փայտե սյուները (փշալար դեռ անցկացված չէր), 85 մետր երկարությամբ իրականացված էր միայն սյուների տեղադրման համար նախատեսվող փոսերի փորման աշխատանքները:

Մեծավանի անտառպետություն 12-րդ քառակուսու անտառամաս 66-ում ուսումնասիրվել է 01.11.2021 թվականին տնկման եղանակով իրականացված անտառապատման աշխատանքները: Դաշտային հանույթի և քարտեզագրման արդյունքում պարզվեց, որ աշխատանքների իրականացման ընդհանուր մակեսներ կազմում է մոտ 16 հա (GPS սարքավորման տարածական շեղումը կազմել է առավելագույնը 5 մետր): Չափագրման համադրման արդյունքում պարզվեց, որ տեղանքն ըստ նախկին անտառկառավարման պլանի թվային քարտեզի ընդգրկում է 12-րդ քառակուսու 1, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 19, 22, 26, 27, 56, 57, 58, 59, 62 անտառամասերն, ինչպես նաև հարակից անտառտնտեսության սահմանին հարող մոտ 1 հա տարածք:

Գլխավոր ծառատեսակ է հանդիսացել սոճենին: Ընտրանքային փորձահրապարակների

տեղադրումից և դիտարկումներից պարզվեց, որ անտառապատման տարածքի հարավային հատվածում կաչոդունակությունը կազմում է մոտ 80%, հատկապես արդյունավետ է կեչիների մոտ: Այլ պատկեր էր տեղանքի հյուսիսային հատվածում, այստեղ սոճիների մեծ մասն ունեին մուգ նարնջագույն գունավորում, որոշներն արդեն իսկ չորացած էին, ընդհանուր միտումը գնում էր դեպի չորացման: Այս հատվածում կեչի և հացենի տեսակներն ինչպես հարավային հատվածում նման խնդիր չունեին: Ըստ տնտեսության աշխատակիցների մեկնաբանման, սոճիների կաչոդունակության նման տարաբնույթ դրսևորումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ տեղանքում օգտագործվել է տարբեր տարածաշրջաններից բերված տնկիներ:

Տեղանքն ամբողջությամբ պատշաճ ցանկապատված էր՝ փայտե սյուներով և անցկացված մի քանի շերտանի փշալարով: Ցանկապատը գտնվում էր թարմ և ամուր փիճակում: Ընդհանուր երկարությունը կազմում է մոտ 6550 մետր:

Ուսումնասիրվել է 07.11.2019 Մեծավանի 5-րդ քառակուսու 1 անտառամասում տնկման եղանակով իրականացված անտառապատման աշխատանքները: Մեկ հեկտարի հաշվով տնկվել էր 3000 հատ տնկի, հիմնականում կեչի տեսակի: 01.12.2021 20.12.2021 ժամանակահատվածում իրականացվել էր լրացման աշխատանքներ: Կեչիների կաչոդունակությունը բավականին բարձր էր, ըստ փորձահրապարակների և դիտարկումների տվյալների մոտ 70-80%, առանձին հատվածներում գերազանցում էր 90%-ը: Այլ պատկեր էր սոճիների դեպքում, որոնք հիմնականում չորացել էին, լրացման արդյունքում փոխարինվել կեչիներով ու հացենիներով: Հացենու մոտ վեգետացիոն ակտիվությունը նոր էր սկսվում, նկատվում էին բողբոջների ուռչում, ինչը վկայում էր տնկիների մեծ մասի կաչոդունակության լավ փիճակը: Լանջի հյուսիսային հատվածում կեչիների արդեն իսկ մոտ 60 սմ բարձրությամբ ծառաշարք էր ձևավորվել: Ցանկապատի հետ առկա էր խնդիր: Առանձին հատվածներում մոտ 10 մետր երկարությամբ սյուներն ընկած էին, որոշ մասի մոտ փտման պրոցես էր սկսվել: Անհրաժեշտ է վերանայել նմանատիպ հատվածներում փայտե սյուներ օգտագործելու էֆեկտիվությունը, անհրաժեշտության դեպքում դիտարկել համարժեք այլ լուծումներ՝ բետոնե կամ մետաղյա

հենասյուններ և այլն: Խնամքի և լրացման աշխատանքներ անհրաժեշտ է իրականացնել պարբերաբար, տարածքը հավակնում է ապահովել լավ վերջնարդյունք:

Ուսումնասիրվել է 17.11.2020 Մեծավանի 17-րդ քառակուսու 9, 11, 14, 15 անտառամասերում տնկման եղանակով իրականացված անտառապատման աշխատանքները: Մեկ հեկտարի հաշվով տնկվել էր 3000 հատ տնկի, որպես գլխավոր ծառատեսակ է հանդիսացել սոճենին: 01.12.2021-20.12.2021 ժամանակահավածում իրականացվել է լրացման աշխատանքներ: Կաչողունակության տեսանկյունից գրեթե նույն պատկերն էր ինչ 5-րդ քառակուսու 1 անտառամասում ներկայացված պատկերը: Որոշ հատվածներում սոճիներն ամբողջությամբ չորացած տեսք ունեին, որոշ հատվածում գտնվում էին լավ կանաչ վիճակում: Որոշ շարքերում սոճիները կիսով չափ ունին մուգ նարնջագույն գունավորում, սակայն միտումն ավելի շատ դեպի կանաչում էր գնում: Կեչիների կաչողունակությունը բավականին բարձր էր, հացենիների մասով դեռ վաղ էր գնահատական տալը պայմանավորված տեսակի վեգետացիոն պասիվ շրջանից: Ընդհանուր առմամբ ըստ ընտրանքային փորձահրապարակների տվյալների տեղանքում կաչողունակությունը գնատվում էր 60-70 %: Անհրաժեշտ է պարբերաբար իրականացնել խնամքի և լրացման աշխատանքներ, ինչպես նաև հետևել ցանկապատի պահպանությանը: Որոշ հատվածներում սյուներն ընկած էին:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Հրազդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրվել է 2019թ, 2020թ. և 2021թ- ի պետ. բյուջեով նախատեսված Հրազդանի անտառտնտեսությունում իրականացված անտառապատման աշխատանքները:

Ծաղկածորի ա/պ-ն քառակուսի 29-ի հատված 3-ում 2019թ-ի համար նախատեսված է եղել 10 հա տարածքի վրա: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի և Հայանտառ ՊՈԱԿԻ 09.12.2019թ ն01-21/33 գրության գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնին, իսկ ուղեկցողներ խնձորենի, հացենի և թեղի: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ կաղնի, 1000 հատ հացենի, 200 հատ խնձորենի և 300 հատ թեղի մանրատերև:

Մեր կողմից իրականացվել է դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններ, տեղադրվել են 400քմ մակերեսով փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու համար: Իրականացված դիտարկումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 22-25%, ինչը անբավարար ցուցանիշ է:

Մեղրածորի ա/պ-ն քառակուսի 39-ում 2020թ-ի համար նախատեսված էր 10 հա տարածք, որից իրականացվել էր 3հա-ը, սակայն 2020 թվականի անտառների մոնիթորինգի իրականացման արդյունքում պարզվել էր, որ տնկումը իրականացվել էր 1.2հա տարածքում: Ինչից հետո անտառտնտեսության կողմից իրականացվել էր պակաս տնկվածի լրացում: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական, իսկ ուղեկցողներ խնձորենի, հացենի սովորական, թխկի բ.լ. և կեչի: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ սոճի սովորական, 375 հատ հացենի սովորական, 375 հատ թխկի բ.լ. և 750 հատ կեչի:

Մեր կողմից իրականացվել է դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններ, տեղադրվել են 400քմ մակերեսով փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու

համար: Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 37-40%, ինչը անբավարար է:

Մեղրաձորի ա/պ-ն քառակուսի 34-ի 17,19 և 23-րդ հատվածներում 2021թ-ի աշնան համար նախատեսված էր 5 հա տարածք: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական, իսկ ուղեկցողներ կեչի, թխկի : Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ սոճի սովորական, 750 թխկի և 750 հատ կեչի:

Մեր կողմից իրականացվել է դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններ, տեղադրվել են 400քմ մակերեսով փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու համար: Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 70-75%:

Արզականի ա/պ-նում 2021թ-ի գարնան համար նախատեսված է եղել 6 հա տարածք: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական, իսկ ուղեկցողներ խնձորենի, հացենի սովորական: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 80սմ-1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ սոճի սովորական, 1200 հատ հացենի սովորական, 300 հատ խնձորենի:

Նախատեսված 6 հա ից կատարվել է 4,6 հա:

Մեր կողմից իրականացվել է դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններ, տեղադրվել են 400քմ մակերեսով փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու համար: Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 50-53%, ինչը անբավարար ցուցանիշ է:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Վանաձորի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

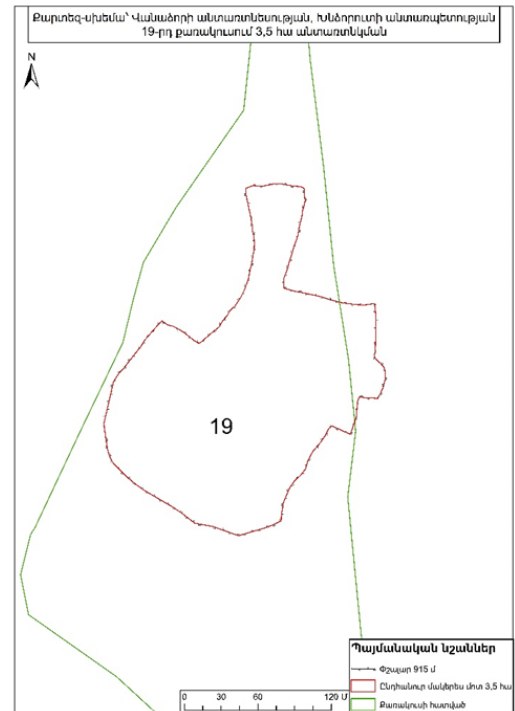
Աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրվել է 2019-ից 2021 թվականներին պետական բյուջեով և համապետական շաբաթօրյակով նախատեսված անտառպատման աշխատանքները:

Ուսումնասիրվել են 2019 թվականին Վանաձորի և Սպիտակի անտառպետություններում համապատասխանաբար 7հա և 5հա անտառպատում իրականացված տարածքները, որտեղ 2021 թվականին կատարվել էր գույքագրում և լրացում սոճի ծառատեսակի տնկիներով:

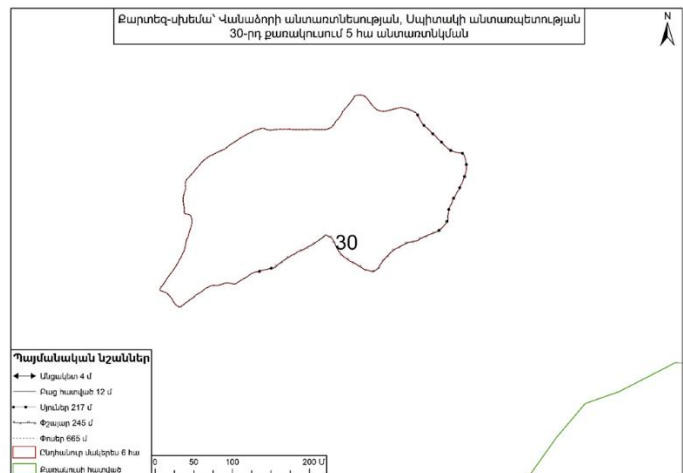
Անտառպատված տարածքներում պետք է իրականացնել խոտքաղի աշխատանքներ: Խնձորուտի անտառպետության 19-րդ քառակուսում Լիտվայի հանրապետության աջակցությամբ կատարվել էր կեչի ծառատեսակի անտառպատման աշխատանքներ: Նախատեսված 3,5 հա տարածքի վրա տնկման աշխատանքները իրականացված էր խրամատային և փոսային տարբերակով:

Մեր կողմից իրականացվել էր դիտարկում ուսումնասիրություններ, տեղադրվել 400 մ² մակերեսով փորձահրապարակներ կաչողականությունը որոշելու համար: Դիտարկումներից պարզվեց որ անտառպատման մակերեսը կազմում էր 3,5 հա, միջշարային հեռավորությունը կազմում էր 3 մետր, միջբուսայինը 1 մետր: Կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա կազմում էր 80-85 %:

Սպիտակի անտառպետության 30-րդ քառակուսու 8-րդ անտառամաս

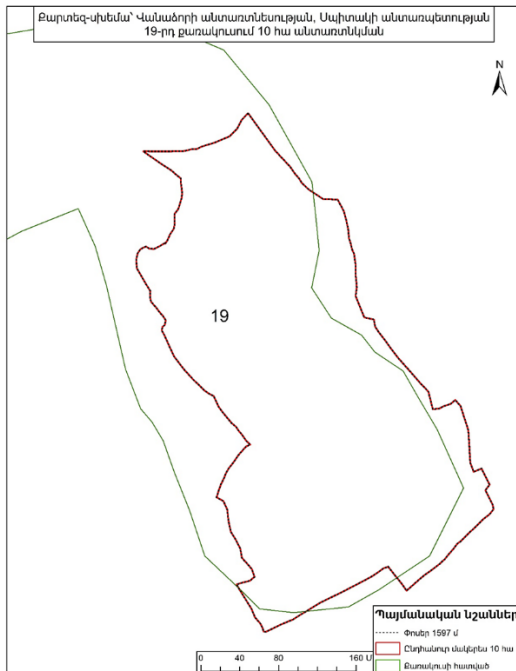
Ուսումնասիրվել է պետական բյուջեով տեղանքում 2021 թվականի աշնանը 5 հա ընդհանուր մակերես ունեցող անտառմշակույթերի հիմնադրման աշխատանքները: Trimble TDC100 դաշտային տեղորշման սարքավորման միջոցով հանութագրվել է անտառապատման աշխատանքների սահմանները և քարտեզագրման արդյունքում պարզվել (տարածական շեղումը կազմել է առավելագույնը 5մ),որ ընդհանուր մակերես սահմանագատված մի մասը ցանկապատով, փոսերով և այլուներով կազմում է 6 հա:

Տնկման աշխատանքները իրականացված էր խրամատային տարբերակով: Գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրված սոճինի, ուղեկցողներ՝ թելի, հացենի, խնձորենի:

Մեր կողմից իրականացվել էր դիտարկում ուսումնասիրություններ, տեղադրվել 400 մ² մակերեսով փորձահրապարակներ կաչողականությունը որոշելու համար: Դիտարկումներից պարզվեց որ անտառպատման մակերեսը կազմում էր 6 հա, միջշարային հեռավորությունը կազմում էր 3 մետր, միջբուսայինը 1 մետր: Կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա կազմում էր 80 %:

Մպիտակի անտառապետության 19-րդ քառակուսում համապետական շաբաթօրյակով

նախատեսված 10 հա տարածք: Տնկման աշխատանքները իրականացվել էր խրամատային և փոսային տարբերակներով: Գլխավոր ծառատեսակ ընտրված էր սոճին և կաղնին, ուղեկցողներ՝ հացենի, տանձենի, խնձորենի:

Տարածքը դեռևս ցանկապատված չէր, իրականացված էր սյուների տեղադրման համար նախատեսված փոսային աշխատանքները:

Մեր կողմից իրականացվել էր դիտարկում ուսումնասիրություններ, տեղադրվել 400 մ2 մակերեսով փորձահրապարակներ կայչողականությունը որոշելու համար: Դիտարկումներից պարզվեց, որ անտառապատման մակերեսը կազմում էր 10 հա, միջշարային հեռավորությունը տարբեր հատվածներում տատանվում էր 3-ից 5 մետրի սահմաններում: Կայչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա կազմում էր մոտ 60 %:

Հատատեղերի հատկացում և շահագործում

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Թումանյանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Մասնաճյուղը 2022 թվականի համար նախնական հատկացրել է թվով 8 հատատեղ՝ ընդհանուր 2762 խմ ծավալով, որից 90.8խմ շինափայտ: Հատման են նշանակված կոտրված, չորացած, քամատապալ, ձյունակոտոր, արժեքավոր՝ հաճար, կաղնի, թխկի, սոճի, լորենի, բալենի, թեղի անմիջական հարևանությամբ գտնվող ծառերի բնականոն աճին խանգարող ծառեր:

Շնողի անտառապետություն

Շնողի անտառապետության 6-րդ պահաբաժին 20-րդ քառակուսու 6.8.9 անտառամասերում հատկացված սանիտարական հատման հատատեղում նախնական հատման է նշանակված եղել 111 ծառ՝ 504.15խմ ծավալով, ուսումնասիրության արդյունքում ավելացվել է 1 հաճար տեսակի ծառ և ընդհանուր ծավալը կազմել է 504.55խմ: Ընտրանքային կարգով չափազրվել են 21 ծառեր, որի արդյունքում շեղումը կազմել է 2.6 %, ինչը թույլատրելի սահմանում է: Հատատեղերի շահագործման համար անհրաժեշտ է անտառամիջյան ճանապարհի 1կմ վերանորոգում և 0.5կմ կառուցում:

Շնողի անտառապետության 6-րդ պահաբաժին 18-րդ քառակուսու 58.55.54.46.49 անտառամասերում հատկացված սանիտարական հատման հատատեղում նախնական հատման է նշանակված եղել 157 ծառ՝ 396.57խմ ծավալով, ուսումնասիրության արդյունքում ավելացվել է 12 ծառ և ընդհանուր ծավալը կազմել է 404.78խմ: Հատատեղում հատկացված 89 համարի կաղնի ծառատեսակը հանձանաժողովի կողմից փոխարինվել է հաճարով: Ընտրանքային կարգով չափազրվել են 56 ծառեր, որի արդյունքում շեղումը կազմել է 3.7 %, ինչը թույլատրելի սահմանում է: Հատատեղերի շահագործման համար անհրաժեշտ է անտառամիջյան ճանապարհի 1կմ վերանորոգում և 0.2կմ կառուցում:

Շնողի անտառապետության 4-րդ պահաբաժին 1-րդ քառակուսու 9.10 անտառամասերում հատկացված սանիտարական հատման հատատեղում նախնական հատման է նշանակված եղել 361 հատ սոճի՝ 56.8խմ ծավալով: Ընտրանքային կարգով չափազրվել են 50 ծառեր, որի

արդյունքում շեղումը կազմել է 4.6 %, ինչը թույլատրելի սահմանում է: Հատատեղերի շահագործման համար անհրաժեշտ է անտառմիջյան ճանապարհի 1կմ վերանորոգում և 0.3կմ կառուցում: 220-255 համարի ծառերը հաշվառվել են անտառմիջյան ճանապարհի կառուցման համար:

Ծաղկաշատի անտառպետություն

Ծաղկաշատի անտառպետության 4-րդ պահաբաժին 14-րդ քառակուսու 42.30.29.24 անտառամասերում հատկացված սանիտարական հատման հատատեղում նախնական հատման է նշանակված եղել 117 ծառ՝ 235.59խմ ծավալով, ուսումնասիրության արդյունքում ավելացվել է 10 ծառ և ընդհանուր ծավալը կազմել է 257.36խմ: Ընտանքային կարգով չափազրվել են 24 ծառեր, որի արդյունքում շեղումը կազմել է 1.8 %, ինչը թույլատրելի սահմանում է: Հատատեղերի շահագործման համար անհրաժեշտ է անտառմիջյան ճանապարհի 0.4կմ վերանորոգում և 1.6կմ կառուցում:

Սանահինի անտառպետություն

Սանահինի անտառպետության 3-րդ պահաբաժին 18-րդ քառակուսու 33.31.17.18 անտառամասերում հատկացված սանիտարական հատման հատատեղում նախնական հատման է նշանակված եղել 193 ծառ՝ 566.46խմ ծավալով: Ընտանքային կարգով չափազրվել են 27 ծառեր, որի արդյունքում շեղումը կազմել է 0.9 %, ինչը թույլատրելի սահմանում է: Հատատեղերի շահագործման համար անհրաժեշտ է անտառմիջյան ճանապարհի 2կմ վերանորոգում և 0.7կմ կառուցում:

Սանահինի անտառպետության 2-րդ պահաբաժին 23-րդ քառակուսու 17.11 անտառամասերում հատկացված սանիտարական հատման հատատեղում նախնական հատման է նշանակված եղել 160 ծառ՝ 336.3խմ ծավալով, ուսումնասիրության արդյունքում ավելացվել է 3 ծառ և ընդհանուր ծավալը կազմել է 340.21խմ: Հատատեղում հատկացված 18 և 44 համարի կաղնի ծառատեսակները հանձնաժողովի կողմից փոխարինվել է հաճար և բոխի տեսակներով: Ընտանքային կարգով չափազրվել են 22 ծառեր, որի արդյունքում շեղումը կազմել է 1.3 %, ինչը թույլատրելի սահմանում է: Հատատեղերի շահագործման համար անհրաժեշտ է անտառմիջյան ճանապարհի 1կմ վերանորոգում:

Լորուտի անտառպետություն

Լորուտի անտառպետության 1 և 2-րդ պահաբաժիններում հատկացված 2 սանիտարական (քամատապալ) հատատեղերը հանձնաժողովի կողմից տրվել են վերակնքման, քանի որ հատատեղերում առկա էին մեծ քանակի չհաշվառված քամատապալ, ձյունակոտոր, ցցաչոր ծառեր: Հանձնարարվել է կատարել նոր հաշվեգնահատում և նյութերը ներկայացնել «Հայանտառ» ՊՈԱԿ հետագա ընթացք տալու համար:

Ուսումնասիրությունների արդյունքներով դրական եզրակացություն են ստացել 6 հատատեղերը:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Ուսումնասիրվել է Տաշիրի անտառպետության 7-րդ քառակուսու անտառամաս 11, 12, 14, 15–ում 2022թ-ին նախատեսված նոսրացման հատատեղն ըստ հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակի, ընդհանուր 3300 հատ սոճի ծառատեսակի համար, ընդհանուր 529,5 խմ ծավալով, որից շինափայտ՝ 160 խմ, տեխնիկական փայտ՝ 50 խմ, վառելափայտ՝ 319,5 խմ:

Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ նախատեսված հատատեղի կնքված և համարակալված ծառերը գտնվում են Տաշիրի անտառպետության քառակուսի 7-ի անտառամաս 11,12,14,15-ում: Համարակալումներն իրականացվել էր կարմիր գույնի ներկանյութով: Մեր կողմից ընտրանքային կարգով փորձարկվեց իրականացվել ընթեռնելի համարակալումներով ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատություն հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, սակայն ոչ մի համարակալում ընթեռնելի չէր: Հատման համար ընտրված և համարակալված ծառերը համապատասխանում էին հատման տեսակով սահմանված կարգերին:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Հրազդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Հրազդանի ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2022թ.-ի համար նախատեսվող հատատեղերը գտնվում էին կնքման փուլում: Մեր կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է Մեղրաձորի անտառպետության 51-րդ քառակուսու 4-րդ հատվածում 2022թ.-ի համար նախատեսված սանիտարական հատման տեսակի հատատեղը: Նշված տարածքում կատարվում էր ծառերի կնքման (համարակալման) աշխատանքներ: Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ նախատեսված հատատեղի կնքված և համարակալված ծառերի համարակալումները իրականացվել էր կարմիր գույնի ներկով և մասամբ դժվար ընթեռնելի էր: Հատման նշանակված ծառերը համապատասխանում էին սանիտարական հատման տեսակին: Ընտրանքային կարգով իրականացվեց ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատվեց նախնական հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, արդյունքում շեղումը կազմում էր 2%, ինչը թույլատրելի սահմաններում է:

Հրազդանի ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2021թ հատկացված հատատեղերից մեր կողմից ուսումնասիրվել է երեքը:

Ուսումնասիրվել է ըստ հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակում նշված տվյալների Ծաղկաձորի ա/պ 4-րդ քառակուսու 21, 24, 26-րդ հատվածների, N01889 անտառհատման տոմսով այլ հատման համար նախատեսված հատատեղը, որտեղ հատման են նշանակվել թվով 578 հատ (կաղնի 549, ուռենի 16, թխկի 7, արոսենի 3, բոխի 2 և տանձենի 1) տեսակի ծառեր ընդհանուր 278,17խմ ծավալով: N01889 անտառհատման տոմսով հատատեղը հատկացվել է «Բարձրավոլտ էլեկտրական ցանացեր» փակ բաժնետիրական ընկերության և Անտառային կոմիտեի «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի միջև կնքված պայմանագրի՝ Պայմանագիր NԲԷՑ-ՄԱԱՇԶԲ-21/20, որը կնքվել է 09.12.2021թ-ին: Ըստ Հրազդանի ա/տ մասնաճյուղի աշխատակիցների, N01889 անտառհատման տոմսի հաշվեգնահատման ցուցակը կազմվել է 2021թ.-ի դեկտեմբեր ամսին, սակայն եղանակային անբարենպաստ պայմանների պատճառով չեն կարողացել իրականացնել հատումները: Այդ իսկ պատճառով N01889 անտառհատման տոմսը դուրս է գրվել 03.05.2022թ-ին:

Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ նախատեսված հատատեղի կնքված և համարակալված ծառերի համարակալումները իրականացվել էր կապույտ գույնի ներկով և մասամբ դժվար ընթեռնելի էր: Ընտրանքային կարգով իրականացվեց ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատվեց հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, հատված ծառերի փայտանյութի մի մասը գտնվում էր տեղում: Արդյունքում շեղումը կազմում էր 6%, ինչը թույլատրելի սահմաններում է:

Ուսումնասիրվել է ըստ հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակում նշված տվյալների Արգականի ա/պ 8-րդ քառակուսու բոլոր հատվածում, N01705 անտառհատման տոմսով սանիտարական հատման համար նախատեսված հատատեղը, որտեղ հատման են

նշանակվել թվով 330 (սոճի 65, բարդի 253, ակացիա 10, տանձենի 2) տեսակի ծառեր ընդհանուր 117,79խմ ծավալով:

Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ նախատեսված հատատեղի կնքված և համարակալված ծառերի համարակալումները իրականացվել էր կապույտ գույնի ներկով և մասամբ դժվար ընթեռնելի էր: Ընտրանքային կարգով իրականացվեց ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատվեց հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, արդյունքում շեղումը կազմում էր 8%, ինչը թույլատրելի սահմաններում է:

Ուսումնասիրվել է ըստ հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակում նշված տվյալների Մեղրաձորի ա/պ 38-րդ քառակուսու 2-րդ հատվածում, N01887 անտառահատման տոմսով սանիտարական հատման համար նախատեսված հատատեղը, որտեղ հատման են նշանակվել թվով 46 (սոճի 46) տեսակի ծառեր ընդհանուր 11,27 խմ ծավալով որից 1,5խմ շինափայտ:

Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ նախատեսված հատատեղի կնքված և համարակալված ծառերի համարակալումները իրականացվել էր կապույտ գույնի ներկով և մասամբ դժվար ընթեռնելի էր: Ընտրանքային կարգով իրականացվեց ծառերի տրամագծերի չափումներ և համեմատվեց հաշվեգնահատման ցուցակում առկա ցուցանիշների հետ, արդյունքում շեղումը կազմում էր 7%, ինչը թույլատրելի սահմաններում է:

Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Վանաձորի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղ

Ուսումնասիրվել է Մարգահովիտի անտառպետության 15-րդ քառակուսու 20-րդ անտառամասում 2022 թվականի համար նախատեսված, բայց դեռևս չհաստատված սանիտարական հատման հատատեղ, որտեղ կատարվել էր ծառերի ընտրության և համարակալման աշխատանքներ:

Դիտարկված տարածքում ընտրված ծառերը համապատասխանում էին սանիտարական հատմանը: Ծառերի համարակալումը կատարված էր կարմիր գույնի ներկանյութով, որոնք դժվար ընթեռնելի էին:

Ուսումնասիրվել է Վանաձորի անտառպետության 7-րդ քառակուսու 4-րդ անտառամասում 2022 թվականի համար նախատեսված այլ հատման հատատեղ, որտեղ կատարվել էր ծառերի ընտրության և համարակալման աշխատանքներ՝ կարմիր գույնի ներկանյութով: Հատման նպատակը անտառամասով անցնող էլկտրահաղորդման լարերով պայմանավորված հրդեհային անվտանգության, դժբախտ պատահարների և վթարային անջատումներով է մեկնաբանվում: Դաշտային դիտարկումներից պարզվեց , ծառերը համարակալված են էլեկտրահաղորդման գծերի երկայնքով երկողմանի, սակայն անտառմասը ըստ մեր դաշտային տեղորոշման սարքավորման գտնվում է 7-րդ քառակուսու 2-րդ անտառամասում:

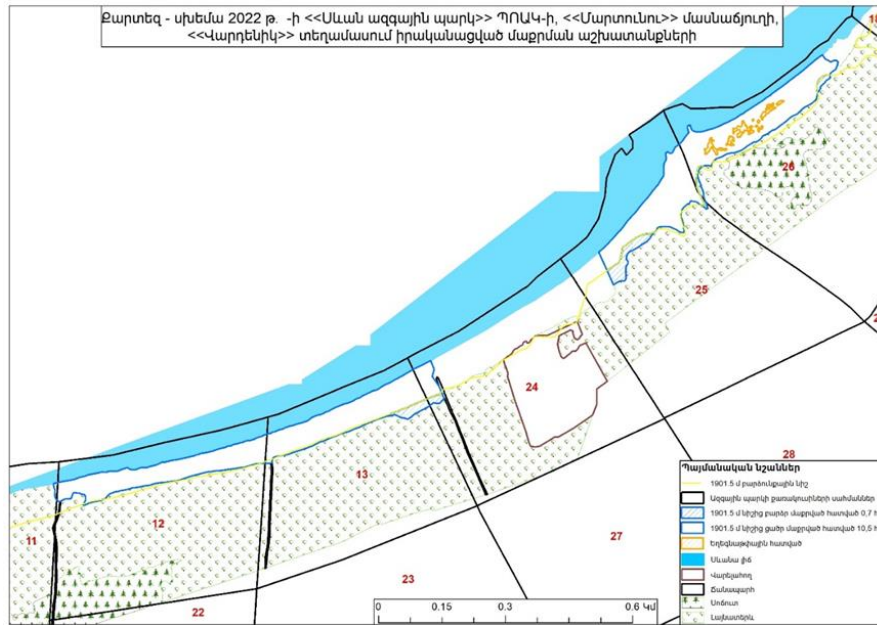
Անտառային վնասատուներ եվ հիվանդություններ

Համաձայն ազգային պարկի կողմից տրամադրված տեղեկատվության «Սևանի» մասնաճյուղի «Ախթամար» տեղամասի 2,3,15,20 քառակուսիներում, «Նորատուսի» մասնաճյուղի «Այրիվան» տեղամասի 2-րդ պահաբաժնի 24-րդ քառակուսում հայտնաբերվել են հիվանդություններով և վնասատուներով վարակված սոճիներ: Մեր կողմից տվյալ

«Մևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի «Մարտունու» մասնաճյուղի «Վարդենիկ» տեսադաշտի մաքրման աշխատանքների դիտարկում-ուսումնասիրություններ

ԱՏՀ միջավայրում օրթոֆոտոհաստակագծի և եռաչափ մոդելի ստացման և վերլուծության արդյունքում պարզվել է որ «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի «Մարտունու» մասնաճյուղի «Վարդենիկ» տեղամասի ավամերձ հատվածում 2022 թ. մաքրվել է 11.2հա տարածք (որից 0.2հա-ում առկա է արմատախիլ եղած եղեգնաթփային զանգված), որից 10.5 հա-ը 1901.5մ նիշից գածր, իսկ 0.7հա-ը 1901.5մ նիշից բարձր:

Եռաչափ մոդելի վերլուծության արդյունքում իրականացվել է սղոցված և կուտակված փայտանյութի ծավալի հաշվարկ, որի արդյունքում ստացվել է փայտանյութի մոտավոր ծավալ (1966.42 խմ՝ ներառյալ ջախ-ճյուղիկներ): Փայտանյութի ծավալի ստացված արդյունքները մոտավոր են պայմանավորված այն հանգամանքով, որ սղոցված փայտանյութի մի մասը կուտակված էր կանգուն ծառերի բնային հատվածում՝ սաղարթը խանգարում էր մոդելում կուտակված փայտանյութի սահմանազատման համար:

Հավելված 1. Գետերի ջրերի որակը 2022 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ 2022

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գյ. Խնկոյանից վերև (1)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			ԿՉՆ	5-րդ	
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Ամոնիում իոն, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			ԿՉՆ	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև (5)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
		Սահմանի մոտ (7)	ԹՔՊ, մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	ԹՔՊ, պղինձ	3-րդ	5-րդ
			Ցինկ, կադմիում, վանադիում, կոբալտ, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան, երկաթ	5-րդ	
		Գետաբերան (10)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			ԿՉՆ	5-րդ	
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Երկաթ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, բերիլիում, ալյումին	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, անագ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Գարգառ	Ակունք (210)	Այլումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (342)	Երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Այլումին	4-րդ	
	Շնող	Գետաբերան (343)	Երկաթ, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, մանգան, բերիլիում, ալյումին	4-րդ	
			Պղինձ, մոլիբդեն, ԿԶՆ	5-րդ	
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև (32)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, արսեն, մանգան	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ԿԶՆ	4-րդ	
			Ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
		0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Արսեն, մանգան, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			Ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, արսեն, մոլիբդեն, մանգան, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			Ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	ԹՔՊ, վանադիում, կալցիում, նատրիում, ԼԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			ԿԶՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Մեծամոր	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, մանգան, կոբալտ, ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, արսեն, մանգան, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	Գետաբերան (47)	Ամոնիում իոն, ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Ամոնիում իոն, ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, կոբալտ, երկաթ	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Մանգան, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	Վանադիում	5-րդ	5-րդ
		9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, մանգան, նատրիում, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, կոբալտ, երկաթ, ԿԶՆ	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	Գետաբերան (56)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, ալյումին, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		գլ. Գեղանիստի մոտ (225)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, կոբալտ, երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Մարմարիկ	Գետաբերան (58)	Ցինկ, պղինձ, վանադիում, բարիում, ալյումին, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ	5-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Բարիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, երկաթ, բարիում, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ, ԿՉՆ	5-րդ	
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	Կոբալտ, երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, նիկել, կոբալտ, սուլֆատ իոն,	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, վանադիում, երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, նիկել, մանգան, վանադիում, քարիում, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ֆոսֆատ իոն, քարիում, կալիում, ալյումին, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	ԹՔՊ, մանգան, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	ԹԿՊ, վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, ԸԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
Արարատյան	Վեդի	6 կմ ք. Արարատից ներքև (82)	Կոբալտ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, մանգան, ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ, ԿՉՆ	5-րդ	
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Մոլիբդեն, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Դարբ	Ակունք (348)	Երկաթ, բարիում, ծարիր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ	5-րդ	
		Գետաբերան (349)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին, ծարիր	4-րդ	
	Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Որոտան-Արփա ջրատար	թունելի ելքից (353)	Մոլիբդեն, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Պղինձ, արսեն, մանգան, երկաթ, ծարիր	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, կոբալտ, բոր, ալյումին, ՀԼԱ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, վանադիում, կալիում, նատրիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Ամոնիում իոն, վանադիում	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (90)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
		Աճանան (Նորաշենիկ)	3 կմ գյ. Աճանանից վերև (346)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, բարիում, ալյումին, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կադմիում, կալցիում, ծարիր	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
			Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	3-րդ	
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Սիսիանից ներքև (101)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Սիսիան	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև (103)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (104)	Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, կոբալտ, բարիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մանգան, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
		Գետաբերան (107)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, մանգան, կալցիում, բարիում, ԿԶՆ		5-րդ
			Նիտրիտ իոն, երկաթ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև (5)	Մանգան, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Մանգան, երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		Սահմանի մոտ (7)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			ԿՉՆ	4-րդ	
	Չորագետ	Գետաբերան (10)	Մանգան	4-րդ	4-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Միխայելովկայից վերև (11)	ԹՔՊ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Սարատովկայից ներքև (12)	ԹՔՊ	3-րդ	4-րդ
			ԿՉՆ	4-րդ	
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	-	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Երկաթ, կալցիում, ալյումին, ԸԼՍ	3-րդ	5-րդ
			Բերիլիում, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, անագ	5-րդ	
	Շնող	Գետաբերան (343)	Երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Պղինձ, մոլիբդեն, բերիլիում	4-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից վերև (17)	Երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից ներքև (18)	Երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Գետիկ	0.5 կմ գյ. Վահանից վերև (19)	Ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		Գետաբերան (20)	Երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, արսեն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն, մանգան, բոր	4-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, արսեն, երկաթ, բոր, ԸԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն	3-րդ	4-րդ
			ԹՔՊ, մանգան, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	Ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (47)	Նիտրատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Գեղարոտ	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև (48)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (49)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Վանադիում, ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Քրոմ, մոլիբդեն, ծարիր	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, մանգան, կոբալտ, երկաթ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, նատրիում, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ԸԼԱ, ԿՉՆ	5-րդ	
		Գետաբերան (56)	Նիտրատ իոն, արսեն, կոբալտ, նատրիում, բոր, ԼԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, վանադիում	5-րդ	
		գյ. Գեղանիստի մոտ (225)	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, մանգան, կոբալտ, նատրիում, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			ԼԱԱ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	Մոլիբդեն, կոբալտ, ծարիր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, նատրիում	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սեան	Ձկնագետ	0.5 կմ գյ. Սեմյոնով-կայից վերև (60)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (61)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Մանգան, երկաթ, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, արսեն, նիկել, մանգան, վանադիում, ՀԱՍ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև (66)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև (69)	Սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (70)	Սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
	Մարտունի	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև (71)	Մանգան, կոբալտ, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (72)	Ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև (73)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (74)	-	2-րդ	2-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Գավառագետ	0.5 կմ գյ. Ծաղկաշենից վերև (77)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀՀԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Մանգան, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեդի	0.5 կմ գյ. Ուրցա-ձորից վերև (80)	Ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Արարատից ներքև (82)	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կոբալտ, կալցիում, բարիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀՀԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, մանգան, ալյումին, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Մոլիբդեն, երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Դարբ	Գետաբերան (349)	Երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Մոլիբդեն, ծարիր	5-րդ	
	Որոտան-Արփա ջրատար	թունելի ելքից (353)	Մոլիբդեն, մանգան, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, բոր, ալյումին, սելեն, ՀԼԱ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ԹԲՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, կալիում, նատրիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Մանգան, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (90)	Երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Երկաթ, կալցիում	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կոբալտ, ալյումին, ծարիր, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	5-րդ	
	Գեղի	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև (97)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (98)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Մանգան, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		3 կմ ք. Սիսիանից վերև (100)	Մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, մանգան	4-րդ	
		6 կմ ք. Սիսիանից ներքև (101)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Սիսիան	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև (103)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Սիսիան	Գետաբերան (104)	Մանգան, վանադիում, երկաթ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Ծարիր	4-րդ	
			Մոլիբդեն	5-րդ	
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
		Գետաբերան (107)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ԼՍԱ	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գյ. Խնկոյանից վերև (1)	-	2-րդ	2-րդ
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Ամոնիում իոն, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրիտ իոն, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	Սահմանի մոտ (7)	Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			ԿՉՆ	5-րդ	
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (10)	-	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Ամոնիում իոն, կալցիում, ալյումին, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, բերիլիում, ԿՉՆ	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, անագ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (342)	Մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, մանգան, կալցիում, ԸԱԱ, ԸԼԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Պղինձ, բերիլիում, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Մոլիբդեն	5-րդ	
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև (32)	ԹՔՊ, արսեն, բոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Ախուրյան	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Ամոնիում իոն, արսեն, երկաթ,	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Արսեն, երկաթ, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գլ. Բազարանից ներքև (35)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, բարիում, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մանգան, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
	Աշոցք	0.5 կմ գլ. Մուսայելյանից վերև (36)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (37)	Արսեն, երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Բոր	4-րդ	
	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	Ամոնիում իոն, կալցիում, բարիում, նատրիում, սելեն, ԸԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, բոր, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			ԹԿՊ, ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն,	5-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	ԹԿՊ, երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Քասախի	1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (47)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Գեղարոտ	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև (48)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, կոբալտ	4-րդ	
		Գետաբերան (49)	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից վերև (54)*	Վանադիում	5-րդ	5-րդ
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, վանադիում	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, արսեն, վանադիում, ԼՍԱ, սուլֆատ իոն, ԼԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի բնորոշական դաս
Սևան	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Մանգան, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Երկաթ, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	-	2-րդ	2-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, բոր, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, նատրիում, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Մանգան, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	0.5 կմ գլ. Ուրցաձորից վերև (80)	-	2-րդ	2-րդ
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Ծարիր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Արարատյան	Արփա	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Մոլիբդեն, բարիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Բարիում Մոլիբդեն	3-րդ 4-րդ	4-րդ
	Դարբ	Ակունք (348)	Երկաթ, բարիում Մանգան	3-րդ 5-րդ	5-րդ
		Գետաբերան (349)	Մոլիբդեն, բարիում	3-րդ	3-րդ
	Հերհեր	Գետաբերան (351)	Մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	Գետիկվանք գյուղից վերև (352)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (88)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, բարիում	3-րդ	3-րդ
	Որոտան-Արփա ջրատար	թունելի ելքից (353)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Պղինձ, արսեն, երկաթ, բոր, ծարիր, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, կալիում, ալյումին, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ԸԱԱ, ԸԼԱ, ԿԶՆ	5-րդ	
Հարավային	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Երկաթ Մանգան, ալյումին	3-րդ 4-րդ	4-րդ
			Կոբալտ, երկաթ Ալյումին Մանգան	3-րդ 4-րդ 5-րդ	5-րդ
		Գետաբերան (90)	Կոբալտ, երկաթ Ալյումին Վանադիում	3-րդ 4-րդ 5-րդ	5-րդ
	Աճանան (Նորաշենիկ)	3 կմ գյ. Աճանանից վերև (346)	Կոբալտ, երկաթ Ալյումին Վանադիում	3-րդ 4-րդ 5-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Կադմիում, երկաթ, բարիում, կալիում, նատրիում, ալյումին, ծարիր, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, կալցիում, ԸԼԱ	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	0.5 կմ գլ. Աջաբաջից վերև (97)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (98)	-	2-րդ	2-րդ
	Որոտան	Վերին հոսանք (354)	-	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ գլ. Գորայքից վերև (99)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
		3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, բարիում, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, ԿՉՆ	5-րդ	
	Միսիան	0.5 կմ գլ. Արևիսից վերև (103)	Ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (104)	Լուծված թթվածին, մանգան	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Հավելված 2. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ

Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Բջնան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկաձոր	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Միսիան	39.5203	46.0297

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրականուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիդլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Իլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094
	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամական	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Զկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղհովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	69	Վայք	Ջառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբունք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Լանջագատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	76	Ողջի	Քաջարան	ռեժիմային	39.1499	46.4121
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավճուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթն ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դեբեդ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դեբեդ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դեբեդ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախլալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջնանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջնանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
	Գետիկ	19	0.5 կմ գլ. Վահանից վերև	Հղումային	40.57461	45.40817
	Գետիկ	20	Գետաբերան	Գործառնական	40.75971	45.02166
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բագարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիկից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնազետ	60	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնազետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գյ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գյ. Ախարաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գյ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ-ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ-ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ-կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի-կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա-կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար-ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար-կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի-ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս-ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս-կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ-ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ-կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք-ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք-կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Սողեղային-ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Սողեղային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Զերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Հետազոտական մոնիթորինգի դիտակետերը

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Դեբեդ	369	Ալավերդի քաղաքից ներքև	39.69362	45.56768
	Դեբեդ	370	Նահատակ գետի թափման կետից ներքև	41.17802	44.86040
	Շնող	345	Ակունք	41.09733	44.86765
Արարատյան	Դարբ	348	Ակունք	39.68578	45.68348
	Դարբ	349	Գետաբերան	39.69362	45.56768
	Հերիեր	350	Ակունք	39.82404	45.54257
	Հերիեր	351	Գետաբերան	39.69232	45.52348
	Եղեգիս	352	Գետիկվանք գյուղից վերև	39.92165	45.50629
Հարավային	Որոտան	354	Վերին հոսանք	39.76651	45.73982
	Որոտան-Արփա ջրատար	353	Թունելի ելքից	39.78697	45.65795

Մտորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրադրյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Աղբյուր	2058	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.77667	44.96478
	Աղբյուր	2059	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.76917	44.98589
Ախուրյան	Հորատանցք	105	Արմավիրի մարզ, գյ. Եղեգնուտ	40.08589	44.16450
	Շատրվանող հորատանցք	108	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09361	44.27850
	Հորատանցք	152	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.10978	44.22892
	Հորատանցք	192	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.06047	44.20092
	Հորատանցք	198	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09372	44.27839
	Ջրհոր	199	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09381	44.27861
	Շատրվանող հորատանցք	1521	Արմավիրի մարզ, գյ. Գայ	40.08961	44.31008
	Հորատանցք	1533	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.05000	44.19025
	Հորատանցք	1537	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագափ	40.04811	44.17050
	Հորատանցք	1818	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.11019	44.23011
	Շատրվանող հորատանցք	2001	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09183	44.28011
	Շատրվանող հորատանցք	2002	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.12283	44.19239
	Հորատանցք	2018	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13225	44.18069
	Ջրհոր	2020	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.09044	44.25844
	Շատրվանող հորատանցք	2021	Արմավիրի մարզ, գյ. Ջրառատ	40.06867	44.27156
	Ջրհոր	2022	Արմավիրի մարզ, գյ. Լուսազյ.	40.09008	44.27119
	Հորատանցք	2024	Արմավիրի մարզ, գյ. Բամբակաշատ	40.09186	44.01733
	Հորատանցք	2025	Արմավիրի մարզ, գյ. Հայկական	40.08542	44.03578
	Հորատանցք	2026	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13994	44.18447
	Աղբյուր	2029	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.78883	43.82936
	Աղբյուր	2030	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.79022	43.82931
	Աղբյուր	2031	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի, Վարդբաղ	40.80142	43.81572
	Աղբյուր	2032	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84367	43.76011
	Աղբյուր	2035	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84322	43.76061
	Աղբյուր	2037	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.80103	43.81603
	Աղբյուր	2038	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.02742	43.87575
	Աղբյուր	2039	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03375	43.85886

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Աղբյուր	2040	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03392	43.86122
	Աղբյուր	2041	Շիրակի մարզ, գյ. . Աշոցք	41.03422	43.86150
	Ջրհոր	2042	Շիրակի մարզ, գյ. Առափի	40.77875	43.80839
	Ջրհոր	2043	Շիրակի մարզ, գյ. Ախուրյան	40.77883	43.90397
	Շատրվանող հորատանցք	2055	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09556	44.28131
	Հորատանցք	2057	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.08956	44.25211
	Աղբյուր	2077	Շիրակի մարզ, գյ. Յոդամարգ	40.95025	43.87230
	Հորատանցք	2080	Արագածոտնի մարզ, գյ. Արագածավան	43.65533	40.32581
	Հորատանցք	2081	Արագածոտնի մարզ, գյ. Արտենի	43.76856	40.29169
	Հորատանցք	2082	Արմավիրի մարզ, գյ. Մյասնիկյան	43.90631	40.18592
	Հորատանցք	2083	Արմավիրի մարզ, գյ. Արտամետ	43.83678	40.10467
	Հորատանցք	2103	Արմավիրի մարզ, գյ. Արմավիր	44.05683	40.09631
	Հորատանցք	2104	Արմավիրի մարզ, գյ. Այգեշատ	44.03086	40.06464
Հրազդան	Հորատանցք	78	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.05908	44.38828
	Աղբյուր	246	Կոտայքի մարզ, գյ. Բջնի	40.46607	44.69871
	Աղբյուր	755	Արագածոտնի մարզ, գյ. Ղազարավան	40.33839	44.32833
	Աղբյուր	1297	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46703	44.69853
	Շատրվանող հորատանցք	1519	Արարատի մարզ, ք. Մասիս	40.05586	44.42533
	Շատրվանող հորատանցք	1523	Արարատի մարզ, ք. Հովտաշատ	44.34417	40.09158
	Շատրվանող հորատանցք	1526	Արարատի մարզ, գյ. Դաշտավան	40.10156	44.39650
	Շատրվանող հորատանցք	1535	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.04719	44.39861
	Շատրվանող հորատանցք	1536	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.06317	44.37750
	Աղբյուր	1636	Կոտայքի մարզ, գյ. Կարբի	40.32978	44.38706
	Աղբյուր	1832	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46760	44.69863
	Շատրվանող հորատանցք	2003	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.05494	44.38831
	Հորատանցք	2004	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04272	44.47608
	Հորատանցք	2005	Արարատի մարզ, գյ. Հայանիստ	40.12114	44.36736
	Շատրվանող հորատանցք	2007	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04369	44.46942

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Շատրվանող հորատանցք	2008	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01658	44.46031
	Ջրհոր	2010	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61381	44.30842
	Ջրհոր	2011	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61675	44.29619
	Ջրհոր	2023	Արմավիրի մարզ, գյ. Խորունք	40.13053	44.24236
	Աղբյուր	2051	Արագածոտնի մարզ, ք. Ապարան	40.59309	44.34817
	Շատրվանող հորատանցք	2053	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01511	44.46350
	Հորատանցք	2056	Արմավիրի մարզ, գյ. Գրիբոյոդով	40.10881	44.27686
	Հորատանցք	2085	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագած	44.23161	40.21817
	Հորատանցք	2086	Արմավիրի մարզ, գյ. Դոդս	44.27064	40.21797
	Հորատանցք	2087	Արմավիրի մարզ, գյ. Աղավնատուն	44.25397	40.23544
	Հորատանցք	2088	Արմավիրի մարզ, գյ. Լեռնամերձ	44.26539	40.25617
	Հորատանցք	2089	Արմավիրի մարզ, գյ. Կարբի	44.34158	40.32458
Սևան	Աղբյուրների խումբ	31	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15263	45.71981
	Աղբյուրների խումբ	902	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15706	45.72317
	Աղբյուր	1053	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.16203	45.72917
	Շատրվանող հորատանցք	1809	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18533	45.71014
	Շատրվանող հորատանցք	1810	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18433	45.70983
	Շատրվանող հորատանցք	1811	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18661	45.70953
	Շատրվանող հորատանցք	1812	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18694	45.70939
	Շատրվանող հորատանցք	2013	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Գանձակ	40.31842	45.11592
	Աղբյուր	2014	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ	40.35069	45.13217
	Շատրվանող հորատանցք	2090	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վաղաշեն	45.32967	40.13465
	Աղբյուր	2093	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Խաչաղբյուր	45.69187	40.16549

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	Աղբյուր	502	Վայոց ձորի մարզ, գյ. Մալիշկա	39.71814	45.40831
	Աղբյուր	785	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ագարակաձոր	39.70458	45.34928
	Աղբյուր	787	Վայոցձորի մարզ, ք. Եղեգնաձոր	39.75936	45.33107
	Աղբյուր	845	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11975	44.72936
	Ջրհոր	2006	Արարատի մարզ, ք. Վեդի	39.90622	44.71897
	Աղբյուր	2045	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11453	44.74064
	Աղբյուր	2046	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11367	44.74149
	Աղբյուր	2047	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11792	44.74347
	Աղբյուր	2048	Վայոցձորի մարզ, ք. Ջերմուկ	39.84272	45.67100
	Աղբյուր	2050	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ջեղեա	39.70872	45.42397
	Հորատանցք	2052	Արարատի մարզ, գյ. Մրգավետ	40.03103	44.47889
	Աղբյուր	2060	Վայոցձորի մարզ, գյ. Կեչուտ	39.81058	45.67642
	Շատրվանող հորատանցք	2062	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93453	44.53150
	Շատրվանող հորատանցք	2063	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.95200	44.50936
	Հորատանցք	2064	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93656	44.52042
	Հորատանցք	2065	Արարատի մարզ, գյ. Եղեգնավան	39.83150	44.63208
	Շատրվանող հորատանցք	2067	Արարատի մարզ, գյ. Սուրենավան	39.78767	44.76789
	Հորատանցք	2069	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.96408	44.54042
	Ջրհոր	2072	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.96281	44.51100
	Ջրհոր	2073	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93647	44.51975
	Հորատանցք	2074	Արարատի մարզ, գյ. Լուսառատ	39.87661	44.59297
	Ջրհոր	2075	Արարատի մարզ, գյ. Արմաշ	39.76169	44.80589
	Հորատանցք	2076	Արարատի մարզ, գյ. Արարատ	39.81950	44.70444
Հարավային	Աղբյուր	529	Սյունիքի մարզ, գյ. Գորհայք	39.68458	45.77747
	Աղբյուր	532	Սյունիքի մարզ, գյ. Շաքի	39.56614	46.00164
	Աղբյուր	537	Սյունիքի մարզ, գյ. Սպանդարյան	39.62347	45.91264
	Աղբյուր	899	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.51278	46.34261
	Աղբյուր	1175	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57100	45.92208
	Աղբյուր	1323	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57014	45.91528
	Աղբյուր	1399	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.52125	46.32775

Հավելված 3. Ցուցանիշների ցանկ

Մթնոլորտային օդում որոշվող

Ավտոմատ դիտարկումներ	Ակտիվ դիտարկումներ	Պասիվ դիտարկումներ
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Ծծմբի երկօքսիդ	2. Փոշում մետաղներ, անիոններ	2. Ազոտի երկօքսիդ
3. Ազոտի երկօքսիդ		
4. Գետնամերձ օդոն	3. Ծծմբի երկօքսիդ	
	4. Ազոտի երկօքսիդ	
	5. Գետնամերձ օդոն	

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	28. Երկաթ
6. էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ (ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ
	47. Նավթային ածխաջրածիններ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ՀԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 4. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ

Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ *	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ազոտի օքսիդ	0.06	0.4	3
Ծծմբի երկօքսիդ *	0.05	0.5	3
Փոշի **	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օզոն	0.03	0.16	1

Հոդում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹԿ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Չափման միավոր
	1-ին (զերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ՝	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ, ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն, ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն, ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ նյութեր***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ,

Ծանոթագրություն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակի ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:
 ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքայնացում
 ***Կախված մասնիկներ

Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ*

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Յինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը

(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Զրաձնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3(1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Յինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Մեկեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Սոլիբրեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ, Կառավարության 3 տուն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ monitoring-info@mail.ru

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:(011)81-00-84)